

BHAGAWAN SHREE RAJNEESH - OSHO

TANTRA: KUPTUESHMËRI SUPREME

Nga origjinali përktheu:
Valdet FETAHU

Ligjërata është mbajtur nga 11/02/75 deri më 20/02/75

Ligjërimi ka qenë në gjuhën angleze

Është ligjësuar mbi këngën e Tripola-s për MAHAMUDRA me 11, shkurt 1975 në sallën
BUDDHA

I

PËRVOJA SUPREME

*Mahamudra është përtej gjitha fjalëve dhe simboleve,
por ty Naropa, që je i devotshëm dhe serioz,
duhet të të tregohet:*

*Zbrazëtisë nuk i duhet mbështetja,
Mahamudra nuk ka seli.
Duke mos bërë kurrfarë përpjekjeje,
por duke qëndruar çlirë dhe natyrshëm,
mund ta thesh zgjedhën,
dhe kështu të çlirohesh.*

11, shkurt. 1975

Përvoja Supreme nuk është si përvojat tjera – sepse ai i cili e ka përjetuar këtë përvojë është zhdukur. E kur nuk e kemi atë i cili këtë përvojë e ka përjetuar, çfarë mund të themi për këtë? Kush do të na rrëfejë atë përvojë? Kur nuk ka subjekt edhe objekti zhduket – brigjet zhduken mbetet vetëm lumi i përvojës. Njohja është këtu, por njohësi nuk është.

Ky ka qenë problem i gjithë mistikëve. Ata e kanë arritë Supremën, por nuk kanë mundur t’ia përcjellin ithtarëve. Ata nuk kanë mundur t’ia përcjellin atyre të cilët kanë dëshiruar këtë ta kuptojnë me intelekt. Ata me këtë përvojë janë bërë një. Qenia e tyre e tërësishme me këtë është në relacion reciprok por komunikimi intelektual është i pamundur. Ata këtë mund të ta japin po qe se je i gatshëm ta pranosh; ata ta lejojnë që e njëjta edhe ty të ndodhë po qe se ti i lejon, nëse je pranues dhe i hapur. Por fjalët këtë nuk mund ta bëjnë, simbolet nuk do të ndihmojnë; teoritë dhe doktrinat nuk kanë kurrfarë vlere.

Kjo përvojë është asisoji që ma tepër i ngjanë sprovës sesa përvojës. Ky është proces – dhe ai fillon, e kurrë nuk mbaron. Në të mund të hysh, por nuk mund ta posedosh. Kjo është sikur kur pika e ujit derdhet në oqean, apo sikur i gjithë oqeani të ishte derdhur në pika. Ky është një unitet i thellë,

ky është një bashkim, ti thjesht vazhdon në të të shkrihesh. Dhe asgjë mbrapa nuk mbetet, madje as gjurmë, e atëherë kush do të komunikojë? Kush do të kthehet në botën rrafshore? Kush do të kthehet në këtë natë të errët për ta treguar atë?

Të gjithë mistikët anë e kënd botës gjithmonë janë ndier të pafuqishëm kur ka qenë fjala për komunikimin. Ka mundësi të krijohet bashkësia por jo edhe komunikimi. Kjo duhet të jetë e qartë që nga fillimi. Bashkimi është dimension krejtësisht i ndryshëm: dy zemra takohen, dhe kjo është marrëdhënie bashkëshortore. Komunikimi përcillet prej kokës në kokë, bashkimi prej zemrës në zemër. Komunikimi është informim: i pranonë vetëm fjalët, vetëm fjalët thuhet, dhe vetëm fjalët janë të pranuar dhe të kuptuara. E fjalët janë të tilla, esenca e fjalëve është aq e vdekur, saqë të gjallën kurrë nuk do të mund ta shprehësh përmes tyre. Madje edhe në jetën e rëndomët, le ta lëmë anash Supremën, madje edhe në përvojën e rëndomët kur përjeton çast kulminant, moment ekstatik, kur me të vërtetë ndihen diçka dhe bëhesh diçka, bëhet e pamundur që këtë ta shpjegosh me fjalë.

Në fëmijëri e kam pas shprehur që heret në mëngjes të shkojë në lum. Fshati ka qenë i vogël, e lumi shumë, shumë i heshtur, thuajse nuk ka rrjedhur. E në mëngjes heret, ende pa lindë dielli, s'ke mundur ta vësh se a po rrjedhë fare, aq ka qenë i qetë dhe i heshtur. E heret në mëngjes, kur s'ka qenë aty askush, para se të vijë notuesit, atje ka dominuar qetësia e thellë. Atje heret as zogjët nuk cicrojnë, nuk ka zë, vetëm heshtja shtrihet. A aroma e mango drunjëve e përshkon ajrin gjatë gjithë rrjedhës së lumit.

Zakonisht shkoja deri tek kthesa me e largët vetëm për të ndenjur, vetëm të jem atje. Nuk më është duhur të bëj asgjë, ka mjaftuar vetëm të jem atje, ka qenë përvojë e mrekullueshme me qenë atje. Lahesha dhe notoja, e kur lindke dielli, notoja deri në bregun tjetër, deri tek zallishtja e gjerë, ku i shtrirë teresha në diellë, e nganjëherë madje edhe flija.

Kur kthehesha në shtëpi, nëna zakonisht më pyeste, “Çfarë ke bërë gjithë mëngjesin?” I thoja “Asgjë”, se me të vërtetë asgjë nuk bëja. Ajo më thoshte “Si është kjo e mundur? Katër orë ke munguar, si është e mundur që asgjë të mos bësh? Duhet të jetës se diçka ke bërë.” Ajo ka pasë të drejtë, por edhe unë nuk kam gabuar.

Unë fare asgjë nuk kam vepruar. Vetëm kam qenë me lumin, asgjë nuk kam bërë, Iu kam lejuar gjërave që vetë të ngjajnë. Nëse ai ka dashtë të notoj, *mbane në mend*, nëse ai ka dashtë të notoj, unë kam notuar, por unë nuk e kam bërë, asgjë nuk kam detyruar. Nëse kam dashtë të flej, kam fjetë. Gjërat kanë ngjarë, por në to nuk ka pasë veprimtar. Dhe përvoja ime **satorijaka** ka filluar pranë atij lumi: duke mos bërë asgjë, thejst duke qenë atje, kanë ngjarë me miliona gjëra.

Por nëna ime insiston në atë se unë patjetër u dashtë të bëj diçka, kështu që i kam thënë. “Në rregull, jam larë dhe jam rrezitur në diell.” Dhe ajo tek atëherë kënaqej me përgjigjen time. Por, unë nuk kam qenë, se ajo që ka ngjarë në lumë nuk ka mundur të shprehet me fjalë: “Jam larë në lumë,” kjo tingëllon aq thjeshtë dhe zbehtë. Të luash në lumë, të pluskosh në lumë, të notosh në lumë, është përvojë aq e thellë, sa që kur them thjesht, “Jam larë,” kjo më nuk paraqet kurrëfarë kuptimi; apo nëse them thjesht, “Kam shkuar atje, kam shetitur dhe kam ndenjur në breg”, nuk thotë asgjë.

Madje edhe në jetën e rëndomët e ndjeni pavlerësinë e fjalëve. E nëse nuk e ndjeni pavlerësinë e fjalëve, kjo tregon se fare nuk keni qenë të gjallë; kjo tregon se keni jetuar shumë sipërfaqësisht. Nëse me fjalë përcillet krejt çka keni përjetuar, do të thotë se fare nuk keni jetuar.

Kur për të parën herë fillon të ngjaj diçka që nuk mund të shprehet me fjalë, atëherë ka filluar jeta të jetojë, jeta troket në derën tënde. Kur Supremja troket në derën tënde, ti thjeshte shkon përtej fjalëve – mbetesh memec, nuk mund të flasësh; asnjë fjalë e vetme nuk mund të krijohet në ty. E nëse diçka mund të thuash, ajo duket aq e zbehët, aq e vdekur, aq e pavlerë, aq e pakuptimit, duket sikur ia bën padrejtë përvojës e cila të ka përfshi. Mbaje mend këtë, sepse Mahamudra është përvojë e fundit Supreme.

Mahamudra është orgazëm total me universin. Nëse ndonjëherë e ke dashuruar dikë dhe ke ndie shkrirje dhe zhdukje – se më nuk jeni dy, dy trupa mbesin të ndar por diçka ndërmejt trupave krijon urë, urën e artë, a brendia e çiftit zhduket, që një energji e jetës të vibroj në të dy polet, nëse këtë e ke përjetuar, vetëm atëherë mund ta kuptosh se çka është Mahamudra.

Me miliona herë është më e thellë.

Me miliona herë është më e madhe Mahamudra.

Ajo është orgazëm i plotësishëm me Tërësinë, me universin.

Kjo është shkrirje në burimin e Qenies.

E kjo është kënga për Mahamudrën. Bukur është që Tilopa e ka quajtur këngë. Mund ta këndosh, por nuk mund ta shprehësh, mund ta vallëzosh, por nuk mund ta thuash. Ky është fenomen aq i thellë, sa që me këndim mund ta përcjellësh vetëm pjesën më të vogël të tij – je me atë se për çka këndon, por mënyren se si këndon.

Shumë mistik pas përvojës së tyre Supreme thjesht kanë vallëzuar, asgjë tjetër nuk kanë mundur të bëjnë. Ata me trupin dhe krejt qenien e vet kanë folur; së bashku, trupi, mendja, shpirti, krejt në të ka qenë e inkuadruar. Ata kanë vallëzuar, por vallëzimi i tyre nuk ka qenë i rëndomët. Në të vërtetë, të gjitha vallëzimet janë krijuar shkak i këtyre mistikëve; kjo ka qenë mënyrë për të mbetë në lidhshmëri me ekstazën, lumturinë, gëzmin.

Diçka nga e panjohura ka depërtuar në vetëdije, diçka nga qielli është lëshuar në tokë – çka tjetër mund të bësh? Këtë mund ta vallëzosh, mund ta këndosh. Kjo është kënga për Mahamudrën.

Dhe, kush do ta këndoje? Tilopa më nuk është. Vetëm ndjenja orgazmike e këndon. Këtë nuk e këndon Tilopa; Tilopa më nuk është. Përvoja vetëm vibron dhe këndon. Për këtë arsye kënga për Mahamudrën është këngë ekstaze, ekstaza vetë e këndon këtë këngë. Trilopa s'ka të bëjë asgjë me këtë, Trilopa fare s'është më atje. Trilopa është shkri. Kur gjurmuesi humbet, vetëm atëherë arrihet caku. Vetëm atëherë kur nuk është prezent ai i cili e përjeton përvojën, përvoja është aty. Gjurmë, dhe do ta gabosh – sepse përmes gjurmimit gjurmuesi do të forcohet. Mos gjurmë, dhe do të gjesh. Gjurmimi ngulmues dhe përpjekjet e forta vetvetiu bëhen pengesë, sepse sa më shumë që gjurmon, ego, gjurmuesi, bëhet gjithnjë e më i fortë. Nuk gjurmon.

Kjo është porosia më e thellë e gjithë këngës mbi Mahamudrën: mos gjurmë, thjesht qëndro aty ku je, mos shko më askund. Kurrë askush nuk e ka gjetur Zotin, kurrë askush këtë nuk ka mundur, sepse nuk e dinë adresën. Në ç'drejtim do të nisësh? Ku do ta gjeshë hyjnorën? Hartë nuk ka, e as rrugë, dhe s'ka askush që të tregojë se ku është Ai. Jo, askush nuk ka mbërri te Zoti. Gjithmonë është e kundërta: Zoti vjen tek ti. Kur je ti i gatshëm, Ai troket në derën tënde. Ai të kërkon derisa ti nuk bëhesh gati. E gatishmëria nuk është asgjë tjetër përpos pranim; kur je plotësisht i pranueshëm, ego më nuk ka; je bërë tempull i zbrazët, pa askënd brenda. Tilopa në këngë porositë që të bëhesh si bambus i zbrazët, pa asgjë brenda. Dhe befaz, në momentin kur je bërë bambus i zbrazët, buzët e Hyjnisë janë në ty, bambusi i zbrazët bëhet flautë, dhe kënga ia fillon - kjo është kënga mbi Mahamudrën. Tilopa është bërë bambus i zbrazët, dhe Hyjnorja ka mbërri, dhe kënga ka filluar. Kjo nuk është këngë e Tipolit, kjo është kënga e vet përvojës Supreme.

Para se të hyji në atë fenomen të mrekullueshëm, të themi diçka për Tilopin. Nuk dihet shumë për të sepse, në të vërtetë, për persona të tillë nuk mund të dihet asgjë. Ata nuk jetojnë si gjithë të tjerët, ata nuk bëhen pjesë e historisë. Ata qëndrojnë anash, nuk janë pjesë e rrugës kryesore nëpër të cilën njerëzimi kalon; ata në atë rrugë nuk shkojnë. I gjithë njerëzimi shkonë përmes rrugës së dëshirave, ndërsa njerëzit që janë si Tilopa shkojnë rrugës së padëshirave. Ata thjesht largohen nga rruga kryesore të njerëzimit në të cilën nisë historia.

Dhe sa ma shumë që largohesh nga rruga, aq ma shumë bëhesh mit. Ata ekzistojnë si mite, madje as në kohë nuk janë. E kështu duhet edhe të jetë, sepse ata lëvizin jashtë kohës, ata jetojnë jashtë kohës, - jetojnë në amshim. Ata, thjesht, janë zhdukur, kanë avulluar nga ky dimension i jonë i

përbashkët. Neve na kujtohet vetëm çasti i avullimit, aq sa kanë qenë pjesë e jona. Për këtë arsye nuk dihet shumë për Tilopën, se kush ka qenë ai.

Ekziston vetëm kjo këngë. Kjo është dhurat e Tilopës, e ja ka dhurue nxënësit të vet Naropa. Dhuratat e këtilla nuk i dhurohen askujtë – derisa mos të krijohet marrëdhënia e thellë miqësie. Ai ia ka dhurue këtë këngë nxënësit të vet sepse ka qenë nxënësi i fatë për ta pranuar një dhuratë të tillë. Para se t’ia dhuroj, e ka testuar Naropën në miliona mënyra: besimin e tij, dashurinë dhe besnikrinë. Dhe kur është bindë se asgjë të ngjajshme me dyshimin në të nuk ekziston, dhe kur zemra e tij është mbushur me dashuri dhe besim, atëherë ia ka dhënë këtë këngë.

Dhe une jam këtu për ta kënduar këtë këngë, por kjo mund të të dhurohet tek kur je i gatshëm. E gatishmëria nënkupton që dyshimi thjesht është zhdukur nga mendja jote. Atë nuk duhet ta shtypësh, nuk duhet të përpiqesh për ta fituar, se edhe kur ta fitosh dhe më tutje mbetet në ty; me shtypje bëhet pjesë e nënvetëdijës tënde dhe do të vazhdojë të vepërojë në ty. Mos lufto kundër mendjes sate që dyshon, mos e shtypë, më mirë bëne të kundërtën,, vetëm fut shumë ma shumë energji në besim. Thjesht, bëhu indiferent ndaj dyshimit tënd, se asgjë tjetër nuk mund të bësh.

Indiferenca është çelës, thjesht, bëhu indiferent. Po qe se diqka paraqitet – pranoje. Fut shumë e ma shumë energji në besim dhe dashuri - se energjia e dyshimit dhe energjia e besimit është e njëjta energji. Qëndro indiferent ndaj dyshimit. Në çastin e indiferencës bashkëpunimi yt ndërprehet, ti më nuk e ushqen – për shkak se përmes vëmendjes gjithçka ushqehet. Po qe se e vështron dyshimin tëndë, ky është bashkëpunim, madje edhe nëse je kundër saj, është rrezik, për shkak se çdo vëmendje është ushqim, ky është bashkëpunim.

Kështu tash mund t’i kuptosh tre fjalë. Fjala e parë është “dyshimi”, fjala e dytë është “besimi” dhe e treta është besnikria, apo devotshmëria e cila në Lindje njihet si ***shraddha***. Dyshimi është qëndrim negativ ndaj çdo gjëje. Çfarëdo që dëgjon, së pari në të shikon negativisht. Do të jesh kundër saj dhe do të kërkojsh argumente dhe arsye të cilat do ta përkrahin “kundërshtinë” tënde. Aty është edhe mendje e besimit. Ai është i ngjajshëm me mendjen e dyshimit, veç që është i kundërt; mes tyre nuk ka shumë dallim. Mendja e tillë i shikon gjërat pozitivisht dhe përpiqet të gjejë argumente dhe arsye të cilat do ta përkrahin qëndrimin e saj, për të mbetur “për”. Mendja e cila dyshon e shpë besimin, e mendja e cila beson e shtypë dyshimin, kualiteti i tyre është i njëjtë.

Këtu është edhe lloj i tretë i mendjes, ku dyshimi thjesht është zhdukur – e kur dyshimi zhduket, zhduket edhe besimi. Devotshmëria nuk është besim, ajo është dashuri. Devotshmëria nuk është besim sepse nuk

është gjysmake, ajo është e tërsishme. Devotshmëria nuk është besim se në të më nuk ka dyshim, atëherë si do të besosh? Devotshmëria nuk kërkon kurrëfarë shpjegimi: nuk je kundër, por nuk je as për. Devotshmëria është besnikri, besnikri e thellë, dashuri. Kurrëfarë shpjegimi për të nuk mund të gjesh, sepse kjo thjesht është ashtu. Dhe, si të veprohet?

Mos krijon besim nga devotshmëria, thjesht qëndroni indiferent edhe ndaj besimit edhe ndaj dyshimit, dhe futni energji më të madhe në dashuri; dashuroni sa ma shumë, dashuroni pa kushte. Mos më dashuroni vetëm mua, sepse kjo është e pamundur: nëse dashuroni, dashuroni edhe ma shumë. Kur dashuroni, ju ekzistoni përmes mënyrave të ndryshme të dashurisë – jo veç ndaj Mjeshtrit, por edhe ndaj gjithave që ju rrethojnë: ndaj drunjëve dhe shkëmbinjëve, qiellit dhe tokës. Ti, qenia jote, kualiteti i vërtetë i qenies suaj do të bëhet fenomen i dashurisë. Atëherë shfaqet devotshmëria. Dhe vetëm në një besnikri të këtillë mund të dhurohet kënga siç është kjo mbi Mahamundrën. Kur ka qenë Naropa i gatshëm, Tilopa ia ka dhuruar.

Për këtë arsye mbane mend se me Mjeshttrin nuk je në “rrugë me mendje”. Edhe dyshimi edhe besimi janë rrugë të mendjes. Me Mjeshttrin je në “rrugë të zemrës”. E zemra nuk e njeh dyshimin, dhe nuk e dinë se çka është besimi – zemra di vetëm për devotshmërinë. Zemra është sikurse fëmija: fëmija kapet fort për dorën e babasë, dhe çafërdo që të bëjë prindi, atë do të bëjë edhe fëmija, fëmija as nuk i beson e as nuk dyshon në prindin. Fëmija është i pandar. Besimi është gjysmak, sikurs dyshimi. Fëmija ende është i tërsishëm, plotni. Ai thjesht e përcjellë prindin ngado që të shkojë. Vetëm nxënësit i cili bëhet si fëmija mund t’i ipet dhurata e majës më të lartë të vetëdijës.

Tilopa është Mjeshtër, Naropa nxënës i tij, dhe Tilopa thotë:

*Mahamudra është përtej gjitha fjalëve dhe simboleve,
por ty Naropa, që je i devotshëm dhe serioz,
duhet të të tregohet...*

Mahamudra është përtej fjalës dhe simbolit, përtej gjitha fjalëve dhe simboleve. Atëherë si mund të shpjegohet? Nëse vërtetë është përtej gjitha fjalëve dhe simboleve, atëherë në ç’mënyrë do të përcillet? A ekziston ndonjëfarë mënyre? Po, ka mënyrë: nëse është aty Naropa, aty është edhe rruga. Mënyra ekziston po qe se ekziston nxënësi i vërtetë. Nga nxënësi varet se a do të gjendet rruga apo jo.

Nëse nxënësi është pranues i madh sa që në vete nuk ka mendje – që nuk do të gjykojë se çka është e drjetë e çka jo, nëse vetvetiu është jo-mendje, nëse mendjen e vet ia ka dorëzuar Mjeshtrit, nëse është bërë i

zbrazët dhe pranues dhe i gatshëm që pa kushte të pranojë krejtë çka i ofrohet. – atëherë fjalët dhe simbolet as që nevoiten, atëherë diçka mund të ipet. E ti mund të dëgjosh edhe në mes fjalëve, mund të lexosh mes rreshtash – fjalët janë vetëm pretekst. Gjërat e vërteta ngjajnë pikërisht mes fjalëve.

Fjalët janë vetëm truke, mjete ndihmëse. Gjërat e vërteta i përcjellin fjalët sikur hija. E nëse janë shumë brenda mendjes, do t'i dëgjosh fjalët, por atëherë ajo nuk mund të të përcillet. Por nëse fare nuk je në mendje, atëherë hija e mrekullueshme e cila i përcjellë fjalët, shumë subtile, vetëm zemra mund ta shoh, rrudhje e padukshme e dritës, dridhje... Atëherë bartja është e mundur.

Tilopa thotë:

*... por ty, Naropa, i devotshëm dhe serioz,
kjo duhet të të tregohet...*

Ajo që mund të shprehet, **duhet** ti tregohet nxënësit. Ajo që nuk mund të shprehet, që është plotësisht e padukshme, duhet t'i bëhet nxënësit e dukshme. Kjo nuk varet vetëm nga Mjeshtri, madje **shumë ma shumë** varet nga nxënësi.

Tilopa e ka pasur fatin kur e ka gjetur Naropën. Ka pas disa Mjeshtër të cilët nuk e kanë pasur atë fat, të cilët kurrë nuk kanë mundur të gjejnë nxënësin siç ka qenë Naropa. Për shkak se s'ka pasur kush ta pranojë, krejt çka kanë mbërri është zhdukur së bashku me ta.

Nganjëherë Mjeshtrit kanë udhëtuar me qindra kilometra për ta gjetur nxënësin. Tilopa nga India ka shkuar në Tibet për ta gjetur Naropën, për ta gjetur nxënësin. Tilopa e ka kaluar krejt Indinë dhe nuk ka hasur në njeri me kualitete të tilla, i cili do të ishte i aftë për ta pranuar një dhuratë të tillë, i cili do të ishte i aftë për ta kapërdi, që përmes saj të rilindë. Dhe mandej Naropa e ka pranuar, dhe ai plotësisht është transformuar. Kur Tilopa ia ka përcjellë Naropës krejt çka ka pasur, tash shko, “dhe gjeje Naropën tëndë.”

Në atë rrugë edhe Naropa ka pasur fat: e ka gjetur nxënësin të quajtur Marpa. Edhe Marpa ka pasur fatin, ia ka dal ta gjejë nxënësin me emrin Milarepa. Por mandej tradita zhduket, nuk është mundur të gjendet nxënësi me aq kapacitet të madh. Shumë herë religjioni ka ardhur në tokë dhe është zhdukur; edhe shumë herë do të vijë dhe do të zhduket. Religjioni nuk mund të bëhet kishë, religjioni nuk mund të bëhet sektë; religjioni varet nga bartja-përcjellja **personal**, nga uniteti individual.

Religjioni i Tilopës ka zgjatur vetëm katër gjenerata, nga Naropa deri tek Milarepa, dhe mandej është zhdukur.

Religjioni është sikur oaza: shkretëtira është e pafundme, dhe diku në një copëz të vogël shfaqet oaza. Derisa është atje, lype; derisa është ende atje; pi prej saj, se është shumë, shumë e rrallë.

Shumë herë Jezusi i ka thënë nxënësve të tij: “Edhe pak do të jem këtu. Dhe derisa jam këtu, më hani dhe më pini. Mos e lëshoni këtë shansë – për shkak se ndoshta me mija vjetë nuk do të paraqitet njeri sikurse Jezusi. Shkretëtira është shumë e madhe oaza nganjëherë shfaqet dhe zhduket, për shkak se oaza vjen nga e panjohura dhe i nevojitet spiranca në këtë botë. Nëse nuk ka spirancë, ajo s’mund këtu të qëndrojë. Spirancë është dikush sikurse Naropa.

Edhe unë të njëjtën dua t’jua them: krejt derisa t’jam këtu, edhe pak, mos e lëshoni mundësinë. E ju mund ta humbni shansën për gjëra triviale: mund të mbetenit të preokupuar me marrëzira, plehra intelektuale, mund të vazhdoni të mendoni se a jeni për apo kundër oazës, e ajo së shpejti do të zhduket. Ma vonë mund të mendoni mbi atë për apo kundër. Tash pini, se ma vonë do të keni edhe shumë jeta për të menduar për të, s’keni nevojë të nxitoni. Por derisa të është këtu, pini prej saj.

Njëherë kur të pishë me Jezusin apo Naropën, ti plotësisht do të transformohesh. Transformimi është shumë, shumë i lehtë dhe i thjeshtë, ai është proces natyral. Krejt çka nevojitet është ju të bëheni arë dhe ta pranoni farën, të bëheni mitër dhe ta pranoni frytin.

*Mahamudra është përtej gjitha fjalëve dhe simboleve,
por ty Naropa, që je i devotshëm dhe serioz,
duhet të të tregohet:*

Ajo nuk mund të shprehet, është e pashprehur – por do t’i thuhet Naropës. Kur nxënësi është i gatshëm, Mjeshtri vetë paraqitet, është paraqitur. Sa herë që nevoja është e thellë, ajo plotësohet. E tërë ekzistenca i përgjigjet nevojave tua të thella, por kërkesa duhet të ekzistojë. Përndryshe mund të kalosh pranë Tilopës, Jezusit apo Budës, e ndoshta nuk do ta vësh se ke kaluar pranë tyre,

Tilopa ka jetuar në këtë vend. Askush nuk e ka dëgjuar – e ai ka qenë i gatshëm ta dhurojë dhuratën Supreme. Dhe çfarë ka ngjarë? E pasi që kjo në këtë vend ka ngjarë shumë herë, duhet të ketë ndonjë arsye për këtë e kjo ka ngjarë më shumë se në çdo vend tjetër për shkak se në këtë vend kanë lindur ma shumë Tilopa se kudo tjetër.

Ky vend së tepërmi di, ky vend shumë është në kokë. Në këtë rrugë vështirë mundet të gjendet zemra – ky është vend i brahmës dhe padinit, vend i dijetarëve dhe filozofëve të mëdhenj. Ata i dinë krejt Vedet, të gjitha

Upanishadat, përmendsh i dinë të gjitha shkrimet: vendi i mendjes-kokës. Për këtë arsye është paraqitur aq shumë herë.

Madje edhe unë këtë e ndiej, shumë herë e kam ndie se bëhet shumë vështirë që diçka të përcillet sa herë që paraqitet ndonjë brahman. Kjo bëhet gatisë e pamundur për njeriun që di shumë. Ai ka mbledhur aq shumë ide, teori, doktrina dhe shënime. Kjo është barrë për mendjen e tij, kjo nuk do të lulëzojë. Ajo nuk i ka ndodhë atij, krejt është e huazuar, e krejt që është e huazuar është bërlllok, fundërrinë – largoje sa ma parë që mundesh.

Vetëm ajo që ty të ka ndodhë është e vërtetë. Vetëm ajo që lulëzon në ty është e vërtetë. Vetëm ajo që në ty rritet është e vërtetë dhe e gjallë. Mbaje mend përgjithmonë: iki dijenisë së huazuar.

Dija e huazuar bëhet truk i mendjes: ajo fsheh mosdijen – e nuk e shkatërron. Dhe sa ma shumë që je i rrethuar me dije, thellë në brendi, në qendër, në rrënjën e qenies sate ka shumë e ma shumë mosdije dhe errësirë. E njeriu i dijes, dijes së huazuar, gatisë është plotësisht i mbyllur nga dija personale; nuk mund të depërtosh deri tek ai. Vështirë është ta gjesh zemrën e tij se edhe ai e ka humbur kontaktin me të. Për këtë arsye nuk është e rastësishme që Tilopa patjetër iu është duhur të shkojë në Tibet, e Bodidarma në Kinë: duke mos gjetur këtu arë të plleshme, fara është duhur të udhëtojë aq larg.

Mbaje mend këtë se shumë lehtë është t'i dorëzohesh dijes – kjo është shprehi e keqe, kjo është drogë. As LSD nuk është aq e rrezikshme. As marihuana nuk është aq e rrezikshme. Në njëfarë forme janë të ngjajshme, se edhe marihuana të jepë shkëndinë e diçkahit që nuk është aty. Ta ofron iluzionin për diçka që është plotësisht subjektive – ta ofron halucinimin. Dija ta ofron të njëjtën: ta jep halucinimin e dijes. Fillon të ndjesh që je i mençur se di t'i recitosh Vedet, të dish për shkak se nuk mund ta dëshmosh, të dish sepse e ke mendjen shumë logjike dhe të mprehtë. Mos u bë i marrë! Logjika kurrë askëndë nuk e ka çuar tek e vërteta. E mendja racionale është veç lojë. Të gjitha dëshmitë janë pallavra.

Jeta ekziston pa kurrfarë dëshmie, e vërtetësia nuk kërkon kurrfarë mbështetje – asaj i nevojitet vetëm zemra jote; jo dëshmitë, por dashuria jote, besimi yt, gatishmëria jote për ta pranuar.

*Mahamudra është përtej gjitha fjalëve dhe simboleve,
por ty Naropa, që je i devotshëm dhe serioz,
duhet të të tregohet:
Zbrazëtisë nuk i duhet mbështetja,
Mahamudra nuk ka shtëpi.
Duke mos bërë kurrfarë përpjekjeje,*

*duke ndenjur çlirshëm dhe natyrshëm,
mund ta thesh zgjedhën,
dhe kështu të çlirohesh.*

Kurrë nuk janë thënë fjalë më të vlerëshme. Përpiqu ta kuptosh çdo nuansë të asaj çfarë Tilopa ka dashtë të thotë:

Zbrazëtisë nuk i nevojitet mbështetja...

Nëse diçka ekziston, asaj i nevojitet mbështetja, ajo kërkon përkrahje. Por këtu nuk ka asgjë, është e zbrazët, kështu që nuk i duhet kurrëfarë mbështetje. Dhe kjo është njohja më e thellë nga të gjitha njohuritë: se ekzistimim yt është jo-ekzistim. Të thuhet se ajo është ekzistencë është gabim për shkak se ajo nuk është, ajo me asgjë nuk është e ngjajshme. Ajo është si hiçësia: zbrazëti e pafundme pa kurrëfarë kufish rreth vetes. Ajo është **anatma**, jo-vetja(jo-uni), ajo nuk është vetja-qenia mbrenda juve.

Të gjitha ndjenjat e vetes-unit janë të rrejshme. Të gjitha identifikimet e llojit: “Unë jam ku apo ai” janë të pasakta.

Kur ta arrish Supremën, kur mbërrin deri tek esenca më e thellë e jote, përnjëherë e kupton se ti nuk je ky apo ai – ti je askush. Ti nuk je ego, ti je vetëm zbrazëti e pafundme. Dhe, nganjëherë, kur rri ulur, mbylli sytë dhe le të bie ndërmend se kush je, ku je ti? Nëse shkon më thellë, mund të frikohesh, sepse sa më thellë që fundosesh, ma thellë do ta ndjesh se je askush, se je zbrazëti. Për këtë arsye njerëzit i frikësohen meditimit: meditimi është vdekje, vrasje e egos – e ego është vetëm imazh i rrejshëm.

Tash edhe fizikanët përmes hulumtimeve të tyre shkencore, përmes mbretërsisë së mataries, kanë arritur deri tek e vërteta. Atë të cilën Buda, Tilopa, Bodidarma e kanë zbuluar me ndihmën e mendjemprenhtësisë së tyre, e ka zbuluar edhe shkenca në botën e jashtme. Ata tash po thonë se materia nuk ekziston – dhe se materia është ide paralele e qenies.

Guri ekziston, e ndijen se është shumë material. Mund dikujt kokën t’ia thesh me të dhe të derdhet gjaku, dhe dikush madje mund të vdes nga ai; kjo është shumë materiale. Por, pyeti fizikanët, ata do të pohojë se guri është jo-material, se në gur nuk ka asgjë. Ata thonë se ai është vetëm fenomen energjetik; shumësia e kryqëzimeve valore brenda gurit të jepë ndjenjën e mataries. Kjo është sikur kur në letër vizaton vija të shumëta të kryqëzuara: aty ku kryqëzohen vijat paraqitet pika. Pikë atje s’ka pasur; dy vija takohen, dhe shfaqet pika. Kur kryqëzohen më shumë vija krijohet pika e madhe. Pikë nuk ka pasur derisa vijat nuk janë kryqëzuar, dhe kështu e kanë krijuar. A ekziston pika me të vërtetë? Apo vetëm vijat e krijuar krijojnë iluzionin mbi ekzistimin e saj?

Fizikantët pohojnë se valët e energjive të kryqëzuara krijojnë materien. Nëse i pytni se çka janë këto rrjedha energjetike, do t'ju thonë se janë josubstanciale, nuk kanë peshë për këtë arsye nuk janë substanciale. Vijat jomateriale të cilat kryqëzohen krijojnë iluzionin e gjësëndit material, siç është, për shembull, guri.

Buda këtë të vërtetë e ka zbuluar njëzet e pesë shekuj para Ajnshtajnit: se brenda nuk është askush; vetëm valët e kryqëzuara energjetike japin ndjenjën e vetësimit-unit. Buda ka thënë se ‘uni’ i ngjanë kokës së qepës; e qëronë fletë për fletë, dhe, në fund, çka mbetet? Krejt qepëm e ke qëruar, e brenda ke gjetur zbrazëti.

Njeriu është si koka e qepës. Qeron fletën e mendimeve, ndjenjave, dhe, në fund, çfarë gjenë? Asgjë.

Kësaj “zbrazëtie” nuk i nevojitet mbështetja.

Kjo zbrazëti ekziston vetvetiu.

Për këtë arsye Buda ka thënë se nuk ka Zot; nuk ka nevojë për Zot, për shkak se Zoti është mbështetje. Dhe Buda thotë se nuk ka Kreator, se nuk ka nevojë që dikush ta krijojë zbrazëtinë. Kjo është njëra prej ideve më të vështira për t'u kuptuar – krejt derisa nuk e realizon.

Për këtë arsye Tipola thotë:

Mahamudra është përtej gjitha fjalëve dhe simboleve

Mahamudra është përvojë e hiçit – thjesht nuk je. E kur nuk je, kush është aty që vuan? Kush është në vuajtje dhe mundime? Kush është aty që është në depresion dhe pikëllim? Kush është aty për të qenë i bekuar dhe i lumtur? Buda thotë se përsëri do të bëhesh viktimë e vuajtjes po që se ndijen se je i bekuar, për shkak se atëherë ende je këtu. Kur nuk je, kur plotësisht mungon, atëherë nuk ka vuajtje dhe nuk ka lumturi – dhe ky është bekim i vërtetë. Atëherë nuk mund të rrëzohesh mbrapa. Ta arrish hiçin, do të thotë të arrish çdogjë.

Dhe i gjithë mudi im me juve është t'ju çojë në zbrazëti, t'ju çojë në vakum të plotë.

*Zbrazëtisë nuk i duhet mbështetja,
Mahamudra nuk ka shtëpi.
Duke mos bërë kurrfarë përpjekjeje,
duke ndenjor çlirshëm dhe natyrshëm,
mund ta thesh zgjedhën,
dhe kështu të çlirohesh.*

E para të cilën duhet kuptuar është se idenë e unit e ka krijuar mendja – se nuk ka vetja-uni brenda teje.

Ka ndodhë: budistin e Madh, njeriun e ndritur, e ka ftuar mbreti për të mësuar diçka nga ai. Emri i murgut budist ka qenë Nagasen, e mbreti ka qenë nënmbret i mbreti Aleksandri i Madh. Kur Aleksandi e ka braktisë Indinë, si nënmbretë, atje e ka lënë Minanderën. Emri i tij indian ka qenë Milinda. Milinda e ka lutur Nagasenin që të vijë për ta mësuar. Ai me të vërtetë ishte interesuar dhe kishte dëgjuar shumë për Nagasenin. Shumë njerëz kishin thënë se ai ka qenë fenomen i rrallë! Shumë rrallë ndodh që njeriu të lulëzojë, por ai kishte lulëzuar. Ai rreth vetes kishte lëshuar aromë të së panjohurës, të energjisë misterioze. Kishte ecur nëpër tokë, por nuk e kishte shkelur atë. Mbreti ishte interesuar dhe e kishte ftuar tek ai.

Lajmëtari i cili e kishte vizituar Nagasenin ishte kthyer shumë i habitur, sepse Nagaseni kishte thënë: Po, “pasi që është i ftuar, Nagaseni do të vijë – por tregojë se këtu nuk është askush që është Nagaseni. Do të vijë pasi që jam i ftuar, por tregojë se këtu s’ka kurrfarë “unë jam”. Unë më s’jam.”

Lajmëtari ishte mbet i hutuar, se nëse Nagasani më nuk është, atëherë kush do të vijë? Milinda gjithashtu ishte habitur, kishte thënë: “Ai njeri po flet me enigmatikë. Por, le të presim, të vijë.” Milinda kishte qenë grek, e mendja greke në bazë është logjike.

Në botë ekzistojnë vetëm dy lloje mendjesh, hindus dhe grek. Mendja hinduse është jo-logjike, derisa ajo greke është logjike. Mendja hinduse lëvizë nëpër thellësitë e errëta, thellësitë e shkreta ku nuk ka kufij, ku krejt është e paqartë dhe e mjegulluar. Mendja greke lëvizë në vij logjike, të drejtë, ku gjithçka është e definuar dhe e klasifikuar. Mendja greke lëvizë në të njohurën. Mendja hinduese lëvizë në të panjohurën dhe edhe ma shumë të panjohur. Mendja greke është krejtësisht racionale, mendja hinduse është krejtësisht kontradiktore. Për këtë arsye, nëse edhe tek unë gjenë shumë kundërshti, mos u brengos – kjo në Lindje është e kuptueshme.

Milinda kishte thënë: “Ky njeri i paarsyeshëm do të çmendet. Nëse ai nuk është, atëherë si do të vijë? Por, do ta lë të vijë, dhe atëherë do ta shohim. Me vetë ardhjen do ta dëshmonë se ai është.”

Kur kishte mbërri Nagasen. Milinda e kishte pritur tek dera, dhe e para që e kishte thënë kishte qenë: “Jam i hutuar, ke ardhur, edhe pse ke pohuar se ti nuk je.”

Nagasen kishte thënë: “Akoma atë e pohoj. Më lejoni që për këtë të merremi vesh.”

Masa njerëzisht ishin tubuar në oborr për të dëgjuar. Nagas i kishte thënë: “Më pyet.”

Milinda kishte thënë: “Së pari më thuaj, nëse diçka nuk është , si mund të vijë? Nëse me të vërtetë nuk është, atëherë nuk ka mundësi të vijë – e ti ke ardhë. Është plotësisht logjike se ti je.”

Nagasen kishte qeshur dhe kishte thënë: “Shikoje këtë *ratha*, karrocën me të cilën kam ardhur. A mund të thuash se kjo *ratha*, është karrocë?”

Milinda kishte thënë “Po.”

Mandej Nagasen i kishte urdhëruar përcjellësit e tij t’i zgjidhin kujatë nga karroca. Kujatë i kishin larguar, e Nagasen kishte pyetur: ‘A janë edhe këta kuajë karrocë?’

Milinda ishte përgjigjur: “Natyrisht se nuk janë.”

Mandej nga karroca ishin larguar të gjitha pjesët. Kur iu kishin hequr edhe rrotat, Nagasen kishte pyetur: “A janë edhe këto rrota karrocë?”

Milinda ishte përgjigj: “Natyrisht se nuk janë.”

Kur ishin larguar të gjitha pjesët, dhe kur asgjë nuk kishte mbetur, Nagasen kishte pyetur: “Ku është karroca me të cilën kam ardhur? Ne nuk e kemi larguar karrocën, se krejt çfarë kemi larguar, je pajtuar edhe ti, nuk kanë qenë karrocë. Atëherë, ku është karroca?”

Dhe, Nagasen kishte vazhduar: “Pikërisht Nagasen në këtë formë ekziston. Largoni pjesët, dhe ai do të zhduket.”

Pikërisht sikur valët e kryqëzuara energjetike: largoni vijat dhe pika do të zhduket, karroca është vetëm kombinim i pjesëve.

Edhe ti je kombinim i pjesëve, “uni” është kombinim i pjesëve. Për këtë arsye, kur t’i largoni mendimet nga mendja nuk mund të thoni “unë”, atje më nuk do të ketë “uni” – ka mbetur vetëm vakumi. Kur ndjenjat largohen, “uni” plotësisht zhduket. Ti je, por edhe nuk je: vetëm mungesa, hiçi i pafund është prezent.

Kjo është arritja e fundit, kjo gjendje quhet Mahamudra – se vetëm në një gjendje të tillë mund ta përjetosh orgazmin me Tërësinë – atëherë kufijtë zhduken, “uni” më nuk ekziston; nuk ka më kufij që të ndajnë.

Tërësia është e pakufishme. **Duhet** të bëhesh si Tërësia – se vetëm kështu mund të arrish deri tek takimi, deri tek shkrirja. Kur je i zbrazët, atëherë je pakufij, dhe për një çast bëhesh Tërësi.

Kur nuk je, bëhesh Tërësi. Kur je, bëhesh ego i shëmtuar. Kur nuk je, qenia jote do të ketë në dispozicion krejt hapësirën e ekzistencës.

Por kjo është kontradiktore, përpiqu ta kuptosh: bëhu pak i ngjajshëm me Naropën përndryshe këto fjalë dhe simbole nuk do të ndyshojnë asgjë në ty. Dëgjom me besim. Dhe kur po të them të më dëgjosh duke më besuar, kjo do të thotë se une e di se ajo është ashtu. Unë jam dëshmitar, unë kam dëshmuar për këtë, ajo është ashtu. Ndoshta është e pamundur diçka të thuhet për të, por kjo s’do të thotë se ajo nuk është. Për të vetëm mund të

pohosh se nuk është, e do të jesh i paaftë të pohosh se është. Unë jam dëshmitar i kësaj, e ju do të jeni të aftë ta kuptoni vetëm nëse jeni Naropa, nëse dëgjoni me besim.

Unë nuk ju mësojë me doktrina. Fare nuk isha brengosë për Tilopën po mos ta kisha pasur të njëjtën përvojë. Tilopa mirë ka thënë:

*Zbrazëtisë nuk i nevojitet mbështjetja,
Mahamudra nuk ka shtëpi.*

Mahamudra nuk ka shtëpi.

Në kuptimin literar, Mahamudra do të thotë gjest i madh, apo Gjest Superior, i fundit të cilin mund ta bësh, pas të cilit asgjë më nuk është e mundur.

Mahamudra nuk ka shtëpi. Bëhu zbrazëti, dhe krejt i ke arritë. Vdis, dhe do të bëhesh Zot. Zhduku, dhe do të bëhesh Tërsi. Këtu pika zhduket, e atje zhduket oqeani.

Mos u kap i ngërqitur për veten tënde se vetëm këtë e ke bërë gjatë jetëve tua të shkuara: je ngjitur, duke u frikësuar, se nëse nuk kapësh për ego, do ta shohësh poshtë greminën pa fund...

Për këtë arsye kapemi për gjëra të imëta, shumë triviale, dhe vazhdojmë të kapemi për to. Pikërisht kjo kapje tregon se je i vetëdijshëm zbrazëtisë së pafundme. Diçka ka nevojë të kapet, por kapja jote është **samsara** jote, mjerimi yt. Lejoj vetes të bish në greminë, se njëherë, kur ia lejonë vetes të rrëzohesh në greminë, vetë do të bëhesh greminë.

Atëherë më nuk do të jesh vdekje, se si është e mundur që gremina të vdes?

Se atëherë asaj nuk do t'i gjendet fundi, sepse si është e mundur që zbrazëtia të ketë fund.

Diçka mund të përfundojë vetëm nëse ka kufi – vetëm zbrazëtia është e amshueshme.

Mahamudra shtëpin e ka në zbrazëti.

Më lejo ta shpjegojë përmes përvojës të cilën e kam pasur. Kur e dashuron dikë, kur bëhesh zbrazëti. Kur në dikë je dashuruar, atëherë je bërë jo-ti. Për këtë arsye dashuria është aq e vështirë. Dhe për këtë arsye Jezusi ka thënë: “Zoti është si dashuria.” Ai ka ditë diçka për Mahamudrën sepse para se të fillojë të predikojë në Jerusalem, ka qenë në Indi. Gjithashtu ka qenë edhe në Tibet, kështu që ka takuar njerëz si Tilopa dhe Naropa. Ka banuar në manastire budiste. Ka mësuar për ato të cilën ata burra e kanë quajtur zbrazëti. Mandej është munduar njohurinë e tij të përgjithshme ta përkthej në terminologjinë çifute. Dhe atëherë e tëra është përzi.

Mësimin budist është e pamundur të përkthehet në mënyrën çifute e të shprehurit. Është e pamundur, sepse shprehja e tërsishme çifute varet nga shprehjet pozitive. Ndërsa ajo budiste kryesisht është nihiliste: hiçi, zbrazëtia. Por, nganjëherë në fjalët e Jezusit ka shkëlqime. Ai thotë: “Zoti është dashuri.”, dhe me këtë tregon për diçka. Për çka tregon?

Kur dashuron, kur bëhesh askushi. Nëse mbetesh dikushi, atëherë dashuria s’ka mundësi të të ngjajë. Madje edhe nëse dashuria në mes dy personave për një çast ngjanë, në atë moment ata janë dy hiça, e jo dy persona. Nëse ndonjëherë ke pasur përvojë dashurie, atëherë këtë lehtë mund ta kuptosh.

Çifti i dashuru qëndrojnë përballë njëri tjetrit, apo dy hiça rrinë bashkë – vetëm atëherë është i mundur takimi, sepse janë rrënuar barrierat, kufijtë janë hequr. Energjia mund të lëvizë nga një vend në tjetrin se më nuk ka pengesa. Dhe vetëm në çastin e tillë të dashurisë së thellë është i mundur orgazma.

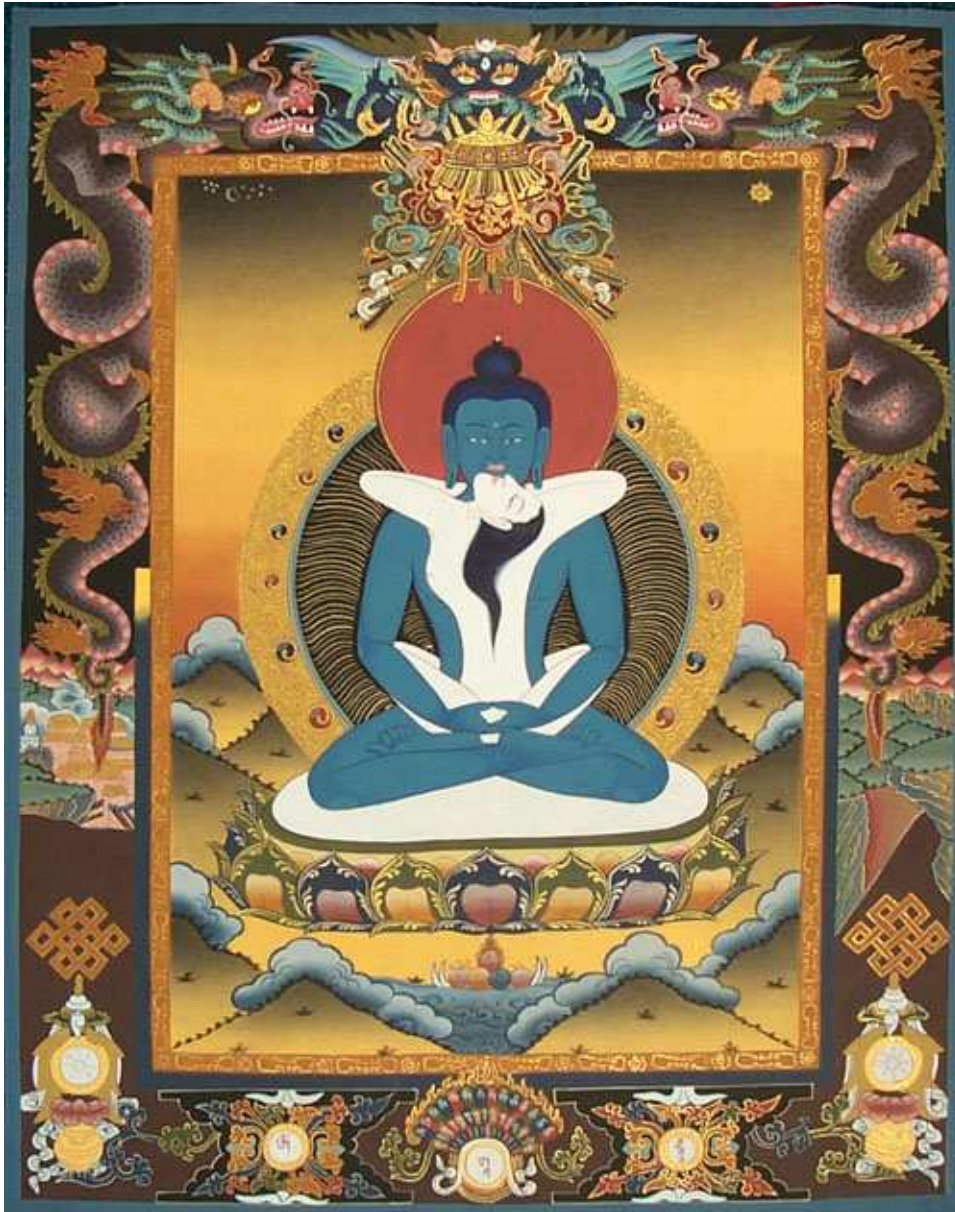
Kur dy dashnorë çojnë dashuri, nëse te dytë janë jo-uni, hiça atëherë ngjanë orgazma. Atëherë energjia e tyre trupore, qenia e tyre e tërësishme e humbë gjithë indentitetin e vet. Ata më nuk janë ata – ata kanë ra në greminë të thellë. Por kjo ngjanë vetëm për një çast: ata prapë kthehen, përsëri fillojnë të ngjiten. Për këtë arsye njerëzit i frikësohen dashurisë.

Njerëzit frikohen se në dashurinë e thellë të mos çmenden, të vdesin, i frikësohen asaj që mund të ndodhë. Gremina e hapë gojën e saj, e tërë ekzistenca është gojëhapur – e ti përnjëherë gjendesh aty pranë dhe mund të rrëzohesh. Njerëzit i frikohen dashurisë dhe kënaqen me seks, e mandej seksin e quajnë “dashuri”.

Dashuria nuk është seks. Në dashuri seksi mund të ngjajë, ai mund të jetë pjesë e saj, por seksi vetvetiu nuk është dashuri – ai është zëvendësim i saj. Ti përmes seksit mundesh t’i ikësh dashurisë. Imagjinon se je në dashuri, e nuk dashuron. Seksi është sikur dija e huazuar: ta ofron ndjenjën se dinë pa dijeni; ja jep ndjenjën e dashurisë duke mos dashuruar.

Në dashuri ti nuk je, por edhe ai tjetri gjithashtu nuk është: vetëm atëherë, papritmas, te dytë zhduken. E njëjta ka ngjarë edhe në Mahamudra. Mahamudra është orgazëm i plotësishëm me ekzistencën e tërsishme.

Për këtë arsye në tantrizëm – Tilopa është Mjeshtër – marrëdhënia e thellë seksuale, marrëdhënia orgazmike në mes dy dashnorëve njëjtë quhet Mahamudra, edhe dashnorët në marrëdhënie të thellë të orgazmës janë të paraqitur në freskat e manastireve tantriste dhe librave tantriste. Kjo është bërë simbol i orgazmës përfundimtare.

*Mahamudra nuk ka shtëpi.
Duke mos bërë kurrfarë përpjekjeje,
duke ndenjur çlirshëm dhe natyrshëm,*

Dhe kjo është e gjithë metoda e Tipolës, e gjithë metoda e tantrës:
duke mos bërë kurrfarë përpjekje... se nëse përpiqesh, ego forcohet. Nëse
bën përpjekje, ti kthehesh.

Në dashuri nuk ka përpjekje, në dashuri nuk mund të jesh i tendosur.
Nëse përpiqesh, nuk ka dashuri. Ti shkrihesh në të, nuk axarohesh; thjesht ia
lejonë vetes që ajo të ngjajë, duke mos bërë kurrfarë përpjekjeje. Ajo nuk

është veprim ajo është ndodhi: ***Duke mos bërë kurrfarë përpjekje...*** Njëjtë do të ngjajë edhe me Tërësinë, në fund: ti nuk i reziston ti thjesht rrjedhë me të... ***duke ndenjur çlirshëm dhe natyrshë***. Kjo është rruga, vetë themeli i tantrës.

Joga thotë: bën përpjekje, e tantra thotë: mos bën përpjekje. Joga është e orientuar në ego. Joga në fund e arrinë atë kapërcim, por tantra që nga fillimi është e orientuar në “jo-ego”. Në fund edhe joga e mbërrinë atë njohuri, atë thellësi, për t’i thënë gjurmuesit: “Tash hedhe egon” – por këtë e bën në fund. Tantra këtë e bën prej filimit, që nga hapi i parë.

Këtë dua kështu ta formuloj: ku mbaron joga fillon tantra. Arritja më e madhe e jogës është fillimi i tantrës – tantra të çonë deri tek caku superior. Joga mund të të përgatit për tantrën, kjo është krejt, sepse qëllimi i saj përfundimtar është të të bëj të papërpjekshëm, të qëndrosh çlirë dhe natyrshëm.

Çfarë Tilopa ka nënkuptuar me: “të rrish çlirë dhe natyrshëm?” Të mos luftosh me vetveten. Mos krijo strukturë të karakterit dhe moralit rreth vetvetes. Mos e disciplino veten për së tepërmi, sepse disciplina e fortë personale do të shndërrojë ty në rob. Mos krijo burg rreth vetes. Rri i relaksuar, fluturueshëm, vepro sipas situatës, përgjigju sipas rrethanave. Mos u sorollat me xhaketen-karakter veshur, mos ec me qëndrime jofleksibile. Rri çlirë si uji, e jo i ngrirë si akull. Mos rezisto, mos u mendo të posedosh çfarëdo qoftë për vete, për qenien tënde.

Por i gjithë edukimi shoqëror ta imponon këtë apo atë: bëhu i mirë, bëhu i moralshëm. E tantra është në anën e kundërt të shoqërisë, kulturës dhe civilizimit. Ajo thotë, nëse je shumë i kultivuar, do t’i humb krejt ato që janë natyrale, e atëherë do të bëhesh gjësend mekanik i cili nuk lulëzon, nuk rrjedhë. Për këtë arsye mos krijo struktura rreth vetes, jeto nga çasti në çast, jeto i vëmendshëm. E për këtë nevojitet kuptueshmëria e thellë.

Për çka njerëzit mundohen të krijojnë struktura rreth vetes? Sepse atëherë nuk kanë nevojë të janë të vëmendshëm – sepse nëse rreth vetes nuk e ke të ndërtuar karakterin atëherë duhet të jesh, shumë, shumë i zgjuar; duhet ta pranosh çdo çast të vendimarrjes. Ti duhet të përgjigjesh në çdo situatë: diçka që është aty, e ti për atë je plotësisht i papërgatitur – kështu që duhet të jesh shumë, shumë i zgjuar.

Për t’i ikur zgjuarsisë, njerëzit e kanë zbuluar yçklën, e yçkël është karakteri. E detyron vetën në disiplinë të caktuar, kështu që kjo disiplinë, pavarsisht se a je i zgjuar apo jo, do të kujdeset për ty. Krijo shprehin që gjithmonë ta thuash të vërtetën, nga kjo krijo shprehi, kështu që nuk do të kesh nevojë të përkujdesesh për të. Nëse dikush për diçka të pyet, ti nga shprehia do t’ia thuash të vërtetën – por ajo e vërtetë është e vdekur.

E jeta nuk është aq e thjeshtë. Jeta është fenomen shumë, shumë i ndërlikuar. Nganjëherë nevojitet gënjeshtër, nganjëherë e vërteta mund të jetë e rrezikshme – duhet të jesh i vetëdijshëm. Për shembull, nëse përmes gënjeshtres sate dikujt mund t'i shpëtohet jeta e askujt tjetër nuk i rrezikohet, çfarë do kishe bërë? Nëse e ke mendjen e ngurtë, të atilli i cili mendon se gjithmonë duhet thënë të vërtetën, atëherë do ta vrasësh jetën.

Asgjë nuk është më e vlerëshme se jeta, as e vërteta, asgjë nuk është më e vlerëshme se jeta. E nganjëherë e vërteta jote mund ta vras dikë. Çfarë do të bësh? A do ta flijosh jetën vetëm për ta ruajtur fytyrën dhe hartën tënde të vjetër, me ego qëndrim personal, “unë jam njeri i cili e flet vetëm të vërtetën, vetëm për të mbetur ai. Kjo është teprim, ti je plotësisht i çmendur! Nëse jeta mund të shpëtohet, madje edhe nëse njerëzit thonë se je gënjeshtar, çka ka të keqe aty? Përse brengosesh aq shumë se çfarë mendojnë të tjerët për ty.

Kjo është e vështirë! Nuk është e lehtë të krijohet modeli i ngurtë sepse jeta lëvizë dhe ndryshon, në çdo çast situata është e re dhe në të duhet të reagosh. Reago me vetëdije të plotë, kjo është e tëra. Gjithashtu, lejo që vendimet të dalin nga vetë situata, asgjë mos monto dhe mos impono. Mos u brengos për konstruktivet në mendje, vetëm rri i çlirë, i vetëdijshëm dhe i natyrshëm.

I tillë është njeriu i njëmendtë religjioz; përndryshe, personi i ashtuquajtur religjioz është i vdekur. Ai vepron nga shprehja e vet, vazhdon të sillet sipas shprehisë së vet - e kjo është kushtëzim, kjo nuk është liri. Për të vetëdijshmen kërkohet liria.

Bëhu i çlirë: kuptoj këto fjalë sa ma thellë që mundesh. Lejo të depërtojnë në ty: qëndro i relaksuar – kështu që në çdo situatë të jesh i gatshëm me rrjedh, lehtë, si uji; nëse derdhet në gotë, atëherë do ta merr formën e gotës. Ajo nuk do të kundërshtojë, nuk do të thotë “kjo nuk është forma ime”. Nëse e derdhë në qyp, shtambë, ajo do ta merr formën e tyre. Ajo nuk do të rezistojë, ajo është e çlirë.

Rri i çlirë si uji.

Nganjëherë do të duhet të shkosh në jugë, e nganjëherë në veri, do të duhet t'i ndryshosh drejtimet; do të rrjedhësh në harmoni me situatën. Nëse di se si të rrjedhsh, kjo do të mjaftojë. Oqeani nuk është shumë larg nëse di të rrjedhsh.

Për këtë arsye mos krijo model – sepse e gjithë shoqëria mundohet ta krijojë, gjithashtu edhe krejt religjionet e krijojnë. Vetëm disa persona, të ndritur, kanë qenë mjaftë guximtarë të tregojnë të vërtetën, e ajo është: bëhu i çlirë dhe i natyrshëm! Po qe se je i çlirë, nënkuptohet, se je edhe i natyrshëm.

Tilopa nuk thotë “bëhu i moralshëm”, ai thotë “bëhu i natyrshëm”. E ky është dimension plotësisht i kundërt. Njeriu i moralshëm kurrë nuk është i natyrshëm, nuk mund të jetë. Nëse e ndien zemërimin ai këtë nuk mund ta shprehë sepse nuk ia lejon morali. Nëse e ndien dashurinë ai nuk mund të dashurojë sepse aty është morali. Kur vepron, ai gjithmonë është në harmoni me moralin; kurrë nuk është në harmoni me natyrën e vet.

E unë po të them; nëse shkonë me modelin tënd të moralit e jo në harmoni me natyrën tënde, kurrë nuk do ta arrishë gjendjen Mahamudra, sepse ajo është gjendje e natyrshme, maja më e lartë e gjendjes së natyrshme. Po të them, nëse ndjenë zemërim zemërohu – por duhet ta ruash vetëdijën e përkryer. Zemërimi nuk guxon ta shtypë vetëdijën tënde, kjo është e tëra.

Lejoja zemërimit me qenë aty, le të ngjanë, por me vëmendje përcjelle se çfarë po ndodh. Rri çlirshëm, natyrshëm, vetëdijshëm, vështro se çfarë po ngjanë. Me kohë do ta shohësh se shumë gjëra thjesht do të zhduken, s’do të ndodhin më kurrë – e ti s’ke bërë kurrfarë përpjekje. Ti aspak nuk do të mundohesh t’i shkatërrosh.

Nëse je i vetëdijshëm, zemërimi do të zhduket. Thjesht do të duket marrëzi – jo **keq**, mbaje mend, se keq është vlerësim i rënd. Zemërimi, thjesht, do të duket marrëzi! Zemërimi nuk është i keq, dhe mos e shiko ashtu, ai thjesht është i marrë: ai nuk është mëkat, por thjesht është marrëzi. Lakmia zhduket, ajo është marrëzi. Xhelozia zhduket, ajo është marrëzi.

Mbaj mend këto vlerësime. Në moral ka diçka të mirë dhe diçka të keqe. Në natyrë ka diçka të mençur dhe diçka të marrë. Njeriu i natyrshëm është i mençur, **e jo i mir**. E njeriu jo i natyrshëm është i marrë, **e jo i keq**. Aty s’ka asgjë të mirë apo të keqe, vetëm gjëra të mençura dhe të marra. Nëse je i marrë, do ta lendosh veten dhe të tjerët, nëse je i mençur, nuk do ta lendosh askënd, as veten e as të tjerët.

Këtu s’ka asgjë që i përngjanë mëkatit, dhe asgjë që i ngjanë virtytit – krejt është urti. Nëse dëshiron ta quajsh virtyt, quje virtyt.

Edhe ekziston mosdija – dhe nëse dëshiron ta quajsh mëkat, ky është i vetmi mëkat.

Po, si ta transformos mosdijen tënde në urti? Ky është i vetmi transformim - e ti nuk mund ta ofrosh: ajo ngjanë kur je i çlirë dhe i natyrshëm.

*duke ndenjur çlirshëm dhe natyrshëm,
mund ta thesh zgjedhën,
dhe kështu të çlirohesh.*

Dhe kështu një ditë do të jesh plotësisht i lirë. Në filim do ta kesh vështirë, sepse në fillim shprehitë e vjetra pandal do të detyrojnë që diçka të bësh: ke dëshirë të tërbohesh – e shprehija vjetër të qeshet në fytyrë. Ka njerëz për të cilët je i sigurtë se janë të zemëruar, edhe pse qeshën. Ata me qeshjen e tyre specifike e shprehin zemërimin. Diçka të keqe ndiejnë, e qeshja e rreme shprehet në fytyrat e tyre.

Hipokritët janë njerëz të panatyrshëm; kur janë të zemëruar, ata qeshën; kur urrejnë, ata shprehin dashuri; nëse me dëshirë do të kishin vra, ata shprehin ngushëllim. Hipokritët janë moralist të përkryer – plotësisht të informuar, lule plastike, të shëmtuar, të padobishëm; kjo nuk është lule, është imitim.

Tantra është rrugë e natyrshme: bëhu i çlirshëm dhe i natyrshëm. Ka me qenë vështirë, sepse shprehitë e vjetra duhet thyer. Ka me qenë vështirë, sepse duhet të jetosh në shoqërinë e hipokritëve. Ka me qenë vështirë, se çdokund ke me ardhë në konflikt me hipokritë – por duhet patjetër të kalosh përmes kësaj. Do të jetë vështirë, se shumë është investuar në gënjeshtëri, në imitim. Ndoshta do të mbetësh plotësisht i vetmuar, por kjo do të jetë vetëm fazë kalimtare. Së shpejti të tjerët do të fillojnë ta ndiejnë autoktoninë tënde.

Mos e harro më i mirë është zemërimi autokton sesa qeshja e rreme, bar ky është origjinal. E njeriu i cili nuk mund të tërbohët në mënyrë autoktone, nuk mund të jetë fare autokton. Në esencë, nëse është autokton, është i vërtetë, i vërtetë ndaj qenies së vet. Çfarëdo që të ndodhë, mund të jetë i sigurtë se është i vërtetë.

Kështu mendoj edhe unë: se zemërimi i sinqertë është i bukur, e buzëqeshja e rreme e shëmtuar; se urrejtja e sinqertë e ka bukurinë specifike, sikur dashuria e sinqertë – se bukuria është nga e **Vërteta**. Ajo nuk ka lidhje as me urrejtjen e as me dashurinë – e bukura buron nga e vërteta. E vërteta është bukuri pavarësisht se në çfarë forme paraqitet. Me të vërtetë shumë më i bukur është njeriu i vdekur sesa njeriu rrejshëm i gjallë, sepse e vërteta, kualiteti esencial i qenies, është aty.

Kur i kishte vdekur grua Mulla Nasradinit . Fqinjët ishin tubuar. Nasradini kishte ndenjur plotësisht i qetë, sikur asgjë s’kishte ndodhur. Fqinjët kishin filluar të qajnë e të rënkojnë, dhe e kishin pyetur: “Pse po rrin aty Nasradin? Ajo ka vdekur!”

Nasradini kishte thënë: “Pritni! Ajo është aq gënjeshtare – posaçërisht këto tre ditë e fundit. Do të pres ta shoh se a është e vërtetë apo jo.”

Por, mbane mend: bukuria buron nga e vërteta, autoktonja. Dëhu autentik dhe do të lulëzosh. Dhe sa më autentik që bëhesh, gradualisht shumë gjëra do të binë vetvetiu. S’do të duhet të bësh kurrfarë përpjekje, ato

vetvetiu do të zhduken. E kur ta mësonë këtë shkathtësi, do të bëhesh gjithnjë e më i çlirshëm, më i natyrshëm dhe më autentik. Edhe Tilopa thotë:

*mund ta thesh zgjedhën,
dhe kështu të çlirohesh.*

Çlirimi nuk është diçka i paarritshëm, ai thjesht fshihet prapa teje. Kur je autentik, dyert janë të hapura – por ti je asisoj gënjeshtari, asisoj mashtruesi, asisoj hipokriti, ti je aq thellë i pandërgjegjshëm; për këtë arsye mendon se liria është shumë, shumë larg. Nuk është! Për qenien autentike liria është e thjesht dhe e natyrshme. Ajo është më e natyrshme se çdogjë tjetër.

Sikur lumi që rrjedhë kah oqeani, sikur avulli që ngritet kah qielli, sikur dielli që është i ngrohtë, e hëna e ftohtë, për qenien autentike është liria.

Ajo nuk është asgjë me të cilën mund të krenohesh. Ajo nuk është asgjë me të cilën mund t'i thuash njerëzve se e ke arritë.

Kur e kanë pyetur Lin Çi, “Çfarë ka ndodh me ty? Njerëzit po flasin se je bërë i ndritur”, ai kishte rrudhur supet dhe kishte thënë: “Ka ndodhë? Asgjë – kam prerë drunjë dhe kam çuar ujë në *ashram*, se dimri afronte.” Ai kishte rrudhur supet - gjest aq i parëndësishëm.

Kishte thënë: “Asgjë s’ka ndodhur. Çfarë pyetje e marrë! E natyrshme është të prehen drunjët në mal dhe uji të nxirret nga bunari. Jeta është plotësisht e natyrshme”, Lin Çi thotë: “Kur t’më flihet, unë flej; e kur jam i uritur, unë ha. Jeta është plotësisht e natyrshme.”

Liria është gjendja e jote e përkryer e ekzistimit të natyrshëm. Liria nuk është diçka me të cilën duhet të krenohesh: se si ke mbërri diçka shumë të madhe. Ajo nuk është diçka a e madhe, asgjë e jashtëzakonshme. Kjo do të thotë të jesh i natyrshëm, vetëm me qenë ai që je.

E, si të veprohet?

Hedhe tensionimin, hedhe hipokrizinë, hedhi të gjitha që i ke kultivuar rreth qenies sate të natyrshme. Në fillim do të jetë shumë, shumë vështirë, por vetëm në fillim. Njëherë, kur kësaj t’i adaptohesh, edhe tjerët do ta ndiejnë se diçka po të ndodhë, sepse qenie autentike është aq e fortë, aq joshëse. Ata do të fillojnë të ndiejnë se diçka ka ngjarë: ai më nuk është pjesë e jona, është bërë krejtësisht i ndryshëm. Por t’i nuk do të jesh humbës, sepse nga ty ka ra vetëm ajo pjesë që nuk është e natyrshme.

E njëherë kur ta krijosh zbrazësinë me hedhje të të gjithave që nuk janë të natyrshme, shtirësinë, maskave, atëherë qenie e natyrshme fillon të lulëzojë. Asaj nuk i nevojitet hapësira.

Bëhu i zbrazët, i çlirë dhe i natyrshëm. Le të bëhet ky ligji kryesor në jetën tënde.

II RRËNJIA E GJITHA PROBLEMEVE

Kënga vazhdon:

*Nëse dikush e sheh zbrazëtinë derisa shikon në hapësirë;
dhe nëse ai me mendje vështron mendjen,
ai i shkatërrohet dallimet
dhe e arrinë Buda-rinë*

*Retë të cilat pluskojnë në qiell
nuk kanë rrënjë, e as shtëpi;
këtë nuk e kanë as mendimet
derisa pluskojnë nëpër mendje.
Njëherë, kur mendja personale vërehet,
dallimet zhduken.*

*Format dhe ngjyrat krijohen në hapësirë,
Por hapësira nuk ka premisa as të zezës e as të bardhës.
Të gjitha gjërat dalin nga mendja personale,
Mendja nuk është e përlyer as me virtyte e as me vese.*

12. shkurt 1975.

Vetë mendja është rrënjë e gjitha problemeve. Për këtë arsye së pari duhet kuptuar se çka është mendja, prej çfarë materiali është e ndërtuar; se a është ajo diçka, apo vetëm proces; a është ajo substanciale, apo është diçka ngjajshëm me ëndrrën. Dhe derisa mos ta mësoni natyrën e mendjes. S'do të jeni në gjendje ta zgjidhni asnjë problem të jetës.

Shumë mund të përpiqeni, por provoni ta zgjidhni edhe vetëm një problem personal, dhe do të dështoni – kjo është plotësisht e sigurtë; për arsye se, në të vërtetë, kurrfarë problemi nuk ekziston: vetë mendja është problem. Zgjidhja e cilito problem nuk do të ndihmojë, sepse rrënjët e saj do të mbesin të paprekura.

Kjo është sikur kur drurit ia prenë degët, i krasitë gjethet, e nuk e nxjerrë me rrënjë. Do të dalin gjethet e reja, do të mugullojnë degët e reja –

madje edhe më të shpeshta se ato të vjetrat. Krasitja i ndihmonë drurit të bëhet më i dendur. Krejt derisa nuk e mëson se në ç'mënyrë ta ç'rrënjosësh, lufta jote do të jetë e kotë, ajo është marrëzi. Do ta shkatërrosh veten, e jo drurin.

Në atë luftë kot do ta shpenzosh energjinë, kohën, jetën, e druri me kalimin e kohës do të bëhet shumë më i bujshëm, më i fortë dhe më i degëzuar. E rezultatet kanë me të befasuar: me mund ke punuar dhe je përpjekë për ta zgjidhur këtë apo atë problem, ndërsa problemet veç kanë vazhduar të rriten, të shumohen. Madje edhe nëse e zgjidh një, dhjetë të tjerë kanë me zënë vendin e tij.

Mos u mudo t'i zgjidhësh problemet personale – ato nuk ekzistojnë: ***vetë mendja është problem.*** Por mendja është e fshehur nëndhe: për këtë arsye e quaj rrënjë, ajo nuk është e dukshme. Sa herë që takohesh me problemin, problemi gjithmonë është në sipërfaqe – mund ta shohësh – dhe për këtë arsye mund të mashtrohesh.

Kurrë mos e harro, ajo që është e dukshme nuk është rrënja; rrënja gjithmonë mbetet e padukshme, rrënja gjithmonë është e fshehur. Kurrë mos lufto kundër të padukshmës se do të luftosh kundër hijës. Do të shpenzohesh e në jetën tënde s'është bërë kurrëfarë transformimi; problemi i njëjtë do të krijohet përsëri, dhe përsëri, dhe përsëri. Shikoje jetën tënde dhe do ta kuptosh se për çka e kam fjalën. Unë nuk po flas për ndonjë teori mbi mendjen, veçse për “fakte” që kanë të bëjnë me të. E fakt është se: mendjen duhet shqyrtuar.

Njerëzit vijnë dhe më pyesin: “si ta realizoj mendjen e qetësuar?” E unë i përgjigjem: “S'ka diçka të ngjashme me mendjen e qetësuar. Kurrë s'kam dëgjuar për diçka të tillë.”

Mendja kurrë nuk është e qetë, “jo-mendja” është e qetë. Vetë mendja kurrë s'mund të jetë e qetë, e qetësuar. Vetë natyra e vërtetë e mendjes është me qenë e tendosur, me qenë konfuze. Mendja kurrë nuk është e kthjellët, ajo nuk mund ta ketë kthjellësinë sepse sipas natyrës ajo është kaotike, vransirë. Kthjellësia është e mundur vetëm pa mendje, qetësia është e mundur vetëm pa mendje, heshtja është e mundur vetëm pa mendje – për këtë arsye kurrë mos tento ta realizosh mendjen e heshtur. Nëse provon, që nga vetë fillimin do të nisësh në dimensionë të pamundura.

Për këtë arsye së pari duhet ta kuptosh natyrën e mendjes, se vetëm atëherë do të mund të bësh diçka.

Nëse shikon më mirë, kurrë s'do të gjesh diçka që është mendje. Ajo nuk është gjësend, ajo është proces; ajo nuk është gjësend, ajo është ngjajshëm me masën. Ekzistojnë mendime të veçante, por ato lëvizin aq shpejtë saqë nuk mund t'ia shohësh distancën në mes tyre. Nuk i sheh

intervallet sepse nuk je mjaft i vëmendshëm dhe i zgjuar, kështu që të nevojitet një depërtim më i thellë. Kur sytë e tu të jenë në gjendje të shikojnë më me kujdes, përnjëherë do ta vëresh një mendim, mandej tjetri, e kështu me rradhë – *por jo edhe mendjen*.

Masa e mendimeve, *miliona* mendime ta krijojnë përshtypjen se mendja ekziston. Ashtu është edhe me masën. Miliona njerëz qëndrojnë në grumbull; a ekziston ajo që ne e quajmë masë? A mund ta gjesht masën pa personin i cili qëndron aty? Por, ata janë së bashku dhe bashkësia e tyre ta ofron ndjenjën se diçka si masa ekziston – derisa vetëm individët ekzistojnë.

Kjo është e para të cilën mund ta vërejmi në lidhje me mendjen. Vështro, dhe do t'i gjesht mendimet, por kurrë nuk do të hasë në mendje. Edhe kur kjo të bëhet përvojë personale e jote - jo për atë se une e kam thënë, jo për atë se Tilopa ka kënduar për atë, kjo nuk do të ndihmojë. Por nëse kjo bëhet përvoja jote, dhe kjo bëhet fakt i njohjes sate personale, atëherë gjërat papritmas do të fillojnë të ndryshojnë.

Pasi që e ke kuptuar esencën më të vlerëshme mbi mendjen, kjo do të ndikojë që shumë gjëra rreth teje të ndryshojnë.

Vështroje mendjen dhe gjeje se ku është ajo, çka është ajo. Do ta vëresh se mendimet notojnë dhe se në mes tyre ka interval. Dhe nëse gjatë vështro, do ta shohësh se ka ma shumë intervale sesa mendime, sepse çdo mendim është i ndar nga njëri tjetri; në të vërtetë, çdo fjalë është e ndar nga tjetra. Dhe sa ma thellë që shkon, do të gjesht zbrazësira gjithnjë e më të mëdha. Mendimi noton, mandej shfaqet zbrazëtia; mandej vjen mendimi tjetër, përsëri zbrazëtia tjetër pason.

Nëse nuk je i vetëdijshëm, nuk do të mund t'i shohësh zbrazëtitë; do të kapërcesh nga njëri mendim në tjetrin. Nëse bëhesh përsosëshëm i vetëdijshëm, do të zbulohen kilometra të tëra zbrazëtie.

Në ato zbrazëtia ngjanë *satori*. Në ato zbrazëtia e Vërteta troket në derën tënde. Në ato zbrazëtia mysafiri vjen. Në ato zbrazëtia Zoti konkretizohet, apo quje si të duash. E kur vetëdija është e plotë, atëherë mbete vetëm zbrazëtia e pakufishme e hiçit.

Njëjtë është edhe me retë: retë lëvizin dhe mund të bëhen aq të dendura sa që mbulojnë tërë qiellin dhe mos ta shohësh. Është zhdukur kaltërsia e pafundme, derisa ti je i mbuluar me re. Shiko atëherë, një re është zhdukur, e reja tjetër nuk ka hyrë në fushën tënde të vështimit – përnjëherë shkëlqen kaltërsia e pafundme qiellore.

Njëjtë ngjanë edhe në ty: ti je kaltërsi e pafundme qiellore, e mendimet janë sikur retë të cilat pluskojnë përreth teje, ndieje këtë. Por zbrazëtitë ekzistojnë, qielli ekziston. Nëse e përjeton shkëlqimin e qiellit, kjo është *satori*, e nëse bëhesh si qielli, kjo është *samadhi*. Procesi i cili çonë

nga *satori* deri tek *samadhi* përbëhet nga depërtimi i thellë i mendjes, asgjë tjetër.

E para, mendja nuk ekziston si entitet, ekzistojnë vetëm mendimet.

E dyta: mendimet ekzistojnë të ndara prej teje, ato nuk janë pjesë e natyrës sate, ato vijnë e shkojnë – ti mbetesh, ti ia del. Ti je sikur qielli: kurrë nuk vjenë, dhe kurrë nuk shkonë, gjithmonë je këtu. Retë shkojnë e vijnë, ato janë fenomen momental, ato nuk janë të përherëshme madje edhe nese përpiqesh kë kapeshe për një mendim, s’do të mund ta mbash gjatë, ai do të ikë, ai ka lindjen dhe vdekjen e vet. Mendimet nuk janë tujat, ato nuk të përkasin ty. Ato vijnë si vizitorë, mysafir, por nuk janë nikoqire.

Vështroj më thellë, dhe atëherë do të bëhesh nikoqir, e mendimet mysafire. Dhe si mysafir ato do të jenë të mrekullushme, por nëse krejtësisht harron se je sundimtar, atëherë ato do të bëhen sundimtare, e ti do të jesh në amulli. Pikërisht ky është ferri. Kur je ti i zoti i shtëpisë, shtëpia të përketë ty edhe nëse mysafirët dojnë të sundojnë. Pranoj, ke kujdes me to, por mos u identifikoj me to, në të kundërtën, ato do të bëhen sundimtare.

Mendja bëhet problem sepse plotësisht identifikohet me mendimet, kështu që krejtësisht ke harruar në intervalin dhe se ato janë vizitore. Kurrë mos e harro atë që mbetet, ajo është natyra jote, *Tao* yt. Gjithmon orientoje vëmendjen kah ajo që nuk vjen kurrë dhe nuk shkon kurrë, e cili është sikur qielli. Ndryshoj *geshtalt*: mos e kthe vëmendjen nga vizitorët, qëndro si sundimtar i rrënjës; vizitorët do të vijnë e do të shkojnë.

Natyrisht, ka mysafir të mirë dhe të këqij, por nuk duhet të brengosesh për këtë. Nikoqiri i mirë do të sillet me të gjithë mysafirët mirë, nuk do të bëjë dallime. Nikoqiri i mirë është nikoqir i mirë, do të vijnë mendimet e këqija, ai ndaj tyre sillet si me mendimet e mira. Atij nuk i intereson se çafë janë mendimet.

Çka ke arritë ti që ke bërë dallimin në mes mendimeve të këqija dhe të mira? Mendimet e mira i ke afruar afër vetes, e të këqijat i ke hedhë. Heret a vonë do të jesh i identifikuar me mendime të mira; mendimet e mira do të bëhen nikoqire. E çdo mendim i cili bëhet sundimtar krijon mjerim – për shkak se ai nuk është i zoti shtëpisë; mendimi thotë se kjo është pronë e tij, e ti me të identifikohesh. Identifikimi është sëmundje.

Gurdhijeff zakonisht ka thënë se gjithmon duhet vetëm një gjë: të mos identifikohesh me atë që shkon e vjen. Do të vijë mëngjesi, mandej mbrëmja vjen e shkon, do të vijë edhe nata, e mandej përsëri mëngjesi. Ti mbetesh: jo si ti, sepse edhe ajo gjithashtu është mendim – por si vetëdije e pastër; jo si emri yt, sepse edhe ajo është mendim. Vetëm si vetëdije e pastër, pa emër, pa formë; vetëm si pastërti, vetëm si paformësi, vetëm si paemërtim, vetëm

si fenomen i vërtetë i qenies së vetëdijshme – vetëm në këtë mënyrë do të mbetesh i qëndrueshëm.

Nëse identifikohesh, do të bëhesh mendje. Nëse identifikohesh, do të bëhesh trup. Nëse identifikohesh, do të bëhesh emër dhe formë atë që hindusët e quajnë: **namarupa**, emër dhe formë – atëherë i zoti i shtëpisë nuk është më. Atëherë e harronë amshimin, dhe **momentalja** të bëhet kryesore. Momentalja është bota; amshimi është Zoti.

Ky është fakti i dytë e rëndësishme që duhet ta arrishë, që ti të bëhsh zot shtëpie, e mendimet të jenë mysafire.

Nëse fillon të vështrosh, së shpejti do të bëhesh i vetëdijshëm faktorit të tretë. E treta është se mendimet janë ardhacake, bezdisës të jashtëm. **Asnjë mendim nuk është i yti.** Ato gjithmonë vijnë nga jashtë, ti je vetëm urë. Zogjët hyjnë në një derë, e në tjetrën dalin: pikërisht kështu mendimet hyjnë dhe dalin nga ty.

Ti konsideron se mendimet janë tuat. E jo veç kjo, ti madje lufton për to dhe pohon: “Ai është mendimi im, kjo është e vërtetë.” Ti debaton, diskuton, përlesh për to, mundohesh ta dëshmosh: “Ky është mendimi im.” Asnjë mendim nuk është i yti, asnjë mendim nuk është origjinal – të gjitha mendimet janë të huazuara. Të gjitha ato janë nga dora e dytë sepse me miliona mjerëz para teje i kanë pasur ato mendime. Madje mendimet janë shumë më jashtë teje sesa gjësendet.

Njëherë fizikanti i madh Eddington kishte thënë se sa ma thellë që shkenca depërton në materie, gjithnjë e më tapër zbulon se materie është mendim. Kjo ndoshta është ashtu, unë nuk jam fizikant, edhe Eddington me siguri ka të drejtë kur thotë se kur vështron më thellë gjithnjë e më qartë do ta shohësh se materia është mendim. Por, dua të ta them të kundërtën: sa ma thellë që depërton në vete, mendimet gjithnjë e më tepër do të duken si materie. Në të vërtetë, këto janë dy aspekte të të njëjtit fenomen: mendimi është materie, materia është mendim.

Kur them se mendimi është materie, çka unë me këtë nënkuptoj? Unë konsideroj se mendimin personal mund ta hedhësh si gjësendin. Kokën e dikujt mund ta gjuajsh me mendime sikur që e bën me gjësend. Dikë me mendime mund ta vrasësh, sikur ta bësh këtë me thikë. Mund ta japësh mendimin tëndë si dhuratë, apo si infektim. Mendimet janë materie, ato kanë fuqi, por ato nuk të përkasin ty. Ato vijnë tek ti, qëndrojnë një kohë, dhe mandej të braktisinë. I gjithë universi është i mbushur me mendime dhe materie. Materia është vetëm pjesë fizike e mendimit, e mendimet janë pjesë mendore e materies.

Shaku i faktit se mendimet janë objekte, ndodhin shumë çudira. Nëse dikush pandërprerë mendon për ty dhe për fatin tëndë, ajo do të realizohet,

për arsye se ai e drejton fuqinë kah ti. Për këtë arsye bekimet ndihmojnë. Nëse mund të jesh i bekuar nga dikush që e ka arritë jo-mendjen, bekimi do të realizohet – se njeriu që kurrë nuk i shfrytëzon mendimet ka akumuluar energji mendore, kështu që do të realizohet krejt çka thotë ai.

Në të gjitha traditat e Lindjes nxënësit, para se të fillojë të mësojë mbi jo-mendjen, para se ta merr teknikën, i thekësohet se duhet të ndërprejë të jetë negativ, se nëse e arrinë jo-mendjen, e mbetet negativ, ajo për të mund të bëhet fuqi e rrezikshme. Para se ta arrish jo-mendjen duhesh të bëhesh plotësisht pozitiv. Këtu qëndron dallimi në mes magjisë së zezë dhe magjisë së bardhë.

Magjia e zezë s'do të thotë asgjë tjetër përveçse orientimi negativ i energjisë së akumuluar mendore. Magjia e bardhë nuk është asgjë tjetër përveçse orientim i energjisë së akumuluar përmes qëndrimit pozitiv ndaj ekzistencës së tërësishme. Emergjia e njëjtë përmes negativizmit bëhet e zezë; energjia e njëjtë përmes pozitivizmit bëhet e bardhë. Mendimi është forcë xhigante, ai është materie. Kjo ka qenë vetia e tretë e rëndësishme e natyrës së mendjes. Duhet ta kuptosh brenda vetes.

Nganjëherë do të ndodhë që t'i shohësh mendimet se si veprojnë si materie, por kjo ndodh për shkak se je i kushtëzuar shumë me materie, duke menduar se kjo është koïncidencë. Ti thjesht i anashkalon faktet, duke mos i konsideruar ato; mbetesh indiferent, duke i harruar ato. Por shumë herë ke menduar për vdekjen e ndonjë personi -e ai ka vdekur. Ke menduar se kjo është koïncidencë. Kur ke menduar për mikun tëndë, të ka marrë për ta parë dhe ke menduar se sa kishte qenë mirë të vijë të të vizitojë - e ai veç është para, shtëpisë. Ti mendon se kjo ka qenë koïncidencë. Kjo nuk ka qenë koïncidencë. Në të vërtetë, koïncidenca nuk ekziston, gjithçka e ka shkakun e vet. Mendimet e tua krijojnë botën rreth teje.

Mendimet e tua janë materie, për këtë arsye ke kujdes me to. Vëmendshëm puno me to! Nëse nuk je plotësisht i vetëdijshëm, mund t'i krijosh edhe vetes edhe të tjerëve mjerim – e ti po e krijon. Dhe, mos e harro, kur tjetër kujt i krijon mjerim, madje edhe paqëllimshëm, përnjëherë edhe vetes i ke krijuar – për këtë arsye mendimet janë thikë me dy tehe. Ato gjithashtu të prejnë ty kur e kanë prerë dikë tjetër.

Para tre vjetëve një izraelit, Uri Geler, i cili ka studiuar energjinë e mendimeve, e ka treguar një eksperiment në televizionin BBC në Angli. Ka mundur cilindo send ta lakojë vetëm me mendime: dikush kalonte pranë Uri Geler-it me lugë në dorë, e ai veç mendonte, dhe luga lakohej. Ju nuk mund ta lakoni as me duar, e ai e ka lakuar në mendimet e tija. Por në televizionin e BBC ka ngjarë një fenomen i rrallë; madje edhe Uri Geler nuk e ka ditur se kjo është e mundur.

Me mija njerëz përmes ekranit e kanë përcjellur eksperimentin. Dhe derisa ai këtë e ka bërë në studio, në shtëpitë e shikuesve kanë filluar gjësendet të rrëzohen dhe të thehen – me mijëra gjësende nëpër gjithë Anglinë. Kjo ndodh kur përcillet energjia. Kur është demonstruar eksperimenti në largësi prej dhjetë metrash atëherë edhe në shtëpitë e shikuesve në dhjetë metra largë televizorit shumë çka kishte ndodhur: gjësendet kishin gilluar të shtrembërohen, të rrëzohen, të thehen. Kjo ka qenë çudi!

Mendimet janë gjësende, dhe atë gjësende shumë të fuqishme. Në Rusinë Sovjetike jeton gruaja, Mihajlova. Ajo mund të ndikojë në gjësende nga largësia, ajo me mendime mund t'i lëvizë. Në Rusi këtyre gjërave nuk iu besojnë – Rusia është vend komunist, ateist – kështu që menjëherë në mënyrë shkencore kanë filluar ta testojnë Mihajlovën, të hulumtojnë se çfarë po ndodhë. Derisa ajo këtë e ka bërë, ka humbur gati një kilogram në peshë; për gjysmë ore, sa ka zgjatur eksperimenti, ka humbur një kilogram. Çka do të thotë kjo?

Kjo do të thotë se përmes mendimeve e emiton energjinë – e këtë pandërprerë e bën.

Medja jote është çakallë. Ti pandërrerë hedhë nga vetja shumë çka. Ti i shkatërron njerëzit rreth vetes. Ti e shkatërron veten. Ti je gjë e rrezikshme – i cili pandërprerë zgjerohesh.

E shumë çka po ndodhë shkaku yt. Kjo është rrjetë gjigante: e gjithë bota për çdo ditë po bëhet gjithnjë e më e mjerë, se në tokë po shtohet numri i njerëzve, dhe po shohet numri i vërshimeve të mendimeve negative.

Sa ma shumë që kthehesh në të kaluarën, do ta zbulosh se atëherë ka pasur më shumë paqe – dhe më pak ndotje mendore. Në kohën e Budës, apo në kohën e Lao Ceut, bota ka qenë shumë, shumë paqësore, e natyrshme, parajsë e vërtetë. Pse? Së pari popullsia ka qenë e vogël, e njerëzit nuk kanë qenë shumë të prirur për të menduar, më të prirur kanë qenë për ndjenja-emocione; kështu që më me ëndje janë lutur se që kanë menduar. E para të cilën kanë dashtë ta bëjnë në mëngjes, ka qenë të luten. Dhe në mbrëmje atë të cilën më së shumti kanë dëshiruar ta bëjnë, ka qenë, të luten. Dhe gjatë gjithë ditës, sa herë që kanë gjetur kohë, atyre u ka pëlqyer të luten në vete.

Çka është lutja? Lutja është kur i dërgon të gjithëve bekim. Lutja është kur i dërgon të gjithëve ngushëllim. Me lutje krijon kundërhelm për mendime negative. Lutja krijon pozitivizëm.

Kjo ka qenë urti e tretë në lidhje me mendimet, ato janë shumë të fuqishme kështu që duhet me vëmendje të madhe t'i përdorësh.

Zakonisht ti pavetëdijshtëm për gjithçka mendon. Vështirë është të gjendet personi i cili në mendime nuk ka bërë ndonjë vrasje, vështirë është të

gjendet personi i cili në mendjen e vet nuk ka bërë shumë lloj mëkatesh dhe ligësirash. – e mendimet realizohen. Dhe, mbane në mend, ju ndoshta nuk jeni vrasës, por nëse dikush pandërprerë mendon për vrasje mund ta krijoni situatën ku dikush mund të jetë i vrarë. Dikush mund ta pranojë mendimin tëndë, se rreth teje ka persona të dobët, e mendimet rrjedhin si uji: teposhtë. Nëse pandërprerë mendon për të, dikush i dobët mund t'i pranojë mendimet e tua dhe me të vërtetë të bëj vrasje.

Për këtë arsye ata të cilët e njohin realitetin e brendshëm të njeriut thonë se ekziston përgjegjësia e përgjithëshme, dhe se të gjithë janë përgjegjës për atë që ndodhë në botë. Për krejtë atë që ka ndodhë në Vjetnam nuk është përgjegjës vetëm Niksoni, çdokush kush mendon gjithashtu është përgjegjës. Vetëm një njeri nuk mund të jetë përgjegjës, e ky është personi i cili është jashtë mendjes: përndryshe të gjithë janë përgjegjës për atë që ngjanë në planetë. Nëse bota është ferr, ti je kreator, ti në të gjitha je pjesëmarrës.

Mos e hedh përgjegjësinë tek të tjerët – edhe ti je përgjegjës, ky është fenomen kolektiv. Dëshira mund të realizohet kudo qoftë, eksplodimi mund të ndodhë me mijëra kilometra larg teje – largësia s'ka kurrfarë rëndësie sepse mendimi është fenomen jashtëhapësinor. Mendimit hapësira nuk i duhet.

Për këtë arsye mendimi ma shpejtë udhëton. Madje as drita nuk udhëton aq shpejt, madje edhe dritës i duhet hapësira. Mendimet udhëtojnë më shpejtë. Në të vërtetë, atyre për udhëtim nuk i nevojitet koha, për to hapësira nuk ekziston. Ti mund të jesh këtu, të mendosh për diçka, dhe ajo të ndodhë në Amerikë. Si mund të mos jesh përgjegjës? Nuk ka gjyq që mund të dënojë, por do të jesh i denuar nga gjyqi suprem i Ekzistencës – ti veç tash je i denuar. Për këtë arsye je aq i mjerë.

Njerëzit vijnë tek unë dhe më thonë: “Ne kurrë askujt nuk i kemi bërë keq, e prapë jemi aq të mjerë.” Ndoshta ti s'ke bërë kurrë kurrgjë, por ndoshta diçka ke menduar – e mendimet janë shumë më subtile se sa veprat. Dikush mund ta ruaj vetën nga veprimi, por nuk mund ta ruaj veten nga mendimi. Mendimi mund ta lëndoj çdo këndë.

Nevojitet jo-mendja po që se dëshiron të jesh plotësisht i çliruar nga mëkatet, i çliruar nga veprat e këqija, i çliruar nga të gjitha që ngjajnë rreth teje – e ky ka qenë qëllimi i Budës.

Buda është personi i cili jeton pa mendje dhe për këtë arsye nuk mbanë përgjegjësi. Për këtë arsye njerëzit në Lindje thonë se ai kurrë nuk e akumulon *karmën*, ai kurrë nuk i akumulon problemet për të ardhmen. Ai jeton, ec, lëvizë, ushqehet, flet, bën shumë çka, por kurrë nuk e akumulon *karmën*, sepse *karma* nënkupton aktivitet. Por, në lindje thonë se Buda nuk

do ta akumulojë as **karmën** madje edhe nëse vret. Pse? E ti e akumulon **karmën** edhe nëse nuk vret. Pse?

Thjesht: çfarëdo që të bëjë Buda, bënë pa involvimin e mendjes në atë.

Ai është spontanitet, nuk është aktivitet. Ai nuk mendon për atë, ajo ndodh. Ai nuk është aktivist. Ai lëvizë sikurse zbrazëtia. Më nuk i duhet mendja, ai nuk mendon se çfarë të bëj. Nëse **ANATTA**(jo-vetja) lejon të bëhet, ai do të lejon të bëhet. Ai më nuk ka ego për t'i kundërshtuar, ai më nuk ka ego që do të vepronte.

Kjo do të thotë të jesh i zbrzët edhe në jo-uni: vetëm me qenë jo-qenie, **anatta**, jo-uni. Atëherë më nuk mbledhë asgjë; atëherë më nuk je përgjegjës për atë që ndodhë rreth teje; atëherë veç je transcendentuar.

Çdo, edhe mendimi më i vogël, krjon në ty dhe në të tjerët, diçka. Ke kujdes!

Por, kur po të them të kesh kujdes, unë nuk po mendoj në mendime të mira, jo. Për shkak se gjithmonë kur ke mendime të mira, gjithashtu do të shfaqen edhe mendimet e këqija. Si mund të jetë e mira pa të keqen? Nëse mendon për dashurinë, në anën e kundërt, do të fshihet urrejtja. A mund të mendosh për dashurinë e të mos mendosh për urrejtjen? Ti ndoshta nuk je i vetëdijshëm, ndoshta dashuria shtrihet në rrafshin e vetëdijshëm të mendjes tënd, por në nënvetëdije fshihet urrejtja – ato shkojnë së bashku.

Gjithmonë kur mendon për mëshirën, ti mendon për pamëshirën. A mund të mendosh për mëshirën, e të mos mendosh për pamëshirën? A mund të mendosh për padhunën, e të mos mendosh për dhunën? Në vetë fjalën “padhunë” ka hyrë fjala dhunë; ajo veç në të mbahet. A mund të mendosh për **brahamacharya** (celibat), e të mos mendosh për seks? Kjo është e pamundur, sepse çfarë vlere do të kishte pasur celibati pa mendime mbi seksin? E nëse **brahamacharya** nënkupton të mos mendohet për seks, atëherë çfarë **brahamacharya** është.

Jo, me ndihmën e jo-mendimit krijohet kualiteti krejtësisht i ri i qenies: jo i mirë, jo i keq, thjesht, gjendje e jo-mendimit. Ti je vetëm vështrues, ti qëndron i vetëdijshëm, por nuk mendon. Dhe nese ndonjë mendim hyn...a ato do të hynë, sepse mendimet nuk janë të tuat; ato pezullojnë në ajr. Rreth e rrotull është jo-sfera, sferat e mendimeve. Sikurse që është ajri aty, edhe mendimet janë rreth e rrotul teje dhe ato vetvetiu shkojnë e vijnë. Kjo do të ndërprehet kur të bëhesh më i vetëdijshëm. Në këtë ka diçka: nëse bëhesh më i vetëdijshëm, mendimet thjesht do të zhduken, do të shpëtohen, sepse energjia e vetëdijshme është më e fortë se e mendimeve.

Vetëdija për mendime është zjarr. Kjo është sikur kur e ndezë qiriun dhe terri nuk mund të hyjë në dhomën tënde; fike – dhe terri do të futet në të

gjitha anët; padyshim, përnjëherë do të jetë prezent. Kur në shtëpi është e ndezur drita, terri nuk mund të hy. Mendimet janë si terri: ato futen vetëm nëse nuk ka dritë. Vetëdija është zjarrë: sa më i vetëdijshëm që bëhesh, gjithnjë e më pak do të futen mendimet.

Nëse **me të vërtetë** integrohesh me vetëdijën tënde, atëherë mendimet nuk do të hynë më; do të bëhesh kështjellë e pamposhtur, asgjë nuk do të mund të depërtojë në ty. Jo për shkak se je i mbyllur, mbaje në mend – ti je plotësisht i hapur; kjo është sikur energjia e vetëdijës tënde të bëhet kështjellë. Dhe kur mendimet më nuk do të hynë në ty, ato do të kalojnë pranë teje. Do t'i shohësh se si vijnë, por kur afrohen shumë afër, do t'i shohësh se si kthehen. Atëherë mund të shkosh kah të duash, madje edhe në ferr – asgjë nuk do të ndikojë në ty. Kjo është ajo që unë nënkuptoj me fjalën ndritje.

E tash përpiku ta kuptosh sutrën e Tilopës:

*Nëse dikush e sheh zbrazëtinë derisa shikon në hapësirë;
dhe nëse ai me mendje vështron mendjen,
ai i shkatërron dallimet
dhe e arrinë Buda-rinë*

Nëse e sheh zbrazëtinë derisa shikon në hapësirë...Kjo është metoda, metoda tantriste: vështroje hapësirën, qiellin, **pa shikim**; vështroje me shikim të zbrazët. Vështroje, por mos shiko në diçka: thjesht shiko zbrazët.

Nganjëherë do ta shohësh shikimin e zbrazët në sytë e të çmendurit – sepse i çmenduri dhe urtari janë të ngjajshëm në një gjë. I çmenduri të shikon në fytyrë por ti mund ta vërsh se ai nuk sheh. Ai shikon në ty sikur të jesh prej xhami, sikur të jesh i tejdukshëm; ti ja ze rrugën, por ai nuk shikon në ty. Dhe ti për të je i tejdukshëm; ai shikon nëpër ty, dhe prapa teje. Ai pa shikim shikon **në** ty. Kjo **në** nuk është prezente, ai vetëm shikon.

Vështroje qiellin duke mos shikuar në diçka, se nëse shikon në diçka, retë do të jenë të gatshme të vijnë: “diçka” do të thotë re, “asgjë” do të thotë hapësirën e pafundme të qiellit të kaltërt. Mos shiko në ndonjë objekt. Nëse e vështron ndonjë objekt, **shkimi vetëm** krijon objekt: vijnë retë, dhe atëherë shikon në re. Mos shiko në re. Madje edhe nëse janë atje, mos shiko **në** to – vetëm shiko; lej le të notojnë, ato janë atje. Papritmas do të vjen çasti kur do të mësohesh të shikosh pashikim – retë për ty do të zhduken, do të mbetet vetën qielli i pafund. Kjo është e vështirë, sepse sytë e tu janë mësuar të fokusohen dhe të shikojnë në objekt.

Shikoje foshnjën e posalindur. Ajo i ka sytë si të urtarit – apo të çmendurit: sytë e saja janë të lira dhe të pafokusuar. Ajo mund t'i drejtojë,

por mund edhe t'i lë të rrëshqasin anekënd – ato ende nuk janë të fokusuara. Sistemi i tyre është i langët, sistemi nervor i tyre ende nuk ka strukturë, gjithçka është fluide. Kështu që foshnja shikon pa shikuar në objekte, ky është shikim i të çmendurit. Shikoje foshnjën: të nevoitet mënyra e njëjtë e shikimit, sepse duhet ta arrish fëmijrinë e dytë.

Shikoje të çmendurin, sepse i çmenduri është dëbuar nga shoqëria. Shoqëria nënkupton, botën e rregullave të konsoliduara, të lojës. I çmenduri është i çmendur sepse nuk i përmbahet rregullave të konsoliduara, ai është rebel – ai është bash rebel. Edhe urtari është rebel i përkryer i shoqërisë, por krejtësisht tjetër. Ai nuk është i çmendur; në të vëretetë, ai është e vetmja mundësi e naivitetit të pastër. Por e gjithë bota është e çmendur, e kurthuruar në rregulla – për këtë arsye urtari duket i çmendur. Vështroje të çmendurin: shikimi i tij të nevoitet.

Në shkollat e vjetra tibetiane gjithmonë e kanë pasur të çmendurin vetëm për atë që gjurmuesit të mund t'i shohin sytë e tij. Të çmendurit kanë pasur qmim të lartë. Kanë qenë të kërkuar, sepse manastiri nuk ka mundur të ekzistojë pa të çmendurin. Ai ka qenë objekt vështrimi. Gjurmuesit e kanë vështuar të çmendurin, sytë e tij, mandej, mandje janë përpjekur që në mënyrën e tij ta shikojnë botën. Eh ato kohëra kanë qenë të mrekullueshme.

Në Lindje të çmendurit kurrë nuk kanë vuajtur siç kanë vuajtur të çmendurit në Perëndim. Në Lindje kanë qenë të respektuar, kanë qenë diçka të veçant. Komuniteti për ta është kujdesur, kanë qenë të respektuar sepse në vete kanë pasur një dozë urtie, disa veti të fëmijës. Ata janë të ndryshëm nga e ashtuquajtura shoqëri, kulturë, civilizim, ata nga kjo kanë ra. Natyrisht, ata kanë ra poshtë; urtari është ngritë. I çmenduri ka ra poshtë – këtu është dallimi – por te dytë kanë ra. Me këtë ata janë të ngjashëm. Vështroje të çmendurin, e mandej përpiku që sytë e tu të bëhen fleksibil.

Para ca vitesh në Harvard e kanë bërë një eksperiment, dhe jashtëzakonisht janë befasuar, nuk kanë mundur të besojnë. Kanë tentuar ta zbulojnë se a është bota ashtu siç e shohim ne, apo nuk është – sepse shumë gjëra kanë ndryshuar në disa vitet e fundit. Eksperimentin e kanë bërë me një djal të ri: i kanë dhënë syze me thjerrëza sferike, dhe ai është duhur t'i mbajë një javë ditë. Tre ditë e para ai ka qenë në gjendje të mjerueshme sepse gjithçka ka parë të shtrembruuar, krejt rreth tij ka qenë e shtrembër. Kjo i ka shkatuar kokëdhimbje të hatashme nga e cila nuk ka mundur as të fle. Madje edhe me sy të mbyllur iu kanë shfaqur figurat e shtrembruara: fytyra të shtrembruara, drunjë të shtrembruuar, rrugë të lakuara. Nuk ka mundur as të ecën, se nuk ka ditur se cila është e reale, e cila projektim i krijuar nga thjerrëzat sferike. Por, ka ndodhë befasia!

Pas tre ditësh ai është adaptuar, shtrembërimi është zhdukur. Syzet me thjerrëza kanë qenë të njëjtat, por ai përsëri botën e ka parë njëjtë, në mënyrën e vjetër. Në javën e fundit gjithçka ka qenë në rregull: më s'ka pasur kokëdhimbje, probleme, e shkencëtarët janë befasuar, nuk kanë mundur të besojnë në atë që ka ndodhë. Sytë krejtësisht kanë ndryshuar, sikur syze më të mos kishte. E syzet djaloshi i kishte pasur të vëra – por sytë përsëri ishin adaptuar për ta shikuar botën në mënyrën veç të mësuar.

Ne nuk e shohim botën ashtu siç është, ne e shohim ashtu siç dëshirojmë që ajo të duket, na në të diçka projektojmë.

Kjo ka ndodhë kur për të parën herë anija e madhe iu ka afruar ishullit të vogël në oqeanin Paqësor. Njërëzit nga ishulli nuk e kanë parë – ***askush nga ata!*** E anija ka qenë gjigante – por njerëzit ishin mësuar, sytë e tyre ishin mësuar të shohin anije të vogëla. Ata kurrë s'kishin dëgjuar për anije të tilla të mëdha, dhe diçka të ngjajshme kurrë s'kishin parë. Sytë e tyre nuk e kishin kapë reflektimin e tij, sytë e tyre thjesht e kishin dëbuar.

Askush nuk di se çfarë sheh ti, a është ajo aty apo jo. Ajo ndoshta edhe nuk duket ashtu, ndoshta duket krejtësisht ndryshe. Ti e sheh ngjyrën, formën, e krejtë këto janë projekte të syrit. Në krejt çka shikon, i fokuson me modelin tënd të vjetër, sheh në harmoni me kushtëzimin tënd personal. I çmenduri ka shikim fluid, joprezent, ai shikon dhe nuk shikon.

Shikimi yt është i mrekullueshëm. Kjo është njëra ndër teknikat më të rëndësishme të tantrës:

Nëse dikush e sheh zbrazëtinë derisa shikon në hapësirë

Mos shih, thjesht shiko. Ditë e para përsëri e përsëri do të shikosh në diçka vetëm për shkak të shprehisë së vjetër. Ne i dëgjojmë gjërat sipas shprehisë veç të krijuar, ne i shohim gjërat sipas shprehisë veç të krijuar, ne i kuptojmë gjërat sipas shprehisë veç të krijuar.

Njëri ndër nxënësit më të mirë të Gurdjieff, P.D.Ouspensky, zakonisht prej nxënësve të vet ka kërkuar një gjë të caktuar – dhe të gjithë kanë qenë kundër kësaj. Për shkak të insistimit të tij ta bëjnë këtë, shumica e kanë braktisë. Nëse dikush shosht: “Dje ke thënë...”, ai përnjëherë e ndërpriste. “Mos fol ashtu. Thuaj: “Unë kam kuptuar se dje ke thënë kështu. Shto, “Unë kam kuptuar”, Mos thuaj, “Ti ke thënë”. Ti këtë nuk mund ta dishë. Fol për atë që ti ke dëgjuar!” dhe ai në këtë me ngulm ka insituar, për shkak se me neve dirigjojnë shprehitë.

Përsëri dikush thoshte: “Në Bibël thuhet...” e ai përsëri ndërhynte, “Mos fol ashtu! Vetëm thuaj se e ke kuptuar që në Bibël thuhet.” Në këtë

fjali kategorikisht ka insituar: “Mos e harro kurrë se ky është interpretimi yt.”

Ne edhe më tutje këtë e harrojmë. Nxënësit e tij gjithmonë e kanë harruar këtë, çdo ditë, e ai ka insituar. Nuk iu ka lejuar të vazhdojnë me të vjetrën. Iu thoshte: “Kthehu. Së pari thuaj: ‘Unë e kam kuptuar se ti e ke thënë, ky është interpretimi im...’, ‘se ti sheh dhe ndinë në harmoni me vetveten; se ju i keni shprehur e strukturuar të shikimit dhe dëgjimit.’”

Kjo duhet të hedhet. Për t’u njohur ekzistenca, duhet të hedhen të gjitha qëndrimet e fiksuara. Sytë e tu duhet të bëhen dritare, e jo projektor.

Ka ndodhë: Një psikoanalist, i cili ka studiuar me Gurdjieff (Gurdgijefin), ka bërë këtë eksperiment të thjeshtë. Në sallonin e pritjes kishte qëndruar anash; njerëzit kishin kaluar, ai kishte shikuar dhe kishte vërejtë se askush nuk dëgjon se çfarë thonë të tjerët – e kishte pasur shumë njerëz sepse ishte bërë martesë e një çifti të pasur. Ai ishte argëtuar duke i thënë personit të parë që hynte me zë të ulët: “Gjyshja ime ka vdekur.” E personi ia kthente: “Shumë mirë për ty, mrekulli!” Tjetri, ti cilit iu thoshte e njëjta, përgjigjej: “Shumë mirë nga ana jote.” Edhe dhëndri ishte përgjigjur njëjtë: “E miku im, edhe ty të ka ardhë koha.”

Askush askënd nuk e kishte dëgjuar. Kanë dëgjuar atë të cilën kanë shpresuar se do ta dëgjojnë. Shpresat janë syzet e tua, ato janë thjerrëzat e tua. Sytë e tu duhet të jenë dritare, e jo aparate teknike.

Asgjë nuk duhet të del nga sytë e tu, se nëse diçka nisë, reja veç do të jetë e krijuar. Atëherë do t’i sheh gjërat që nuk ekzistojnë, atëherë do ta fitosh një halucinim të mirë. Lejo që në sytë e tu, në veshtë e tu të jetë qartësia e pastër, të gjitha shqisat e tua duhe të jetë të pastërta, perceptimet e tua më të qarta – vetëm atëherë Ekzistenca mund të gëzohet me ty. Kur ta njoftosh Eksistencën, atëherë do ta dishë se ti je Buda, Zot, se në Ekzistencë krejt është hyjnore.

*Nëse dikush e sheh zbrazëtinë derisa shikon në hapësirë;
dhe nëse ai me mendje vështron mendjen,*

Së pari zgurdullohu në qiell; shtriju në tokë dhe vetën shiko në qiell. Duhet të përpiqesh vetëm për një gjë: të mos shikosh në asgjë. Në fillim s’do të kesh sukses, pandërprer do të harrosh, s’do të mund ta mbash në mend; por mos frustru, kjo është e natyrshme për shkak të shprehisë së vjetër. Sa herë që përsëri të bie në mend, relaksoj sytë e tu, liroj pak, dhe përsëri shiko në qiell – asgjë mos vepro, vetëm shiko. Së shpejti do të vjen koha kur do të jesh në gjendja ta shikosh qiellin duke mos u përpjekur që në të diçka të shohësh.

Mandje provo me qiellin e brendshëm.

dhe nëse ai me mendje vështron mendjen

Mbylli sytë dhe shiko brenda në atë mënyrë që të mos shikosh asgjë, vetëm në mënyrë të njëjtë shiko zbrazët. Mendimet pluskojnë, por ti nuk shkon pas tyre, e as nuk shikon në to – ti vetëm vështron. Nëse ato paraqiten, mirë është, por edhe nëse nuk paraqiten, prapë mirë është. Atëherë do të mund ta shohësh zbrazëtinë: një mendim vjen, tjetri shkon – krijohet zbrazëtia. Dhe kështu dalngadal do të mund ta shohësh se si mendimet bëhen të tejdukshme, kështu që, madje edhe kur mendimi kalon, gjithmonë do ta shohësh zbrazëtinë, gjithmonë do ta shohësh qiellin të fshehur prapa reve. Dhe sa ma shumë që i adaptohesh këtij shikimi, mendimet ngadal do të zhduken. Ato gjithnjë do të bëhen më të vogëla, e më të vogëla, e më të vogëla. Zbrazëtia do të bëhet më e madhe: për disa minuta asnjë mendim nuk do të vijë, gjithçka është qetë dhe heshtur – dhe ju për të parën herë jeni bashk. Shqetësimi zhduket dhe të gjitha i përjeton si lumturi. Nëse ky shikim të bëhet i natyrshëm - e do të bëhet, sepse kjo është njëra nga gjërat më të natyrshme; vetëm duhet t'i çlirosh sytë, nuk i kushtëzon – përnjeherë:

... ai i shkatërron dallimet...

në atë çast asgjë s'është mirë, asgjë s'është keq; asgjë s'është e shëmtuar, asgjë s'është e bukur,

... dhe e arrinë Buda-rinë.

Gjendja Buda do të thotë zgjuarsia më e lartë. Kur nuk ka dallime, të gjitha ndarjet zhduken, uniteti është arritë, vetëm një mbetet. Madje nuk mund të thuhet as “një”, sepse edhe kjo është pjesë e dualizmit. Një mbetet, por nuk mund të thuhet “njëshe”, sepse si mund të thuash “një”, e thellë në vete të mos thuash “dy”. Jo, jo nuk mund të thuash se mbetet “një”, vetëm se “dyshi” është zhdukur, është zhdukur shumësi. Tash është një unitet i **pakufishëm** i cila me asgjë nuk kufizohet:

...në atë çast një dru fundoset në tjetrin, toka fundoset në drunjë, drunjët fundosen në qiell, qielli fundoset në...ti fundosesh në mua, unë fundosem në ty...gjithçka fundoset, dallimet zhduken, ngriten dhe fundoset si valët e detit njëra në tjetrën...uniteti i pafund vibron, gurgullon, pa kufij, pa cak, pa dallime...i shenjt i fundoset në mëkatarin, mëkatar i fundoset në të shenjtin...e mira bëhet e keqe, e keqja bëhet e mirë...nata shndërrohet në

ditë, dita në natë...jeta fundoset në vdekje, vdekja përsëri vjen në jetë...dhe krejt bëhet një...

Vetëm në një çast të tillë mbërrihet gjendja Buda: kur asgjë s'është mirë, asgjë keq, kur nuk ka mëkate, s'ka virtyte, s'ka errësirë, s'ka natë – asgjë, nuk ka dallime.

Dallimi është shkaku i syrit tënd të mësuar.

Dallimi është joshkencor.

Dallimi nuk ekziston në Ekzistencë.

Dallimi iu është dhënë botës përmes teje – por ai në të nuk ekziston.

Ky është truk i syve tu, sytë e tu po luajnë me ty.

*Retë të cilat pluskojnë në qiell
nuk kanë rrënjë, e as shtëpi;
këtë nuk e kanë as mendimet
derisa pluskojnë nëpër mendje.
Njëherë, kur mendja personale vërehet,
dallimet zhduken.*

Retë të cilat pluskojnë në qiell nuk kanë rrënjë, e as shtëpi...Njëjtë ka të bëjë me mendimet e tua, me, në qiellin tënd të brendshëm: mendimet e tua nuk kanë rrënjë, nuk kanë shtëpi; ato pluskojnë sikurse retë. Për këtë arsye nuk ke nevojë të luftosh kundër tyre, nuk ke nevojë të jesh kundër tyre, madje nuk ke nevojë as të provosh për t'i ndaluar.

Kjo duhet mirë të kuptohet, se sa herë që dikush fillon të interesohet për meditim, mundohet t'i ndal mendimet. Nëse mundohesh t'i ndalosh mendimet, ato kurrë s'do të ndalen se vetë përpjekja e ndalimit të mendimeve, vetë përpjekja në meditim është mendim, vetë përpjekja për t'u arritur gjendja e Budarisë. Si mund ta ndalosh mendimin me mendimin tjetër? Si do ta ndalësh mendjen, duke krijuar mendjen tjetër? Mandej do të kapesht për atë tjetrin. Dhe kështu do të vazhdosh derisa mos të neveritet; kështu që kjo nuk ka fund.

Mos lufto – sepse, kush do të luftojë? Kush je ti? Vetëm mendim; për këtë arsye mos krijo nga vetja fushëbetej, ku mendimet kanë për të luftuar mes vete. Më mirë bëhu dëshmitar, vetëm vështro se si mendimet notojnë. Ato do të ndalen, por t'i nuk do t'i ndalosh. Ato do të ndalen se ti je bërë më i zgjuar, e jo për shkak të përpjekjes që bën ti për t'i ndalë. Jo, ato kurrë nuk do të ndalen në atë mënyrë, ato ashtu do të jetojnë. Mendimet janë shumë kokëforte, qëndrueshme; ato janë ***hatha yogini***, ato mbijetojnë. Ti i hedhë, e ato kthehen me miliona. Ti do të lodhesh, por jo edhe ato.

Njëherë një njeri kishte shkuar tek Tilopa. Burri kishte dashtë ta mbërri Budarinë, dhe kishte dëgjuar se Tilopa e kishte arritë atë. Tilopa kishte qenë në një manastir në Tibet. Burri kishte ardhë, Tilopa kishte qenë ulur, dhe burri kishte thënë: “Dua t’i ndali mendimet e mia.”

Tilopa i thotë: “Kjo është shumë e lehtë. Do ta tregoj mjetin, teknikën. Vetëm bëne këtë: ulu, dhe mos mendo për majmunët. Kjo do të ketë sukses.”

Burri i thotë: “Aq thjesht? Vetëm të mos mendoj për majmunë? Por unë për ta s’kam menduar kurrë.”

Tilopa i thotë: “Tash bëje, e nesër do të më tregosh se çfarë ka ndodhur.”

A mund të imagjinoi se çfarë i ka ngjarë atij të shkreti...majmun dhe vetëm majmun gjithkrah rreth tij. Natën nuk ka mundur as sytë t’i mbyllë. Qofshin çelë apo mshelë, majmunët janë sillur rreth tij dhe kanë bërë grimasa. Plotësisht ka mbetur i befasuar: “Përse ky njeri ma ka ofruar këtë metodë se, nëse majmunët janë problem, ata mua kurrë nuk më kanë shqetësuar. Kjo tash po më ngjanë për të parën herë.” Por, ai është përpjekur, përpjekur deri në mëngjes. Kishte shkuar pranë lumit dhe ishte ulur, por asgjë nuk kishte ndryshuar: majmunët nuk e kishin lëshuar.

Në mbrëmje kur ishte kthyer, gatisë kishte qenë plotësisht i çmendur – sepse majmunët e kishin përcjellur dhe ai me ta kishte biseduar. Kishte ardhë dhe i kishte thënë: “Më shpëto disi. Unë këtë nuk e dua. Ka qenë krejt në rregullë, por më nuk dua **kurrfarë** meditimi. Dhe nuk e dua atë **ndritjen** tënde – vetëm më çliro nga majmunët!”

Nëse mendon për majmunët, mund të ndodhë që të mos vijnë. Por nëse **nuk** që ata të vijnë, ata do të përcjellin. Ata kanë egon vetjak dhe nuk do të lënë aq lehtë. E për çka ti mendon: provon të mos mendosh për majmunët? Majmunët do të ngacmojnë, e këtë nuk guxon t’ju lejosh.

Pikërisht kjo po iu ngjanë njerëzve. Tilopa kishte bërë shaka, ai me atë ka dashtë me thënë se nëse provon t’i ndalosh mendimet, nuk do të mund t’i ndalësh. Përkundrazi, vetë përpjekja për t’i ndalur u jep energji, duke u përpjekur për t’i ndalur, ti u ofron kujdes. Kështu që, sa ma shumë që përpiqesh t’i shmangesh diçkahi, aq ma shumë në të kthen vëmendjen. Dëshira për të mos menduar për to të shtynë që për to të mendosh.

Mos e harro këtë përndryshe do të jesh në situat si ai i gjori burrë i cili është xhindosur me majmunë sepse ka kërkuar të çlirohet prej tyre. Nuk ka nevojë t’i ndalosh mendimet. Mendimet janë të parrënjësura, të pastreha, bredhacake, nuk duhet për to të brengosesh, vetëm vështro.

Nëse mendimet vijnë, mirë është, mos u ndi keq – sepse madje edhe nëse veç pak i konsideron të këqija, do të fillosh të luftosh kundër tyre. Kjo është në rregull, kjo është e natyrshme: sikur që gjethet rriten ne dru, ashtu

edhe mendimet vijnë në mendje. Kjo është në rregull dhe është e përkryer sa është kjo e mundur. Nëse ato nuk paraqiten, kjo është mrekulli. Vetëm qëndro vështues nga anash i cili nuk është as për as kundër, i cili as aq shumë nuk i vlerëson, e as nuk i nënçmon – pa kurrëfarë paragjykimi. Vetën rri dhe vështroje veten përbrenda, vështro pa vështtrim.

Dhe do të ngjajë ajo që sa ma shumë që shikon, më pak do të gjesh; sa më thellë që depërton, mendimet gjithnjë e më tepër zhduken, shkapërderdhën. Njëherë, kur këtë e kupton, çelsi do të jetë në duart tua. E ai çels çelë fenomenin më misterioz: fenomenin e botës së Budës.

*Retë të cilat pluskojnë në qiell
nuk kanë rrënjë, e as shtëpi;
këtë nuk e kanë as mendimet
derisa pluskojnë nëpër mendje.
Njëherë, kur mendja personale vërehet,
dallimet zhduken.*

Dhe njëherë kur të bëhesh i aftë t'i shohësh se si mendimet pluskojnë, se ti nuk je mendim, veç hapësirë në të cilën ato pluskojnë, atëherë veç e ke arritë vetënjohjen, dhe atëherë do të mund ta kuptosh fenomenin e vetdijës. Atëherë dallimet zhduken: atëheë asgjë s'është e keqe, asgjë s'është e mirë, atëherë të gjitha dëshirat thjesht treten, se nëse nuk ka asgjë të keqe e asgjë të mirë, atëherë nuk ka asgjë për t'u dëshiruar, dhe asgjë që duhet arritur.

Tek atëherë bëhesh pranues, i çlirshëm, i natyrshëm. Thjesht fillon me rrjedhë me Ekzistencën, nuk shkon askund se nuk ekziston caku, dhe nuk lëvizë sipas ndonjë plani, sepse nuk ka plan. Atëherë fillon t'i gëzohesh çdo çasti, çfarëdo që ai të sjellë – mbaje në mend, çfarëdo. Dhe mund të kënaqesh, sepe tash më nuk ke as dëshira e as shpresa. Mos kërko asgjë, dhe çfarëdo që fiton, ndien falenderim. Madje edhe vetëm ndenja dhe frymëmarrja është e mrekullueshme, vetëm fakti që je këtu është i mrekullueshëm, kështu që çdo çast bëhet magjik, vetvetiu mrekulli.

*Format dhe ngjyrat krijohen në hapësirë,
Por hapësira nuk ka premisa as të zezës e as të bardhës.
Të gjitha gjërat dalin nga mendja personale,
Mendja nuk është e përlyer as me virtyte e as me vese.*

Dhe atëherë, atëherë e di se se në hapësirë krijohen format dhe ngjyrat. Retë marrin llojlloj formash: mund ta shohësh elefantin apo luanin, krejt çka dëshiron. Në hapësirë krijohen dhe zhduken format dhe ngjyrat...

*por hapësira nuk ka premisa as të zezës e as të bardhës...*dhe çfarëdo që të ngjaj, qielli mbetet i paprekur, i pangjyrosur. Në mëngjes është me ngjyrë të zjarrët, ngjyra e kuqe buron nga dielli dhe i gjithë qielli bëhet i kuq. Por në mbrëmje, ku mbete ajo ngjyrë e kuqe? I gjithë qielli bëhet i errët, i zi. Ku tretet ajo ngjyrë e zezë në mëngjes? Qielli mbetet i pangjyrosur, i papërlyer.

Dhe kjo është rruga **sannyasin**: të mbetet si qielli, e pangjyrosur me ndodhi. Mendimet e mira vijnë – **sannyasin** me këtë nuk krenohet. Ai nuk do të pohojë: “Jam i plotësuar me mendime të mira, me mendime të lartësuar të cilat janë bekim për gjithë botën.” Jo, ai me këtë nuk do të krenohet, se nëse krenohet, do të thotë se ai është i ngjyrosur. Ai nuk anon të jetë i mirë. Mendimet e këqija vijnë – ai nuk bie në depresion për shkak të tyre, sepse, në të kundërtën, ai do të jetë i ngjyrosur. Mirë apo keq, ditë apo natë, ai vetëm vështron atë që vjen e shkon. Ai i vështron ndryshimet gjatë kohës; të rinjët bëhen pleqë, dhe ai i vështron - dhe ai mbetet i pangjyrosur. Kjo është esenca më e thellë e **sannyasin-it**, me qenë si qielli, si hapësira.

E, në të vërtetë, ashtu edhe është. Sa herë që mendon, ti je i ngjyrosur, ajo është vetëm persiatje. Kur mendon atëherë bëhesh ja i mirë ja i keq, i shenjt apo mëkatar, e kjo është vetëm mendim, sepse qielli yt i brendshëm kurrë kurrë nuk bëhet – ai është, ai kurrë kurrë nuk bëhet. Çdo gjë që ekziston është vetëm identifikim me një formë apo emër, me ndonjë ngjyrë apo formë që është shfaqur në qiell – çdo gjë që ekziston. Ti veç je – ti veç je ai – nuk ke nevojë të bëhesh asgjë.

Shikoje qiellin, pranëvera vjen, qielli mbushet me cicrima zogjsh; krejt lulëzon dhe kundërmon. Mandej krejt qetësohet dhe vjen vera. Fillojnë shirat – krejt fillon të ndryshojë, të ndryshojë, e të ndryshojë. Dhe kjo e tëra ngjnjë në qiell, por asgjë nuk e ngjyrosë. Ai mbetet thellë i ndar – gjithmonë prezent, por prapë i largët; aq afër, por prapë larg.

Sannyasin është si qielli: ai jeton në tokë – vijnë urija e ngopësia; vijnë vera e dimri; vijnë ditë e mira e të këqija; ditët e entuziazmit, disponimit të mirë, ekstazës, euforisë; dëshprimi dhe depresionit; ramjeve, errësirës, ngarkesës – krejt vjen e shkon, e ai mbetet vështues. Ai vetëm vështron dhe e dinë se të gjitha kanë me ikur, se shumë çka do të vijë dhe do të shkojë. Ai më me asgjë nuk identifikohet.

Jo-identifikimi është **sannyas**, e **sannyas** është shenjëtria më e madhe, lulëzimi më i madh i mundshëm.

*Format dhe ngjyrat krijohen në hapësirë,
Por hapësira nuk ka premisa as të zezës e as të bardhës.
Të gjitha gjërat dalin nga mendja personale,
Mendja nuk është e përlyer as me virtyte e as me vese.*

Kur Buda e ka arritë Supremën, Supremën e përsosur, Ndrិតjen, e kanë pyetur: “Çfarë ke arritë?” Ai ka qeshur dhe ka thënë” “Asgjë - se çfarëdo që kam arritë, veç ka qenë në mua. Asgjë të re nuk kam arritë. Ajo gjithmonë ka qenë aty, ajo është natyra ime e vërtetë. Por mua ajo nuk më është kujtuar, nuk kam qenë i vetëdijshëm për të. Thesari i fshehur gjithmon ka qenë aty, por kam harruar për të.”

Ne gjithmonë harrojmë, kjo është krejt – kjo është mosdija jonë. Sa më prezente që është natyra jote e vërtetë, ma i vogël bëhet dallimi në mes teje dhe Budës. Ekziston vetëm një dallim, dhe ajo është në atë se ti nuk e mbanë në mend se kush je – e atij i kujtohet. Ju jeni të njëjtë, vetëm se atij i kujtohet, e ti e ke harruar. Ai është i zgjuar, e ti flen, por natyra juaj është e njëjtë.

Mundohu të jetosh në tjetër mënyrë – Tilopa ka folë për teknikat – jeto në botë sikur të ishe qiell, krijoje mënyrën personale të ekzistimit. Nëse dikush në ty është i zemëruar dhe të ka ofenduar – vështro; nëse tërbohesh, vështro; bëhu vështgues nga kodra, vazhdo të vështrosh, vështrosh, vështrosh. Dhe vetëm me vështtrim, pa shikim në çfarëdo qoftë, pa kurrëfarë preokupimi, kur perceptimi yt kthjellohet, përnjëherë, në çast, sepse ajo ngjanë jashtë kohës, ti zgjohesh plotësisht: ti je Buda, je bërë i Ndritur, i Zgjuar.

Çfarë ka arritë Buda me këtë? Asgjë s’ka arritë. Më përpara mund të thuhet e kundërta, se shumë çka ka humbë: mjerimin, vuajtjen, dhimbjen, shqetësimin, ambiciet, xhelozinë, posesivitetin, dhunën – të gjitha i ka humbur. Ka mbërri - hiç; e ka mbërri atë që gjithmonë ka qenë aty, iu ka kujtuar.

III NATYRA E ERRËSIRËS DHE DRITËS

Kënga vazhdon:

*Errësira e kohërave të shkuara
nuk mund ta fsheh diellin që shkëlqen;
iluzionet e gjata të samsarës
nuk mund ta fshehin dritën brilante të mendjes.*

*Edhe pse fjalët shprehen për ta shpjeguar zbrazëtinë,
si e tillë, zbrazëtia kurrë nuk mund të jetë e shprehur.*

*Edhe pse themi: “Mendja është dritë verbuese”,
ajo është përtej gjitha fjalëve dhe simboleve.*

*Edhe pse mendja në esencën e saj është zbrazëti,
ajo i përfshinë dhe përmbanë të gjitha gjërat.*

13 shkurt 1975

Le të meditojmë së pari pak mbi natyrën e errësirës. Kjo është dukuria më misterioze në natyrë – edhe jeta jote gjithashtu është e inkuduar në këtë fenomen, madje edhe nëse për këtë nuk je në gjendje të mendosh. Së pari duhesh definuar natyrën e errësirës, sepse e njëjtë është edhe natyra e ëndrrës, natyra e vdekjes, e njëjtë është edhe natyra e mosdijes së tërsishme.

E para e cila duhet t’ju tregohet rreth mendimit mbi errësirën është ajo se errësira nuk ekziston, se ajo është prezente pa kurrfarë ekzistimi. Ajo është më misterioze se drita – ajo fare nuk ekziston; me fjalë tjera, ajo është vetëm mungesë e dritës. Errësirë askund nuk ka, askund nuk mund ta gjesh, sepse ajo është vetëm mungesë. Ajo vetvetiu nuk ekziston, ajo nuk e ka ekzistencën e “vet”, ajo, thjesht, është vetëm paprezencë e dritës.

Nëse është drita prezente, errësirë nuk ka; e nëse nuk ka dritë, errësira është aty. Errësira është mungesë e dritës, ajo nuk është prezencë e diçkahi. Kështu që drita vjen e shkon – e errësira mbetet; ajo nuk është, por është prezente. Dritën mund ta krijosh, dritën mund ta shkatërrosh, por ti nuk mund ta krijosh errësirën, edhe nëse fare **nuk është** prezent.

Tjetra të cilën do ta kuptoni nëse e vështroni errësirën është se pikërisht pasi që nuk ekziston, me të nuk mund të bëni asgjë. Nëse provoni

që diçka të bënie me të, **do të pësoni** disfatë. Errësira nuk mund të fitohet; sepse si mund ta fitoni diçkahin që nuk ekziston? Por kur pësoni disaftë, do të mendoni: “Ajo është shumë e fuqishme, pasi që më ka mundur.” Ky është absurd! Errësira nuk ka fuqi; si mund të ketë forcë diçka çka nuk ekziston? Ti nuk je i mposhtur nga errësira, e as nga forca e saj, ti je i mposhtur shkakut i marrëzisë sate. **E para** përse fare ke nisë luftën - kjo është marrëzi. Si mund të luftohet kundër diçkahi që nuk ekziston? Dhe, mos e harro, ti lufton kundër shumë gjërave që nuk ekzistojnë, të cilat i përngjajnë errësirës.

I gjithë morali është luftë kundër errësirës, për këtë arsye është i marrë. Krejt morali, pa përjashtim, është luftë kundër errësirës, luftë kundër diçkahi që vetvetiu nuk ekziston:

Urrejtja nuk ekziston, ajo është vetëm se mungesë e dashurisë.

Zemërimi nuk është i lindur, ai është vetëm mungesë e ngushëllimit.

Mosdija nuk është e lindur, ajo është vetëm joprezenca e vetëdijës së Budës, ndritjes.

Seksi nuk është i krijuar, ai është vetëm mungesë e **brahmacharye**.

Dhe i gjithë morali është luftë kundër gjërave që nuk ekzistojnë. Moralisti kurrë s’do të jetë i suksesshëm, kjo është e pamundur. Në fund do të dështojë sepse i tërë mudi i tij ka qenë i pakuptimt.

Dhe në këtë qëndron dallimi në mes moralit dhe religjionit: morali përpiqet të luftojë kundër errësirës, derisa religjioni përpiqet ta zgjojë dritën e cila fshihet brenda. Religjioni nuk merret me errësirën, vetëm përpiqet që brenda saj ta gjej dritën. Njëherë, kur të bëhet drita prezente, errësira do të zhduket, me errësirën asgjë nuk duhesh bërë – ajo thjesht më nuk do të jetë prezente.

E dyta, me errësirën asgjë nuk mund të bësh në mënyrë direkte. Nëse duhet të bëhet diçka, duhet ta bësh me dritën, e jo me errësirën. Fike dritën, dhe terri do të jetë aty; ndeze dritën, dhe terri do të zhduket – por errësirën kurrë s’do të mund ta ndezësh apo ta fikësh; s’mund ta merrësh diku, e as nuk mund ta fshehësh. Nëse donë diçka të bësh me errësirën, këtë mund ta bësh me ndihmën e dritës, këtë duhet bërë në mënyrë indirekte.

Kurrë mos lufto kundër gjërave që nuk ekzistojnë. Lufta është joshje për mendjen, por kjo joshje mund të bëhet e rrezikshme: do ta shpenzosh energjinë e jetës dhe do të shkatërrohesh. Mos i lejo vetes të të mashtrojë mendja, vetëm shiko se a ka diçka ekzistencë reale, apo është në pyetje vetëm joprezenca. Nëse është joprezencë, mos lufto kundër saj, por gjeje joprezencën(mungesën) – dhe atëherë do të jesh në rrugë të drejtë.

E treta në lidhje me errësirën është se ajo në miliona mënyra është e inkadruar në rrojtjen tënde.

Gjithmon kur tërbohesh drita jote e brendshme fiket. Në të vërtetë, je i tërbuar sepse drita është fikur, dhe errësira ka hyrë brenda. Ti mund të tërbohesh vetëm nëse nuk je i vetëdijshëm, sepse nuk mund të jesh vetëdijshëm i tërbuar. Kontrollroje këtë: kur nuk ke qenë i vetëdijshëm, a është shfaqur tërbimi, apo ke qëndruar i vetëdijshëm, dhe tërbimi më nuk ka mundur të jetë prezent – sepse nuk mund të jesh edhe i vetëdijshëm edhe i tërbuar. Çka do të thotë kjo? Kjo do të thotë se natyra e vetëdijës është e ngjajshme me dritën, dhe se natyra e tërbimit është e ngjajshme me errësirën – nuk mund t'i kesh te dyjat. Nëse është prezente drita, nuk mund të jesh në terr; nëse je i vetëdijshëm, nuk mund të jesh i tërbuar.

Njerëzit pandërpre më vijnë me pyetjen si të mos tërbohemi. Ata parashtrojnë pyetje të gabuar – e kur parashtrojnë pyetje të gabuar, shumë vështirë është të ipet përgjigje adekuate. Së pari parashtroji pyetje të drejtë. Mos më pyetni se si ta dëboni errësirën, mos më pyetni se si të ndërpriten luftërat, mundimet, frikat; vetëm analizoni mendjen e juaj dhe gjene përse këto pyetje të parat shfaqen. Ato paraqiten të parat sepse nuk jeni mjaft të vetëdijshëm, për këtë arsye le të jetë pyetja e parë: si të bëhem i vetëdijshëm e më i vetëdijshëm. Nëse pyetni si mos të bëhem i tërbuar, atëherë do të bëheni viktim e ndonjë moralisti. Nëse më pyetni se si të bëheni të vetëdijshëm, atëherë më tërbim nuk do të ketë, nuk do të ketë lakmi, egoizëm, dhe atëherë jeni në rrugë të drejtë, atëherë mund të bëheni eksplorues religjionistik.

Morali është para e rreme, ai i mashtron njerëzit, në të nuk ka asgjë religjioze. Religjioni nuk ka asgjë të përbashkët me moralin – se ai nuk ka asgjë me errësirën. Religjioni është përpjekja pozitive që çon kah zgjimi. Ai nuk brengoset për karakterin tënd; atë që ti e bën është e parëndësishme, dhe këtë nuk mund ta ndryshosh, mund ta zbukurosh. Mund ta zbukurosh me llojlloj ngjyrash, por nuk mund ta ndryshosh.

Ekziston vetëm një transformim, një revolucion, dhe kjo nuk ka të bëjë me karakterin tënd, me veprimet e tua, me sjelljet e tua, por ka të bëjë me **qenien** tënde. Qenia është fenomen pozitiv; kur qenia është e vëmendshme, e zgjuar dhe e vetëdijshme, përnjëherë errësira zhduket – sepse natyra e qenies sate është dritë.

Dhe e katërta – e mandej mund të hymi në **sutra** - se gjumi është pikërisht si errësira. Nuk është rastësi se vështirë mund të flejmë në dritë, kjo është e natyrshme. Errësira është e ngjajshme me gjumin; për këtë arsye lehtë flehet në errësirë. Errësira rreth nesh krijon atmosferë në të cilën lehtë mund të flejmë.

Çfarë ngjanë gjatë fjetjes? Ti ngadal e humbë vetëdijën. Mandej vjen perioda kur ëndërron: ëndërrimi paraqet gjysmëvetëdijën dhe

gjysmënënvetëdijën; gjendesh në gjysmë të rrugës që çon drejtë në nënvetëdije totale; ti nga gjendja e zgjuar shkon kah nënvetëdija totale. Në atë rrugë paraqiten ëndërrat; ëndërrat tregojnë në atë se ti ende je në gjysmëgjumi dhe gjysmëzgjimi. Për këtë arsye, nëse gjithë natën ke ëndërruar pandërprerë, në mëngjes ndihesh i lodhur. E nëse nuk të kishin lejuar të ëndërrosh, prapë do të ishe zgjuar i lodhur – sepse ëndërrat ekzistojnë për arsye të caktuar.

Derisa jeni të zgjuar ju shumë çka akumuloni: mendime, ndjenja, në mendjen e juaj mbledhni gjëra të papërfunduara. E ke parë vajzën e bukur në rrugë, dhe përnjëherë të shfaqet dëshira. Por pasi që ti je njeri me karakter, njeri me sjellje të mira, i civilizuar, thjeshtë këtë dëshirë do ta shtyshë dhe nuk do të mendosh më për të, do t'i kthehesh punës sate - e dëshirat e parealizuar pluskojnë rreth teje. Ato do të përfundojnë, se përndryshe nuk mund të flesh me gjumë të thellë. Ato pandërprerë do të kishin ngacmuar. Ato të thonë: “Kthehu! Ajo vajzë me të vërtetë ka qenë e bukur, trupi i saj ka sharm. E ti je i marrë, çfarë bën këtu? Gjeje dhe mos e lësho shansën!”

Dëshirat e parealizuar nuk do të lejojnë të futesh në gjumë të thellë. Mendja do të krijojë ëndërra: përsëri do të jesh në rrugë dhe do të kalojnë vajza të bukura, por këtë herë do të jesh vetëm, pa kurrfarë civilizimi rreth vetes. Për kurrfarë sjelljesh të hishme nuk do të kesh nevojë, do të jesh si shtaza, i natyrshëm, pa moral. Kjo është bota jote intime personale dhe asnjë polic nuk mund të hyjë në të, asnjë gjyq nuk mund të të gjykojë.

Ti je plotësisht vetëm, nuk ka kurrfarë dëshmitari. Tash mund të luash me epshin tënd: do të ëndërrosh për seksin. Dëshira e parealizuar të është plotësuar, e tash mund të flesh në gjumë. Por po që se pandërprerë do të kishit ëndërruar, do të ishit ndier të lodhur.

Në Amerikë ka shumë laboratore për studimin e gjumit, dhe kanë zbuluar këtë fenomen: po që se dikë e kishit ndaluar të ëndërrojë, do të ishte çmendur për tre ditë. Mund ta zgjosh dikë posa fillon të ëndërrojë, se për këtë ka shenja të qarta: kapakët e syve të tij fillojnë shpejtë të përpëlitën; kjo do të thotë se ai në gjumë po sheh imazhe. Kur në gjumë nuk ka imazhe, kapakët e syve të tij pushojnë, sepse sytë funksionojnë kur në diçka shikojnë. Zgjone, dhe këtë bëneni gjatë gjithë natës: çdoherë kur fillon të ëndërrojë – për tre javë do të çmendet.

Duket se gjumi nuk është edhe aq i domosdoshëm. Nëse e zgjon personin i cili është në gjumë pa ëndërra, do të ndihet i lodhur, por nuk do të çmendet. Çka do të thotë kjo? Kjo do të thotë se gjumi nuk është i domosdoshëm. Ti vetë je një iluzion i tillë. E tërë ekzistenca është vetëm iluzion – hindusët e quajnë *maja* – për këtë arsye të nevoiten ëndërrat. Pa ëndërra nuk mund të ekzistosh: ëndërrat janë ushqimi yt, ëndërrat janë forca

yte, pa ëndërra çmendesh. Ëndërrat të çlirojnë nga çmenduria, dhe kur çlirimi të ndodhë, mund të flesh.

Ti nga gjendja e zgjuar bjen në gjendjen ëndërruese, e nga gjendja ëndërruese në gjumë të thellë. Çdo natë njeriu normal i ka tetë cikle të ëndërrimit, e vetëm në mes dy cikleve ka disa çaste të shkurta të gjumit të thellë. Në atë gjumin e thellë e gjithë vetëdija zhduket, ajo është errësirë totale. Por ti gjithmonë je afër kufiri, sepse gjithmonë diçka mund të të zgjoj: nëse t'u kish kallë shtëpia, ti shumë shpejtë do të ishe kthyer në gjendjen e zgjimit; apo, nëse je nënë, e fëmija yt qanë, ti do të vraposh në zgjim – edhe për këtë shkak ti qëndron në kufi. Ti bjen në errësirë të thellë, por qëndron në kufi.

Në Gita Krishna, Ardigja thotë: të gjithë fjetën shpejtë, vetëm Jogi qëndroi i zgjuar. Kjo s'do të thotë se ai kurrë nuk flen: ai flen, por vetëm trupi i tij flen, ai pushon. Ai nuk ëndërron, sepse nuk ka dëshira, nuk ka dëshira të parrealizuara. Ai nuk flen sikur që flen ti – sepse vetëdija e tij është e pastër edhe në gjumin më të thellë, vetëdija e tij digjet flakë.

Çdo natë kur flen ti bjen në nënvetëdije të thellë, në koma. Edhe në vdekje bjen në koma të thellë. Te dyja gjendjet i përngjajnë errësirës, dhe për këtë arsye i frikësoheni errësirës; ia kini frikën sepse është e ngjajshme me vdekjen. A ka njerëz të cilët frikësohen edhe të flejnë, sepse edhe gjumi është i ngjajshëm me vdekjen.

Kam takuar shumë njerëz të cilët nuk kanë mundur të bëjnë gjumë, edhe pse kanë dashtë të flejnë. Kur kam provuar ta kuptoj mendjen e tyre, e kam zbuluar se baza e vërtetë e frikës së tyre. Kanë thënë se dëshirojnë të bëjnë gjumë se janë shumë të lodhur, por thellë në vete ndiejnë frikë – kjo i shqetëson. Shkaktari i njezet e pesë përqindëshit të pagjumsisë është frika nga gjumi, ju jeni të frikësuar. Nëse i frikësoheni errësirës, ju i frikësoheni edhe gjumit, e frika buron nga frika prej vdekjes.

Njëherë, kur e kuptoni se kjo krejt është vetëm errësirë, dhe se natyra e juaj e brendshme është dritë, gjërat do të fillojnë të ndryshojnë: atëherë për ju nuk do të ketë më gjumë, por vetëm pushim, atëherë për ju nuk do të ketë vdekje, por vetëm ndërrim trupi, vetëm ndërrim rrobash. Por kjo do të ndodhë vetëm nëse e njihni flakën e brendshme, natyrën e juaj, qenien e juaj të brendshme.

Tash mund të hymi në *sutra*

*Errësira e kohërave të shkuara
nuk mund ta fsheh diellin që shkëlqen;
iluzionet e gjata të samsarës
nuk mund ta fshehin dritën brilante të mendjes.*

Ata të cilët janë zgjuar kanë kuptuar se... *errësira e kohërave të shkuara nuk mund ta fsheh diellin që shkëlqen...*

Me miliona jetra mund të bredhësh poshtë e lartë, por kjo nuk mund ta shkatërrojë dritën e brendshme tuajën sepse errësira nuk mund të jetë agresive. Ajo nuk është: e nëse diçka nuk ka, si mund të jetë agresive? Errësira nuk mundet ta shkatërrojë dritën – si mundet errësira ta shkatërrojë dritën? Errësira nuk mundet ta shkatërrojë as shkëndinë më të vogël, ajo nuk mundet të kërcejë mbi të, e as nuk mund të jetë në konflikt me të – si mundet errësira ta shkatërrojë flakën? Si mundet errësira ta rrethekojë atë? Kjo është e pamundur, kurrë s’ka pasur mundësi të ndodhë kjo.

Por njerëzit ende mendojnë për termet e konfliktit: ata mendojnë se errësira është kundër dritës. Kjo është absurde! Errësira nuk mund të jetë kundër dritës. Si mungesa mund të jetë kundër diçkahi, kur nuk është prezente? Errësira nuk mund të jetë kundër dritës: ne mes tyre nuk ka luftë; ajo është vetëm mungesë, joprezencë e pastër, pafuqi e pastër - atëherë si mund të sulmojë?

E ju vazhdoni të thoni: “Çfarë të bëj, kam pasur sulm tërbimi” – kjo është e pamundur. “Kam pasur sulm epshi”, kjo është a pamundur. Epshi nuk mund të të sulmojë, edhe tërbimi nuk mund të të sulmojë: natyra e tyre është e njëjtë si e errësirës, e qenia jote është *dritë*, kështu që mundësia nuk ekziston. Tërbimi të kaplon, por kjo s’do të thotë se flaka e brendshme plotësisht është harruar, se ti e ke harruar plotësisht dhe se nuk di se ajo është prezente. *Kjo harresë e plotësishtmemud* ta fsheh, por jo edhe errësira.

Kështu që, harresa, me të *vërtetë* është errësira juaj, ajo mund t’i ftojë tërbimin, egoizmin, xhelozinë, varësinë, urrejtjen – këto nuk të sulmojnë. Mbaje në mend, së pari ti e çon thirrjen, e ato vetëm e pranojnë thirrjen. Thirrja jote është aty – ato nuk mund të të sulmojnë, ato vijnë si mysafire të ftuara. Ndoshta ti ke haruar se vet i ke ftuar, ti këtë mund ta harrosh, se nëse e ke harruar veten, ti harron çdo gjë.

Harresa është errësirë e vërtetë.

E në harresë gjithçka mund të ndodhë; ti je si pijaneci, plotësisht e ke harruar veten, kush je, nga po shkon, dhe çfarë bën. Të gjitha rrugët të janë humbur, dhe të ka humbur kuptimi për orientimin: ti je bërë si pijaneci. Për këtë arsye të gjitha mësimet fillestare religjioze insistojnë në rikujtimin e vetvetes. Harresa është sëmundje, kështu që vet-vetëdija do të bëhet kundërhelm.

Provo ta mbash në mend veten – e ti do të thuash: “Unë e njoh veten dhe e mbaj në mend veten! Për çka ti po flet?” Atëherë provo këtë; vetëm vendose orën e dorës para vetes dhe shiko në akrepin që i tregon sekondat,

dhe mbaje mend vetën një gjë: “Unë shikoj në akrepin që tregon sekondat.” Nuk do të jesh i aftë t’i përcjellësh tre sekonda së bashku; do ta harrosh shumë herë – këtë gjë aq të thjeshtë: “Unë vështroj, dhe une do ta mbaj në mend se unë vështroj.”

Do të harrosh, se shumë gjëra janë futur në mendjen tënde: ke caktuar takimin, dhe derisa e shikon orën, në mendjen tënde do të shfaqe asociacioni: “Në ora pesë më duhet të shkoj, se e kam caktuar takimin me miqë.” Përnjehërë do të vije mendimi, dhe ti do të harrosh në çka je duke shikuar. Vetëm vështro, dhe ora do të shtinë të mendosh për Zvicrën, se ora është prodhim zviceran. Vetëm vështro dhe ora do të detyrojë të mendosh: “Çfarë budalle jam une. Çka po bëj unë këtu? Vetëm po humbi kohë!” Derisa i shikon akrepat nuk do të jesh në gjendje as tre sekonda rresht të mbajsh mend.

Nëse mundesh veten me vëmendje ta mbash në mend një minut, të premtojë se do të bëj Buda. Kjo do të ndodhë vetëm për një minutë, për gjashtëdhjetë sekonda. Paramendo këtë: “Aq lirë, aq lehtë?” – por nuk është. Ti nuk ke ide se sa e thellë është harresa jote. Ti nuk je i aftë as një minut të punosh pandërprerë, e të mos vjen ndonjë mendim dhe ta shqetësoj vet-vetënjohjen tënde.

Kjo është errësirë e vërtetë. Nëse mban mend, do të bëhesh dritë. Nëse harron, do të bëhesh errësirë. E në errësir, natyrisht, vijnë hajna të ndryshëm, të sulmojnë llojlloj hajduti, i përjeton të gjitha dështimet e mundshme.

Kujtesa e vetes është çelës. Përpiku që sa më taper të kujtohesh, sepse sa më shumë që përpiqesh të kujtohesh, do të fokusohesh, do të jesh në veten tënde; mendja jote bredhacake përsëri do të futet në qenien tënde. Në të kundërtën, ti dikah shkon: mendja pandërperë krijon dëshira, e ti i përcjellë, vrapon pas mendjes në disa drejtime njëkohësisht. Për këtë arsye je i ndarë, nuk je një, e flaka jote, flaka jote e brendshme fillon të përpëlitet – sikur gjethi në stuhi.

Kur flaka e brendshme ndalet së përpëlituri, përnjehërë do ta përjetosh transformimin, qenia e re lindë – ajo qenie do ta ketë natyrën e dritës. Pikërisht tash natyra jote është e errët, ti je vetëm munges e diçkahit që është e mundur. Në të vërtetë, ti *ende* nuk je, ti ende nuk je i lindur. Do të kalosh napër shumë jetra e vdekje, por ende nuk do të jesh i lindur. Lindja jote e vërtetë tek do të ndodhë, e lindja jote mund të ndodhë nëse e transformon natyrën e brendshme: kur harresa e transformon vetëdijën mbi vetveten.

Une nuk po të jap kurrëfarë teknike, nuk po të them: “Bëne këtë apo atë.” Teknika ime është shumë e lehtë. Ajo thotë: “Bën çfarë të duash – por bëne me vetëdije mbi veten; derisa bën atë që dëshiron, kujtoje veten. Deria ec, kujto e ec. Nuk ke nevoj të verbalizosh sepse verbalizimi nuk do të

ndihmojë, vetëm do të bëhesh matuf. Nuk duhet të ecësh e në vete të përsëritësh: “Unë po eci, unë po eci”. Për atë “unë po eci” do të harrosh dhe nuk do të jesh ne gjenjde të mbajsh në mend. Thjesht, mbaje në mend; atëherë nuk ke me pasur nevoj për të verbalizuar.

Derisa ju flas juve, mua më duhet të verbalizoj, por derisa ju ecni, vetëm mbane mend fenomenin, ecje; bëneni çdo hapë me vetëdije të plotë. Derisa ushqeheni, hani. Unë nuk po ju them se çfarë duhet ngrën, apo mos ngrën. Hani çfarë dëshironi, por hami dhe mbane ne mend se jeni duke ngrën. Dhe së shpejti do ta shihni se është e pamundur që shumë çka të bëni.

Me vet-vetënjohje nuk do të mund të hash mish, e pamundur. E pamundur është të jesh i dhunshëm nëse mban mend. E pamundur është ta lendosh dikë nëse mban mend, sepse kur e kujton veten, përnjëherë do ta shohësh se drita e njëjtë, flaka e njëjtë flakron çdokund, në çdo trup, në çdo individ. Sa ma shumë që e njofton natyrën tënde të brendshme, aq ma shumë do të depërtosh edhe tek të tjerët. Si mund të vrasësh për t’u ushqyer? Kjo thjesht do të bëhet e pamundur. Këtë nuk duhet ta praktikosh – nëse e praktikon, ajo do të jetë e rreme; në një mënyrë subtile do të bëhesh mashtrus. Nëse e praktikon jodhunën, prapa jodhunës do të jetë e fshehur dhuna.

Jo, religjioni nuk mund të praktikohet. Morali mund të praktikohet, për këtë arsye ai krijon hipokrit, morali krijon fytyrë të rreme. Religjioni krijon qenie autentike, por kjo nuk mund të praktikohet. Si mund ta praktikosh qenien? Ti bëhesh veç më i vetëdijshëm, dhe gjërat fillojnë të ndryshojnë. Sa ma shumë që natyra jote bëhet dritë, aq më shumë errësira zhduket.

*Errësira e kohërave të shkuara
nuk mund ta fsheh diellin që shkëlqen;*

Gjithë këto vite, gjatë miliona jetëve, ke qenë në errësirë – por mos u deprim, mos e humbë shpresën, sepse edhe nëse ke jetuar me miliona vjet në errësirë, pikërisht në këtë moment mund të bëhesh dritë.

Vetëm shiko: shtëpia mund të jetë e mbyllur me qinda vjet, është e errësuar, e ti mund të hysh brenda dhe ta ndezësh dritën. A do të thotë errësira: “Unë jam qindvjeçare, e drita është e posalindur? A do të thotë errësira: “Unë nuk dua të zhdukem. Për t’u zhdukur unë. Më së paku duhet njëqind vjet me qenë drita e ndezur.” Jo, madje edhe foshnja-dritë mjafton për ta shpartalluar errësirën e lashtë. Përse? Për ato qinda vjet a është rrënjosur errësira? Por, jo! Errësira nuk mund të rrënjoset, sepse ajo nuk

ekziston. Ajo ka qenë vetëm pritje e dritës – në çastin kur drita vjen, errësira zhduket; **ajo nuk mund të mbijetojë** sepse nuk ka ekzistim real.

Njerëzit vijnë dhe më thonë: “Ti po na mëson se ndritja momentale është e mundur. E çfarë ndodhë atëherë me jetat tona të shkuara dhe karmat e shkuara?” Asgjë, natyra e tyre është errësirë. Ke mundur me qenë vrasës, mashtrues, hajn, ke mundur të jesh Hitler, Xhingis Kan, kushdo qoftë, edhe ajo më e keqja, kjo në asnjë mënyrë s’do të ndikojë. Njëherë, kur të kujtohet vetja, drita do të jetë aty dhe e tërë e shkuara do të zhduket për një çast. As për një çik çasti ajo nuk do të mund të jetë prezente më. Ke vrar, por ti nuk mund të bëhesh vrasës, ke vra se nuk ke qenë i vetëdijshëm vetes, nuk ke qenë i vetëdijshëm asaj që bën.

Jezusi nga kryqi e ka përcjellë atë që është duhur të përcillet: “Zot, faljau këtyre njerëzve, se nuk po e dinë se çfarë po bëjnë.” Vetëm ka thënë: “Natyra e këtyre njerëzve nuk është dritë, atyre nuk iu kujtohet vetja, ecin dhe kurthurohen në errësirë. Faljau, **ata nuk janë përgjegjës** për atë që bëjnë.” Si mundet me qenë personi të cilit nuk i kujtohet vetja e tij përgjegjës?

Nëse njeriu i dehur e vret dikë, madje edhe gjyqi do t’ja fal nëse e dëshmonë se ka qenë plotësisht i pavetëdijshëm kur e ka bërë veprën. Përse? Si do ta ngarkosh dikë me përgjegjësi? Mund të thuash se është përgjegjës që pinë, por nuk mund ta ngarkosh me përgjegjësi për vrasje. Nëse njeriu i çmendur e vret dikë, do t’i falet, se ai nuk është ai.

Përgjegjësi do të thotë kujtesë.

Çfarëdo që të bësh, po ta them, mos u brengos për atë. Kjo po të ndodhë se nuk je i vetëdijshëm. Flaka e jote e brendshme flakron – gjeje, kërkoje, ajo është aty - dhe përnjëherë e gjithë e shkuara do të zhduket, sikur të kishte ngjarë në ëndërr. Në të vërtetë, ajo edhe ka ndodhë në ëndërr, sepse nuk ke qenë i vetëdijshëm. E gjithë **karma** ka ngjarë në ëndërra ajo është e ndërtuar nga i njëjti material siç është edhe ëndërra.

Nuk ke nevojë të presësh që **karma** të plotësohet – nëse këtë e bën do të presësh përjetësisht. Kurrë nuk do të zbresësh nga rrota madje as në këtë mënyrë, sepse nuk mundesh gjithë jetën vetëm të presësh: në ndërkohë do të bësh shumë gjëra, kështu që rrethi i veseve kurrë s’do të përfundojë. Do të sillesh në rreth e në rrotë, i kryqëzuar në të, kështu do të vazhdosh të bësh diçka, e gjërat e reja do të kurthojnë në shumë ngjarje të së ardhmes – e si mundet kjo të përfundojë? Jo, kjo s’ka nevojë. Vetëm bëhu i vetëdijshëm, dhe përnjëherë do të zhduket e gjithë **karma**. Në një çast të vetëdijës intensive e tërë e kaluara zhduket, bëhet pleh.

Kjo është njëra ndër gjërat më **elementare** të cilën e ka zbuluar Lindja. Krishtenizmi këtë nuk ka mundur ta kuptojë; ai vazhdon të mendojë

për denimet, për ditën e gjykimit, se çdokush duhet të gjykohet për veprat e veta. Ndoshta Krishti ka gabuar kur ka thënë: “Faljau këtyr njerzëve, se nuk po dinë se çfarë po bëjnë.” Çifutët këtë nuk mund ta kuptojnë, por as muslimanët.

Hindusët me të vërtetë janë ndër racat më guximtare, ata kanë depërtuar deri në thelb të vetë problemit: se problem nuk është vepra, problem është qenia. Njëherë, kur ta njofton qenien dhe dritën e brendshme personale, më nuk do të jesh i kësaj bote: krejt çka ka ndodhur në të shkuarën, ka ndodhur në ëndërr. Për këtë arsye hindusët thonë se kjo botë është ëndërr – dhe vetëm ti nuk je ëndërr, vetëm ëndërruesi nuk është ëndërr; krejt tjerat janë ëndërr.

Shikoje bukurinë e kësaj të vërtete: vetëm ëndërruesi nuk është ëndërr – pa ëndërruesin ëndrra nuk do të kishte mundur të ekzistojë. Ajo pjesa më e vogël, ëndërruesi, do të bëhet fenomen real.

Gjatë ditës, kur je i zgjuar, ti shumë gjëra bën: shkon në shitore, në treg, punon në fermë apo fabrikë, dhe bën miliona gjëra dhe bën miliona gjëra. Natën, kur flen, të gjitha i harron, të gjitha zhduken – krijohet bota e re, bota e ëndrrave. Tash shkencëtarët pohojnë se ne kalojmë të njëjtë kohëzgjatje sa në gjumë sa të zgjuar. Sa orë i kalon në gjumë aq orë i kalon edhe i zgjuar. Për gjashtëdhjetë vjet, po qe se ia ke kushtuar punës në gjendjen e zgjuar, po aq kohë, sakt aq kohë ia ke kushtuar gjumit. Kështu ëndërrimi aspak nuk është më pak real, ajo ka kualitet të njëjtë si gjendja e zgjuar.

Gjatë natës ëndërron dhe i harron gjërat nga gjendja e zgjuar. Në gjumin e thellë i harron të dyja gjendjet-botat, edhe botën e zgjuar, edhe botën e ëndrrave. Në mëngjes, bota e gjendjes së zgjuar përsëri kthehet në ekzistim, e ti e harron gjumin dhe ëndrrat. Por një gjë pandërprerë mbetet – TI. Kush i mbanë në mend ëndrrat? Kush në mëngjes thotë: “Mramë kam ëndërruar,” Kush në mëngjes thotë: “Mramë ka pasur gjumë të thellë pa ëndrra.” Kush?

Aty patjetër është dashtë me qenë prezent ndonjë dëshmitar i cili ka qëndruar anash, i cili gjithmon rrinë anash dhe vështron pandërprerë. Krijohet zgjimi, krijohen ëndrrat, fillon gjumi, e dikush qëndron anash dhe vazhdon të vështrojë. Vetëm ai është real, sepse vetëm ai është prezent në **çdo** gjendje. Gjendjet tjera treten, por ai në gjithësecilën mbetet, ky është i vetmi i pandryshuar në ty.

Bëhu gjithnjë e më tepër ai dëshmitar. Bëhu gjithnjë e më i vëmendshëm. Më mirë të jesh dëshmitar, vështrues, sesa pjesëmarrës në botë. Krejt tjerat janë ëndërr, vetëm ëndërruesi është i vërtetë. Ai duhet të jetë

real, se përndrysh ëndrrat ku do të ishin shfaqur? Ai është themel; iluzionet mund të ngjajnë vetëm nëse ai është prezent.

Njëherë, kur e gjitha të kujtohet, do të qeshesh. Çfarë ka qenë ajo mënyrë e jetesës pa kujtesë? Ke qenë si i dehur, ke lëvizur nga një gjendje në tjetrën duke mos ditur përse, pa cak, pa drejtim. Por:

*Errësira e kohërave të shkuara
nuk mund ta fsheh diellin që shkëlqen;
iluzionet e gjata të samsarës
Shumë, shumë vjet eonët e kësaj bote iluziojnë
nuk mund ta fshehin dritën brilante të mendjes.
Kjo është gjithmonë këtu, këtë është qenia jote.*

*Edhe pse themi: “Mendja është dritë verbuese”,
ajo është përtej gjitha fjalëve dhe simboleve.*

*Edhe pse mendja në esencën e saj është zbrazëti,
ajo i përfshinë dhe përmbanë të gjitha gjërat.*

Për ta kuptuar këtë një gjë është shumë e rëndësishme të dihet. Ekzistojnë tre mënyra për t’iu qasur realitetit: e para është paraqitja empirike, qasja në mënyrë të mendimit shkencore – me eksperimente, eksperimentet me botën objektive, dhe krejt derisa diçka nuk dëshmohet në mënyrë eksperimentale, ajo nuk pranohet. Aty është edhe qasja tjetër, qasja në mënyrë logjike. Logjika nuk eksperimenton; ajo vetëm mendon, gjykon, gjenë arsye për apo kundër, dhe konkludon vetëm me ndihmën e përpjekjeve mendore, persiatje. Është edhe qasja e tretë, metaforike, qasja poetike – dhe religjioze, përmes këtyre tre qasjeve, tre dimensioneve, arrihet realiteti.

Shkenca nuk mund të shkojë pas objektit sepse vetë qasja në këtë e kufizon. Shkenca nuk mund ta tejkalojë botën e objekteve të jashtme, sepse eksperimentet mund të bëhen vetëm me to. Filozofia dhe logjika nuk mund të shkojnë përtej subjektivitetit, sepse ato janë përpjekje intelektuale, sepe funksionojnë përmes mendjes. Mendjen nuk mund ta zbërthesh, nuk mund të shkosh përtej saj. Shkenca është objektive; filozofia dhe logjika janë subjektive. Religjioni depërton më thellë, poezia depërton më thellë: këto dyja janë urë e artë, këto i lidhin objektin me subjektin. Por atëherë krejt bëhet kaos – natyrisht, shumë kreativ; në të vërtetë, ku nuk ka kreativitet, nuk ka as kaos. Por në këtë mënyrë krejt bëhet e pandarë, ndarësitë zhduken.

Dua që këtë ta formuloj në këtë mënyrë: shkenca është qasje ditore, në mesditë; gjithçka është qartë, e përcaktuar, e kufizuar, por edhe të tjerët

mund t'i shohësh qartë. Logjika është qasje nate, në errësirë prekë vetëm me ndihmën e mendjes, pa kurrfarë përkrahje eksperimentale, vetëm me mendim. Poezia dhe religjioni qasen në muzg, pikërisht në mes:

Atëherë më nuk është ditë, shkëlqimi i mesditës ka përfunduar, asgjë nuk është qartë e dukshme. Nata ende nuk ka mbërri, dhe errësira ende nuk i ka mbuluar të gjitha. Fundoset dita në natë. Përhimtja e butë është prezente, as zi, as bardh – kufijtë shkrihen dhe zhduken, krejtë është e pandarë. E tëra është diçka tjetër. Kjo është çasje metaforike.

Për këtë arsye poezia flet me metafora – e religjioni është poezi supreme, ajo shërbehet me metafora. Mbaje mend, këto metafora nuk duhet t'i kuptosh tekstualisht, se kështu nuk do ta zbulosh esencën. Kur po them “drita e brendshme”, unë nuk po mendoj tekstualisht, jo. Kur them “drita e brendshme”, kjo është metaforë. Diçka është aluduar, por nuk është përkufizuar, definuar; diçka e ka natyrën e dritës, por nuk është plotësisht dritë – kjo është metaforë.

E ky është problem, sepse religjioni flet me metafora, ajo nuk mund të flet ndryshe, nuk ka mënyrë tjetër. Nëse e kisha vizitue unë ndonjë botën tjetër dhe atje e kisha parë ndonjë lule që këtu nuk ka, dhe kur kisha ardhë këtu dhe kisha folur për atë lule, çfarë kisha bërë? Më ish duhur të përdorë metafora dhe analogji. Kisha thënë “sikur trëndafil” – por ai nuk është; se sikur të kishte qenë, kisha thënë thjesht “trëndafil”. Por ajo nuk është trëndafil, ajo ka kualitet krejtësisht të ndryshëm.

“Si” do të thotë se po përpiqem ta ndërtoj një urë në mes njohjes sime që kam për atë botë dhe njohjes tënde që ke – me ndihmën e ngjajshmërive, me ndihmën e metaforës. Ti e di se çka është trëndafili, por nuk e di se çka është lulja nga bota tjetër. Unë e njoh lulën nga bota tjetër dhe po përpiqem që ty të tregoj diçka për atë botë, për këtë arsye do të them “si trëndafil”. Kur të shkosh në atë botë, mos u zemëro në mua nëse nuk gjenë asnjë trëndafil, mos më gjyko – se une kurrë as nuk kam thënë tekstualisht se është ashtu. Vetëm është aluduar kualiteti i trëndafilit; ky është vetëm gjest, gishti që tregon kah hëna. Por, mos u kap për gishtin, ai nuk është me rëndësi – shikojë hënën dhe harroje gishtin. Kjo është kuptimi i metaforës; por mos u kap për metafora.

Pikërisht për këtë shumë e kushi kanë shkelur thellë në ujëra të turbullta; ata ngjiten për metafora. Nëse flas për dritën e brendshme – pas disa ditëve njerëzit vijnë dhe më thonë: “Kam parë dritën e brendshme”; ata kanë gjetur trëndafila në botën tjetër - që atje nuk ekzistojnë. Për shkak të gjuhës metaforike shumica thjesht bëhen imagjinues.

P.D.Uspeski ka shpikur fjalë; ai zakonisht fliste fjalë *imagjinare*. Kur i vinte dikush dhe i fliste për përvojën e vet të brendshme: “Është zgjuar

kundalini; e kam shikuar dritën në kokë; *çakrat* më janë hapur”, ai përnjëherë e ndërpriste dhe i thoshte: “*imagjinare*”. Për këtë arsye e kanë pyetë: “Çka është *imagjinare*”, e ai përgjigjej: “Sëmundje e imagjinatës”, dhe thjesht atë e mohonte. Përnjëherë thoshte: “Stop! Je bërë viktimë”.

Religjioni flet me metafora – nuk ekziston tjetër mënyrë për t’u folur për atë botë, për botën e përtejme. Religjioni përpiqet të gjejë ngjajshmëri me këtë botë, shërbehet me fjalë edhe pse janë të parëndësishme ato, por në njëfarë mënyre këto fjalë të parëndësishme janë të vetmet në dispozicion, dhe për këtë arsye përdoren.

Poezinë lehtë mund ta kuptosh, se e di se është e imagjinuar, dhe aty nuk ka problem. Religjioni është vështirë për t’u kuptuar. Shkencën lehtë mund ta kuptosh se e di se nuk është e imagjinuar, ajo është fakt empirik. Poezinë lehtë e kupton se e di se është poezi, poezia e *vërtetë* – në fund, ajo është e imagjinuar. Mirë! Mrekulli! Mund të kënaqesh me të – ajo nuk është e vërtetë.

Çfarë mund të bësh me religjionin? – e religjioni është poezi supreme. Dhe religjioni nuk është i imagjinuar. Po ta them, religjioni është empirik, sikurse shkenca – por ai nuk mund t’i shfrytëzojë termet shkencore, sepse ato janë shumë objektive. Religjioni nuk mund t’i shfrytëzojë termet filozofike, sepse janë shumë subjektiv. Religjioni duhet të shfrytëzojë diçka tjetër, diçka që i bashkon të dyja qasjet ndaj realitetit – ai e përdorë poezinë.

Të gjitha religjionet janë poezi supreme, poezi esenciale. S’mund të gjesh poet më të mirë se Budën. Natyrisht, ai kur s’është munduar të shkruaj ndonjë poezi. Unë jam këtu me ju; unë jam poet; nuk kam shkruar asnjë poezi, madje as *HAIKU*, por unë pandërprerë po flas me metafora, pandërprerë po përpiqem ta kaloj kufirin të cilin e kanë krijuar shkenca dhe filozofija. Po përpiqem t’jua ofroj ndjenjën e tërsisë, pandashmërisë.

Shkenca është gjysma, filozofija është gjysma – çfarë të bëhet? Si të ta ofrojnë ndjenjën e tërësisë? Nëse futesh më thellë në filozofi, do të mbërrish aty ku ka mbërri edhe Shankar. Ai ka thënë: “Bota është iluzion, ajo nuk ekziston – vetëm vetëdija ekziston”. Kjo është vetëm njëra anë e të vërtetës. E nëse i shkon rrugës së shkencës, do të vijësh deri tek ajo të cilën e ka thënë Marksi – Marksi dhe Shankar janë pole të kundërta – Marksi thotë: “Nuk ekziston vetëdija – ekziston vetëm bota”. E une e di se te dytë kanë të drejtë, dhe se te dytë gabojnë. Te dytë kanë të drejtë kur e paraqesin gjysmën e të vërtetës; e gabojnë, sepse e anashkalojnë gjysmën tjetër. E nëse kisha dashtë të flas për tërësinë, si do ta kisha bërë këtë? Poezia është e vetmja mënyrë, metafora është i vetmi shteg. Mbaje në mend këtë:

*Edhe pse fjalët shprehen për ta shpjeguar zbrazëtinë,
si e tillë, zbrazëtia kurrë nuk mund të jetë e shprehur.*

Për këtë arsye urtarët edhe më tej insitojnë : “Sa do që flasin, ne këtë nuk mund ta shprehim. Ajo është e pashprehur, por ne ende përpiqemi për ta shprehur”. Ata këtë fakt gjithmonë e kanë potencia, për shkak se gjithmonë ekziston mundësia ta kuptosh tekstualisht.

Zbrazëtia është zbrazëti në kuptimin se prej teje në të asgjë nuk do të mbetë; por, në kuptimin tjetër, Zbrazëtia nuk është zbrazëti, sepse në të gjendet tërësia – Zbrazëtia bëhet fenomeni më i **përkryer**, më i plotësuar. Dhe, çfarë të bëhet? Nëse thua “Zbrazëti” mendja përnjëherë mendon se atje nuk ka asgjë; atëherë përse duhet brengosur? E nëse thua se ajo nuk është zbrazëti, por është ekzistenca më e përkryer, mendja do ta vazhdojë “udhëtimin e vet ambicioz” : se si të bëhet ekzistencë më e përkryer – dhe mandej ego hynë në lojë.

Për të ra ego, shfrytëzohet fjala “zbrazëti”. Por, për të qenë t’i vëmendshëm në lidhje me faktin se Zbrazëtia nuk është zbrazëti e vërtetë, thuhet se është e mbushur me Tërsinë.

Kur nuk je, e gjithë ekzistenca hynë në ty. Kur pika e ujit zhduket, ajo bëhet oqean.

*Edhe pse themi: “Mendja është dritë verbuese”- thotë Tilopa
ajo është përtej gjitha fjalëve dhe simboleve.*

Mos lejo të të mashtrojnë metaforat, mos ia nisë ta imagjinosh dritën e brendshme. Kjo është shumë e lehtë – **imagjinare**. Mund t’i mbyllsh sytë dhe të imagjinosh dritë; ti je asi ëndërruesi sa që shumë çka lehtë mund të ëndërrosh, e pse nuk kishe me ëndërrue edhe dritën?

Mendja është e aftë të krijojë krejt çfarë do, nevojitet vetëm pak përpjekje. Me mendje po mundesh me krijue bukuroshe, e pse nuk mundesh edhe dritë? Çfarë të keqe ka në dritë? Me mendje mund të krijosh femër të atillë ku çdo femër reale po të ishte krahasuar me të do të kishte mbetur e pakënaqur me veten e vetë se kurrë s’kishte pasur shans të bëhet si ajo. Në vete mund ta krijosh përvojën e gjithë botës. Çdo shqisë në vete ka qendrën e imagjinatës personale.

Në hipnozë imagjinata fillon të punojë me krejt forcën sepse mendja plotësisht zhuket, ajo në hipnozë shkon në gjumë. Hipnoza nuk është asgjë tjetër përpos përgjumje e atij që gjykon, dyshon, atëherë imagjinata mund të funksionojë përpikshëm. Atëherë askush nuk e ndërpre, vetëm se a shpejtohet – e ti vazhdon tutje e tutje, pa ndërprerje.

Në hipnozë gjithçka mund të imagjinohet: nëse personit të hipnotizuar do t'i kishit dhënë qepë dhe i kishit thënë: “Kjo është mollë, është shumë e shishme”, ai do ta kishte ngrënë qepën dhe do të kishte thënë: “Me të vërtetë qenka e mrekullueshme, kurrë s’kam ngrënë mollë kaq të shishme”. Por, po qe se i kishit dhënë mollë dhe i kishit thënë: “Kjo është qepë”, sytë e tij do të kishin nisur të lotojnë, dhe do të kishte thënë: “Shumë, shumë qenka djegës” – e ndërkohë është duke e ngrënë mollën. Çfarë po ndodhë? Ai i cili dyshon nuk është prezent, kjo është hipnozë, ai që dyshon ka ra në gjumë. Dhe atëherë fantazia punon, dhe asgjë nuk mund ta ndalë – e ky është gjithashtu problem i religjionit.

Religjioni kërkon besim. Besimi do të thotë se aftësia dyshuese e mendjes ka ikur në gjumë, sikur tek hipnoza. Kështu, kur të thonë njerëzit: “Ai Rajneesh, të ka hipnotizuar” - ata në njëfarë mënyre kanë të drejtë: nëse më beson, kjo shumë i përngjanë hipnozës; pasi që je i zgjuar, plotësisht e ke hedhë arsyen – dhe fanatazia fillon të punojë me plotë fuqinë, edhe tash je në situat të rrezikshme.

Nëse ia lenë imagjinatës të bëjë çfarë të dojë, gjithçka do të jesh në gjendje të imagjinosh: të zgjohet **kundalini**, të çilen **çakrat**; gjithçka mundesh me imagjinue, dhe kjo ka me të ndodhë. Dhe krejt kjo është e mrekullueshme – por nuk është e vërtetë. Për këtë arsye, nëse dikujt i beson, bëhu i vetëdijsëm imagjinatës dhe krijo besim të thellë. Beso, por mos lejo të bëhesh viktim e imagjinatës. Gjithmonë kur flitet për qenien, flitet me metafora. Mos e harro këtë kurrë: të **gjitha** përvojat janë fantazi; të gjitha përvojat, po ta them, papërtjashtime – i vërtetë është vetëm ai i cili i përjeton përvojat.

Për këtë arsye, pavarësisht se çfarë janë përvojat, mos iu kushto vëmendje t’madhe dhe mos ia nisë me to të krenohesh. Vetëm mbaje në mend se këto përvoja janë iluzore – dhe se i vërtetë është vetëm ai i cili i përjeton. Kthe vëmendjen kah dëshmitari; koncentrohu në dëshmitarin, e jo në përvoja. Pavarësisht se sa të mira kanë qenë përvojat, ato janë sikur ëndrrat, e ti duhesh të shkosh përtej tyre.

Kështu, religjioni është poezi, ajo flet në mënyrë metaforike. Pasi që nxënësi është në besim të tellë, lehtë mund të bëhet viktim e fantazisë – për këtë arsye duhet të jeni shumë, shumë të vëmendshëm. Beso, dëgjo metafora, por mos harro se ato janë vetëm metafora. Beso, dhe do të fillojnë të ngjajnë shumë gjëra, por mos harro: krejt përpos teje është fantazi. E ti duhet të arrish deri tek pika ku nuk ka kurrfarë përvoje; ku i vetmi dëshmitar qëndron në qetësi, as objekt, as dritë, ku as lulja nuk lulëzon, jo – asgjë nuk ka.

Lin Çi kishte ndenjur në manastir, manastirin e vogël në maje të kodrës. Kishte qenë ulur pranë drurit, afër shkëmbit, dhe dikush e kishte pyetur: “Çfarë ngjanë kur dikush e arrinë ndritjen?” Lin Çi ishte përgjigjur: “Unë këtu po rri vetëm – retë po kalojnë, dhe unë po shikoj; stinët e viti po ndërrohen, dhe unë po shikoj; nganjëherë po vijnë edhe vizitorët, dhe unë po shikoj. Dhe po rri vetëm këtu.”

Në fund, vetëm dëshmitari, vetëdija mbetet dhe krejt vështron. Të gjitha përvojat zhduken, **vetëm** prapavija e përvojës mbetet. Ti mbetesh, krejt tjerat zhduken. Mbaje në mend këtë, sepse pranë meje ju besoni, e unë flas me metafora – dhe atëherë është e mundur të shfaqet fanazia. **Imagjinaria:** bëhu i vetëdijshëm kësaj sëmundjeje.

*Edhe pse themi: “Mendja është dritë verbuese”,
ajo është përtej gjitha fjalëve dhe simboleve.*

*Edhe pse mendja në esencën e saj është zbrazëti,
ajo i përfshinë dhe përmbanë të gjitha gjërat.*

Ky pohim duke kontradiktor: thotë se mendja është zbrazëti, e veç në çastin tjetër ajo i përfshinë dhe përmbanë të gjitha gjërat. Nga kjo kundërtënie? Ajo vetë është natyra e të gjitha përvojave religjioze. Duhet përdorur metaforat – sepse kështu menjëherë do të bëhesh i kujdesshëm, dhe nuk do të bëhesh viktimë e tyre. Kjo në esencë është zbrazëti, por kjo i përmbanë të gjitha gjërat.

Kur bëhet plotësisht i zbrazët, vetëm atëherë do të jesh plotësisht i përmbushur. Kur më nuk do të jesh. Tek atëherë për të parën herë do të jesh. – Krishti thotë: “Nëse u humbë veten, do ta gjesh. Nëse e mbanë veten, do ta humbësh. Nëse vdes, do të lindësh përsëri. Nëse mund ta fshishë plotësisht veten, do të bëhesh i amshueshëm, do të bëhesh amshimi vetë.”

Të gjitha këto janë metafora – por nëse beson, nëse më do, nëse ia lejonë zemrës sate të hapet ndaj meje, atëherë do të bëhesh i aftë për ta kuptuar. Atëherë do ta kuptosh karakterin kalimtar e të gjitha kuptueshmërive. Kjo nuk është afrim intelektual, kjo është nga zemra – në zemër. Ky është kapërcim energjetik prej një zemre në tjetrën.

Unë jam këtu dhe po mundohem t’ju flas, por kjo është më pak e rëndësishme. Kryesore është, po qe se jeni të hapur, ta fundosi veten në juve. Nëse fjalimi im mund të bëjë aq, që ju të bëheni të hapur e më të hapur, ai e ka përfunduar me sukses punën e vet. Unë nuk po pëpiqem t’ju tregoj diçka, unë vetëm po mundohem t’ju çelë sa ma shumë – dhe kjo mjafton. Në këtë

mënyrë kam mundësi ta fundos veten në juve... e derisa nuk më shijoni, nuk do të jeni të aftë ta kuptoni atë për të cilën po ju flas.

IV BËHU I ZBRAZËT SI BAMBUSI

Kënga vazhdon:

*Mos bën asgjë me trupin tënd, vetëm relaksohu;
mbylle gojën e pandalur dhe rri i heshtur;
zbraz mendjen tënde dhe për asgjë mos mendo.
Sikur bambusi i zbrazët, qetë relaksoje trupin tënd.
Mos jep dhe mos merr asgjë, pushoje mendjen tënde.
Mahamudar është sikurse mendja e cila askujtë nuk i ngjitet.
Duke e praktikuar këtë, me kohë do ta arrish Budarinë.*

14. shkurt 1975.

Së pari duhet kuptuar natyrën e aktivitetit dhe rrymën e fshehur e cila në të fshihet, sepse relaksimi kurrëqysh ndryshe nuk është i mundur. Madje edhe nëse dëshiron të relaksohesh, kjo s'do të jetë e mundur po që se nuk e ke përcjellë, vështruar dhe njohur natyrën e aktiviteteve tua, sepse aktiviteti nuk është fenomen edhe aq i thjeshtë.

Shumë njerëz kishin pasur dëshirë të relaksohen, por nuk mundën. Relaksimi është sikur lulëzimi: kjo nuk mund të detyrohet. Duhet ta kuptosh këtë fenomen – përse je aq i preokupuar me aktivitete dhe përse ato të xhindosin?

Mos i harro dy fjalë: tjetër është “aksioni”, e tjetër “aktiviteti”. Aksioni nuk është aktivitet, aktiviteti nuk është aksion. Natyrat e tyre janë të kundërta. Aksioni ngjanë kur situata këtë e kërkon, atëherë vepron, atëherë reagon. Aktiviteti nuk është i inicuar nga situata e caktuar, aktiviteti nuk është përgjigje, ti je shumë i tensionuar, kështu që situata e caktuar të është vetëm arsye për aktivitet.

Aksioni buron nga mendja e qetë – kjo është gjëja më e bukur në botë. Aktiviteti krijohet nga mendja e tensionuar – kjo është më e shëmtuara. Aksioni ka të bëjë me situatën e dhën. Aktiviteti s'ka lidhje me rrethanat e dhëna. Aksioni është spontan, rrjedhë nga çasti në çast. Aktiviteti udhëheqet prej të shkuarës. Ajo nuk është përgjigje në çastin e dhën, më përpara është shfryrje e tensionimit në të tashmen, e akumuluar nga e shkuara. Aksioni

është kreativ. Aktiviteti është shumë, shumë destruktiv – ai i shkatërron edhe ty edhe të tjerët.

Përpiku ta vëresh këtë dallim të brishtë. Për shembull, je i uritur dhe hanë - ky është aksion. Por nëse nuk je i uritur, nuk ndien kurrëfarë urie, e parpë hanë – ky është aktivitet. Kjo ngrënje është e dhunëshme: e shkatërron ushqimin, me dhëmbët e tu e grimcon dhe e shkatërron ushqimin; kjo pak të çliron nga tensionimi i brendshëm. Ti nuk hanë pse je i uritur, ti thjesht hanë për nevojë të brendshme, detyrohesh të bëhesh i dhunshëm.

Në botën shtazore dhuna lidhet me dhëmbët dhe kthetërat, respektivisht, me kthetërat dhe dhëmbët. Këto janë dy organet më të dhunëshme në botën shtazore. Derisa han, te dy organet kënaqen. Me duar mbanë ushqimin, a me gojë e hanë. Por nëse nuk je i uritur, ky nuk është aksion, kjo është sëmundje. Ky aktivitet është opsion. Natyrisht, nuk mundesh gjithmonë të hash aq shumë se pëlçet. Për këtë aryse njerëzit kanë zbuluar zëvendësime: mprehin lapsa, përtypin çamçakëz, pinë cigare – këto janë zëvendësime më pak kalorike për ushqimin, por njëjtë mirë e çlirojnë dhunshmërinë.

Çfarë dikush bënë derisa e mpreh lapsin? Ai dikë e vret. Po të bëhej i vetëdijshëm, ndoshta do ta kishte parë se në mendjen e vet po fantazon vrasje, vret – a mprehë laps: vetvetiu aktivitet shumë i pafajshëm; askend nuk lëndon – por për ty shumë rrezikë se po duket se nuk je i vetëdijshëm asaj që bën. Çfarë njeriu bën derisa pinë cigare? Diçka shumë të pafajshme, vetëm e thithë dhe e ç’thithë tymin. Frymëmarrje dhe frymëqitje lloj *pranajame*; lloj i smutë i *pranajamës*, por edhe lloj i meditimit të shenjtë trancedental. Ai e bën *mandallëm* rrethin. Duke pirë cigare krijohet një lloj *çantimi* ritmik. Kjo pak e çliron, e zbutë tensionimin e brendshëm.

Këtë mos e harro kurrë, nëse flet me njeriun – kjo gati është absolutisht e vërtetë – dhe nëse ai fillon t’i kërkojë cigaret, kjo do të thotë se ti iu ke bërë i mërzitshëm dhe se duhesh të shkosh menjëherë. Ai dëshiron të të përzë, por këtë nuk mund ta bëj se kjo do të ishte shumë e pahishme. Në vend të kësaj, ai do t’i merr cigaret e veta dhe do të thotë në vete: “Le të shkoj në drejt të mallkuar ky njeri!” Po të ishit në botën shtazarake, ky njeri do të kishte kërcyer në ty, por ai nuk mund të kërcëjë – ai është qenie njerëzore, i civilizuar. Ai do të kërcëjë në cigare dhe do të tymojë. Kështu më nuk do të mërzitet për ty, do të mbyllet në *çantimin* e vet personal, në pirje të cigares. Kjo çliron.

Por këto aktivitete tregojnë se je i preokupuar. Nuk mund të rrih vet, nuk mund të jesh i qetë, nuk mund të rrih joaktiv. Me ndihmën e aktiviteteve ti i qetë marrëzitë, budallallëqet tua. Aksioni është i mrekullueshëm, aksioni vjen si përgjigje spontane; jeta kërkon përgjigje. Ti në çdo çast vepron, por

aksioni vjen nga çasti i tashëm. Je i uritur dhe kërkon ushqim. Je i etur dhe shkon tek bunari. Je i përgjumur dhe shkon në shtrat për të fjetur. Kjo ka rrjedhë nga situata e tërsishme dhe ti vepron. Aksioni është spontan dhe total.

Aktiviteti kurrë nuk është spontan, ai rrjedhë nga e shkuara. Ke mundur ta mbledhësh me vjet, e të eksplodoj në të tashmen – kur më nuk është me rëndësi. Por mendja kalkulon; mendja gjithmonë do të gjenë arsye time për aktivitete. Mendja gjithmonë do të përpiqet ta dëshmojë se ky është aksion, e jo aktivitet; se kjo ka qenë e domosdoshme. Përnjëherë do të tërbohet. Të gjithë do të jenë të vetëdijshëm se ajo nuk ka qenë e nevojshme, se situata nuk e ka kërkuar, se ajo që e ka nxitë thjesht ka qenë e parëndësishme – por vetëm ti këtë nuk do ta shohësh. “Të gjithë këtë ndiejnë, çfarë bën ashtu? Nuk ke nevojë për atë. Përse je aq i tërbuar?” Por ti do të gjesh arsye; do ta shpjegosh se kjo ka qenë e domosdoshme.

Ky racionalizim të ndihmonë të bëhesh i vetëdijshëm marrëzis tënde. Kjo është ajo që Gurdgjijev e quanë “mburoja”. Ti rreth vetes krijon mburoja prej racionalizimit, kështu që nuk e kupton situatën. Mburojat janë të dobishme për trenat; vendosen në mes dy vagonave. Nëse vjen deri tek frenimi i furishëm, ata do të pëlcasin për të të mbrojtur nga goditja e madhe – mburojat do ta neutralizojnë tronditjen. Aktiviteti yt është gjithmonë i pakuptimt, por mburojat e racionalizimit nuk ta lejojnë ta shohësh situatën. Mburojat të bëjnë të verbër – kështu që aktiviteti vazhdon.

Nëse je në ndonjë aktivitet, s’do të kesh mundësi të relaksohesh. Si do të mund të relaksohesh? Aktiviteti është nevojë opsive; ke nevojë të bësh diçka, pavarësisht se çka.

Bota është përplotë me budalla të cilët thonë: “Më mirë bën diçka, se asgjë. Por ka edhe budalla të përsosur proverbi i të cilëve është i njohur në krejt botën: “Mendja e zbrazët është vepër e drejt”. Nuk është e vërtetë. Mendja e zbrazët është vepër e Zotit. Mendja e zbrazët është gjëja më e bukur dhe më e pastër në botë. Sepse si mund të jetë mendja e zbrazët vepër e djallit? Djalli nuk mund të hy në mendjen e zbrazët, kjo është e pamundur! Djalli mund të hy vetëm në mendjen që është e xhindosur me aktivitete – atëherë djalli mund të manipulojë me ty, dhe ai mund të ta tregoj rrugën, mjetet dhe mënyrë se si të bëhesh edhe më aktiv. Djalli kurrë nuk thotë: “relaksohu!” Ai thotë: “Përse po humbë kohë? Bën diçka, o njeri! Lëvizë! Jeta po kalon – bën diçka!” Ndërsa të gjithë mësuesit e mëdhenjë, mësuesit të cilët janë të zgjuar për të vërtetën e jetës, kanë ardhur deri tek njohja se mendja e zbrazët e çliron hapësirën për të mundur Hyjnorja të futet në ty.

Djalli mund ta shfrytëzojë aktivitetin, por nuk mundet mendjen e zbrazët. Si mundet djalli ta shfrytëzojë mendjen e zbrazët? Ai madje as nuk

do të tentojë t'i afrohet, sepse zbrazëtia thjesht do ta kishte vra. Por nëse je i plotësuar me detyrim të thellë, nevojën maniake për të qenë aktiv, atëherë djalli do të përkujdeset për ty, atëherë ai do të bëhet udhëheqës i yti – dhe atëherë vetëm ai bëhet lider i yti.

Dua t'ju them se ai proverb është plotësisht i gabuar. Duhet të jetë se vetë djalli e ka zbuluar.

Duket ta përcjellin preokupimin e juaj për aktivitete. Duhet ta përcjellni në jetën e juaj personale, sepse sado që flas unë apo Tilopa për këtë, nuk do t'ju shërbej shumë derisa nuk e vëreni në veten tuaj: se aktivitete e juaja janë të parëndësishme, të panevojshme. Për çka po e bëni atë?

Në kohën kur kam udhëtuar, kam parë njerëz të cilët bënin pandërprerë të njëjtën gjë përsëri e përsëri. Kam udhëtuar me një burrë njëzet e katër orë. Ka lexuar të njëjtën gazetë përsëri e përsëri, sepse nuk ka ditë çfarë tjetër të bëj. I mbyllur në vagonin e trenit, nuk ka pasur shumë mundësi për aktivitete, kështu që pandërprerë e ka lexuar të njëjtën gazetë, e unë e kam shikuar. Çfarë ky njeri bën?

Gazetat nuk janë Gita as Bibla. Gitën mund ta lexosh disa herë, sepse çdo herë kur ta lexon zbulon diçka të re, zbulon domethënje të re. Por gazetatat nuk janë Gita; me to e përfundon porsa i shikon! Ato nuk ja vlenë t'i lexosh asnjëherë, e njerëzit i lexojnë përçdoherë, dhe vazhdojnë ashtu. Ku është problemi? A është kjo nevojë? Jo – kjo është opsion; ata nuk mund të rrinë në qetësi, joaktiv. Për ta kjo është e pamundur – kjo iu duket si vdekje. Ata patjetër duhen me qenë aktiv.

Me vite duke udhëtuar, kam pasur mundësinë t'i vështroj njerëzit edhe pa dijen e tyre; shpesh në kupe me mua ka qenë vetëm nga një udhëtar, kështu që në çdo mënyrë tentonte ta fillonte bisedën. Por pasi që unë përgjigjesha me po apo jo, shumë shpejt e largonte synimin e vet. Mandej kam pasur mundësinë vetëm të vështroj - eksperiment i mrekullueshëm, pa pagesë.

E vështroja: ai e hapte valixhen – mund ta shihja se asgjë nuk bënte – vetëmse e shikonte dhe përsëri e mbyllte. Mandej e hapte dritaren, dhe e mbyllte, përsëri fillonte ta lexonte gazetën, e ndezte cigaren, përsëri e hapte valixhen, i rrotullonte sendet në të, shkonte deri tek dritarja, shikonte jasht...Çfarë ai bënte? Dhe *përse*? Për shkak të detyrimit të brendshëm, sepse përmbrenda e shkundë gjendja e mendjes. Ai është dashtë të bëj diçka, përndryshe do të ishte çmendur. Me siguri në jetë ka qenë aktiv, e tash, kur është momenti për t'u relaksuar – ai nuk mund të relaksohet, shprehia vjetër ngadhënjën.

Flitet se Aurangzeb, mbret i Mongolisë, kishte burgosur baban e tij, i cili kishte qenë në moshë të shtyer, babai i Aurangzebit, Shah Jehan, ka ndërtuar Taxh Mahall. Aurangzeb e kishte përmbysur nga froni dhe e kishte burgosë. Flitet, por është edhe e shkruar në biografinë e Aurangzebit, se veç pas disa ditëve të kaluar në burg Shah Jehan plotësiht ishte adaptuar dhe më nuk ishte brengosë, sepse iu ishte siguruar konfori i mjaftueshëm. Ka qenë në pallat, kështu që Shah Jehan ka jetuar si përpara; kjo nuk i ka ngjarë burgut; krejt çka iu ka nevojitur, i ka pasur. Vetëm i ka munguar aktiviteti – s’ka pasur çfarë të bëjë. I ka thënë djalit të vet Aurangzebit: “Në rregull, mirë pasi që m’i ke siguruar të gjitha që më nevojiten. A mund të ma bësh edhe një shërbim, dhe do të isha falenderues përjetësisht. M’i sjellë tridhjetë nxënës, se dua t’i mësojë.

Aurangzebi nuk ka mundur të kuptojë përse babai i tij dëshiron t’i mësojë nxënësit. Ai kurrë nuk ka treguar as interesimin më të vogël për t’u bërë mësues, e as kurrë nuk është interesuar për çfarëdo lloj shkollimi. Çfarë ka ndodhë me të? Por dëshira iu është plotësuar. Iu janë sjellur tridhjetë nxënës, dhe gjithçka ka qenë në rregull. Përsëri është bërë mbret i – tridhjetë djemëve të vegjël. Shkoni në shkollë fillore dhe do të shihni se mësuesit janë si mbretërit: nëse i urdhërojnë fëmijëve të ulen, ata do të ulen; nëse i urdhërojnë të ngriten, ata ngriten. Në dhomën ku kanë qenë tridhjetë nxënës ai ka krijuar situatën identike me atë që ka pasur në pallatin e vet – shprehi e vjetër e keqe për t’i urdhëruar njerëzit e tjerë.

Psikologët besojnë se mësuesit janë në të vërtetë politikanë. Natyrisht, pasi që u mungon vetëbesimi të bëhen politikanë, ata kanë shkuar në shkolla dhe atje janë bërë kryetar, ministra, mbretër. Fëmijë të vegjël – e ata i nënçmojnë dhe i urdhërojnë.

Psikologët supozojnë se mësuesit janë të prirur për sadizëm sepse dëshirojnë t’i torturojnë të tjerët. E për këtë nuk mund të gjeni vend më të mirë sesa shkollën fillore. Atje mund t’i torturonit fëmijët e pafajshëm – dhe ate në të mirë të tyre, në dobi të tyre. Shkoni dhe shikoni! Unë kam qenë në shkolla fillore, kam ligjruar atje, dhe i kam vështruar mësuesit. Për atë të cilën psikologët vetëm supozojnë, unë jam plotësisht i sigurtë: ata fëmijët i torturojnë. Askund nuk do të gjeni më shumë viktime të pafajshme: plotësisht të paaramatosur, të cilët as nuk mund të rezistojnë; ata janë aq të dobët dhe të pafuqishëm, e mësuesit sillen si mbretër.

Aurangzeb në biografin e tij ka shkruar: “Babai im për shkak të shprehisë së vjetër ka dashtë të shtirret se ende është mbret. Për këtë arsye e kam lejuar të shtirret dhe të bëjë nga vetja budalla, në këtë s’ka asgjë të keqe. Dërgonjani tridhjetë apo treqind nxënës, sa të dojë. Jepjani **medresën**, shkollën e vogël, dhe ai do të jetë i lumtur.”

Aktiviteti ekziston kur aksion është i parëndësishëm. Vështroje veten dhe shihni: njëzet përqind e energjisë është shpenzuar në aktivitete. E pasi që është kështu, kur vjen çasti për aksion, ju më nuk keni energji. Personi i relaksuar thjesht është i paopsesuar, kështu që energjija në të fillon të akumulohet. Ai e kursen energjinë e tij, ai në relaksim ruhet nga vetvetja, dhe kur vjen momenti për aksion, e gjithë qenia e tij zhytet në aksion. Për këtë arsye aksioni është total. Aktiviteti gjithmonë është **gjysmak**, sepse si mund të jesh budalla i tërsishëm? Madje edhe ti e di se është i padobishëm. Madje edhe **ti** je i vetëdijshëm se këtë e bën nga arsya e caktuar ngërqitëse të brendshme, ku madje edhe për ty është e paqartë, e pa përcaktuar.

Aktivitetin nuk mund ta ndryshosh, por derisa aktiviteti nuk transformohet në aksion, asgjë nuk do të ndihmojë. Njerëzit vijnë dhe më thonë: “Dua ta ndërpresë pirjen e cigares.” Unë i them: “Përse? Ky është TM (meditim transcendent) i mrekullueshëm, vetëm vazhdoni. Sepse nëse e ndërpreni me këtë, do të gjeni diçka tjetër – sepse sëmundja nuk shërehohet me shërimin e simptomeve. Atëherë do t’i mprehni lapsat apo të përtypni çamçakëz, por ekzistojnë gjëra edhe më të rrezikshme. Këto janë të pafajshme, sepse nëse përtypni çamçakëz ju e përtypni për vete. Ndoshta jeni të marrë, por nuk jeni të dhunshëm, ndaj askujt nuk do të jeni destruktiv. Nëse e ndalni të përtypni çamçakëz, pirjen e cigares, çfarë do të bëni? Goja juaj kërkon aktivitet, ajo është e dhunshme – dhe atëherë do të filloni të flisni, pandërprerë të flisni – bla-bla-bla e kjo është shumë më rrezik!

Njerëzit pandërprerë flasin. Ata të tjerëve nuk i japin shansë të thonë diçka. Llomotitja është si pirja e cigares. Nëse flet njëzet e katër orë në ditë...e ti këtë e bën: derisa je i zgjuar, flet, trupi yt është i lodhur, bjenë në gjumë, por ti vazhdon me fol. Njëzet e katër orë, gjithë ditën, ti flet, e flet, e flet. Kjo është si pirja e cigares.

Kur lindë foshnja, ajo fillon ta thithë sisën e nënës; ky është aktiviteti i parë dhe fillestar. E thithja e cigares është si thithja e sisës: qumështi i nxehtë rrjedhë, a gjatë thithjes së cigares tymi i nxehtë; cigarja në buzët e tua është sikurse sisa e nënës, si biberoni. Nëse nuk të lejohet të pish cigare, ta përtypsh çamçakëzin, apo diçka të ngjajshme, apo do t’ia fillosh të flasësh, e kjo është më e rrezikshme, sepse kështu bërlllokun tënd e hedhë në mendjet e njerëzve tjerë.

A mundesh një kohë më të gjatë të qëndrosh në heshtje? Psikologët thonë se po qe se kishe me qenë i heshtur tre javë do të kishe filluar të flasësh me vetveten. Atëherë do të ishe ndar në dy pjesë: do të kishe folur, e njëkohësisht do të kishe dëgjuar. Nëse kishe me qenë tre javë ditë i heshtur, do të ishe bërë i gatshëm për çmendinë, sepse më nuk do të ishe brengosur a është dikush me ty apo jo. Ti do të kishe folur, e jo vetëm se kishe folur – ti

do të ishe përgjigjur, dhe do t'i kishe mjaftuar vetvetes. Atëherë s'do të kishe qenë i varur nga askush. Pikërisht kështu është i çmenduri.

I çmendur është dikush ku e gjithë bota është e mbyllur brenda tij. Ai është folës, por edhe dëgjues; ai është edhe aktor edhe shikues – ai është krejt, e gjithë bota është në të. Ai veten e ka ndar në disa pjesë, dhe për të gjithëka është bërë fragmentare. Për këtë arsye njerëzit i frikësohen qetësisë – e dinë se mund të coptohen. E nëse i frikësohesh qetësisë, kjo do të thotë se e ke mendjen opsive, të sëmurë, e cila pandërprerë kërkon aktivitet.

Aktiviteti është ikja jote nga vetvetja. Në aksion ti je prezent, në aktivitet ti ikë nga vetja jote – kjo është drogë. Në aktivitet e harron veten, e kur e harron veten, atëherë më nuk ke brenga, nuk ke frika, nuk ke vështërsira. Për këtë arsye ke nevojë të përherëshme të jesh aktiv, të bësh diçka, kështu që kurrë s'do ta arrish gjendjen në të cilën lulja e jo-aktivitetit do të lulëzojë.

Aksioni është i mirë. Aktiviteti është sëmundje. Ne vete gjeje dallimin: kur je në aksion, e kur në aktivitet; ky është hapi i parë. Hapi i dytë është që **sa më tepër** të jesh në aksion, në atë mënyrë që energjia sa më tepër të shkojë kah aksioni, dhe gjithmonë kur të gjendesh para aktivitetit, dëhu ndaj ti shumë i vëmendshëm, shumë i kujdesshëm. Nëse je i vetëdijshëm, aktiviteti ndërprehet, energjia kursehet, dhe vetë energjia shndërrohet në aksion.

Aksioni është **momental**. Ai nuk është i prodhuar, i rregulluar. Ai nuk të jep kurrfarë rasati të përgatitësh, që më përpara ta provosh. Aksioni gjithmonë është i ri dhe i freskët si vesa e mëngjesit. E njerëzit e aksionit gjithmonë janë të ri dhe të freskët. Trupi mund të plakët, por freskia mbetet. Trupi mund të vdes, por ajo rini vazhdon. Trupi mund të zhduket, por ai mbetet – sepse Zotit i pëlqen freskia. Zoti gjithmonë është për atë që është e re dhe e freskët.

Hedhe sa ma shumë aktivitetin. Por, si do ta hedhësh? **Mund ta hedhësh vetëm nëse e hedhësh opsionin**. Pikërisht kjo iu ka ngjarë murgjëve të juaj në manastire: hedhja e aktiviteteve iu është bërë opsion. Ata gjithmonë diçka bëjnë për t'u çliruar nga aktiviteti: luten, meditojnë, bëjnë joga apo diçka ngajshëm – tash kjo është bërë një lloj i ri i aktivitetit. Në këtë mënyrë aktiviteti nuk mund të hedhet, ai do të hy nga dera e prapme.

Bëhu i vetëdijshëm. Ndieje dallimin midis aksionit dhe aktivitetit. Kur të preokupon aktiviteti – në të vërtetë, duhet të thuhet, xhindos: kur të xhindos aktiviteti sikurse fantazma; sepse aktiviteti është fantazmë, ai vjen nga e shkuara, ai është i vdekur – kur të xhindos aktiviteti dhe bëhet i ethshëm, në atë çast bëhu më i vetëdijshëm; kjo është krejt çfarë mund të bësh. **Vështroje** këtë. Madje edhe nëse diçka dëshiron të bësh, bëje këtë me

plotë vetëdije. Pi cigare, por pi shumë ngadal, me plotë vetëdije, kështu që të mund ta shohësh se çfarë je duke bërë.

Nëse mund ta vështrosh pirjen e cigares, një ditë papritmas cigarja vetvetiu do të largohet nga dora jote, sepse do të zbulohet e gjithë marrëzia e këtij veprimi. Kjo është marrëzi; kjo thjesht është budallallëk, idiotike! E kur këtë e kupton, ajo vetvetiu do të ndalet. Ti këtë nuk mund ta **hedhësh**, sepse hedhja është aktivitet. Për këtë arsye po ju them se thjesht vetë do të bjen, sikur kur gjethi i vyshkur bjen nga dega, pikërisht ashtu. Nëse këtë **ti** e hedhë, prapë do ta mbledhësh në ndonjë formë tjetër, në ndonjë mënyrë tjetër.

Lejoju gjërave me ra, mos i hedh. Disa aktivitete vetë zhduken, mos i detyro të treten – sepse e tërë përpjekja e detyrimit do të bëhet formë tjetër e aktivitetit. Vështro, bëhu i vëmendshëm, i vetëdijshëm, dhe do të vijsh deri tek fenomeni shumë, shumë i pazakont: kur diçka bjen vetvetiu, vullnetshëm, ajo në ty nuk lë gjurmë, nuk lë vragë. Nëse diçka detyron, ajo atëherë lë gjurmë, lë vragë. Në atë rast gjithmonë do të lavdrohesh se si tridhjetë vjet ke pirë cigare dhe e ke lër, dhe se **ti** e ke hedh. Atëherë lavdrimi bëhet zëvendësim.; më nuk pinë cigare, por së tepërmi flet mbi atë se si e ke lër cigaren – po e bën të njëjtën: buzët e tua prapë janë aktive, goja jote funksionon, dhuna jote është prezente.

Nëse diçka me të vërtetë kuptohet, atëherë gjërat zhduken – dhe atëherë nuk mund të thuash: “Unë e kam hedh”. Ajo ka ra vetvetiu! Ti nuk e ke hedh. Në këtë mënyrë ego nuk mund të forcohet. Dhe atëherë do të ketë mundësi shumë e ma shumë për aksion. Se herë që keni rast të **veproni** plotësisht, mos e lëshoni, mos u hamendni – veproni.

Veproni sa ma shumë, dhe lejone që aktiviteti vetvetiu të zhduket. Tek transformimi do të arrihet gradualisht. Për këtë do të nevojitet shumë kohë, adaptimi, por kurrësi nxitim.

Tash mund të hymi në **sutra**:

*Mos bën asgjë me trupin tënd, vetëm relaksohu;
mbylle gojën e pandalur dhe rri i heshtur;
zbraz mendjen tënde dhe për asgjë mos mendo.*

Mos bën asgjë me trupin tënd, vetëm relaksohu. Tash mund ta kuptosh se çka do të thotë relaksimi. Kjo do të thotë se brenda teje asgjë nuk të detyron në aktivitet. Relaksimi s’do të thotë se je i shtrirë si i vdekur; sepse nuk mund të shtrihesh si i vdekur - vetëm mund të shtirresh. Si mund të shtrihesh si i vdekur? Ti je i gjallë; ti **vetëm** mund të shtirresh. Relaksimi vjen vetëm nëse nuk je i ndjekur nga aktivitetet; atëherë energjia është në

shtëpi, më nuk shkon askund. Nëse ndonjë situatë krijohet, ti do të veprosh, kjo është krejt, por nuk do të kërkoksh ndonjë arsyetim për të bërë aktiv. Ti je në paqë me vetveten. Relaksim do të thotë të jesh në shtëpi.

Para disa vitesh kam lexuar. Titulli i librit ka qenë: “**Duhet të relaksoheni**”. Kjo thjesht është absurde, sepse **detyrimi** është kundër relaksimit – dhe libra të këtilla vetëm në Amerikë mund të shiten. “**Duhet**” do të thotë aktivitet, ky është opsesion. Në jetë ekzistojnë aksionet, por aty nuk ka “**duhet**”, sepse “detyrimi” do të krijojë çmenduri. “Duhet të relaksoheni” – tash relaksimi bëhet opsesion. Duhet ta merrni këtë apo atë pozitë, të shtriheni në dysheme dhe ta urdhëroni trupin e juaj të çlirohet nga majet e gështinjtëve të këmbës deri tek maja e kokës; i thoni gishtit të këmbës: “çlirohu”, dhe vazhdoni më tutje.

Përse “duhet”? relaksimi do të vijë vetëm kur në jetrat e juaja nuk ka “duhet”. Relaksimi nuk ka të bëjë vetëm me trupin e juaj, apo vetëm me mendjen e juaj, relaksimi ka të bëjë me tërë qenien e juaj.

Ti së tepërmi je në aktivitete dhe, natyrisht, i lodhur, i shkapërderdhur, i fishkur, i ngurtë. Energjia e jetës nuk qarkullon. Aty ka vetëm pengesa, pengesa e pengesa. Dhe çkado që të bësh, e bën si në çmenduri. Natyrisht, paraqitet nevoja për t’u relaksuar. Për këtë arsye çdo muaj edhe shkruhen aq shumë libra mbi relaksimin, por une kurrë s’kam parë njeri i cili është bërë i relaksuar duke lexuar libra mbi relaksimin – madje është bërë edhe ma i sëmurë, sepse e gjithë mënyra e të jetuarit ka mbetur e paprekur. Opsesioni për aktivitetin ka mbetur aty, aty është sëmundja, e personi, derisa qëndron i shtrirë në dysheme, do të shtirret se është i relaksuar. Brenda ti ka mbeti i gjithë shqetësimi, vullkani është i gatshëm për erupcion: dhe ai qetësohet duke lexuar libra mbi relaksimin.

Nuk ekziston asnjë libër që do t’ju ndihmojë të relaksoheni – derisa nuk e lexoni qenien e juaj të brendshme, e atëherë relaksimi nuk do të jetë detyrim. Relaksimi është mungesë, joprezencë e aktivitetit, e **jo** të aksionit. Për këtë arsye nuk keni nevojë të shkoni në Himalaje. Disa njerëz preferojnë: për t’u relaksuar, duhet të shkoni në Himalaje. Për çka duhet të shkohet në Himalaje? Aksionin nuk duhet hedhur, sepse nëse e hedh aksionin, ke hedhur jetën. Atëherë do të jesh i vdekur, e jo i relaksuar. Për këtë arsye në Himalaje do të gjesh urtak të vdekur, por jo edhe relaksimin. Ata kanë ikur nga jeta, nga aksioni.

Duhet kuptuar këtë esencë subtile: duhet të zhduket aktiviteti, e jo aksioni – e te dyjat lehtë realizohen. Mund t’i hedhësh të gjitha dhe të ikësh në Himalaje, kjo nuk është vështirë. Apo ndryshe: lehtë mund të vazhdosh me aktivitetet, dhe se çdo mëngjes apo mbrëmje disa minuta ta detyrosh në relaksim. Ti nuk po e kupton ndërlikueshmërinë e mendjes, mekanizmin e

saj. Relaksimi është **gjendje**. Nuk mund ta krijosh me dhunë. Vetëm hedhi negativizmat, pengesat, dhe vetë do të vijë, vetvetiu do të mugullojë.

Çka bën ti në mbrëmje kur shkon në gjumë? A bën diçka? Nëse bën, do të kesh problem me gjumin, do të shkosh kah pagjumësia. Çfarë mund të bësh? Vetëm shtriu dhe dorzoju gjumit. Në këtë nuk ka kurrfarë “pune”. Nëse “punon”, do të jetë e pamundur të flesh. Në të vërtetë, për të fjetur nevojitet vetëm në mendje të ndërprehet kontinuiteti i aktiviteteve ditore. Kjo është e tëra! Kur mendja më nuk është aktive, ajo relaksohet dhe shkon në gjum. Nëse diçka **bën** për të fjetur, do të jesh i humbur, dhe atëherë gjumi nuk do të vijë. S’ka nevojë të bësh diçka.

Tilopa thotë: “Mos bën asgjë me trupin, vetëm relaksohu. Asgjë mos bën! Nuk ka nevojë për kurrfarë joga pozicion, kurrfarë lakimi apo dredhimi të trupit. “Asgjë mos bën!” – nevojitet vetëm mungesa e aktiviteteve. E si të arrihet kjo? Deri tek kjo do të arrish me ndihmën e kuptueshmërisë. Kuptueshmëria është e vetmja disiplinë. Kuptoj aktivitetet e tua dhe përnjëherë, derisa aktivitete janë aktive, nëse vetëdijesohesh, ato do të zhduken. Nëse je i vetëdijshëm se për çka diçka po bën, ajo do të zhduket. Pikërisht për këtë mënyrë të ndërprerjes ka menduar Topila kur ka thënë: “Mos bën asgjë me trupin, vetëm relaksohu”.

Çka është relaksimi? Kjo është gjendje ku energjia jote nuk shkon askund, as kah e ardhmja e as kah e shkuara – ajo thjesht është me ty. Në liqenion e qetë të energjis satë, të mbështjell ngrohtësia e saj. Ky **çast** është gjithçka. Nuk ka çast tjetër. Koha ndalet – dhe relaksimi është aty. Nëse koha është prezente. Thjesht, ora ndalet; koha më nuk ekziston. Ky çast është gjithçka. Mos kërko më asgjë. Gëzoju gjërave të thjeshta sepse ato janë të mrekullueshme. Në të vërtetë, asgjë nuk është e zakonshme – nëse Zoti ekziston, gjithçka është e pazakont.

Njerëzit vijn dhe më pyesin: “A beson në Zot?” Unë i përgjigjem: “Po, sepse gjithçka është aq e pazakont, e a do të kishte qenë kështu po të mos kishte vetëdije të **thellë** në krejt këtë?” Vetëm gjërat e vogëla: Duke sheklur mbi bar ku ende pikat e vesës nuk janë avulluar, vetëm plotësisht ndiejë të gjitha – pëlhurën, prekjën e barit, freskinë e pikave të vesës, puhizën e mëngjesit, perëndimin e diellit. A të duhet diçka ma tepër për të qenë i lumtur? A është e mundur edhe diçka tjetër për të qenë t’i i lumtur?

Në mbrëmje, vetëm shtriu në shtratin tënd të ftohtë, ndieje pëlhurën. Ndieje se si shtrati bëhet i ngrohtë e më i ngrohtë, se si je i rrethuar nga errësira dhe qetësia e natës. Mbylli sytë dhe vetëm ndieje veten tënde. Mos vallë duhet edhe diçka? Edhe kjo është tepër – do të lajmërohet falenderimi i **thellë**: e ky është relaksimi.

Relaksim do të thotë se ky çast është më se i mjaftueshëm, se ke fituar ma tepër se ç'ke mundur të kërlesh apo shpresosh. Nëse asgjë nuk kërkon, energjia s'do të shkojë askund, e kjo është më tepër se mjaftueshëm, kjo është më tepër se ç'mund të dëshirosh.

Ky bëhet liqe i qetë. Shkrihesh në energjinë personalet. Ky çast është relaksim. Relaksimi nuk është as në trup as në mendje, relaksimi është në totalitet.

Kjo është ajo që Budat kanë thënë: “bëhu i padëshirshëm”, sepse e kanë ditur se nuk do të relaksohesh nëse ke dëshira. Ata pandërprerë kanë përsëritur: “Varose vdekjen”, sepse e kanë ditur se nuk do të mund të relaksohesh nëse s'ke tepërmi je i kthyer kah e shkuara. Ata pandërprerë thonë: “Gëzoju këtë çast”.

Jezusi thotë: “Shikoj zambakët. Merri si shembull zambakët në fushë – ata nuk përpiqen, e bukuria tyre, është më e madhe se sa luksi i mbretit Solomon. Shiko, dhe bëhu si zambakët.”

Çka në të vërtetë ai ka thënë? Ka thënë: “Relaksohu! Për këtë nuk ju duhet kurrfarë përpjekje – në të vërtetë, krejt është e përkujdesur. Jezusi thotë: “Nëse Ai përkujdeset për zogjtë në qiell, shtazët, bishat, drunjtë dhe bimët, përse ti po brengosesh? Mendon se nuk do të brengoset edhe për ty?” Ky është relaksimi. Përse aq shumë brengosesh për të ardhmen? Model i ke zambakët, vështroj dhe bëhu si ata – atëherë do të relaksohesh, relaksimi nuk është qëndrim; relaksimi është transformim i përgjithshëm i energjisë tënde.

Energjia mund t'i ketë dy dimensione. E para është motivimi, dikah shkon, ke cak; ky moment është i parëndësishëm, e cakun do ta arrish diku tjetër. Ky është një dimension i energjisë sate. Ky është dimension i aktivitetit, je i orientuar drejt cakut – atëherë veç nënkuptohet. Disi këtë do ta bësh dhe do ta arrish cakun, dhe atëherë do të relaksohesh. Por kjo lloj energjie **kurë nuk e mbërrinë cakun**, sepse kjo lloj energjie pandërprerë e ndryshon çdo çast të tashëm në mjet për diçka tjetër, që gjendet në të ardhmen. Caku gjithmonë është në horizont. Ti vrapon kah ai, por distanca mbetet gjithmonë e njëjtë.

Por, ekziston edhe dimension tjetër i energjisë: ajo është kremtim i pamotivuar. Caku është këtu dhe tani. Caku nuk është diku tjetër. Në të vërtetë, ti je caku. Jashtë këtij çasti nuk ekziston kurrfarë caku tjetër – le të kujtohet zambaku. Kur je ti cak, dhe kur caku nuk është në të ardhmen, më saktësisht, kur nuk ka se çfarë të arrihet, kremtoje këtë, se veç është arritë, ajo është këtu. Ky është relaksimi, energji e pakushtëzuar.

Për këtë arsye për mua ekzistojnë dy tipe njerzish: ata të cilët janë në gjurmim të cakut, dhe ata të cilët kremtojnë. Ata të cilët janë të orientuar në cak janë të çmendur, e me kohë bëhen edhe më të çmendur, dhe çmendurinë

e vet e krijojnë vetë. E mandej vjen koha kur thell e ma thell zhyten në të – dhe mandej humben plotësisht. Tipi tjetër i njerëzve është ai i cili nuk është në kërkim të caktuar – ata fare nuk e kërkojnë, ata vetëm kremtojnë.

Dhe unë po ju mësoj mbi **këtë**, të jeni kremtues, të kremtoni! Këtu ka shumë gjëra: lulet kanë lulëzuar, zogjë të cicrojnë, dielli është në qiell – kremtone këtë! E ju frymoni, jeni të gjallë dhe të vetëdijshëm – kremtone këtë! Atëherë përnjëherë do të çliroheni, më nuk do të ketë tensionim apo dhimbje. E tërë energjia e cila derdhet në dhimbje bëhet falenderim – dhe kjo është lutje. Kjo është e tëra që mund të thuhet për lutjen: se zemra rrah me falenderim të madh.

Mos bën asgjë me trupin, vetëm relaksohu.

Për këtë nuk duhet asgjë të bëni. Vetëm kuptone qarkullimin e energjisë. Ajo rrjedh, por nuk rrjedh kah caku, ajo rrjedh si kremtim. Ajo qarkullon, por jo kah caku, ajo qarkullon sepse derdhet.

Fëmija luan, kërcen dhe vrapon rreth e rrotull, e ju e pyesni: “Ku po shkon?” Ai nuk shkon askund – e ju i dukeni si budalla. Të rriturit fëmijëve gjithmonë iu duken si të budallenj. E pyetje budallaqe: “Kah po shkon?” a ka nevojë të shkohet ndokund? Fëmija thjesht nuk mund të përgjigjet në këtë pyetje sepse është e pakuptimt. Ai nuk shkon askund. Ai vetëm do t’i rrudhë supet dhe do të thotë: “Tash-këtu.” Mandej mendja e orientuar në cak do të pyes: “Atëherë përse po vrapon?” për neve aktiviteti ka kuptim vetëm nëse çon diku.

E unë po të them, nuk ka ku të shkohet: këtu është krejt. Në këtë çast kulmon e gjithë ekzistenca; krejt çka ekziston derdhet në këtë çast – i cili është këtu, tash.

Fëmija vetëm kënaqet në energji. Ai ka së tepërmi. Ai vrapon, por jo për të mbërrirë diku, por për shkak se ka energji shumë. Ai duhet të vrapojë.

Vepro pa motivim, pikërisht siç derdhet energjia jote. Ndaj , por mos tregto, mos bën pazarllëk. Jep se ke, mos jep për t’u kthyer – sepse atëherë ajo do të jetë e mjerë. Të gjithë tregëtarët shkojnë në ferr. Nëse don t’i gjesh tregëtarët dhe mashtruesit më të mëdhenj shko në ferr, se ata atje gjenden. Parajsa është për ata të cilët nuk tregtojnë, parajsa është për ata të cilët kremtojnë.

Në teologjinë krishtere me shekuj, përsëri e përsëri, shtrohet pyetja: “Çfarë bëjnë engjujtë në parajsë?” Për njerëzit të cilët mendojnë vetëm për cak kjo pyetje është shumë me rëndësi, “Çfarë bëjnë engjujtë në parajsë?” Duket se atje nuk kanë çfarë të bëjnë, sepse atje edhe nuk ka se çfarë të bëhet. Dikush e kishte pyetur Mjeshtër Ekharth: “Çfarë bëjnë engjujtë në

parajsë?” Ai ishte përgjigjur: “Çfarë budalle je ti? Parajsa është vend për kremtim. Ata nuk bëjnë asgjë. Ata vetëm kremtojnë – atë shkëlqim, atë madhështi, atë poezi, atë lulëzim, ata kremtojnë.” Por unë mendoj se ai njeri nuk ka mbet i kënaqur me përgjigjen e Mjeshtrit Ekhart, sepse për neve aktiviteti ka kuptim vetëm nëse shpien diku, nëse ekziston caku.

Mbaje mend, aktiviteti është i orientuar kah caku, aksioni nuk është. Aksioni shtë derdhje e energjisë. Aksioni është në këtë moment, ajo është përgjigje, e papërgatitur, plotësisht e re. E tërë ekzistenca të afrohet, takohet ball për ball me ty, e përgjigja të vjen spontanisht. Zogjët cicrojnë e ti fillon të këndosh – ky nuk është aktivitet. Kjo ka ngjar në çast. Përnjëherë kupton se çfarë ka ngjarë, ti ke filluar të këndosh, ky është aksion.

Dhe sa ma tepër që inkudaroresh në aksion, dhe bëhesh gjithnjë e më pak i preokupuar me aktivitete, jeta jote do të ndryshojë dhe do të bëhet pushim i thellë. Atëherë do të “punosh”, por do të jesh i relaksuar. Buda kur nuk është i lodhur. Përse? Sepse nuk është ai, ai që punon. Krejt çka ka, ai e dhuron, ai derdhet.

*Mos bën asgjë me trupin tënd, vetëm relaksohu;
mbylle gojën e pandalur dhe rri i heshtur;*

Goja me të vërtetë është shumë, shumë e rëndësishme, se me të fillon aktiviteti i parë; aktivitetin e parë e kanë nisur buzët e tua. Në zonën e cila e rrethonë gojën, janë fillet e të gjitha aktiviteteve: me to ke marrë frymë, ka qarë, ke thithë sisë. Dhe goja jote mbetet përgjithmonë në aktivitet të çmendur; për këtë arsye Tilopa të ka propozuar: “Kuptoje akativitetin, kuptoje aksionin, kuptoje relaksimn dhe...*mbylle gojën e pandalur*.”

Sa herë që uleni të meditoni, sa herë që dëshironi të jeni në qetësi, e para që duhet ta bëni është ta mbyllni gojën. Nëse plotësisht e mbyllni gojën, me gjuhë do ta prekni qiellzën. Buzët do të jenë të mbyllura e me gjuhë do ta prekni qiellzën. Plotësisht mbylle gojën. Mbylle plotësisht, por këtë do ta mund ta bësh vetëm nëse e ke përcjellë krejt çfarë kam thënë deri tash.

Ti mund ta bësh këtë. Mbyllja e gojës nuk kërkon shumë mund. Mund të rrih si statu, me gojë të mbyllur plotësisht, por kjo nuk do ta ndal aktivitetin. Thellë brenda persiatja do të vazhdojë, e nëse persiatja vazhdon, në buzë do t’i ndjesh vibrimet e brishta. Ndryshe nuk do të mund t’i ndiesh sepse janë shumë subtile; por nëse mendon, buzët e tua do të dridhen, do të përpëlitën butësisht.

Kur je me të vërtetë i relaksuar, përpëlitja ndalet. Atëherë nuk mendon, brenda teje nuk krijohet kurrfarë aktiviteti. *Mbylle gojën e pandalur dhe rri i heshtur.* Dhe më mos mendo.

Çfarë do të bësh? Mednimet vijnë e shkojnë. Lejoju të vijnë e të shkojnë, kjo nuk është e vështirë. Mos u inkuadro, qëndro anash i paprekur. Vetëm vështro se si vijnë e shkojnë, ato nuk janë brenga jote. Mbylle gojën dhe rri i heshtur. Ngadal, mendimet vetvetiu do të ndalen – sepse atyre iu nevojitet bashkëpunimi yt për të qenë ato prezente. Nëse bashkëpunon, ato do të jenë aty. Nëse i lufton, ato prapë do të jenë aty – sepse edhe lufta është bashkëpunim: njëra është për, tjetra është kundër, te dyjat janë aktivitete. Thjeshtë, vështro.

Mbullja e gojës mund të të ndihmojë shumë. I kam shikuar njerëzit dhe iu kam sugjeruar të gogësojnë: ta hapin gojën, sa ma shumë që është e mundur, të gogësojnë fort derisa nuk iu dhemb goja, dhe këtë ta bëjnë dy-tre herë. Kjo ndihmon që goja të qëndrojë e mbyllur një kohë më të gjatë. Mandej dy-tre minuta bëni xhiberish, folni palidhje. Krejt çka ju bjen ndërmend thuani zëshëm dhe kënaquni në këtë. Mandej mbyllne gojën.

Gjithmonë është më e lehtë të niset nga e kundërta. Nëse dëshiron t'i relaksosh duart, më mirë së pari shtrëngoj fort. Së pari shtrëngoj fort që të bëhen sa më të tendosura, e mandej relaksoj – kështu do të arrish relaksim më të thellë të sistemit nervor. Gjestikulo, bën grimasa, lëvizi muskujt e fytyrës, rrotulloje gojën, gogëso, fol dy-tre minuta bla-bla-bla dhe mandej hesht. Tendosjen që e ke shkaktuar qëllimisht do të ndihmojë për t'i relaksuar buzët dhe gojën. Mbylle gojën dhe bëhu vetëm vështrues. Shumë shpejtë qetësia do të lëshohet në ty.

Ekzistojnë dy lloj qetësish. Qetësia e parë është ajo të cilën mund t'ia detyrosh vetes. Kjo nuk është e këndshme, kjo është dhunë. Kjo është lloj dhune mbi mendjen, ajo është agresive. Mandej, aty është edhe lloj tjetër i qetësisë. Ajo lëshohet mbi ty sikurse errësira e natës. Ajo mbi ty lëshohet, ajo të rrethonë. Ti vetëm krijon mundësi për të, bëhesh marrës dhe ajo vjen. Mbylle gojën, vështro, mos u përpjek të bëhesh i qetë. Nëse përpiqesh, ndoshta do t'i nxjerrësh disa çaste të qetësisë, por kjo nuk do të jetë e dobishme – sepse përbrenda ti vazhdon të vlosh. Për këtë arsye ti mos u përpjek të bëhesh i qetë. Vetëm krijoje situatën, përgatite terenin, mbille faren dhe prit.

Zbraze mendjen tënde dhe për asgjë mos mendo.

Çfarë duhesh bërë për ta zbrazur mendjen? Mednimet vijnë, vështroj. Vështrimi duhet të jetë shumë i zgjuar: vështruesi **duhet** të jetë pasiv,

kurrsesi nuk guxon të bëhet aktiv. Ky është mekanizëm shumë i brishtë dhe tërë këtë duhet ta kuptosh mirë, se përndryshe mund të gabosh në çdo çast. Madje edhe gabimi më i vogël mund të ndikojë që e tëra ta ndryshoj kualitetin e vet. Vështro, vështro në mënyrë pasive, e jo aktive.

Ku është dallimi? Nëse e pret të dashurën apo të dashurin, ti pret në mënyrë aktive. Porsa dikush troket në derë ti brof për ta parë se a mbërriti. Mandej gjethin e përpëlité era, e ty të duket se ai-ajo mbërriti. Brof, sepse mendja jote shumë lakmon dhe është aktive. Jo, kjo nuk do të ndihmojë. Nëse shumë lakmon dhe nëse je shumë aktiv, kjo nuk do ta bjen qetësinë e Tilopës apo timen. Bëhu pasiv sikur kur rrinë pranë lumit: lumi rrjedh pranë teje, e ti vetëm vështro. Apo vështro se si retë pluskojnë në qiell, vështro në mënyrë pasive.

Shumë, shumë me rëndësi është ta kuptosh këtë pasivitet, sepse objekti i lakmisë mund të bëhet preokupim i aktivitetit, mund të bëhet pritje aktive, dhe në këtë mënyrë mund ta gabosh të tërën. Mandej mund të hy aktiviteti në derën e vogël. Bëhu vështro pasiv.

Zbraze mendjen tënde dhe për asgjë mos mendo.

Pasiviteti automatikisht vetvetiu do ta zbrazë mendjen tënde. Palosja e aktivitetit, palosja e energjisë së mendjes tënde me kohë do të qetësohet dhe e tërë sipërfaqja e vetëdijës tënde do të jetë pa kurrëfarë vale, pa kurrëfarë palosje. Do të bëhesh i qetë si pasqyra.

Sikur bambusi i zbrazët, qetë relaksoje trupin tënd.

Kjo është njëra nga teknikat e veçanta të Tilopës. Secili Mjeshtër e ka teknikën e vet specifike me të cilën edhe vetë është ngritë, dhe me të cilën dëshiron t'i ndihmojë të tjerët. Teknika e Tilopës është: *Sikur bambusi i zbrazët, qetë relaksoje trupin tënd.*

Bambusi është plotësisht i zbrazët. Kur pushon, ndihesh se je sikur bambusi: se përbrenda je bosh dhe i zbrazët. Në të vërtetë, ashtu edhe është: trupi yt është sikurse bambusi, është bosh. Lëkura jote, skeleti yt, të gjitha këto janë pjesë të bambusit, e përbrenda tyre është hapësira, zbrazësia.

Kur rrinë në qetësi, e goja është krejtësisht e heshtur, joaktive, kur gjuha e prekë qiellzën, duke mos përpëlité me mendime, në mënyrë pasive duke e vështroar mendjen, duke mos pritë diçka specifike, ndieje se je i zbrazët si bambusi – përnjëherë përbrenda teje do të derdhet energjia e pafundme, dhe do të plotësohesh me mister të Panjohur, me Hyjnore.

Bambusi i zbrazët bëhet flautë, dhe Hyjorja fillon të fryjë në të.

Njëherë, kur të bëhesh i zbrazët, nuk do të ketë pengesa që Zoti të hyjë në ty.

Provoje këtë. Ky është prej meditimeve më të mrekullueshme, meditim i të cilin bëhesh bambus i zbrazët. Asgjë tjetër nuk të nevojitet. Vetëm bëhu i tillë – dhe krejt tjerat do të ngjajnë. Ti bëhesh si mitër, dhe jeta e re hynë në ty, fara është e mbjellur. Dhe do të vijë koha kur edhe bambusi plotësisht të zhduket.

Sikur bambusi i zbrazët, qetë relaksoje trupin tënd.

Qetë lëshohu – mos i dëshiro gjërat shpirtërore, mos e dëshiro parajsën, madje as Zotin mos e dëshiro. Zoti nuk mund të jetë i dëshiruar – sepse kur je pa dëshira, atëherë ai vjen. Liria nuk mund të dëshirohet, sepse dëshira është robëri. Kur nuk ke dëshira, atëherë je i lirë. Budaria nuk mund të dëshirohet sepse pikërisht dëshira është pengesë. Kur nuk ka pengesa, papritmas Buda eksplodon në ty. Ti në vete veç e ke farën. Kur je i zbrazët, ke krijuar hapësirën – fara mugullon.

*Sikur bambusi i zbrazët, qetë relaksoje trupin tënd.
Mos jep dhe mos merr asgjë, pushoje mendjen tënde.*

Nuk ka çka të jepet, nuk ka çka të merret. Krejt është e përkryer e tillë çfarë është. Nuk ka kurrfarë nevojë që diçka të jepet apo të merret. Ti je plotësisht i përkryer i tillë çfarë je.

Ky mësim i Lindjes në Perëndim shpesh nuk është kuptuar, sepse Perëndimi thotë: “Çfarë mësimi është ky? Në këtë mënyrë askush nuk do të ishte përpjekur, njerëzit nuk do të ishin munduar të bëhen më të mirë. Atëherë s’do të kishin dhënë kurrfarë mudi për ta ndryshuar karakterin e tyre, që rrugët e tyre djallëzore t’i bëjnë të Hyjnishme. Në këtë mënyrë, mund të bëhen viktima të djallit.” Në Perëndim vlen slogani, “Përsosul!” – në këtë apo atë botë, vetëm bëhu i përkryer. Si të bëhesh i përkryer? Si të bëhesh më fisnik, më i madhërishtëm?

Ne në Lindje krejt këtë shumë më mirë e kuptojmë. E kuptojmë se pikërisht përpjekja për t’u bërë diçka është pengesë – sepse ne veç e bartim qenien tonë me vete. Asgjë nuk duhet të bëhesh – vetëm realizojë atë që je, kjo është e tëra. Vetëm zbuloje kush fshehet brenda teje. Me përmirësim, pavarsisht se çka përmirëson, gjithmonë do të jesh në dhimbje dhe shqetësim, sepse çdo përpjekje për t’u përmirësuar çon në rrugë të gabuar. Kjo të ardhmen e bën interesante, caku bëhet i rëndësishëm, idealet bëhen të vlerëshme, dhe në këtë mënyrë mendja jote mbushet me dëshira.

Dëshiro, dhe do të gabosh. Lej dëshirat anash, bëhu liqe i qetë i padëshirave – dhe do të habitesh, ajo përnjëherë do të jetë aty. Do të të ndalet fryma nga qeshja, sikur që ka qeshë Bodidarma. E nxënësit e Bodidarmës thonë, kur bëhesh i qetë mund ta dëgjosh qeshjen vibruese të tij. Ai akoma qeshet. Ai as nuk është ndalur së qeshuri. Ai ka qeshur sepse: “Çfarë barcolete është kjo? Ajo që po pëpiqesh të bëhesh ti veç je! Si mund të bëhesh nëse veç je ajo, e pëpiqesh të bëhesh ajo? Në këtë mënyrë dështimin e ke të garantuar. Si mund të bëhesh ai që veç je?” Për këtë arsye Bodidarma ka qeshur.

Bodidarma ka qenë bashkëkohanik i Tilopës. Ata me siguri janë njohur, ndoshta jo personalisht, por me siguri njëri për tjetrin kanë dëgjuar – e kanë pasur kualitetin e njëjtë të qenies.

*Mos jep dhe mos merr asgjë, pushoje mendjen tënde.
Mahamudar është sikurse mendja e cila askujtë nuk i ngjitet.*

Edhe ti do ta arrish nëse askujtë nuk i ngjitesh. Me zbrazësi në duar – do ta arrish

*Mahamudar është sikurse mendja e cila askujtë nuk i ngjitet.
Duke e praktikuar këtë, me kohë do ta mbërrish Budarinë.*

Atëherë, çfarë të bëhet? Me qenë në qetësi shumë e ma shumë. Me qenë këtu dhe tani shumë e ma shumë. Me qenë në aksion shumë e ma shumë, e gjithnjë e më pak në aktivitet. Me qenë bosh, i zbrazët, pasiv, gjithnjë e më shumë. Me qenë vështues shumë e ma shumë – indiferent duke mos pritur dhe shpresuar asgjë. Me qenë i lumtur me veten i tillë çfarë je. Me qenë në kremtim.

V E VËRTETA E LINDUR

15 shkurt 1975 paradite në sallën “Buda”

Kënga vazhdon:

*Praktikimi i mantrave dhe piramitave,
udhëzimet nga sutrat dhe rregullat,
dhe mësimet nga shkolla dhe librat,
nuk do ta binë realizimin e të Vërtetës së Lindur.*

*Mendja e cila është e plotësuar me ndonjë dëshirë
duhet të anojë kah ndonjë qëllim,
e kjo vetëm do ta maskon dritën.*

*Ai i cili i përmbahet rregullave të tantrës,
e prapë bën dallime,
e tradhton shpirtin e sameyes.*

*Ndërprej të gjitha aktiviteteve, braktisi të gjitha dëshirat,
lejoju që mendimet të ngriten e të binë
sikur të jenë val deti.*

*Ai i cili kurrë nuk e then jo-konstantën,
e as parimet e jo-dallueshmërisë,
i përkrah rregullat tantriste.*

*Ai i cili e ka braktisë lakminë
dhe nuk anon kah ajo apo kjo,
ai e ka kuptuar domethënjën
të dhënë në shkrime.*

Qëndrimi tantrist është vetë qenie e Tilopës. Së pari duhesh ta kuptosh se çka është qëndrimi tantrist, vetëm atëherë do të jesh në gjendje ta kuptosh se çka Tilopa është përpjekur të tregojë.

Për këtë arsye ja diçka mbi qëndrimin tantrist – e para: ky nuk është qëndrim, sepse tantra shikon në jetë me vizion total. Ajo nuk ka qëndrim me të cilin shikon në jetë. Ajo nuk ka koncept, kjo nuk është filozofi. Kjo madje as religjion nuk është, nuk është teologji. Ajo nuk beson në fjalë, teoria,

doktrina. Ajo dëshiron të shikoj në jetë pa kurrfarë filozofie, pa kurrfarë teorie, pa kurrfarë teologjie. Ajo dëshiron ta shikojë jetën e tillë çfarë është pa kurrfarë impikimi të mendjes – sepse atëherë jeta do të ishte formëzuar. Mendja do të kishte filluar të projektojë, mandej mendja të tërën do ta kishte përzier - dhe nuk do të kishte qenë në gjendje të di se çka është çka.

Tantra i largohet mendjes dhe ballafaqohet me jetën ball për ball, duke mos menduar: “Kjo është mirë”, duke mos menduar: “Kjo është keq”; thjesht ballafaqohet me atë që është. Për këtë arsye është vështirë të thuhet se ky është qëndrim – në ë vërtetë, kjo është jo-qëndrim.

Tjetra të cilën duhet mbajtur në mend është se tantra gjithmonë thotë “po”; ajo gjithçkahës i thotë “po”. Ajo në fjalorin e vet nuk ka diçka të ngjajshme me fjalën “jo”, në të nuk ka mohim. Tantra kurrë asgjës nuk i thotë jo, se me “jo” fillon lufta, me “jo” krijohet ego. Në çastin kur diçkahës i ke thënë “jo”, veç je bërë ego; është krijuar konflikti, dhe ti tash je në luftë.

Tantra dashuron, dashuron pa kushte. Ajo kurrë **gjithçkahës** nuk i thotë jo, pavarësisht se çka është ajo, sepse krejt është pjesë e tërësisë, dhe gjithsecila e ka vendin e vet në tërësinë, e tërësia nuk mund të ekzistojë nëse në të nuk është gjithsecila.

Është thënë se e gjithë ekzistenca do të jetë e etur, nëse edhe një pikë uji mungon. Ke shkulë një lule në kopsht, dhe i ke nxjerr të tërë ekzistencës diçka. E lendon një lule, dhe ke lenuar me miliona yje – sepse krejt është në raport të ndërsjellë.

Tërësia ekziston si tërësi, si tërësi organike. Tërësia nuk ekziston si diçka mekanike – gjithçka është e lidhur me njëra tjetrën.

Për këtë arsye tantra i thotë “po” pa kushtëzime. Kurrë s’ka ekzistuar ndonjë vizion tjetër i jetës i cili ka thënë “po” pa kurrfarë kushtëzimi – vetëm po, dhe “jo” zhduket; nga vet qenia jote zhduket “jo”. Kur nuk ekziston “jo”, si mund të luftosh? Si mund të jesh në luftë? Ti vetëm noton. Thjesht bashkohesh dhe shkrihesh. Bëhesh një. Kufijtë më nuk ekzistojnë. “Jo” krijon kufij. “Jo” është kufiri rreth teje. Sa herë që thua “jo”, vëreje – diçka në të njëjtin moment mbyllet. Sa herë që thua “po”, qenia jote çilet.

Ateist i vërtetë është dikush i cili gjatë gjithë jetës thotë “jo” mohimi i Zotit për të ëshë vetëm simbolik. Ti ndoshta beson në Zot, por nëse të tërës i thua jo, besimi yt është i pavlerë; Zoti yt është hokus-pokus – sepse vetëm “po” e përgjithshme krijon Zot të vërtetë, zbulon Zot të vërtetë. Ku ti i thua “po” ekzistencës, e gjithë ekzistenca përnjëherë transformohet; atëherë në të më nuk ka gur, nuk ka drunjë, nuk ka më njerëz, lumenj, male – përnjëherë krejt bëhet një, e kjo një është Zoti.

Teisti i vërtetë është ai i cili të tërës i thotë po, e jo vetën Zotit, sepse mendja është shumë tinzare. Ti mund t’i thuash Zotit po, e botës jo. Kjo

ndodhë. Me miliona e kanë humbur jetën për shkak të kësaj. Ata Zotit i thonë po, e jetës jo. Në të vërtetë, ata mandojnë se derisa mos t'i thonë jetës jo, si do të mund t'i thonë Zotit po? Ata krijojnë ndarësi: e mohojnë botën, e mandej e pranojnë Zotin. Por pranimi i cili bazohet në mohim nuk është fare pranim. Ajo është e rreme. Ajo është shtirrje.

Si mund ta pranosh Krijuesin nëse nuk e pranon Krijimtarin e tij? Nëse Krijimtarisë i thua jo, si do të mund ti thuash Krijuesit po? Ata së bashku janë një. Krijuesi dhe Krijimtaria nuk janë dy gjëra: Krijuesi është Krijimtari. Në të vërtetë, nuk ka ndarsi në mes Krijuesit dhe Krijimtarisë, ky është një proces i pafund i kreativitetit. Në njërën anë të boshtit kreativiteti duket si Krijues; në anën tjetër kreativiteti duket si Krijimtari – por te dyjat janë pjesë të një fenomeni.

Tantra thotë po nëse thua po, thjesht thuaj po; mos thuaj jo për hirë të diçkaje. Por të gjitha religjionet këtë e kanë bërë: botës i kanë thënë jo, e Zotit po; dhe ato vendosmërisht i kanë thënë botës jo, që po e tyre të bëhet më e fortë. Shumë të ashtuquajtur të shenjët kanë thënë: “Zot, ne Të pranojmë. Por nuk e pranojmë botën Tënde.” Por, çfarë është ky pranim? A ky është pranim? Ti po zgjedhë. Ti ekzistencën e ke ndar në dysh. E ke vërë veten mbi Zotin. Po thua: “Këtë e pranoj, e këtë jo.” Të gjitha mohimet burojnë nga kjo.

Ai i cili mohon nuk është religjioz. Nga pikëpamja tantriste, ai i cili mohon është egoist. Në fillim i ka mbledhur gjërat nga bota, por vëmendja e tij ka qenë e drejtuar kah bota. Tash e mohon, por vëmendja e tij prapë është e drejtuar kah bota dhe ai mbetet egoist. Ego posedon mënyra subtile të vetëkënaqësisë, dhe kthehet përsëri e përsëri, në spirale. Kthehet përsëri e përsëri – me fytyra të reja, me ngjyra të reja.

Ka ndodhë: kam qenë në fshatin tim dhe Mulla Nasradinin ka ardhë të më vizitoj. Në atë kohë ai ka jetuar në Nju Delhi, në kryeqytet, dhe aq shumë ka qenë i preokupuar me kryeqytetin gati sa nuk është verbuar. E kam çuar deri tek fortifikata e vogël e fshatit; ka thënë: “Çka! Ju këtë e quani fortifikat? Duhet të vini në Nju Delhi dhe ta shihni kështjellën e Kuqe. Kjo është asgjë!” E çova deri tek lumi, e ai tha: “Çka! Ju këtë e quani lum? Kurrë në jetën time nuk kam parë lum kaq të lodhur e të ndrydhur.” Dhe kjo përsëritet në çdo vend.

Mandej qe nata hënëplotë, dhe mendova se më në fund do të jetë i kënaqur me hënë e plotë, dhe se nuk do të ndërlihdë këtë vend të vogël me hënë. Por jo, nuk kam pasur të drejtë. E çova deri tek lumi, nata qe e qetë e mrekullueshme, e mandej hëna u ngrit – e madhe, thjesht fascinuese.

Ai e vështronte hënë, rrudhi supet dhe tha: “Nuk është keq, për një fshat kaq të vogël.

Ja kjo është mendja: ajo mbijeton, kthehet në spirale- përsëri e përsëri e njëjta gjë. Mund ta rafuzosh botën, por nuk do të bëhesh tjetër; do të mbetesh shumë i lidhur me botën. E nëse dëshiron këtë ta vërtetosh, shko deri tek murgjit indus, *sadhua*: ata kanë mbetur shumë të lidhur me botën, të rrënjësuar në botë. Ata i kanë refuzuar të gjitha, por vëmendja e tyre ka mbetë e orientuar në botë, vëmendja e tyre është e orientuar në refuzim, vëmendja e tyre është egocentrike, ego-orientuar. Ata mund të mendojnë se me refuzim mund t'i afrohen Zotit – jo. Askush nuk është hyjnizuar duke thënë “jo” gjithçkaje.

Ky është vizioni i tantrës: Tantra thotë: “Thuaj po. Për gjithçka thuaj po. Nuk ke nevoj të luftosh, madje nuk ka nevoj as të notosh – thjesht lëshoju rrjedhës. Lumi rrjedh vetvetiu, me ritmin e vet, dhe e arrinë oqeanin. Vetëm mos krijo kurrfarë shqetësimi, mos e shty lumin, thjesht rrjedh me të. Kjo lëvizje me të, ky lundrim me të, relaksimi me të është tantra.

Nëse mund të thuash po, ngjanë pranimi i thellë. Nëse thua po, si mund të jesh i pikëlluar? Si mund të bëhesh i mjerë? Atëherë krejt është ashtu siç duhet me qenë. Ti nuk lufton, nuk refuzon – pranon. Mos e harro, ky lloj pranimi dallon nga pranimi i zakonshëm.

Njeriu zakonisht e pranon situatën kur ndihet i pandihmesë; ky është pranim i pafuqishëm. Kjo askund nuk do t'ju çojë; dobësia askund nuk ju shpien. Njeriu e pranon situatën kur ndihet i dobët: “Asgjë nuk mund të bëhet, çfarë të bëj tash?” Në fund e pranon për ta shpëtuar fytyrën. Pranimi tantrist nuk është prami i këtillë. Ajo buron nga plotënia, ajo vjen nga kënaqësia e thellë – jo nga pandihmesa, frustrimi, pashpresia. Ajo paraqitet kur “jo” nuk i thua jo, e papritura buron nga ty. I tërë ekzistimi yt bëhet kënaqësi e thellë.

Ky lloj pranimi e ka bukurinë e vet. Ajo nuk është e dhunëshme; nuk e ke ushtruar për ta arritur. Nëse e ushtron do të jetë e rreme, do të jetë hipokrite. Nëse diçka praktikon, do të jesh i ndar në dysh: nga jashtë do të jetë pranim: thellë në brendi do të mbetet shqetësimi, mohimi, refuzimi. Thellë brenda aq shumë do të vlosh sa që mund të eksplodosh në çdo çast.. vetëm nga jashtë do të shtirresh se krejt është në rregull.

Pranimi tantrist është i plotësishëm, ajo nuk të ndanë. Të gjitha religjionet e botës, përveç tantrës, krjojnë shizofreni. Ato të ndajnë. Ato në ty krijojnë diçka të mirë, e diçka të keqe. Dhe thonë se të mirën duhet pranua, e të keqën të hedhet, djalli duhet të hedhet, e Zoti të pranohet. Ato në ty krijojnë ndarsi dhe luftë. Mandej gjithmonë ndien fajsi, sepse si do të mundesh ta shkatrosh pjesën e cila i përket tërësisë tënde organike? Mund ta quajsh të keqe, mund ta emërtosh; kjo nuk krijon kurrfarë ndryshimi. Si do ta shkatërrosh? Ti kurrë nuk e ke krijuar. Vetëm e ke gjetë – e ke fituar.

Zemërimi është këtu, seksi është këtu, lakmia është këtu – ti nuk i ke krijuar; këto janë fakte të jetës, sikur që janë sytë e tu, apo duart e tua. Mund t'i jepsh emra, por nuk mund t'i vrasësh.

Asgjë nga ekzistenca nuk mund të vritet, asgjë nuk mund të jetë e shkatërruar.

Tantra thotë se transformimi është i mundur, por destruksioni jo. E transformimi ndodhë kur e pranon tërë qenien tënde. Atëherë papritmas gjithçka vjen në vendin e vet; atëherë edhe zemërimi absorbohet, edhe lakmia absorbohet. Atëherë qenie jote rregullohet vetvetiu duke mos larguar asgjë. Nëse e pranon dhe thua po, ngjanë riorganizimi, e pasi që më heret brenda ka qenë zhurma, tash lindë muzika, melodia, krijohet harmonia.

Çfarë është dallimi në mes zhurmës dhe harmonisë? Vibrimet e njëjta të zërit janë të radhitura në mënyra të ndryshme. Në zhurëm nuk ka qendër. Kur i çmenduri luan në piano notat janë të njëjta, tonet janë të njëjta, por aty nuk ka qendër. Nëse zhurmës mund t'i jepsh qendër, ajo bëhet muzikë, atëherë ajo derdhet në qendër dhe bëhet e gjallë. Kur i çmenduri luan në piano çdo notë është e ndar, individuale; atëherë janë grumbull notash, nuk është melodi. E kur muzikanti luan në të njëjtën piano, ndodh ndryshimi alkimik, tash notat e njëjta futen në shablon, notat e njëjta bashkohen në një tërsi organike, tash kanë qendrën e vet; tash më nuk janë grumbull – tash janë një. Dhe në këtë është i gjithë arti: të ngiten notat deri në fenomenin e dashurisë, që në këtë mënyrë të bëhen harmonike.

Tantra thotë se i atillë çfarë je tash, je vetën zhurëm. Dhe në këtë nuk ka kurrgjë të keqe – ti vetëm nuk ke qendër. Dhe njëherë kur do ta gjesh, të gjitha do të vijnë në vendin e vet, dhe krejt do të bëhet mrekulli.

Kur Gurdgjijef(Gurdjieff) është i tërbuar, kjo është mrekulli. Kur ti je i tërbuar, kjo është keq. Tërbimi nuk është as i mirë e as i keq. Kur Jezusi është i tërbuar, kjo është muzikë e pastër – madje edhe tërbimi. Kur Jezusi merr kamxhikun për t'i përzënë tregtarët nga faltorja, edhe në këtë ka bukuri delikate. Madje edhe Budës i mungon kjo bukuri; Buda duket i njëanshëm. Duket se në të nuk ka asgjë nga loja e tërbimit; tensionimit të tërbimit, nuk e posedon shijen e kësaj. Buda nuk është aq i shishëm si Jezusi. Jezusi në vete ka pak krypë, ai mund të tërbohet – madje edhe tërbimi i tij bëhet pjesë e ekzistencës së tërsishme; asgjë nuk është refuzuar, krejt është pranuar.

Por Tilopa është i pakrahasueshëm. Kurrgjë nuk është Jezusi... çka janë Mjeshtrit e Tantrës, ata thjesht janë lule të egëra, ata në vete kanë gjithçka. Duhet ta shohësh fotografinë e Bodidarmës; nëse nuk e ke parë, shikoje – aq është e egër po që se natën vetë mediton në të, s'do të mund të flesh: ai do të ndjekë. Për të flitet se kur ai dikë e ka shikuar, ai njeri përgjithmonë ka mbetur i anktshëm. Ai do ta ndjek, vetë shikimi është aq i

egër. Kur Bodidarma apo Tilopa kanë folur, thuhet se zëri i tyre ka qenë si ulurima e luajëve, murmurim nga qielli, ujëvare shurdhuese – i egër, i epshëm.

Por nëse pak bëni durim dhe nuk gjykoni përnjëherë, në ta do të gjeni zemrën më të dashuruar nga të gjitha zemrat. Atëherë në ta do ta ndieni muzikën, melodinë. Dhe në atë çast përnjëherë do ta zbuloni se ata nuk kanë refuzuar asgjë; të gjitha i kanë absorbuar, madje edhe egërsinë. Luani është i mrekullueshëm, madje edhe egërsia në vete ka bukuri. Nëse luanin e ndani nga egërsia e tij, ai do të bëhet lodër leckash, i vdekur.

Tantra thotë se krejt duhet të absorbohet, **krejt!** – mos e harro, pa kurrfarë kushti. Seksi duhet të pranohet, atëherë ai në ty bëhet forcë gjigante. Buda, Tilopa, Jezusi, ata në vete kanë aq shumë magnetizëm – çka është ajo? Seks i absorbuar. Seksi është magnetizëm njerëzor. Përnjëherë dashuroheni në ta. Njëherë kur të shkelsh në rrugën e tyre, e tërë qenia jote do të hy në botën tjetër. Ti je i shkullur nga bota jote e vjetër dhe je i shtyrë në diçka tjetër, në diçka që ti as s’e ke ëndërruar. Çka është kjo forcë? Kjo është po ajo energji, seks, i cili është transformuar; tash është bërë magnetizëm, karizëm. Buda e ka absorbuar tërbimin; vetë tërbimi është bërë mëshirë. Edhe kur Jezusi e merr kamxhikun në dorë, këtë e bën nga mëshira. Kur Jezusi flet rrept, edhe kjo gjithashtu është mëshirë.

Mbaje në mend, tantra të pranon në totalitetin tënd. Kur vjen tek unë, unë e pranoj tërësinë tënde. Unë nuk jam këtu për të ndihmuar të hedhësh diçka. Unë jam këtu vetëm për të ndihmuar të rregullohesh, t’i vësh të gjitha energjitë e tua në qendër, t’i derdhësh në qendër. Dhe po ju them se do të bëheni më të begatshëm nëse zemërimin e juaj e absorboni në këtë; do të jeni më të begatshëm nëse e absorboni seksin; do të jeni më të begatshëm nëse në këtë e absorboni urrejtjen, xhelozinë – këto janë mëlmesa të jetës e ti do të jesh me shije. Ti nuk do të mbetesh **pashije**, ti do ta pasurosh shijen tënde. Nevoitet pak kripë. E tërbimi do të shfaqet sakt në atë masë sa është i nevojshëm. Kur ka shumë, bëhet i shëmtuar. Do të kisha vdekë po qe se kisha me ngrën veç kripë. Kripa është e nevojshme në masë të caktuar, dhe në atë masë është i domosdoshëm, absolutisht i domosdoshëm. Mbaje mend këtë.

Në rrugë do të takosh shumë njerëz të cilët do të dëshironin të të gjymtojnë, të të prejnë, të të coptojnë. Do të thonë: “Kjo dorë është e keqe, preje! Ky sy është i keq, nxjerre! Tërbimi është i keq, urrejtja është e keqe, seksi është i keq.” Do të vazhdojnë të të coptojnë, dhe njëherë kur të lëshojnë, ti thjesht do të jesh i paralizuar dhe i gjymtë. Në ty më nuk do të ketë jetë. Në këtë mënyrë i gjithë civilizimi është bërë i paralizuar dhe i gjymtë.

Derisa tantra mos të bëhet themel i mendjes së tërësishme të njeriut, njeriu nuk do të jetë i tërësishëm – sepse asnjë vizion tjetër nuk e pranon njeriun në totalitetin e tij. Por pranimi, mbaje në mend përsëri, është shumësi, ajo nuk është dobësi.

Njeriu e jeton jetën e tij, njeriu e kalon: të gjitha të errëtat duhet përjetuar, dhe çdo shije të jetës duhet shijuar. Madje edhe bredhja, madje edhe shkuarja në rrugë të gabuar është e rëndësishme, sepse nëse kurrë nuk shkon rrugës së gabuar, nuk do ta arrish ndritjen e pasuruar. Kurrë s'do të jesh modest. Mund të bëhesh budalla, por kurrë modest – e budalla nuk është modest.

Modestia prapa vetes duhet të ketë përvojën gjithëpërfshirëse. Budalla është modest pa kurrfarë përvoje. Ai mund të jetë budalla, por jo edhe urtak. Urtak është ai i cili i ka përjetuar të gjitha mëkatet, i cili asgjë nuk ka refuzuar, i cili për asgjë nuk ka thënë se është mëkat, i cili thjesht i ka pranuar krejt çfarë i ka ngjarë, i cili ka lejuar të ngjajnë; i cili ka notuar me çdo valë, i cili është entuziazmuar, i cili ka shkuar rrugës së gabuar, i cili ka ra në vetë thellësinë e ferrit.

Njëherë Niçe ka thënë: “Nëse druri dëshiron ta arrij qiellin, rrënjët e tij duhet të depërtojnë deri tek vetë dera e ferrit.” Ai ka të drejtë, nëse me të vërtetë dëshiron të ngrehesh deri ne qiell, rrënjët e tua duhet të depërtojnë deri në thellësitë e ferrit në tokë.

Kur mëkatari bëhet i shenjët, i shenjëti është i mrekullueshëm. Kur i shenjëti është vetëm i shenjët, i cili kurrë s'ka bërë mëkat, ai është vetëm i marrë, e ka gabuar jetën. E as një virtyt nuk mund të fitohet derisa nuk shkohet në rrugë të gabuar.

Ekziston një parabolë e mrekullueshme e Jezusit: Babai i kishte pasur dy djem. Djali i vogël e kishte kërkuar trashëgimin, dhe babai ia kishte dhënë, e kishte harxhuar në femra dhe verë duke bredhur prej qytetit në qytet, dhe në fund kishte mbetur lypsar. Djali i madh kishte mbetur me baban, kishte punuar punë të rënda në pronën e tyre dhe kishte tubuar mjaft pasuri. Dhe një ditë, djali-lypsar, djali i cili kishte shkuar rrugës së keqe, e kishte lajmëruar baban: “Po kthehem, kam qenë budalla, e kam harxhuar pasurinë tënde. Më fal. Tash nuk kam se nga të shkoj, më prano, po kthehem.” Babai i kishte thënë djalit të madh: “Po e festojmë këtë, preje delen më të majme, përgatitini llojlloj ushqimesh të shishme, dhuroni ëmbëlsira krejt qytetit, për të gjeni verën më të vjetër. Ky do të jetë kremtim – djali im i humbur po kthehet.”

Disa njerëz kishin ardh dhe i kishin thënë djalit të madh: “Shiko çfarë padrejtësie! Ti ke qëndruar me baban, i ke shërbyer, kurrë nuk ke shkuar rrugëve të këqija, kurrë s'ke punuar kundër vullnetit të babait, e gostia kurrë

s'është bërë për nderin tënd, asnjë kremtim. E tash, për atë vagabond që po kthehet, për atë lypsar i cili e ka bixhozguar paranë e babas dhe i cili ka jetuar në mëkat. Shihe këtë padrejtësi – e babai yt po kremton. Eja në qytet! Po shpërndahen ëmbëlsirat, po organizohet kremtë e madhe.”

Natyrisht, djali i madh ishte zemëruar shumë. Kishte qenë shumë i pikëlluar kur ishte kthyer nga qyteti, dhe i kishte thënë babait: “Çfarë drejtësie është kjo? Për mua kurrë s'ke pre asnjë dele, kurrë asgjë nuk më ke dhuruar. E tash kur po kthehet djali yt, i cili të gjitha o ka harxhuar në mëkate, ti po kremton.”

Babai ishte përgjigjur: “Po, sepse ti gjithmonë ke qenë me mua, për këtë s'ka pasur nevojë. Por kthimi i tij *duhet* të kremtohet: ai ka qenë në rrugë të gabuar, ai është dele e humbur që është gjetur përsëri.”

Të krishterët këtë tregim kurrë nuk e kanë kuptuar në kuptim të plotë. Në të vërtetë tregimi flet atë që po ju tregoj edhe unë se çka është tantra; ky është tregim tantrist. Ajo thotë nëse mbetesh në rrugë të drejtë Ekzistenca nuk të kremton. Do të mbetesh i marrë, jeta nuk do të begatohet. Në ty nuk do të ketë aspak kripë; ndoshta do të bëhesh i ushqyeshëm, por në ty nuk do të ketë mëlmesa. Do të jesh shumë modest, i mirë, por mirësia jote në vete nuk do të ketë harmoni të tërësishme. Do të jesh një notë, e jo miliona nota që derdhen në harmoni. Do të jesh vijë e drejtë, pa lakesa dhe kënde. Pikërisht këto lakesa dhe kënde ofrojnë bukuri, ato e bëjnë jetën misterioze, ato i japin jetës thellësi. Në shenjtërimin tënd do të jesh i cektë, pa thellësi.

Për këtë arsye tantra thotë se gjithçka është e mrekullueshme. Madje edhe mëkati është i mrekullueshëm, sepse mëkati ndritjes tënde i jep thellësi. Madje edhe devijimi nga rruga e drejtë, sepse kthimi bëhet më i begatshëm. Kjo botë të nevojitet për të shkuar në mënyrë konsekuente nëpër të aq thellë, që plotësisht ta harrosh veten – dhe atëherë kthehesh.

Njerëzit pyesin: “përse kjo botë ekziston nëse Zoti është kundër saj; përse atëherë na ka shtyer në këtë botë të *karmës*, mëkateve, gabimeve? Përse na ka shty? Ai thjesht mund të na shpengojë!” Kjo nuk është e mundur. Atëherë kish me qenë i cekët, sipërfaqësor. Ti duhesh të jesh i shtyer në këndin më të skajshëm të botës, dhe duhesh të kthehesh. Ai kthim përmban diçka në vete – ajo që përmban është kristalizimi i qenies sate.

Tantra pranon krejt, i *JETON* të gjitha. Për këtë arsye tantra nuk ka qenë ideologji e cila është përqaftuar shumë. Ajo gjithmonë ka mbetë religjion ansor, diku në qoshe, jasht shoqërisë, civilizimit, sepse civilizimi ka zgjedh me qenë cekëtësi; e mirë, por e cekët. Civilizimi nuk ka mjaft guxim t'i pranojë të gjitha, t'i pranojë krejt ato që i ofron jeta.

Guximi më i madh në botë është të pranohet krejt çka ofron jeta. Dhe në këtë kuptim unë po përpiqem t'ju ndihmoj, ta pranoni krejt çka ju ofron

jeta, që me modesti të thellë ta pranoni këtë si dhuratë. Dhe kur them këtë, unë mendoj madje edhe për ato gjëra me të cilat shoqëria të ka kushtëzuar, dhe të cilat ti i quan të gabuara apo të këqija. Pranoje seksin, dhe atëherë do të fillosh të notosh sipër tij; **brahmacharya** do të vijë. Do të vijë pastërtia, pafajësia; nga kjo do të burojnë virgjiriteti – por ky do të jetë transcendentim.

Përmes përvojës transcendentohet.

Duke ecur nëpër sheshet e errëta të jetës sytë do të ushtrohen, ato do të nisin ta shohin dritën edhe në errësirë. Çfarë bukurie është ajo kur në pikë të ditës e sheh dritën! Bukuria është prezente në errësirën më të errët, e sytë e ty janë aq të mësuar në errësirë, sa që në të mund ta shohësh dritën e fshehur.

Kur nata është e errët, ti mund ta shohësh mëngjesin, atëherë bukuria është aty, atëherë e ke arritë. Kur edhe në ferr mund të krijosh parajsë, atëherë, atëherë je bërë artist i të jetuarit.

Qëllimi i tantrës është që prej teje të bëj artist i të jetuarit – jo injorant, por pranues të madh të gjithçkahit.

Pranoje, dhe ngadal do të ndjesh se sa ma shumë që pranon, më pak dëshira ke. Nëse e pranon, si do të mund të ekzistojë dëshira? Çfarëdo që të jetë situata në këtë moment; duke u ngritur pa ekzistimin e kurrfarë caku, pa kurrfarë dëshire se diku të shkosh apo të bëhesh diçka tjetër, apo të bëhesh dikush tjetër.

Tantra thotë: “Bëhu ai që je” – dhe kjo është e vetmja arritje të cilën mund ta mbërrishë. Duke i pranuar të gjitha, dëshirat zhduken. Duke i pranuar të gjitha, padëshira vetvetiu futet në qenien tënde. Ti këtë nuk e praktikon, nuk e detyron veten në këtë. Ti nuk i prenë dëshirat e tua – me pranim ato thjesht zhduken.

Dhe kur papritmas në momentin e caktuar pranimi yt bëhet total dhe të gjitha dëshirat zhduken, përnjëherë aty është ndritja. Përnjëherë, pa kurrfarë pjesëmarje tënde, ajo ngjanë. Kjo është dhurata më e madhe të cilën Ekzistenca ta dhuron. Ky është qëndrimi tantrist ndaj jetës. Nuk ka tjetër jetë përpos kësaj, nuk ka tjetër botë përpos kësaj. Vetë **samsara** është **nirvana**. Të nevojitet veç pak ma shumë kuptueshmëri, pak ma shumë pranim, që ma shumë t’i përngjashë fëmijës, nevojitet më pak egoizëm.

Tash **sutra** e Tilopës:

*Praktikimi i mantrave dhe piramitave,
udhëzimet nga sutrat dhe rregullat,
dhe mësimet nga shkolla dhe librat,
nuk do ta binë realizimin e të Vërtetës së Lindur.*

Nuk do të ndihmojnë Vedet, e as Bibla. Praktikimi i **mantrave** s' do të ofrojë kurrfarë ndihme, më përpar mund të bëhet pengesë. Çka është, **mantra**, në të vëretë? Çfarë ti bënë derisa i përsërit **mantrat**? Çka Maharishi Mahesh Jogi i mëson njerëzit kur ua shpjegon meditimin transcedental? Iu thotë që në vete ta përsërisin fjalën apo **mantrën** e caktuar: Ram, Ram, Ram; AUM, AUM, AUM; çfarëdo qoftë, madje edhe emrin tëndë do ta bëj **mantra**, do të jetë njëjtë edhe nëse përsërit H₂O, H₂O, H₂O – sepse nuk bëhet fjalë këtu për tingullin apo fjalën; poenta është që diçka pandërprerë të përsëritet, dhe atëherë më vetë **përsëritjen** diçka ngjanë. Çka është ajo?

Kur fjalët e njëjta i përsëritë pandërprerë, brenda krijohet ritmi: Ram, Ram, Ram – ritmi është krijuar, e ritmi është monoton. Sa herë që pandërprerë e përsëritë ndonjë fjalë, krijohet monotnija. Duke e përsëritur fjalën e njëjtë monotone, përgjumes. Kjo është ajo që ngjanë në hipnozë, kjo është autohipnozë; duke e përsëritur mantrën, ti autohipnotizohesh. Dehesh nga ritmi tingëllues monoton persona.

Kjo është mirë! S'ka asgjë të keqe në këtë; kjo të ofron gjum të mirë, shumë relaksues. Nëse je i lodhur, ky është truk i mirë mendor; ndiehs më i freskët, madje edhe më i freskët se sa nga gjumi i zakonshëm, sepse zakonisht gjumi i zakonshëm nuk mund të depërtojë aq thellë sa mundet **mantr**, sepse në gjumin e zakonshëm mendimet vazhdojnë, vazhdojnë ëndërrat, ato gjithmonë të shqetësojnë. Por kur pandërprerë e përsëritë mantrën e caktuar, atje më nuk mund të ketë asgjë tjetër përpos mantrës. Kjo të futë në gjumë shumë, shumë të thellë.

Në jogë për këtë ekziston një fjalë speciale; në sanskrishte për shpëtimin thuhet **nidra**, e fjetja që arrihet me ndihmën e mantrës quhet **tandra**. Ky është gjum më i thellë, por prapë është gjum; kjo quhet **yoga-tandra**, gjum i krijuar me jogë, mantra, përsëritje.

Nëse ke problem me gjumin, MT mund të të ndihmojë. Duket se për këtë arsye influenza e Maharishit ka qenë aq a madhe në Amerikë, sepse Amerika është vendi më i rrezikuar sa i përket gjumit. Për këtë arsye përdorën numër aq i madh qetësuesish, barëra për gjum; njerëzit e kanë humbur aftësin natyrale për të fjetur – nga kjo del influenza e madhe e tij. Në Indi askush nuk interesohet për MT sepe njerëzit flenë aq thellë sa që vështirë është t'i zgjosh.

Mantra të ofron gjum subtil; dhe në këtë aspekt mantra është e mirë – por mos mendo se ky është meditim, se atëherë do të bëhesh viktimë. Mos mendo se ky është meditim, mantra është vetëm mjet për qetësimin e mendjes, edhe ajo është kimike, sikur hapat e gjumit, sepse tingulli e ndryshon edhe kiminë e trupit, tingulli është pjesë e kimisë së trupit. Për këtë

arsye zhanri i caktuar i muzikës jashtëzakonisht të relakson; muzika noton napër ty, të pastron sikur të ishte larë. Tingulli e ndryshon kiminë e trupit tënd. Ekziston muzika e cila të bën shumë të epshëm dhe seksual; vetë rrahjet e muzikës e ndryshojnë kiminë e trupit tënd.

Mantra krijon muzikë të brendshme veç me një tonë; baza e saj është monotonia. Dhe nuk ke nevojë ta pyesish Maharishi Mahesh Jogi për këtë – çdo nënë në botë këtë e di. Sa herë që fëmija është i lodhur, nëna i këndon ninulla – ninulla është mantra: vetëm dy-tre fjale, madje edhe të pakuptimta, sepse nuk ka nevojë të kenë kuptim. Ajo ulet pranë fëmijës, apo e mbanë në gji – rrahjet e zemrës gjithashtu janë muzikë monotone – dhe kur fëmija është i lodhur, nëna e vërë kokën e fëmijës në zemrën e saj, dhe rrahjet e zemrës bëhen mantra. Dhe fëmija mashtrohet, flen. Por nëse fëmija është pak më i rritur dhe nuk mund të mashtrohet aq lehtë, nëna ia këndon ninullën; vetëm me dy –tre fjale, monotone, të thjeshta – s’ka asgjë të keqe në këtë. Ky është ilaq shumë më i mirë për qetësim se cilado pilulë tjetër, por prapë është mjet qetësues, pilulë subtile, pilulë tingëlluese, por ajo e aktivizon edhe kiminë e trupit.

Për këtë arsye, po qe se e ke gjumin e çrregulluar, nëse ke vështërsi për të fjetur, mantra është e mirë, por mos mendo se ky është meditim. Mantra do të harmonizoj gjithnjë e më shumë, por nuk do të transformojë. E shoqëria në tërësi gjithmonë është përpjekur të të harmonizojë sipas nevojave të veta. Edhe religjioni gjithashtu është munduar të të harmonizojë ndaj vetes së vet, këtë është përpjekur të bëjë me ndihmen e moralit, mantrës, jogës. Këtë e ka provuar edhe psikoanaliza e shumë lloje të psikoterapive, për të kthyer përsëri në shoqëri normale. Qëllimi kryesor i shoqërisë është që të krijoj individ të adaptuar. Por nëse e gjithë shoqëria është e gabuar, adaptimi me ta nuk mund të jetë i mirë. E gjithë shoqëria është e çmendur, e harmonizimi me ta do të thotë vetëm me u çmend.

Njëherë dikush e kishte pyetur Sigmund Frojd-in: “Çfarë ndodh me të vërtetë në psikoanalizë, çka është qëllimi i krejt kësaj?” Ai ishte përgjigjur, e ka qenë person rrall i sinqertë, kishte thënë: “Më së shumti çfarë mund të bëjmë është kjo: ne nga njerëzit hysterik fatzi krijojmë njerëz fatzi normal. Kjo është e tëra – njerëzit e palumtur hysterik, njerëzit normal të palumtur; ne i kthejmë në palumturi normale, siç janë të gjithë të tjerët. Ata kanë shkuar pak ma larg; kanë krijuar shumë jolumturi dhe janë bërë neurotik. Ne i kthejmë në neruozë normale të njerëzimit.” Frojdi ka thënë: “Njeriu kurrë s’mund të jetë i lumtur. Ai mund të jetë vetëm në mënyrë neurotike jo i lumtur, apo jo i lumtur **normal**, por njeriu kurrë s’mund të jetë i lumtur.”

Nga mënyra se si është e organizuar zakonisht kjo botë, duket se kjo diagnozë është plotësisht e sakt, por ai nuk është i vetëdijshëm për Budën

apo Tilopën; ai nuk është i vetëdijshëm njerëzve të cilët e kanë arritë gjendjen plotësisht të bekuar të ekzistimit. Dhe ashtu është dashtë të jetë, sepse Buda kurrë s'do të kishte shkuar në terapi të Frojdit – për çka? Vetëm personat histerik shkojnë tek Frojdit, e ai i shëron. E krejt njohuria e tij, krejt përvoja e tij ka të bëjë me personat histerik, neurotik. Në krejt eksperimentimin dyzetyjeçar me pacient, ai kurrë nuk e ka takuar asnjë person të lumtur. Për këtë arsye ai ka të drejtë, në mënyrë empirike ka të drejtë. Eksperimentet e tij tregojnë se ka vetëm dy lloj njerëzish: normal të palumtur, dhe histerik të palumtur. Dhe ma së shumti çfarë ai mund të bëjë: është t'ju adaptojë.

Mantra, psikoanaliza, religjioni, morali, kishat, lutjet, të gjitha këto janë shfrytëzuar që ti të adaptohesh. E religjioni i vërtetë fillon vetëm kur ti e nisë rrugën e transformimit; jo për t'iu adaptuar shoqërisë, por të jesh në harmoni me kozmosin. Me qenë i harmonizuar me shoqërinë do të thotë me ra poshtë.

Shumë herë ka ndodhë që të çmendurëve asgjë mos t'i mungojë, i çmanduri është vetëm përplotë energji dhe nuk mund t'i adaptohet shoqërisë – ai ka devijuar. I çmenduri është së tepërmi individual. I çmenduri është aq i talentuar për shumë gjëra sa që nuk mund t'i adaptohet shoqërisë. Duhet të mos e harrosh se të gjithë gjenitë gjithmonë kanë jo të adaptuar ndaj shoqërisë, dhe prej njëqind gjenive gati tetëdhjetë përqind gabimisht kanë përfunduar në çmendinë. Iu është duhur, sepse gjenitë janë mbi shoqërinë. Gjenitë janë shumë më të aftë se sa që shoqëria pranon.

Zakonisht shoqëria është si shtypës letrash mbi ty: ajo nuk të lejon të fluturosh. Gjenitë i ikin shtypjes dhe shpesh dëshirojnë të fluturojnë në pikat më të largëta të qiellit. Në momentin kur ti e kalon kufirin të cilin e ka vizatuar shoqëria, ti bëhesh i çmendur. Dhe e gjithë shoqëria mundohet të të kthejë në gjendje të rregullt.

Tantra dhotë se korrigjimi apo përshtatja nuk është qëllimi i saj, kjo nuk ka vlerë – transformimi është qëllim. Çfarë të bëhet? mos u mundo t'iu adaptohesh trukeve - mantra është truk. Nëse e ndien se nuk mund të flesh, mos u mundo që përmes mantrës ta kërkosht gjumë. Më mirë bëne të kundërtën, provo ta gjesh shqetësimin që e ka shkaktuar pagjumësinë tënde. Ndoshta ke shumë dëshira, ndoshta je shumë ambicioz. Ambiciet e tua nuk të lejojnë të flesh, shqetësimi yt vazhdon, mendja jote e mbushur me dëshira punon gjithnjë e më shumë, dhe procesi i të menduarit vazhdon. Për këtë arsye nuk mund të flesh. Ekzistojnë dy mënyra: një është mantra, tjetra është tantra.

Mantra thotë: mos u brengos për pasojat, vetëm përsërite mantrën – pesëmbëdhjetë minuta në mëngjes dhe pesëmbëdhjetë minuta në mbrëmje –

dhe do të jesh në gjendje të flesh; do të ndihesh mirë dhe shëndosh. Por edhe nëse ndihesh shëndosh e mire, çfarë do të del nga kjo? Ekzistojnë me miliona njerëz të cilët janë të shëndosh dhe bëjnë gjum të mirë, por atyre asgjë nuk i ngjanë – nuk ka lulëzim suprem. Shëndeti vetvetiu është i mirë, por nuk mund të jetë cak. Tantra thotë ta gjesh shkaktarin e shqetësimit.

Ministri i qeverisë së Indisë zakonisht ka ardhur tek unë. Ai gjithmonë është brengosur për gjumin e tij dhe thoshte: “Vetëm ma trego ndonjë teknikë të gjumit që të mund të fle.” Por unë i përgjigjesha: “Politikanët nuk mund të flenë – kjo është e pamundur. Politikanit nuk i *lejohet* të bëj gjum, ai edhe nuk shpreson se do të fle. Dhe kjo është në rregull, unë nuk do të jap kurrfarë teknike. Shko tek Maharishi Mahesh Jogi, ai do të jep teknik duke mos pyetur fare për *çka*.” Dhe me të vërtetë kishte shkuar.

Pas tre muajsh u kthye. Më tha: “Më ke këshilluar dhe kjo po funksionon! Tash është mrekulli, po bëj gjum.” Atëherë i thash: “Sa herë që të nevojitet, dhe sa herë që ndien se gjumi nuk të mjafton, se të nevojitet zgjuarsia, eja tek unë.” Sepse ti mund të flesh, por çka nga kjo del? Mbetesh i njëjti; në mëngjes prapë do të mbetesh në tripin ambicioz. Ndoshta do të mendosh se të ka ngjarë diçka e mirë, por ka ngjarë vetëm një gjë: tash më nuk do të jesh i vetëdijshëm shkaktarit; ata përmes mantrës kanë depërtuar në nënvetëdijën më të thellë, dhe mundësi për t’u transformuar është prolonguar.

Unë nuk mund të të ofroj gjum më të mirë. Unë dëshiroj të të ofroj ardhmëri më të mirë, vetëdije më të mirë.

Politikani pandërprerë është i dëshirshëm, luftarak, dhe garueshëm i prirur, xheloz, mundohet gjithnjë e më shumë të ngjitet në shkallët e heirarkisë. Në fund nuk mbërrinë asgjë.

Mulla Nasradini gjithë jetën është marr me politikë dhe ka mbërri deri tek pozitat më të larta të mundshme. Atëherë e kam pyetur: “Çfarë ke arritë?” Është përgjigjur: “Të jem i singertë, jam ngjitur në shkallën më të lartë të botës. Kjo është arritja ime: kam mbërri në shkallën më të lartë.”

Po edhe nëse je ngjitur në majën më të lartë të shkallëve, e çka mandej? Kryetarët dhe ministrat e juaj e kanë arritë këtë, ata kanë mbërri në shkallët më të larta – *por ngjitja napër shkallë nuk është jetë*. E vetëm ngjitja napër shkallë, ku është kuptimi në këtë?

Ambicia krijonë shqetësim. Dëshiroj t’ju shty ta kuptoni ambiciozitetin e juaj. Dëshirat krijojnë shqetësim. Dëshiroj që ju të jeni të vetëdijshëm dëshirave tuaja. Kjo është rruga e tantrës. E kur shkaku zhduket, sëmundja tretet. E nëse *shkaktari* zhduket, ti je i transformuar. Sëmundja është vetëm simptom – mos u mundo ta fshehësh simptomën; leje aty ku

është, ai është i mirë se të godet dhe të tregon se diçka në vetë mënyrën e jetesës është gabim.

Unë nuk do t'ju ndihmoj të bëni gjum më të mirë. Po ju them: Përpiquni ta kuptoni, ky është simptom. Atë simptom e ke mik, ai nuk është armiku yt. Ai vetëm tregon vetëm se thellë poshtë në nënvedijën tënde ekzistojnë lëvizje nëntokësore të cilat nuk të lejojnë të bësh gjum. Kuptoje këtë, pranoje, hyn në të, transcendoje këtë – dhe mandej do të bësh gjumë të thellë; por jo se e ke shtyrë simptomën në nënvetëdije, por për shkak se është zhdukur dëshira. Dhe në “gjum” të tillë plotësisht kualitet tjetër i vetëdijës hynë në ekzistencë. Atëherë mund të jesh në gjumë të thellë, por prapë i zgjuar. Kjo nuk është hipnozë, kjo nuk është as e ngjajshme me gjendjen, kjo nuk ndodh se e shkaktojnë drogat. E të gjitha mantrat janë droga; shumë subtile, por prapë droga. Mos u bëj narkoman.

Tilopa thotë:

*Praktikimi i mantrave dhe piramitave,
udhëzimet nga sutrat dhe rregullat,
dhe mësimet nga shkolla dhe librat,
nuk do ta binë realizimin e të Vërtetës së Lindur.*

Paramita është fjalë budiste; që do të thotë mëshirë, shërbes njerëzve. Atë që kanë bërë të krishterët dhe misionarët nëpër gjithë botën është **paramita** – Shërbe! Ndihmo! Bashkëndiej! Por Tilopa thotë se kjo nuk do të ndihmojë.

Edhe unë e kam vërejtë – njoh shumë njerëz të cilët janë reformator të shoqërisë, shërbëtor të mëdhenjë të shoqërisë; gjithë jetën e tyre e kanë sakrifikuar dhe ia kanë kushtuar përparimit të të tjerëve – por transformimi nuk iu ka ngjarë. Ajo nuk mund të ngjajë, sepse shërbimi i të tjerëve, për t'i shërbyer shoqërisë bëhet profesion; kjo bëhet preokupim i tyre.

Në të vërtetë, në qoftë se shoqëria transformohet me ndonjë çudi hyjnore, dhe më nuk do të ketë të varfër të cilëve duhet shërbyer, kur nuk do të kishte të varfër, të sëmur, spitale, të çmendur – nëse kjo do të kishte ngjarë përnjëherë, a mund ta imagjinoni se çfarë do t'i kishte ngjarë shërbyesëve tuaj? Ata do të kishin bërë vetëvrasje! Nëse s'kanë kujt t'i shërbejn, çfarë do të kishin bërë? Ata thjesht do të ishin ndier të humbur. Çfarë do të ishte bërë me misionarët krishter? Nëse s'kanë kë për ta konvertuar dhe udhëhequr, dhe t'i durojë sprovat në këtë rrugë; nëse të gjithë ishin bërë të krishter, çfarë do të kishin bërë atëherë? Ku do të kishin shkuar për ta realizuar misionin e tyre të madh? Do të kishin bërë vetëvrasje. Po qe se me të vërtetë do të kishte ndodh revolucioni, çfarë do të kishte qenë fati i revolucionarëve tuaj? Çfarë do të kishin bërë ata? Përnjëherë, duke mbetur

pa punë, do të kishin filluar t'i luten Zotit: “Na kthe shoqërin e vjetër – na nevoiten të lebrozurit për t'i shërbyer, na nevoiten varfënjakët për t'iu ndihmuar.”

Njëjtë mund të jesh i preokupuar me biznesin tënd, apo me njerëzit e tjerë, sepse mendjes i nevoitet preokupimi. Mendjes i nevoitet që ti ta harrosh veten dhe me diçka të jesh i preokupuar. Kjo është ikje nga e Vërteta e Lindur. E Tilopa thotë se kjo nuk është rrugë.

Tantra ka për të thënë gjëra shumë, shumë të bukura, e ato janë: E para, para se të fillosh dikujt t'i shërbesh, bëhu plotësisht egoist. Si do t'i shërbesh dikujt po që se më përpara nuk e ke realizuar qenien tënde të brendshme? ***Bëhu plotësisht egoist!*** Nëse drita jote e brendshme ndriçon, do të jesh i aftë t'i ndihmosh të tjerët – në të kundërtën shërbesa jote do të jetë mashtrim. E në botë ka aq shumë mashtrues për shkak të numrit të madh të revolucionarëve, reformatorëve shoqëror, dhe shërbyesëve të vetëquajtur. Ata krijojnë mashtrime, krijojnë kaos, kjo është e natyrshme, sepse vetë nuk e ka realizuar të vërtetën personale, e kanë filluar t'i ndihmojnë të tjerët. Nëse në vete ke dritë, mund ta ndash me dikë, por nëse nuk ka, si do ta ndash? Si mund ta ndash diçka që nuk ke?

Një njeri kishte shkuar tek Buda – ai duhet të kishte qenë ndonjë revolucionar i madh, i ngjashëm me Markezën dhe të tjerët – dhe e kishte pyetur: “Më thuaj si mund t'i shërbej të tjerët? Në vete kam shumë dhembshuri dhe dëshiroj që çdo njeri ta bëjë të lumtur.” Buda e kishte shikuar. Thuhet se ishte pikëlluar; Buda ishte pikëlluar duke e shikuar. E burri e kishte pyetur: “Përse je aq i pikëlluar?” Buda ishte përgjigjur: “Kjo është e vështirë, sepse po duket se ti nuk je i lumtur, ndërsa e ke misionin që çdokend ta bësh të lumtur. Si mund ta ndash atë që nuk e ke?”

Së pari bëhu, dhe një herë kur je, ajo më nuk është mision. Një herë kur je i bekuar, nuk e braktisë rrugën tënde për t'i ndihmuar të tjerët – ndihmon vetëm qenia jote pavarësisht se ku gjendesh; mos krijo nga kjo profesion. Në rrugën në të cilën je, kudo që të jesh, ti ndihmon. Nëse gjendesh pranë drurit, ti i ndihmon drurit. Pavetëdiqshëm, pa kurrëfarë përpjekje nga ana jote, veç me qëndrimin tënd pranë drurit, dhe qenia jote e brendshme rrjedhë napër dru dhe druri rrjedhë nëpër ty – dhe ti e ke zgjuar drurin. Një ditë ai dru do të bëhet Buda, dhe ti do të bëhesh pjesë e tij, ti në këtë ke hise, dhe do ta kremtosh këtë – ti ia ke dhënë pjesën tënde drurit, ti je ndar.

Rrinë pranë lumit dhe ndanë; lëvizë, dhe vetë ecja jote bëhet mëshirë – s'ka se çfarë të bëhet. Nëse ***vepron***, diçka nuk është në rregull. Si mund ta “veprosh” dashurinë? Ajo nuk është veprim, ajo është gjendje e qenies. Ti je në dashuri, ti ke dritë, dhe dera jote është e hapur, dhe kush dëshiron të hyjë në

tempullin e brendshëm të qenies sate, është i mirëseardhur. Dhe kushdo që dëshiron ta ndezë dritën e vete personale, ti je i gatshëm.

Kurrë mos shko ta kërkosht dikë ta ndihmosh. Nëse shkon, një gjë është e sigurt, ti mashtron. Kur fillon diçka të bësh, një është e sigurtë, ti krijon mashtrime. Ti vetëm e fut hundën në gjëra të huaja. Lej të jenë ashtu siç janë. Do të jesh mjaft i mëshirshëm nëse nuk i shqetëson. Mos u mundo t'i ndryshosh. Ti nuk di se çfarë po bën.

Vetëm ndritja mund të ndihmojë: ndihma rrjedhë spontanisht. Kjo është pikërisht sikur kur lulëzon lulja – era e shpërndan aromën nëpër gjithë botën. Kjo është shumë subtile dhe indirekte. Kjo kurrë askend nuk e godet drejtëpërsëdrejti. Mjeshtri i vërtetë kurrë nuk mundohet dikë ta ndryshoj në mënyrë direkte; ai është si parfemi, ai të rrethon. Nëse je i hapur, rrymimi i puhishëm do të hy në ty. Nëse nuk je i hapur, ai do të pres tek dera; madje as nuk do të troket, sepse edhe kjo mund ta trazojë gjumin tënd. Ky është **gjumi** yt, ti ke plotësisht të drejtë të flesh sa të duash; nuk është punë e askujt të të zgjojë.

Unë kam dashtë të zgjohem; unë dua që edhe ti të zgjohesh, por kjo është puna ime, e jo e jotja. Nëse bënë gjum të thellë dhe ëndrron bukur, kush jam unë të të shqetësoj? Unë do të pres. Do të rrethoj sikurse parfemi. E nëse parfemi të zenë, dhe nëse aroma të zgjon nga gjumi, kjo është në rregull. Por kjo nuk është përpjekje direkte, kjo është shumë, shumë e tërthortë. Dhe kurrë mos e harro: vetëm njerëzit të cilët janë plotësisht indirekt mund të jenë ata që ndihmojnë. Ndhma direkte vjen nga politikanët, indirekte nga urtakët.

*udhëzimet nga sutrat dhe rregullat,
dhe mësimet nga shkolla dhe librat,
nuk do ta binë realizimin e të Vërtetës së Lindur.*

Përse? Sepse ajo veç është aty. Ajo nuk duhet të bihet. Ti kërkon diçka që veç ke në brendinë tënde në bukurinë dhe përsosmërinë tënde. Asgjë nuk duhet bërë. Puna s'është e rëndësishme. Vetëm duhet të kthehesh në shtëpi. Mysafiri është brenda, e i zoti i shtëpisë jasht – ti nuk je brenda. Përmes dëshirave tua po del shumë e ma shumë jasht. Dëshiron të kesh shtëpi të madhe dhe automobil, e shumë gjëra tjera, dhe lëvizë vetëm jasht. Nuk ke kohë të kthehesh në shtëpi.

Meditimi nuk është asgjë tjetër pos kthim në shtëpi, që pak të pushosh në shtëpi. Meditimi nuk është çantim i mantrave, madje nuk është as lutje; meditimi është vetëm kthim në shtëpi dhe pushim. Mos të shkohet askund është meditim, vetëm me qenë aty ku je; nuk ekziston “ku” – vetëm

prezenca aty ku gjendesh, vetëm ta zësh vendin në të cilin veç gjendesh. Dëshirat të çojnë në udhëtim të gjatë nëpër hapësirë dhe kohë – dhe dëshirat kurrë nuk të kthejnë në shtëpi; ato gjithmonë të çojnë në ndonjë vend tjetër.

*Mendja e cila është e plotësuar me ndonjë dëshirë
duhet të anojë kah ndonjë qëllim,
e kjo vetëm do ta maskon dritën.*

Në këtë mënyrë ti e humbë – duke dal jashtë, ti e humbë, duke kërkuar ti e humbë, duke u përpjekur për ta fituar, ti e humbë. Nga ana jote asgjë nuk nevojitet – Zoti t'i ka dhënë krejt çka nevojitet. Ti nuk je i deleguar në këtë botë si lypës, por si mbret. Vetëm duhet të shikosh brenda. Në disa çaste vetëm mos shko gjëkund, qëndro i padëshirshëm, mos mendo për të ardhmen, mos mendo për të shkuarën, vetëm qëndro këtu dhe tani, dhe përnjëherë ajo është aty – ajo gjithmonë ka qenë aty – dhe ti fillon të qeshesh.

Kur e kanë pyetur Lin Chi se çfarë ka bërë kur e ka mbërri ndritjen, çka ka qenë veprimi i parë që ka bërë, ka thënë: “Çfarë mund të bëhet? Kam qeshur dhe kam kërkuar një filxhan çaj. Kam qeshur! Çfarë kam bërë? Kam kërkuar diçka që gjithmonë ka qenë aty.” Të gjithë Budat kanë qeshur, dhe të gjithë Budat kanë kërkuar një filxhan çaj – se çka tjetër mund të bëjnë? Ajo veç është aty. Ti panevojë vrapon poshtë-lart; dhe i lodhur kthehesh në shtëpi. Atëherë çaji pihet me ëndje.

*Mendja e cila është e plotësuar me ndonjë dëshirë
duhet të anojë kah ndonjë qëllim,
e kjo vetëm do ta maskon dritën.*

Eksplorimi yt krijon tym rreth zjarrit. Ti vrapon poshtë e përpjetë, çon shumë pluhur dhe krijon shumë tym, e ngritja e plurit dhe krijimi i tymit është vepër e jote personale e cila e fsheh zjarrin. Pusho pak, leje le të ulet pluhuri. E nëse nuk vrapon shumë shpejt, nëse nuk je në nxitim, nuk do të krijosh tym. Me kohë gjithçka do të qetësohet dhe do të zbulohet drita e brendshme.

Kjo është gjëja më kryesore në tantra, atë që ajo thotë se je i përkryer. Këtë nuk e thotë asnjë vizion tjetër. Vizionet tjera thonë se tek duhesh ta mbërrish, se duhesh të nisësh në luftë. Dhe duhet bërë shumë çka, e rruga është e vështirë; dhe shumë, shumë rrallë dikush e mbërrinë sepse caku është shumë, shumë larg; duhesh me miliona jetra të përpiqesh për ta arritur;

përsosuria duhet të arrihet. Tantra thotë se pikërisht kjo është arsye përse nuk arrihet. Përsosuria nuk duhet të arrihet. Veç thjeshtë duhet të zbulohet se ajo është këtu.

Tantra të ofron ndritje pikërisht këtu dhe tani – pa afat, pa pezullim. Tantra thotë se vetëm relaksimi mund të ndihmojë, sepse me tensionim krijon rreth vetes vetëm tym, e ti je aq i nxituar sa që as nuk mund të dëgjosh. Nëse dikush të thotë: “Relaksohu.” Do t’i përgjigjesh: “Nuk kam kohë për relaksim. Më duhet ta mbërri cakun, e caku është shumë larg. Nëse relaksohem, do ta humbi shansën.” Tantra thotë po e lëshon sepse po vrapon. Tantra thotë po e humbë sepse je në nxitim të madh.

*Ai i cili i përmbahet rregullave të tantrës,
e prapë bën dallime,
e tradhton shpirtin e sameyes.*

*Ndërprej të gjitha aktiviteteve, braktisi të gjitha dëshirat,
lejoju që mendimet të ngriten e të binë
sikur të jenë val deti.
Ai i cili kurrë nuk e then jo-konstantën,
e as parimet e jo-dallueshmërisë,
i përkrah rregullat tantriste.*

Shumë, shumë thjeshtë. Por ti je shumë i ndërlikuar, përbrenda je shumë i hutuar, përndryshe krejt është shumë, shumë e lehtë.

*Ndërprej të gjitha aktiviteteve, braktisi të gjitha dëshirat,
lejoju që mendimet të ngriten e të binë
sikur të jenë val deti.*

Si të veprohet? Nëse shkon në det dhe vetëm rrinë në breg, në plazh dhe vështron. Valët vetëm ngriten dhe binë, por aty është edhe batica, aty është edhe zbatica; deti kalon përmes shumë gjendjeve. Çfarë të bëhet? vetëm rri dhe vështro. Plotësisht njëjtë ngjanë edhe me mendjen; mendja është si deti –valët ngriten dhe binë. Mandej vjen batica dhe shumë shqetësime, e mandej zbatica, dhe ti ndien pak qetësi. Për këtë arsye, çdoherë kur dikush është për së tepërmi i interesuar dhe lakmon për ta qetësuar mendjen, i krijon vetes shumë probleme. Kjo është e pamundur! E kur provon ta bësh të pamundurën, frustron. E mandej mendon për njëmij e një arsye përse kjo nuk po ngjanë. Për shkak të një fakti të thjeshtë, se kjo nuk mund të ngjajë! Tantra thotë: “Vështro! Nuk është brenga jote pse mendimet

shkojnë e vijnë. Ato vetvetiu vijnë dhe ashtu shkojnë. Përse po përzihesh aty? Kush je ti për t'i qetësuar? Ato nuk të përkasin ty; ato i përkasin detit të pafund i cili të rrethon. Ti atje s'ke qenë, e ato po. S'do të jesh asnjë ditë, e ato do të mbeten.”

Tash shkenca po pajtohet me këtë: gjithsecili mendim është valë. Për këtë arsye radio mund të emitoj mendime. Ato kalojnë nëpër mure male dhe trupat e juaj, dhe për to nuk ka pengesa. Diçka emitohet në Nju Jork, e ti e dëgjon këtu. Tash shkencëtarët po pyetën se a është e mundur të kapen mendimet nga e shkuara, sepse mendimet kur nuk vdesin. Ndoshta një ditë do të jetë e mundur të dëgjohet se si Tilopa i flet Naropës: “Për shkak tëndin, për shkak besimit tënd, ajo që nuk mund të thuhet, unë ty do ta them.” Kjo është e mundur se mendimet kurrë nuk vdesin. Këto mendimet e Tilopës duhet të jenë pranë ndonjë ylli. Nëse i kapim – e shkenca një ditë do të mund ta bëjë këtë, sepse kur në Nju Jork emitohen mendimet, kërkohet kohë për të mbërri në Puna; nevoiten disa sekonda, por prapë kërkohet njëfarë kohe; ato udhëtojnë; për disa milion vjet ato do të mbërrin në ndonjë planetë – e nëse atëherë i kapim, përsëri do të mund t'i dëgjojmë.

Mendimet janë si deti i cili është rreth teje, ato ekzistojnë edhe pa ty – vetëm bëhu dëshmitar. Për këtë arsye tantra thotë: Pranoj ato! Vjen koha e baticës, dhe bëhet mrekulli; vjen koha e zbaticës, bëhet mrekulli. Valët e mëdha e të fuqishme mundohen ta prekin qiellin; energji gjigante – vështroje! Mandej deti qetësohet, krejt ulet, dhe hëna në të reflektohet, mrekulli – vështroje këtë, nëse mund të vështrosh, do të bëhesh plotësisht i heshtur. Mendimet ende mund të mbërrinë tek bregu, duke u thyer në shkëmbinjë, e ti do të qendrosh i heshtur e i qetë, ato nuk do të prekin.

Kështu që problemin e vërtetë nuk e paraqesin mendimet, por ato që të prekin. Mos lufto me mendime, vetëm dëhu dëshmitar, dhe ato nuk do të prekin. E kjo është qetësi e begatëshme, mos e harro, tantra gjithmonë është për përvoja të begatëshme. Lehtë krijohet qetësia e vdekur, qetësinë të cilën mund ta gjesh tek varret. Mundesh mendjen tënde aq shumë ta dhunosh sa që i tërë sistemi nervor të paralizohet. Atëherë më nuk do të ketë mendime, sepse nevojitet që sistemi nervor të jetë shumë senzitiv për të qenë në gjendje të pranojë. Deti do të jetë aty, por ti nuk do të jesh pranues, pranimi yt do të jetë i humbur.

Kjo i ka ndodh shumë njerëzve, të ashtu quajturëve jogini. Ata e topitin sistemin e tyre nervor. Pak hanë kështu që energjia nuk shkon deri në tru, sepse së pari i duhet energjia trupit. Gradualisht, mënyra e tyre e të jetuarit e paralizon tërë sistemin nervor: duke ndenjur gjithmonë në të njëjtën pozitë; dhe duke përsëritur mantra monotone. Nëse me vite të tëra

përsëritë mantra, natyrisht se sistemi do të topitet, sepse nuk do t'i pranojë mbresat e reja, është humbur vitaliteti.

Në të vërtetë, njeriu i tillë nuk mund të bëhet i qetë – ai bëhet i marrë. Do të ketë shikim të marrë, siç kanë shumë jogin. Nuk do ta shohësh inteligjencën, do të shohësh vetëm topitje, plogështi dhe ngursim. Joginët e tillë nuk e kanë arritë qetësinë – ata e kanë humbur trurin e tyr, kanë humbur pranimin, tërësisht janë topitur, janë të vdekur. Në ata asgjë nuk ngjanë, se për të ngjarë diçka nevojitet sistemi nervor shumë preciz – shumë i sakt, shumë receptiv, shumë senzitiv.

Për këtë arsye kjo le të bëhet kriter: nëse fytyra e joginit rrezaton, nëse në te e sheh inteligjencën, vetëdijën, senzitivitetin, si diçka që rrjedh, që është i plotësuar – vetëm atëherë i ka ngjar qetësia. Përndryshe ai nuk mund të jetë i heshtur; njerëzt e marrë janë të tillë, idiotat janë të heshtur sepse nuk munden të mendojnë – por çfarë lloj qetësie është kjo?

Idioti nuk është jogi. Idioti është i lindur me sistem nervor që nuk funksionon. Këtë mund t'ia bësh sistemit tënd nervor me agjërim, me joga pozat; mund të qëndrosh në kokë me orë të tëra – këtë ata e bëjnë. **Shirshassan** është e përkryer: e bën qëndrimin në kokë – kjo e vret sistemin tënd nervor, sepse truri yt funksionon vetëm nëse një sasi e vogël e gjakut vjen aty, se nervat janë shumë të holla, të imta, të brishta. Nuk mundesh as t'i imagjinosh, sepse nuk mund të shihen me sy. Fija e flokut të duket shumë e hollë, por kjo është asgjë; dhjetë mijë fije nervore së bashku duken edhe më të holla se fija e flokut. Për këtë arsye, nëse gjaku rrjedh shpejt, kjo thjesht i shkatërron, kjo është si vërshimë.

Njeriu e ka arritë trurin e vet, asnjë shtazë këtë nuk e ka arritë, sepse njeriu ecë në këmbë – për këtë arsye gjaku nuk mund të derdhet në tru, kjo është kundër ligjit të gravitetit. Graviteti e tërheq gjakun teposhtë, e vetëm një sasi depërton deri në tru. Për këtë arsye ky sistem i brishtë vetëm kështu mund të funksionojë. Tek shtazët nuk është kështu, sepse ecin me katër këmbët dhe truri i tyre qëndron në nivel të njëjtë me trupin. Nëse bën qëndrimin në kokë, nëse bën **shirshassan**, për një kohë të shkurtë ndoshta do të ndihesh mirë, ndoshta për një sekond, sepse kjo është sikurse larja; gjaku vërshon, dhe pas një kohe të caktuar ti kthehesh në pozitën tënde normale; kjo pastron. Por nëse disa minuta, apo disa orë bën **shirshassan**, kjo do ta shkatërroj tërë sistemin tënd nervor. Shumë ka vërshuar, truri nuk mund të mbijetojë.

E jogit kanë gjetë shumë mënyra për ta shkatërruar trurin. Njëherë kur ta shkatërrosh më nuk do ta shohësh detin – por deti akoma është aty, mendimet janë aty. Kjo është sikur kur e fikë radion. Mos mendo se radi valët nuk po kalojnë nëpër këtë dhomë, ato kalojnë, por mekanizmi yt i

pranimi më nuk funksionon. Kyçe radion, vëre në funksion – përnjëherë do të filloj të zë valë.

Truri është si qendër receptive; nëse e shkatërron, do të heshtë, por kjo heshtje nuk është tantriste. E unë nuk ju mësoj kësioj qetësie - kjo është qetësi e vdekur. E mirë është për varre, përmes saj s'mbërrini askund – ti e hedhë jetën tënde. E instrumentin më të mrekullueshëm i cili mund të jep inteligjencë të përkryer, instrument i cili mund të bëhet aq perceptues për t'iu gëzuar krenimit të gjithë ekzistencës, ti e ke shkatërruar.

Nevoitet ma taper senzitivitet. Nevoitet ma tepër poezi. Ma tepër jetë, bukuri, gjithçka duhet më tepër.

Çfarë do të bësh tash? Ta arrish qetësinë tantriste. Shikoj valët, dhe sa më tepër që i shikon, më tepër do të jesh i aftë t'i dallosh bukuritë e tyre. Sa ma tepër që i shikon, do t'i zbulosh nuansat edhe më të bukura. E kjo është mrekulli – por qëndro si dëshmitar, qëndro në breg, vetëm rri ulur në breg apo shtriju në diell, dhe vetëm lejoj detit ta kry punën e tij – mos u përzi.

Nëse përzihesh, dal nga dal, deti më nuk do të prekë. Ai ende gjithandej do të buqet, por nuk do të depërtojë deri tek ti. Kjo është e bukur vetvetiu, por është e ndar, ekziston distanca. Kjo distancë është meditimi i vërtetë, qetësi e vërtetë.

Bota vazhdon të rrotullohet, ti nuk je i prekur,; ti mbetesh në botë, por nuk je në botë; ti mbetesh në botë, por bota nuk është në ty. Ti kalon nëpër të, i paprekur, pa vraga. Mbetesh i virgjër. Çfarëdo që bën, çfarëdo që të ndodhë, nuk do të ketë dallime: virgjiriteti yt mbetet i përkryer, dëlirësia jote mbetet e plotë, pastërtia jote nuk është e shkatërruar.

*Ai i cili i përmbahet rregullave të tantrës,
e prapë bën dallime,
e tradhton shpirtin e sameyes.*

Tilopa thotë: nëse vazhdon t'i përmbahesh rrugës së tantrës, rregullave të tantrës, atëherë, mbaje në mend, mos bën dallime. Nëse bën dallime mund të bëhesh filozof i tantrës, por jo edhe pasues i tantrës. Mos krijo dallime. Mos thauj kjo është e mirë, ajo është e keqe. Hedhi të gjitha dallueshmëritë. Pranoje ashtu siç është.

*Ndërprej të gjitha aktiviteteve, braktisi të gjitha dëshirat,
Qëndro në veten tënde, kthehu në shtëpi.
lejoju që mendimet të ngriten e të binë
sikur të jenë valë deti.
Ai i cili kurrë nuk e then jo-konstantën,*

*e as parimet e jo-dallueshmërisë,
i përkrah rregullat tantriste.*

Ai i cili kurrë nuk i then parimet e jo-dallueshmërisë, i cili kurrë nuk bën dallime, ai e pason rrugën e vërtetë.

Ai i cili kurrë nuk e then jo-konstantën,

Kjo është gjëja më e bukur në tantra. Tantra thotë, bëhu bredheçak, mos bano askund, mos u identifikoj, mos u ngjite për kurrëgjë. Qëndro pashtëpi, sepse ai i cili nuk ka shtëpi do ta gjenë shtëpinë e vërtetë. Kur nisë të banon poshtë e lartë, do ta gabosh shtëpinë. Mos u kap për asnjëri, për asnjë send, për asnjë lidhje. Kënaqu, por mos u lidh. Kënaqësia nuk është problem, por kur fillon të lidhesh, kur lajmërohet mendja e cila lidhet, atëherë më nuk fluturon, atëherë krijohet bllokada. Mos u kap për asgjë, vetëm atëherë do të jesh i aftë për pushim në vete.

Kështu që dy parimet janë kryesor: parimi i jo-konstantës, dhe parimi i mos thyerjes së jo-dallueshmërisë.

*Ai i cili e ka braktisë lakminë
dhe nuk anon kah ajo apo kjo,
ai e ka kuptuar domethënjën
të dhënë në shkrime.*

Përmes shkrimeve nuk mund ta arrish të Vërtetën. E nëse e arrinë të Vërtetën, do t'i kuptosh shkrimet. Shkrimet s'janë asgjë tjetër përpos dëshmi, ato e përkrahin dëshmitarin. Ti nga ato nuk mund ta mësosh të Vërtetën, por njëherë kur ta mësosh të Vërtetën, ato do ta përkrahin dëshmitarin. Të gjitha shkrimet e botës do të thonë: "Po, e ke arritë." Kjo është ajo që është e Vërtetë. Shkrimet vijnë nga njerëzit të cilët janë realizuar. Pavarsisht se çfarë është gjuha e tyre dhe simbolet, se çfarë janë metaforat e tyre, kur e realizon ti depërton në të gjitha metaforat, simbolet dhe gjuhët.

Njerëzit më pyesin: "Çfarë bën ti këtu? Nganjëherë flet për tantrën dhe Tilopën, e nganjëherë për jogën dhe Patanxhali, e nganjëherë për Lao Ce-n dhe Çuang Ce, taoizimin dhe tao-n, nganjëherë kalon tek Herakliti dhe Jezusi – çka është kjo?" Unë flas vetëm për një. Unë nuk flas për gjëra të ndryshme. Herakliti apo Tilopa apo Buda apo Jezusi, për mua nuk ka dallim. Unë vetëm flas. Ata janë vetëm arsyetime – sepse njëherë kur realizohesh, ti i realizon të gjitha shkrimet e botës. Atëherë më nuk ka shkrime induse,

hebraike, krishtere; atëherë përnjeherë bëhesh kulminim i të gjitha atyre shkrimeve.

Unë jam i krishter, indus, hebraik, mysliman, sepse unë nuk jam asnjëri prej këtyre. A e Vërteta njëherë e mësuar, gjithmonë është jashtë të gjitha shkrimeve. Të gjitha shkrimet tregojnë në të, shkrimet nuk janë asgjë tjetër përveç gisht që tregon kah hëna; gishtinjtë mund të ketë me miliona – hëna është një e vetme. Kur njëherë di, ti i di të gjitha.

Me ndihmen e shkrimeve ti bëhesh sektar: do të bëhesh krishter sepse je lidhë për Biblën, do të bëhesh mysliman sepse je lidhë për Kur'an; do të bëhesh indus sepse lidhesh për Gitën – por nuk do të jesh religjioz. Religjioni të ngjanë vetëm kur të ngjanë e Vërteta. Atëherë për asgjë nuk kapes, e të gjitha shkrimet kapën për ty. Atëherë nuk e pason askend, e të gjitha shkrimet të pasojnë ty, ato bëhen hija jote. Dhe të gjitha shkrimet janë të njëjta, sepse flasin për të njëjtën gjë. Natyrisht, metaforat e tyre janë të ndryshme, por përvoja është e njëjtë.

Buda thotë: “Shijojë oqeanin në cilëndo pjesë, çdokund do ta ndiejsh se është i njelmët.” Shijojë në Kur'an apo Bibël, apo në Tora dhe Talmud, shija çdokund është e njëjtë. Shkrimet nuk mund të të udhëheqin. Në të vërtetë, ato pa ty janë të vdekura. Kur e arrinë të Vërtetën, jeta përnjeherë depërton në të gjitha shkrimet. Përmes teje ato prapë ngjallen, përmes teje ato prapë lindin.

Këtë e bëj unë, e ngjalli Tilopën. Ai është i vdekur prej qindra vjetësh. Askush nuk ka folë për të, askush nuk i ka dhënë jetë përsëri. Unë përsëri po i jap jetë. Derisa jam unë këtu, ai përsëri do të jetë i gjallë. Nëse je i aftë, ti mund ta takosh. Ai përsëri është këtu diku. Nëse je receptor, mund ta ndish hapin e tij. Ai përsëri është materializuar.

Përmes vetes sime - do t'i jap jetë të gjitha shkrimeve. Përmes meje, ato prapë janë në këtë botë, unë mund të bëhem spirancë. Kjo është ajo çfarë bëj unë. Dhe kjo është ajo të cilën unë dëshiroj që edhe ti ta bësh një ditë, në jetën tënde.

Kur e realizon, kur vjen deri tek njohja, atëherë nga e shkuara kthej të gjitha që janë të bukura dhe përsëri jepi jetë, përtri, kështu që të gjithë që kanë dijeni prapë mund të jenë në këtë botë dhe të udhëtojnë nëpër të dhe t'i ndihmojnë të tjerët.

VI MËSIMI I MADH

Kënga për Mahamudrën vazhdon:

*Në Mahamudra të gjitha mëkatet digjen;
në Mahamudra çlirohesh
nga burgu i kësaj bote.
Ky është ndriçim suprem i Darmës.
Ata të cilët në këtë nuk besojnë janë të marrë,
të cilët përgjithmonë zhyten në mjerim dhe pikëllim.*

*Në luftë për çlirim
duhet mbështetur në Gurun.
Kur mendja jote e pranon bekimin e tij,
çlirimin e ke në duar.*

*Mjerisht, të gjitha gjërat në këtë botë janë të parëndësishme.
ato janë vetëm farë pikëllimi.
Mësimet e vogëla çojnë në vepra – duhet mbështetur vetëm në të mëdhat.*

Tantra nuk beson në zhvillimin gradual të shpirtit veç në ndritjen momentale. Joga beson në zhvillimin gradual, deri tek Përfundimtarja përparon centimetër për centimetër, hap pas hapi.

Joga është shumë aritmetike: çdo mëkat të bërë duhet ta pastrosh me tjetër vepër të mirë, logaritë e tua duhesh balansuar. Derisa në këtë botë t'i mos i paguash borxhet, nuk mundesh me llogaritë në ndritje. Ky është koncept materialist, shkencor, dhe mendja do të thotë: “Natyrisht, kështu duhet të jetë.” Ke bërë mëkat – kush do ta paguajë këtë? Ti ke gabuar, për këtë ti duhet të vuash. Mund të çlirohesh vetëm përmes vuajtjes. Veprat e tua kanë qenë të liga; duhet t'i paguash, duhet të kthehet borxhi, dhe duhet t'i kthehesh veprave të mira. Kur bilansi përfundon, tek atëherë liria është e mundur. Përndryshe gjithmonë do të kthehesh në lindje të re, për t'ia filluar rritjes. Kjo është e gjithë filozofia e transformimit, e lindjeve të përsëritura.

Mësimi i tantrës është krejtësisht i kundërt. Tantra ka qasje shumë, shumë poetike, ajo nuk është aritmetike. Tantra beson në dashuri, e jo në matematikë, ajo beson në ndritjen momentale. Ajo thotë se teknikat e vogëla

të mësojnë për aksione; mësimet e mëdha nuk të mësojnë çfarë të bësh, ato të mësojnë çfarë të bëhesh, si të bëhesh.

Veprime ka me miliona, e nëse duhesh për të gjitha të paguash, duket se është e pamundur që ndonjëherë të çlirohesh. Ke jetuar miliona jetra; në çdo jetë ke bërë me miliona vepra. Nëse planifikon të pagush për të gjitha veprat, nëse çdo vepër të keqe ta mbulosh me vepër të mirë, kjo përsëri do të marrë edhe miliona jetra tjera. E në ndërkohë, në kompleksitetin e marrëdhënieve jetësore, do t'i bësh edhe shumë vepra tjera. E ku do të këputet ky zinxhir? Kjo duket e pamundur. Liria nuk është e pamundur – ajo mund të ndodhë. Por nëse rruga është e atillë ku duhet të rritesh centimetër për centimetër, atëherë rritja duket si ëndërr e pamundur.

Nëse e kupton qëndrimin e jogës, do të ndihesh shumë, shumë pa shpresë. Tantra është shpresë e madhe. Tantra është si oazë në tokën e thatë.

Tantra thotë se thelbi fare qëndron aty: nuk shtrohet pyetja e veprave; ti i bën sepse je i paditur, ato janë prodhim i mosdijenisë sate. Në të vërtetë, tantra thotë se ti nuk je përgjegjës. Nëse dikush është përgjegjës, atëherë është Tërësia – mund të thuash edhe Zoti – Zoti mund të jetë përgjegjës, por ti nuk mund të jesh përgjegjës. Tantra thotë se vetë akti i marrjes së përgjegjësisë është shumë egoiste. Të thuash: “Mua më duhet t'i balansoj. Unë do të bëj vepra të mira, unë do të çlirohem centimetër për centimetër, hap pas hapi”, kjo gjithashtu është shumë egoiste, qasje e orientuar në ego.

Përse mendon se ti je përgjegjës? Medje edhe nëse dikush duhet të jetë përgjegjës, atëherë duhet të jetë Zoti, Tërësia. Ti vetveten nuk e ke krijuar, ti veten nuk e ke lindë – ty të kanë lindë, ti je i krijuar. Në atë rast Krijuesi duhet me qenë përgjegjës, e jo ti.

E ti të gjitha veprat i ke bërë në mosdije, nuk ke qenë i vetëdijshëm asaj që ke bërë, ke qenë plotësisht i dehur me padituri; në errësisë ke prekë, në errësi ke hy në konflikt me të tjerët, në errësi ke zënë në thua, dhe kështu diçka ka ngjarë. Tantra thotë se vetëm drita nevojitet, vetëdija. Nuk është e vërtetë se duhesh të gjesh zgjidhje për miliona gjëra.

Njëherë, kur të bëhesh i vetëdijshëm, do të zhduket krejt çka i ka takuar botës së errët. Ajo do të duket si ëndërr, si ankth. Kjo nuk do t'i ngjaj realitetit. Ajo edhe nuk ka qenë realitet, sepse kur je thellë i vetëdijshëm, gjithçka bëhet ëndërr, e jo realitet. Ke ëndërruar se ke dashuruar. Ti nuk mund të dashurosh. ***Ti ende nuk je, për të qenë në gjendje të dashurosh.*** Ti ende nuk ekziston, ti ende nuk ke kurrfarë qendre. Si mund të dashurosh? Ti vetëm beson se dashuron, e jeta jote dashurore dhe veprat që i bënë në lidhje me të, bëhen ëndrra. Kur të zgjohesh nga ato ëndrra, vetëm do të thuash: “Si kam mundur të dashuroj? Kjo është e pamundur! Unë në të vërtetë atëherë as

që kam ekzistuar.” Pa vetëdije, çfarë do të thotë kur thuhet: “Ti je!” S’do të thotë asgjë.

Bën gjumë të thellë, aq thellë je në gjumë sa që duket se nuk je këtu. Personi që është në shtrat është në gjumë të thellë, është në koma në shtëpi – a është me të vërtetë prezent? Këtë nuk mund ta dallosh. Njëjtë është a është prezent apo jo – ai është në koma. Po qe se kishte ardhur hajni dhe e kishte plaçkitur shtëpinë, a kishte me thënë dikush se personi i cili është në gjumë të thellë, në koma, i pavetëdijshëm, përgjegjës për hajni? A e kishte gjuar duke i thënë: “Hajni ka qenë këtu, e ti çfarë ke bërë!” Si mundesh dikujt i cili është në koma, i cili është i pavetëdijshëm, t’i thuash se është përgjegjës.

Tantra thotë se në jetrat e tua t’i ke qenë në koma – ti nuk je përgjegjës. Kjo është liria e parë të cilën ta ofron tantra. Që në fillim shumë gjëra të papritura veç do të dëhen të mundshme. Tash më nuk do të kesh nevojë të presësh të kalojnë miliona jetra – në këtë çast dera mund të hapet. Ky nuk është proces gradual, ky është zgjim i përnjëherëshëm – dhe kështu do të jetë.

Nëse dikush provon të të zgjojë derisa bën gjumë të thellë, a do të jetë ky proces gradual? A është kështu? A zgjohesh njëherë vetëm pak, mandej edhe pak, edhe pak ma shumë; dhjetë përqind, njëzet përqind, tridhjetë përqind; a zgjohesh në këtë mënyrë? Jo, ja je i zgjuar, ja je fjetë; në këtë nuk ka pjesërishtëm. Nëse e ndinë se dikush e thërret emrin tënd, do të zgjohesh e nuk do të jesh vetëm dhjetë përqind i zgjuar. Sytë e tu mund të jenë të mbyllur, por ti je i vetëdijshëm se dikush të ka thirrë, veç je i zgjuar.

Ky nuk është proces gradual, ky është kërcim i menjëherëshëm. Në njëqind grad celzijus uji vlonë dhe shndërrohet në avull. A është ky transformim gradual? A bëhet uji së pari dhjetë apo njëzet apo tridhjetë përqind avull? Jo. Ja është avull ja është ujë, aty nuk ka faza të mesme.

Kur dikush vdes, a vdes pak nga pak, gradualisht? A mund të thuash për dikë se është gjysmë i gjallë dhe gjysmë i vdekur? Çfarë kuptimi ka kjo? Si mund të jetë dikush gjysmë i gjallë? Ja është i vdekur, ja nuk është. Gjysmë i gjallë do të thotë se ende nuk ka vdekur.

Kur dikë e do, a e do dhjetë, njëzet apo tridhjetë përqind? Ja dashuron, ja nuk dashuron. A ekziston ndonjë mundësi që dashurinë tënde ta caktosh në përqindje? Një mundësi e tillë nuk ekziston.

Dashuria, jeta, vdekja, të gjitha këto ndodhin përnjëherë.

Kur fëmija lind, ai është ja i lindur, ja nuk është. E kështu është edhe e vërteta e Ndriftjes, sepse kjo është lindje supreme, vdekje supreme, jetë supreme – në ndritje gjithçka është e lartësuar. Kjo është diqka e papritur.

Tantra thotë të mos e orientosh vëmendjen tënde në vepra, oreintoje kah ai i cili i bën veprat. Joga është e orientuar në vepra. Tantra është e orientuar në personin, në vetëdije, në ty.

Tantra thotë se veç je i gatshëm për mëkat nëse je në mosdije. Madje edhe në përpiqesh të bëhesh fisnik, edhe fisnikria jote do të jetë lloj mëkati – se si është e mundur që njeriu në padituri, i cili bën gjumë të thellë, mund të bëhet fisnik? Si është e mundur që fisnikria të burojë nga mosdija, nga jo-vetëdija? Kjo është e pamundur! Fisnikria jote është vetëm maskë; e prapa maskës fshihet fytyra e vërtetë, fytyra e vërtetë e mëkatit.

Mund të flasësh për dashurinë, por nuk mund të dashurosh – ti do të urresh. Mund të flasësh për ngushëllimin, por ngushëllimi do të jetë vetëm maskë për zemërimin, lakminë, xhelozinë tënde. Dashuria jote është e helmuar. Thellë brenda dashurisë sate është krimbi i urrejtjes i cili pandërprerë bren. Dashuria jote është si plagë, ajo shkakton dhimbje. Ajo nuk është si lule, ajo nuk mund të jetë e tillë. E ai i cili nga ty pret dashuri është budalla, sepse kërkon të pamundëren. Ata të cilët prej teje presin moral janë budalla, sepse kërkojnë të pamundurën. Morali yt patjerër do të bëhet një form e pamoralit.

Shikoj ata njerëzit e tu të moralshëm, të ashtuquajturit të shenjëtit. Vështroj dhe studioj, dhe do ta shohësh në fytyrat e tyre vetëm hipkrizin dhe mashttrimin. Ata tjetër flasin, e tjetër veprojnë. Ata diçka bëjnë dhe nuk e fshehni vetëm nga ty, ata janë bërë aq dinak në fshehje, sa që fshihen edhe nga vetja e tyre.

Në padituri, mëkati është i natyrshëm. Në Ndrirje, virtyti është i natyrshëm. Buda nuk mund të bëjë mëkat; ti nuk mund të bësh tjetër – përveç se të bësh mëkat. Mëkati dhe virtyti nuk janë vendime tuaja, nuk janë vepra tuaja, ato janë hije të qenies sate. Nëse je i zgjuar, hija paraqitet si joreale dhe vendin e saj e zë drita. Atëherë hija s'mund ta lëndoje askend; ajo nuk mund ta bëjë këtë; ajo bëhet aromë e të së Panjohurës, Pavdeksisë. Ajo mundet vetëm të të vërshojë si bekim, ndryshe nuk është e mundur. Madje edhe po që se Buda në ty zemërohet, kjo është vetëm dhembshuri – ndryshe nuk mund të jetë. Dhembshuria jote nuk mund të jetë e vërtetë; zemërimi i Budës nuk mund të jetë i vërtetë. Mëkati yt është hija e jote e natyrshme. Çfarëdo që të bësh me të – mund ta zbukurosh, mundesh me majën e saj të krijosh pallat, mund ta fshehesh, mund ta rregullosh, por asgjë nuk do të ndihmojë – thellë në brendi do ta gjesh. Sepse nuk bëhet fjalë për atë se çka bën ti, po për atë se çfarë je ti.

Kthe vëmendjen në kuptueshmëri. Nëse e kupton këtë ndryshim të kuptueshmërisë, e ajo është esenciale, vetëm atëherë do të jesh në gjendje ta kuptosh tantrën.

Tantra është Mësim i Madh. Ajo nuk të mëson për vepra, ajo të mëson për qenien. Esenca është në atë se kush je ti – a je i përgjumur, a po gërhatë, apo je i zgjuar. Kush je ti – a je i vëmendshëm, i vetëdijshëm, apo shkon si i hipnotizuar? A mos po ecë duke fjetur? Apo je i zgjuar, i vëmendshëm pavarësisht se çka bën? A i bën të gjitha me kujtesë në vetveten? Jo. Ajo ndodhë, e ti nuk e di se përse dhe nga vjen, nga cila pjesë e nënvetëdijes krijohet nxitimi – por ajo të posedon, dhe ti duhet të veprosh.

Për ato vepra, pavarësisht se çfarë shoqëria thotë – a janë të moralshme apo të pamoralshme, mëkatore apo fisnike – tantra për to nuk brengoset. Tantra shikon në **ty**, në vetë qendrën e qenies sate nga e cila burojnë të gjitha. Nga helmi i mosdijës sate nuk mund të burojë jeta, vetëm vdekja. Nga errësira jote vetëm errësira mund të lindë. Dhe duket se kjo është plotësisht e natyrshme. Atëherë, çfarë të bëhet? A të provojmë ta ndryshojmë sjelljen? A të përpiqemi të bëhemi më të moralshëm, më të ndershëm, më të respektuar? Apo të provojmë ta ndryshojmë qenien?

Qenia mund të ndryshohet. Për këtë nuk ka nevojë të presësh donjë jetë tjetër. Nëse e ke forcën për të kuptuar, nëse bën përpjekje totale, e inkuadron energjinë e tërë qenies në kuptueshmëri, në vetëdije të tillë intensive papritmas në ty do të flakërojnë, sikurse rrufe flaka nga qenia jote, dhe e gjithë e shkuara dhe e ardhmja jote, përnjëherë do të jenë në vizionin tënd. Do ta kuptosh se çfarë të ka ngjarë, do ta kuptosh se çfarë të ngjanë, dhe do ta kuptosh se çfarë do të ngjajë në të ardhmen. Papritmas gjithçka bëhet e qartë. Kjo duket sikur ke qenë në errësirë, dhe dikush e ka ndezë dritën, dhe përnjëherë gjithçka është bërë e dukshme.

Tantra beson në shkëlqim të dritës sate të brendshme. Dhe tantra thotë se ajo dritë e brendshme thjesht e bën të shkuarën tënde të parëndësishme. Ajo kur s'ka qenë pjesë e jote. Natyrisht, ajo ka ngjarë, por ka ngjarë si në ëndërr, ti ke bërë gjumë të thellë. Ajo ka ndodhë, - ke bërë shumë gjëra, të mira e të këqija, por të gjitha kanë ngjarë në pavetëdije, dhe për këtë ti nuk je përgjegjës. Papritmas është djegur e gjithë e shkuara, është paraqitur qenia e virgjër dhe e freskët – kjo është ndritje e befasishme.

Për njerëzit joga është më joshëse sepse i ngjanë biznesit. Patanxhalin shumë lehtë mund ta kuptosh sepse është i sinkronizuar sipas mendjes sate, mendjes logjike, të menduarit matematikor. Tilopa është vështirë të kuptohet, por Tilopa është i rrallë. Për ta kuptuar Patanxhalin është lehtë, për këtë arsye ndikimi i ti ka qenë aq i madh gjatë gjithë historisë.

Njerëzit sikur Tilopa thjesht janë zhdukur duke mos lënë kurrëfarë gjurme në mendjen e njeriut sepse në ta nuk mund të gjesh kurrëfarë ngjajshmërie me veten tënde. Patanxhali mund të jetë shumë, shumë i madh, por ai prapë i përket dimensionit të njëjtë. Ti mund të jesh mendimtar

shumë, shumë i vogël, e paraxhalët mund të jenë mendimtar shumë, shumë të mëdhenjë, por ju prapë i takoni të njëjtit dimension. Nëse pak përpiqesh, do të mund ta kuptosh Patanxhalin, nëse pak ma shumë përpiqesh, do të mund ta praktikosh. Nevoitet veç pak më shumë përpjekje, asgjë tjetër.

Por, për ta kuptuar Tilopën, duhet të futesh në një dimension krejtësisht të panjohur. Për ta kuptuar Tilopën, duhet të kalosh nëpër kaos. Ai do t'i shkatërrojë të gjitha konceptet e tua, të gjitha matematikat e tua, krejt logjikën tënde, krejt filozofinë. Thjesht, ai plotësisht do të shkatërrojë. Nuk do të kënaqet derisa mos të të shkatërrojë plotësisht, dhe krejt derisa mos të lindë qenia e re.

Me ndihmën e Patanxhalit do të ndryshosh, do të bëhesh gjithnjë e më i mirë, dhe procesi është i pafund, përmes shumë jetrave do të bëhesh i mirë e më i mirë. Me Tilopën për një sekond mund ta arrish Supremën. Pyetja “më i mirë” nuk parashtrohet, se nuk mendohet për nocionet e shkallëzimit.

Kjo është sikur kur je në maje të malit: dhe mundesh përmes shtegut të shkallëzuar të zbresësh në rrafsh, apo nga rrafshi të ngjitesh në maje. Me Tilopën thjesht do të kërcesh në humnerë, sepse nuk ka shkallë. Apo vetëm do t'i hapësh krahët dhe do të fluturosh. Me Patanxhalin udhëton me qerre qesh, shumë ngadal, i sigurtë, pa frikë nga ndonjë aksident, sepse qerrja qesh është gjithmonë nën kontrollë. Në çdo çast nga qerrja mund të zbresësh, në çdo moment mund ta ndalësh. Askush nuk është prapa teje, ti je zot. E dimensionin është horizontal. Dhe qerrja lëvizë prej A në B, prej B në C, prej C në D, e dimensionin mbetet i njëjtë, rrafshi është i njëjtë. Me Tilopën dimensionin ndryshon, ajo bëhet vertikale, drejtimi nuk është më prej A në B, prej B në C, prej C në D, kjo i ngjanë udhëtimit me aeroplan, e jo me qerre qesh; nuk lëvizë drejtë por përpjetë. Me Tilopën mund të dalësh jashtë kohës. Me Patanxhalin ecë me kohën. Me Tilopën amshimi është dimension.

Ndoshta nuk je i vetëdijshëm, por dhjetë-njëzet vitet e fundit ka ngja mrekullia. Anija e re kozmike e ka ndryshuar plotësisht konceptin e vjetër të kohës – sepse ajo mund të lëvizë rreth tokës për një sekond. Ndoshta nuk do të jesh i vetëdijshëm problemit teorik. Për shembull, anija kozmike nisët nga Puna të dielen; mandej e bën një gjiro rreth botës – diku duhet të jetë e hënë, e diku mund të jetë e diel; nëse anija nisët të dielën; kështu anija nisët të dielën, kthehet mbrapa në të shtunën, e kalon të hënë dhe kthehet përsëri të dielen në Puna. I gjithë koncepti mbi kohën është zhdukur. Kjo duket absurde! Ti nisesh me gjashtëmbëdhjetin, kalon nëpër të shtatëmbëdhjetin, dhe prapë kthehesh në datë të njëjtë, me gjashtëmbëdhjetin. Për njëzet e katër orë këtë mund ta bësh disa herë. Çfarë do të thotë kjo? Kjo do të thotë se mund të kthehesh nëpër kohë, nga e diela në të shtunën, nga i

gjashtëmbëdhjeti në të pesëmbëdhjetin. Mund të nisesësh të hënën, me shtatëmbëdhjetin, dhe po atë ditë të kthehesh.

Me shpejtësin dhe dimensionin vertikal koha bëhet e irelevante. Koha është relevante për qerrën qesh, kjo botë është qerre qesh. Mendja e Tilopës është vertikale, vetëdija e tij është vertikale. Këtu qëndron dallimi në mes tantrës dhe jogës: joga është horizontale ndërsa tantra vertikale. Për të arritur joga të merrë miliona jetra, me ndihmën e tantrës mbërrinë për një sekond. Tantra thotë se koha është e parëndësishme, se nuk duhet të brengosesh për të. Tantra ka teknika, metoda, për të cilat thuhet se janë jo-metoda, me ndihmën e të cilave mundesh plotësisht të dorëzohesh, të kërcesh në humnerë.

Joga është përpjekje, tantra është jo-përpjekje. Duke i kushtuar mund, ti me energjinë tënde të dobët, ego minjatur, ti lufton kundër Tërsisë. Kjo do t'i merr me milion jetra, dhe do të duket e pamundur që ndonjëherë ta arrish ndritjen.

Kjo është sikur vala të luftojë kundër detit, e gjethi kundër drurit, apo dora jote të luftojë kundër trupit tënd. Kundër kujt ti lufton?

Joga është përpjekje, përpjekje intenzive. Joga është valë e cila lufton kundër rrymës, i kundërvihet rrymës. Në këtë mënyrë krejt çka është e natyrshme joga e mohon; e të gjitha për të cilat ajo përpiket janë të panatyrshme. Rruga e jogës është e panatyrshme: ajo është luftë kundër lumit dhe lëvizje kundër rrymës. Natyrisht, kjo është sfidë, e sfida mund të shpreh kënaqësi. Por, kush kënaqet në sfidë? Ego yt.

Vështirë është të gjendet jogi i cili nuk është egoist; shumë vështirë, është shumë e rrallë. Nëse mund të gjesh jogi i cili nuk është egoist, ajo është mrekulli e vërtetë. Është vështirë, sepse e tërë përpjekja e krijon egon, luftën. Do të gjesh jogi të përlur, por nëse pak më thellë shikoni, në përlulësinë e tij do ta gjesh egon e fshehur shumë dinakrisht, egon më dinak. Ata do t'ju thonë: “Ne në tokë jemi vetëm plehëra.” Por shiko në sytë e tyre – ata lavdrohen me përlulësinë e tyre. Ata thonë: “Nuk ka më të përlur se ne. Ne jemi njerëzit më të përlur.” E kjo është pikërisht ajo me çka nënkuptojmë me fjalën ego.

Nëse shkon kundër natyrës, do ta forcosh egon – sepse kjo është sfidë, e njerëzit i pëlqejnë sfidat. Jeta pa sfida është monotone sepe ego ndien uri. Egos i nevojitet ushqimi, ndërsa sfida e ushqen – për këtë arsye njerëzit kërkojnë sfida. Nëse nuk ka sfida, ata i krijojnë vet, për të pasur kundër kujt të luftojnë.

Tantra është rrugë natyrale: qëllimi është me qenë i çlirë dhe i natyrshëm. Nuk ke nevojë të luftosh kundër rrymës, vetëm lëvizë me të, rrjedh me të. Lumi patjetër do të derdhet në det, atëherë për çfarë arsye të

luftosh? Lëviz me lumin, bëhu një me të, dorëzoju. ‘Dorëzimi’ është fjalë kyçe e tantrës. “Vullneti” është fjalë kyçe për jogën. Joga është rrugë e vullnetit. Tantra është rrugë e dorëzimit.

Tantra është rrugë e dashurisë – sepse dashuria është dorëzim. Së pari këtë duhet kuptuar për të qenë si kristali të qarta fjalët e Tilopës. Duhet ta kuptosh se tantra ka tjetër dimension, dimensionin vertikal të dorëzimit; jo të luftës, por të lirisë dhe asaj që është e natyrshme, relaksimit. Çuang Ce thotë: “Lehtë është horizontalisht.” Me jogë, **vështirë** është vertikalisht; me tantrën, **lehtë** është vertikalisht.

Relaksohu dhe bëhu modest, s’ke nevojë të nxitosh. Tërësia vullnetarisht vet të pranon. Nuk ke nevojë të bësh përpjekje individuale e as të nxitosh për të arritur para se të vijë koha. Do të arrish kur për këtë të vijë koha. Vetëm prit. Tërësia lëvizë – përse po nxiton? Përse dëshiron të arrish para të tjerëve?

Është një tregim i mrekullueshëm për Budën: kishte arritë deri tek dera e parajsës. Natyrisht, njerëzit atje e kanë pritur. E kanë hapur derën dhe e kanë pritur. Por ai kishte kthyer shpinën dhe kishte shikuar **samsarën**, botën – kishte shikuar në miliona shpirtëra që janë në rrugë të njëjtë, që mundohen në vuajtje dhe mjerim, të cilët përpiqen të arrinë në parajsë dhe lumturi. Derëtari i kishte thënë: “Hyn, të lutem! Ne po të presim.” E Buda ishte përgjigjur: “Si mund të hy po qe se të tjerët nuk kanë hyrë. Do të pres. Kjo do të kishte qenë sikur duart e mia të kalojnë e këmbët të mbesin jasht. Do të pres. Nuk mund të hynë vetëm duart.”

Kjo është një prej kuptimeve më të thella të tantrës. Ajo thotë se, në të vërtetë, askush nuk mund të ndritet. Ne jemi pjesë të njëri tjetrit, ne i përkasim njëri tjetrit, ne jemi Tërësia! Dikush mund të bëhet maje, mund të bëhet valë shumë e madhe – por ajo mbete në lidhshmëri me valët e vogëla të cilat e rrethojnë. Vala nuk është vetëm, ajo mbetet një me detin dhe valët tjera. Si mundet vala vet të ndritet?

Në këtë tregim të mrekullueshëm thuhet se Buda ende pret. Ai pret, askush nuk është ishull, ne e përbëjmë kontinentin, ne jemi bashk. Unë ndoshta kam shkuar pak ma larg se sa ti, por nuk jam i ndar nga ti. Dhe tash, une thellë e di, për mua kjo nuk është më tregim – unë po ju pres. Tash kjo më nuk është alegori, tash e di se nuk ka ndritje individuale. Individet munden pak të shkojnë më larg, por kjo është e tëra, ata mbesin së bashku në Tërsinë.

Nëse personi i ndritur nuk është i vedijshtëm faktit se është pjesë e njerëzve tjerë, që është një me ata, atëherë, kush do ta kishte ditur këtë? Ne lëvizim si një qenie e vetme, dhe tantra thotë: “Për këtë arsye mos nxito, dhe mos u përpjek, mos i shty të tjerët, dhe mos provo të jesh i pari në rradhë –

bëhu i çlirë dhe i natyrshëm.” Gjithçka shkon kah ndritja. Kjo do të ndodhë. Mos u mundo rreth kësaj. Nëse këtë mund ta kuptosh, atëherë je afër, relaksohu. Përndryshe njerëzit religjioz bëhen shumë të tensionuar. Madje edhe njerëzit e rëndomët, njerëzit e botës nuk janë aq të tensionuar.

Njerëzit e zakonshëm, njerëzit e botës kanë caqe të botës. Natyrisht se edhe këta janë të tensionuar, por jo aq shumë sa njerëzit religjioz, sepse këta janë të tensionuar për një botë tjetër që është shumë e largët, e padukshme, dhe kurrë nuk janë të sigurtë se a ekziston fare ajo. Mandej lajmërohet problemi tjetër: mos, ndoshta, po e braktisin këtë botë për një tjetër e cila ndoshta edhe nuk ekziston? Ata gjithmonë janë në mundime dhe shqetësime psikike. Mos u bë besimtar i tillë.

Për mua, njeriu religjioz është i çlirë dhe i natyrshëm. Ai nuk brengoset për këtë apo atë botë. Ai fare nuk brengoset, ai jeton dhe kënaqet. Ky moment për të është i vetmi moment, momenti tjetër do të përkujdeset vet për veti. Kur vjen çasti tjetër, ai do ta pranojë dhe do t’i gëzohet, i plotësuar me lumturi. Personi religjioz nuk është i orientuar në cak. Të jesh i orientuar në cak do të thotë të jesh i lidhur me botën. Caku yt mund të jetë Zoti - kjo nuk dallon.

Tantra me të vërtetë është e mrekullueshme. Tantra është kuptueshmëri supreme dhe ligj suprem. Nëse nuk mund ta kuptosh tantrën, atëherë për ty është joga. Nëse e kupton tantrën, atëherë mos u merr me teknika të vogëla. Kur është anija këtu, kush më mërzhitet për barka?

Në budizëm ekzistojnë dy drejtime. Emrat e drejtimeve janë shumë, shumë simbolike. Drejtimi i parë është i njohur si **Hinayana**, karroca e vogël. Kjo është rruga e jogës, barkë e vogël: vetëm vet mund të ulesh në të, barka është aq e vogël sa që askend nuk mund ta pranosh. Juginët ecin vetëm. **Hinayana** do të thotë barkë shumë e vogël. Drejtimi tjetër budist quhet **Mahayana**, barkë e madhe, karrocë e madhe. Ne të mund të ulen me miliona, e gjithë bota mund të hy në të.

Mahayana është rrugë e tantrës, a **Hinayana** është rrugë e jogës. Tilopa është **Mahayanist**, njeri i cili beson në mjet të madh transportues, në ligj të madh.

Barkat e vogëla janë për personat egoist të cilët askend nuk mund ta tolerojnë pranë vetes, të cilët i mjaftojnë vetëm vetes, të cilët janë kritik të mëdhenjë, të cilër gjithmonë i gjykojnë të tjerët: “Përpiqesh atje të arrish? Nuk mund të arrish, kjo është shumë e vështirë, vetëm rrall kush e arrinë.” Ata nuk do të lejojnë të hysh në barkë. **Mahayana** thellë i do të gjithë. Çdokush mund të hy. Në të vërtetë, për këtë nuk ekziston kurrfarë kushti.

Njerëzit vijnë dhe më thonë: “Ti të gjithëve u ofron **sannyas**? **Sannyas** kurrë nuk është dhënë në këtë mënyrë. Për të parën herë, në gjithë

historinë e njerëzimit, unë po jap **sannyas** pa kurrfarë kushti. **Sannyas** gjithmonë ka qenë për ata njerëz që janë shumë egoist, për ata që lakojnë për botën tjetër, të cilët gjykojnë, të cilët helmojnë, për ata që thonë se krejt është gabim, se të gjithë janë mëkatar, se krejt jeta është mëkat, sytë e të cilëve gjithmonë flasin se janë më të mëdhenjë se ti; se je përgjithmonë i gjykuar, se për ty është vetëm ferri. Ata janë **sannyasinë** të mëdhenjë; ata e mohojnë botën, botën e ndytësirave, mëkateve dhe helmeve, a edhe më tutje qëndrojnë në të. **Sannyasinët** janë egoistat më të mëdhenjë.

Për të parën herë kam lejuar të hynë të gjithë, e kam hapur derën. Në të vërtetë, plotësisht e kam hjekur, kështu që më nuk mund ta mbylli. Përse? Për shkak se qëndrimi im është, qëndrim i tantrës, e jo i jogës. Kam folur për Pantaxhalin për ata të cilët nuk mund ta kuptojnë tantrën, përndryshe qëndrimi im është tantrist – të gjithë janë të mirëseardhur. Nëse Zoti iu ofron mirëseardhje, kush jam unë...? Nëse e gjithë bota të përkrah e ekzistenca të duron, e jo vetëm që të duron, por edhe të jep energji dhe jetë, kush jam unë...? Madje edhe nëse bën mëkat, ekzistenca kurrë nuk thotë: “Jo, jo për ty më nuk ka energji, prej tash më nuk do të kesh ajr. Mjaft! Ke bërë shumë marrëzira.” Jo, Energjia vazhdon të të ipet. Kurrë s’ka pas kurrfarë mungese të ajrit: Ekzistenca vazhdon të të përkrah.

Ka ndodh: mistiku i Muhamedit, me emrin Xhunaid, e kishte pyetur njëherë Zotin për fqinju e tij: “Ky njeri është aq i keq sa që krejt fshatit i bën vetëm dëm.” E Xhunaid gjatë gjithë kohës së lutjes kishte dëgjuar zërin se si i thoshte: “Nëse unë e kam pranuar, kush je ti që e refuzon?” Xhunaid në autobiografin e tij e kishte shkruar: “Kurrë më për gjëra të tilla nuk e kam pyetur, kjo nga ana ime ka qenë marrëzi. Nëse Ai këtij njeriu i ka dhënë lindje, nëse i ndihmon të jetojë, e jo vetëm të jetojë, por edhe të përparojë dhe të lulëzojë, kush jam, atëherë, unë...?”

Ekzistenca të jep jetë pakushte. Unë të jap **sannyas** pa kushte. Nëse Ekzistenca ashtu pafundësisht në ty shpreson sa ti nuk mund ta shkatërrosh atë shpresë, kush jam unë...?

Tantra është krejt. Ajo nuk është vetëm për disa të zgjedhur. Ajo bëhet rrugë për një pakicë sepse nuk munden të gjithë ta kuptojnë, por ajo është e dedikuar për të gjithë. Ajo është për të gjithë që janë të gatshëm për kërcim.

Përpiku tash ta kuptosh:

Në Mahamudra të gjitha mëkatet janë të djegura.

Ata duhen me qenë të balansuar me vepra të mira.

Në Mahamudra të gjitha mëkatet janë të djegura.

Përsëri e përsëri çka është Mahamudra? Çfarë po ndodhë? Mahamudra është gjendje e ekzistimit tënd të pandar nga Totaliteti. Mahamundra është sikurse orgazëm i thellë seksual me Tërësinë.

Kur dy dashnorë janë në orgazëm të thellë seksual, ata zhduken njëri në tjetrin. Atëherë më femra nuk është femër, e as mashkulli më nuk është mashkull. Ata ekzistojnë si rrathët e **jin jang**-ut, reagojnë njëri ndaj tjetrit, takohen njëri me tjetrin, shkrihen në njëri tjetrin duke e harruar identitetin e vet. Për këtë arsye dashuria është aq e mrekullueshme. Kjo gjendje quhet **mudra**, gjendja e orgazmit të thellë në aktin seksual quhet **mudra**. E gjendja e fundit të orgazmit me Tërësinë quhet **Mahamudra**, orgazma e madh.

Çfarë ndodh në orgazëm? Këtë duhet ta kuptosh, sepse vetëm kjo ta ofron çelsin për orgazmën përfundimtare. Çfarë ndodh? Kur janë dy dashnorë bashkë, mos e harro këtë: dy dashnorë, jo burrë e grua, sepse në mes burrit dhe gruas kjo nuk ndodhë kurrë, sepse roli i bashkëshortëve me kohë bëhet gjithnjë e më i ngurtë, ata më nuk janë të ndieshëm, fluid. “Burrë” është bërë rol, “grua” është bërë rol; ata aktrojnë; gruaja aktron gruan pavarësisht se a i pëlqen apo jo; burri aktron burrin. Kjo bëhet e zakonshme.

Njëherë e kam pyetur Mulla Nasradinin: “Qe sa vjet je në bashkëshortësi?”

Është përgjigjur: “Njëzet vjet të tepërta.”

Atëherë e kam pyetur: “Përse po i quan të tepërta?”

Ai më tha: “Kur ta shohësh gruan time do ta kuptosh.”

Gratë dhe burrat janë fenomen shoqëror, bashkëshortësia është institucion, ajo nuk është marrëdhënie, ky është fenomen i obliguar – jo për shkak të dashurisë, po për tjera arsye: materiale, sigurisë, për fëmijë, shoqërisë, kulturës, religjionit, për gjithçka tjetër përveç dashurisë.

Orgazma gati kurrë nuk ngjanë ne mes burrit dhe gruas – përveç nëse nuk janë dashnorë. Kjo është e mundur: mund të jesh edhe burrë edhe dashnor, mund ta duash gruan tënde. Kjo është krejtësisht diçka tjetër, por kjo atëherë nuk është bashkëshortësi, nuk është institucion.

Në Lindje njerëzit plotësisht e kanë harruar se çka është orgazma sepse martesë ekziston me mijra vjet. Nuk kam takuar asnjë grua induse e cila di se çka është orgazma. Disa gra në Perëndim njëzet vjet e fundit janë bërë të vetëdijshme se orgazma është diçka e cila ia vlenë të arrihet. Përndryshe, gratë plotësisht kanë harruar se janë të afta ta përjetojnë orgazmën.

Kjo është njëra prej fatkeqësive më të mëdha që i ka ndodhë njerëzimit. E kur gruaja nuk mund ta përjetojë orgazmën, as burri nuk do ta

përjetojë, sepse orgazma është takim i dyve. Vetëm bashkë mund ta përjetojnë, kur treten njëri në tjetrin. Nuk mundet njëri ta përjetojë, e tjetri jo – kjo nuk është e mundur. Është i mundur relaksimi, ejakulimi, është i mundur çlirimi, por jo edhe orgazma. Çka është orgazma?

Orgazma është gjendje kur trupin më nuk e ndien si materie. Ajo vibron si energji, elektricitet. Ajo vibron aq thellë, nga vetë rrënja e qenies, kështu që krejtësisht harron se është materiale. Ky bëhet fenomen elektrik, edhe është fenomen elektrik.

Tash fizikantët thonë se metria nuk ekziston, se e gjithë materia është vetëm iluzion; ajo që ekziston thellë poshtë është elektricitet, jo-metrie. Në orgazëm depërton deri tek këto shtresat më të thella të trupit tënd në të cilat materia më nuk ekziston, por vetëm valët energjetike; ti bëhesh energji e cila vallëzon, vibron, por jo më si materie. Edhe e dashura jote poashtu pulson.

Dhe, ngadal, nëse dashurohen dhe i dorëzohen njëri tjetrit, i dorëzohen çastit të pulsimit, vibrimit, vetë ekzistencës, dhe nuk do të frikësohen – sepse kjo është e ngjajshme me vdekjen. Kur trupi i humbë kufijet, atëherë esenca e tij materiale avullon, dhe mbetet vetëm ritmi subtil i energjisë, kjo do të bëhet sikur më nuk je.

Në këtë mund të hysh vetëm përmes dashurisë. Dashuria i përngjanë vdekjes. Do të vdesësh më masë sa i përmbahesh **formës** sate materiale. Do të vdesësh në aq masë sa mendon se je trup. Do të vdesësh si trup; e do të lindësh si energji, energji jete. E kur gruaja dhe burri, apo dashnortë, fillojnë të vibrojnë në ritëm të njëjtë, dhe kur rrahjet e zemrave të tyre harmonizohen, atëherë do të krijohet harmonia – atëherë ngjanë orgazma, ata më nuk janë dy. Ky është kuptimi i **jīn jang**-ut: jīn lëvizë kah jangu dhe jangu lëvizë kah jīni. Mashkulli fundoset në femrën, femra fundoset në mashkullin. Tash ata janë rreth dhe vibrojnë bashkë, pulsojnë bashkë. Zemrat e tyre rrahin bashkë, ata janë bërë melodi, harmoni. Kjo është muzika më e lartësuar, në krahasim me këtë të gjitha muzikat tjera janë të zbehta, janë vetëm hije të saj.

Në orgazëm dy vibrojnë si një. Kur e njëjta të ndodhë, por jo me personin tjetër, por me krejt Ekzistencën, atëherë kjo është Mahamudra, atëherë kjo është orgazma e madhe. Kjo ndodhë. Dua t'ju tregoj se si ta provoni ta arrini Mahamundrën, orgazmin e madh.

Në Indonezi jeton Bapak Subuh, janë të rrallë njerëzit si ky. Ai spontanisht ka ardhur deri tek teknika e quajtur **latihan**. Ai në të është ngatërruar, por **latihan** është njëra ndër teknikat më të vjetra tantriste. Ajo nuk është ndonjë zbulim i ri; **latihan** është hap i parë kah Mahamudra. Ajo e bënë që trupi të vibrojë, të bëhet energji, josubstancial, jomaterial, i lejon trupit t'i shkrijë dhe zgjerojë kufijtë e vet.

Bapak Suduh është mysliman por lëvizja e tij është e njohur me emrin “Subud” Nocioni është budist dhe përbëhet prej fjalëve “su”, “bu” dhe “dha” – “su” do të thotë *sushila*, “bu” vjen nga fjala “Buda”, “dha” nga fjala *dharma*; “Subud” do të thotë “sushila-Buddha-dharma”: ligji i virtytit të madh, i cili buron nga Buda, ligji i Budës për virtytin e madh. Kjo është ajo të cilën Tilopa e quan Mësimi i Madh.

Latihan është i thjeshtë. Ky është hapi i parë. Vetëm rri i relaksuar, butësisht dhe natyrshëm. Preferohet të jesh vetëm, që askush mos të trazoj. Mbyllu në dhomë dhe rri vetëm. Prezenca e dikujt i cili veç e ka kaluar **latihan** mund të të ndihmoj shumë, vetë prezenca e tij do të ndikojë si katalizator, ai bëhet çelës. Për këtë arsye dikush i cili pak ka përparuar në këtë drejtim lehtë mund të të çelë. Por mundesh edhe vet të çiles, vetëm se nevojitet pak më tepër kohë. Përndryshe nuk është keq me pas dikë i cili të hapë.

Kur ai i cili hapë ulet pranë teje dhe fillon **latihan** e tij, ti vetëm rri, e energjia e tij do të nisë të pulsojë me ty, energjia e tij do të nisë të rrotullohet rreth teje dhe do të rrethojë si aromë – papritmas do të fillosh ta dëgjosh muzikën. Sikur të ishte aty ndonjë këngëtar i mirë, apo sikur dikush të luante në ndonjë instrument, ti do të fillosh të luash me këmbë, do të fillosh të pulsosh. Pikërisht kështu: thellë brenda tij energjia fillon të lëvizë, dhe i tërë kualiteti i dhomës fillon të ndryshojë.

Ti asgjë nuk duhet të bësh, ti vetëm qëndro aty, i relaksuar dhe i natyrshëm, dhe vetëm pritë të të ndodhë diçka. Nëse trupi yt fillon të lëvizë, ti duhet vetëm të bashkëpunosh dhe të lejosh. Bashkëpunimi s’duhet të të jetë shumë i afërt, nuk duhet asgjë të detyrosh, vetëm duhet të lejosh. Trupi yt përnjëherë do të fillojë të rrotullohet sikur diçka ta kishte kapluar, sikur një energji të lëshohet nga lart mbi ty, është sikur me ardhë reja dhe me të rrethue – dhe tash reja të ka pushtuar, dhe reja depërton në tupin tënd. Duart e tua ngriten duke bërë lëvizje të lehta, fillon vallëzimi i lëvizjeve të lehta; trupi yt ngritet.

Nëse di diçka rreth shkrimit automatik do ta kesh më lehtë ta përcjellësh atë që bëhet në **latihan**. Gjatë shkrimit automatik ti e merr në dorë lapsin, i mbyll sytë dhe pret – përnjëherë në dorë e ndien dridhjen: dora jote është e pushtuar, sikur të hy diçka në të. Ti asgjë nuk bën, sepse atëherë do të ishte vepër e jote e jo e e anës tjetër. Ti duhet vetëm t’i lejosh, që me sy mbyllur dhe i relaksuar ta presësh dridhjen, dhe dora të fillojë vetë të lëvizë. Ti vetëm lejon, kjo është e tëra. Nuk guxon t’i rezistosh, sepse shumë lehtë mund ta refuzosh. Energjia është shumë subtile, në fillim është e dobët. Lehtë mund ta ndalosh sepse energjia nuk është agresive. Nëse këtë nuk e lejon, as nuk do të ndodhë. Nëse dyshon, dora jote do të rezistojë, dhe prapë

asgjë nuk do të ndodhë. Për këtë arsye besimi, *shraddha*, është aq i rëndësishëm. Vetëm beso dhe jepi dorës liri; ngadal, dora do të fillojë të lëvizë, do të fillojë të vizatojë rrath mbi letër – lejoje këtë. Dhe në atë moment dikush, apo ti vet, duhet pyetur. Lejo që pyetja të vijë spontanisht, padetyrim, vetëm shtro pyetje dhe prit. Dhe shumë shpejt përgjigjja do të jetë e shkruar.

Prej dhejtë personave të cilët do të provojnë ta bëjnë këtë, tre do të jenë në gjendje të shkruajnë automatikisht. Tridhjetë përqind e njerëzve nuk janë të vetëdijshëm se mund të jenë aq pranues. E kjo në jetën tënde mund të bëhet forcë e madhe. Shpjegime të ndryshme të asaj që ngjanë, dhe përvojat e ndryshme – fare nuk janë me rëndësi. Shpjegimin më të thellë, të cilin unë e konsideroj të sakt, është se qendrat e tua më të larta i pushtojnë qendrat e tua të ulëta. Maja më e lartë e vetëdijës sate lidhet me mendjen më të ulët të nënvetëdijës sate. Ti pyet, dhe qenia jote e brendshme përgjigjet. Askush tjetër nuk është përpos qenies sate të brendshme të cilën ti nuk e njeh, e cila është më superiore se ti.

Qenie jote më e fshehtë personale është mundësia më e madhe e lulëzimit tënd. Kjo është sikur lulja posedon përgjigje në vend të farës. Fara nuk di, por lulja...mundësia jote, të posedoj përgjigje në vend të sotmës sate; sikur mundësia jote më e lartë ta zë vendin e cilësdo formë që je ti, dhe përgjigjet. Apo e ardhmja t'ia zë vendin të shkuarës, e panjohura t'ia zë vendin të njohurës, e paforma ia zë vendin formës – të gjitha këto janë metafora, por unë po e ndiej se po e kuptoni domethënjen e tyre – sikur pleqëria jote t'ia zë vendin fëmijërisë tënd, dhe të përgjigjet.

Njëjtë ndodhë edhe me trupin në *latihan*. Gjatë shkruarjes automatike vetëm dorës i lejohet të jetë e lirë dhe e natyrshme. Në *latihan* ti i jep liri krejt trupit, pret, bashkëpunon, derisa papritmas nuk e ndien se diçka po të shtynë...dora vetvetiu ngritet, sikur dikush e ngritë me litar të padukshëm – lejoje këtë. Fillon edhe këmba të lëvizë; fillon të rrotullohesh, e fillon vallëzimin e vogël, shumë kaotik, joritmik, joharmonik. Por, dal nga dal, sa më thellë që zhytesh, gjithçka do të futet në ritmin e vet harmonik. Atëherë kaosi zhduket, gjithçka rregullohet, disciplinohet, po jo për shkak të detyrimit tënd. Mundësia jote më e madhe qëndron në atë ta zësh vendin e trupit tënd më të ulët dhe ta lëvizësh.

Latihan është hapi i parë. Me kohë do ta kuptosh se sa është i këndshëm për ta praktikuar, sepse do ta ndiesh se po ngjanë takimi midis teje dhe universit. Por ky është vetëm hapi i parë. Për këtë arsye në Subud diçka mungon. Hapi i parë vetvetiu është i mirë, por nuk është edhe i fundit. Dëshiroj që këtë ta punoni më së paku tridhjetë minuta – gashtëdhjetë kishte

me qenë mrekulli. Me kohë tridhjetë minutshi i vallëzimit *latihan* do të shkojë në gjashtëdhjet minuta.

Për gjashtëdhjetë minuta vallëzimi, çdo pore, çdo qelizë e trupit tënd do të pastrohet: kjo është katarzë, e ti je plotësisht i regjeneruar, e gjithë ndytësira është djegur. Kjo është ajo që thotë Tilopa: Në Mahamudra të gjitha mëkatet janë të djegura.” E shkuara ka ra në zjarr. Kjo është lindje e re, rilindje. Dhe ti e ndien se si energjia rrjedhë gjithandej rreth teje, jasht e brenda. E vallëzimi nuk është vetëm nga jasht...së shpejti, kur bëhesh i vëmendshëm, do ta ndiejsh vallëzimin e brendshëm. Nuk vallëzon vetëm trupi yt, brenda tij gjithashtu edhe energjia vallëzon: ata bashkëpunojnë. Dhe atëherë fillon pulsimi, dhe mund ta ndiesh se po pulson me universin – do ta zbulosh ritimin e universit.

Për këtë nevoiten tridhjetë deri në gjashtëdhjetë minuta. Fillo me tridhjetë përfundoje me gjashtëdhjetë. Diku në mes do ta gjesh kohën optimale. Dhe do të arrish deri tek njohja: nëse dyzet minuta ndiejn se je i harmonizuar me rrethin, atëherë kjo është koha jote e vërtetë. Nëse e ndien harmonizimin njëzet minuta, atëherë aq të nevojitet. Meditimi yt duhet të shkojë përtej kësaj: nëse je i harmonizuar dhjetë minuta, njëzet do të mjaftojnë. Nëse këtë e ndien pesëmbëdhjetë minuta, tridhjetë do të mjaftojnë. Puno dyfish, mos e lësho asnjë çast, në këtë mënyrë plotësisht do të pastrohesh. Përfundoje me lutje.

Kur je plotësisht i pastruar dhe ndien se trupi yt është freskuar – se je i lagur me energji, se është bërë i integruar, i pandar; se substancialiteti i ti ka humbë, dhe më tapër e ndien si energji, lëvizje, proces, e jo materie – atëherë je i gatshëm. Mandej përkulu në tokë.

Përkulja është e mrekullueshme; sikur që përkulen sufistët apo myslimanët në xhamitë e tyre, përkulu edhe ti, sepe kjo është pozita më e mirë për *latihan*. Atëherë sumbyllur ngriti duart kah qielli, dhe ndieje veten sikur brakë e zbrazët, bambus i zbrazët: si poç i zbrzët. Koka jote është gryka e poçit, dhe energjia lahtashëm derdhet në të, sikur të jesh nën ujëvarë. Dhe ti me të vërtetë do të qëndrosh nën ujëvarë. Pas *latihan*-it do ta ndiesh këtë. Kjo është sikur të qëndrosh nën ujëvarë, e jo nën dush. Kur je i gatshëm, ajo fillon të bije bujshëm, e trupi yt do të fillojë të dridhet, të shkundet si gjethi në erë të fortë. Të njëjtën do ta ndiejsh pas *latihan*-it. Ndieje se je i zbrazët, se në ty nuk ka asgjë, vetëm zbrazëtia – energjia do ta plotësojë, plotësisht do të mbushë.

Lejoj që sa ma thellë që është e mundur të derdhet në ty, për të mundur të depërtojë në pjesët më të largëta të trupit tënd, shpirtit dhe mendjes. Kur ta ndjesh se plotësisht je plotësuar, kur krejt trupi dridhet, përkulu, preke tokën me ballë, dhe qëndro si bambusi i zbrzët.

Këtë duhet bërë shtatë herë. Merre nga qielli dhe derdhe në tokë dhe puthe. Derdhe – plotësisht zbrazu. Derdhe sa ndien që ke, plotësisht zbrazu. Mandej përsëri ngriti duart, përsëri mbushu dhe zbrazu. Bëne këtë shtatë herë, se çdoherë depërton në një **chakra** të trupit, në një qendër të trupit, çdoherë futet më thellë në ty. Nëse e bën më pak se shtatë herë ndihesh i tensionuar, sepse energjia do të mbes diku në mes e robëruar.

Jo, ajo duhet të depërtoj në të gjitha shtatë **chakrat** e trupit tënd, kështu që të bëhesh kalim plotësisht i zbrazët. Energjia bie nga qielli dhe shkon në tokë, ti e tokëzon, ti energjinë vetëm e përçon deri në tokë. Pikërisht si elektriciteti: për ta përçarë elektricitetit nevojitet që në tokë ta fusim telin. Energjia vjen nga qielli dhe përmes saj futet në tokë, ti bëhesh tokëzim – bambus i zbrazët i cili e përçon energjinë. Bëne këtë shtatë herë – mundesh edhe ma shumë, por ma pak jo. Dhe kjo do të ishte e gjithë Mahamudra.

Nëse këtë e bën për çdo ditë, diku pas tre muajsh do ta ndjesh se ti më nuk je. Vetëm energjia do të pulsojë me universin – askush nuk është aty, ego plotësisht është zhdukur, ai i cili diçka ka bërë është zhdukur. Universi është aty, edhe ti je aty, valët pulsojnë me detin – kjo është Mahamudra. Kjo është orgazma e fundit, tash është e mundur gjendja **më e lumtur** e vetëdijës.

Kjo është sikur kur dy dashnorë çojnë dashuri, e këtë shumëzoi me milion, sepse tash çonë dashuri me krejt universin. Për këtë arsye tantra njihet si joga e seksit. Tantra është e njohur si Rruga e Dashurisë.

*Në Mahamudra të gjitha mëkatet digjen;
në Mahamudra çlirohesh
nga burgu i kësaj bote.
Ky është ndriçim suprem i Darmës.
Ata të cilët në këtë nuk besojnë janë të marrë,
të cilët përgjithmonë zhyten në mjerim dhe pikëllim.*

E Tilopa është jashtëzakonisht i qartë. Ai është plotësisht i sinqertë. Ai thotë: “*Ata të cilët në këtë nuk besojnë janë të marrë.*”

Përse ai i quanë të marrë? Nuk i quanë mëkatar, apo joreligjioz, por thjesht të marrë – sepse nëse në këtë nuk besojnë, e lëshojnë lumturinë më të madhe të cilën kjo jetë ua ofron. Ata janë, thjesht, budalla! E ajo nuk do të ndodhë po qe se nuk i beson. Krejt derisa nuk fiton aq besim sa që t’i dorëzohesh plotësisht. lumturia, të gjitha momentet e lumtura ngjajnë vetëm kur dorëzohesh plotësisht. madje edhe vdekja është e bukur po qe se mund t’i dorëzohesh, e çka tek të thuhet për jetën? Nëse dorëzohesh, natyrisht, jeta

është lumturia më e madhe, ajo është bekim. Ti po e lëshon dhuratën supreme sepse nuk je në gjendje të besosh.

Nëse dëshiron diçka të mësosh, mëso me besim - asgjë tjetër nuk të nevojitet. Ti je i mjerë, asgjë tjetër nuk do të ndihmojë – mëso duke besuar. Nëse ndien se jeta s'ka kurrfarë kuptimi, dhe vetë ndihesh i pakuptimt, asgjë tjetër nuk do të ndihmojë – derisa nuk mësohesh të besosh në atë që mëson. Besimi jep kuptim, sepse besimi të bën të aftë që t'i lejosh Tërësisë të zbres në ty.

*Ata të cilët në këtë nuk besojnë janë të marrë,
të cilët përgjithmonë zhyten në mjerim dhe pikëllim.*

*Në luftë për çlirim
duhet mbështetur në Gurun.
Kur mendja jote e pranon bekimin e tij,
çlirimin e ke në duar.*

Kush i beson Guru-s? Kush i beson Mjeshtrit? Sepe e panjohura është shume larg prej teje. Ajo është vetëm ëndërr, shpresë më e madhe, dëshirë të cilën dëshiron ta realizosh.

Më dëgjo; unë mund të të flas për lumturinë, por lumturia mbetet vetëm fjalë. Mund ta dëshirosh, por ti nuk e di se çka është ajo, e ke të panjohur shijen e saj. Ajo prej teje është shumë larg. Ti je në mundim dhe mjerim të thellë. Në mjerimin dhe mundimin tënd ndoshta do të fillosh të mendosh dhe shpresosh, se e dëshiron lumturinë, por kjo nuk do të ndihmojë – ty të nevojitet shija e saj e vërtetë. Kush do ta ofrojë këtë? Vetëm ai i cili e ka shijuar mund të të bëhetë çelës. Ai mund të veprojë si katalizator. Ai asgjë nuk do të bëjë, mjafton prezenca e tij, dhe e Panjohura do të rrjedhë përmes tij në ty. Ai është si dritare. Dera jote është e mbyllur? – por e tij nuk është. Dritaret e tua janë të mbyllura? – të tij nuk janë. Dritaret e tua janë të mbyllura dhe ke harruar se si hapen? – dritaret e tija nuk janë të mbyllura. Përmes tyre mund ta shohësh qiellin, përmes tij mund ta shohësh shndritjen.

Mjeshtri apo Guru nuk janë asgjë tjetër përveç dritare. Duhet të kalosh nëpër ta, duhet t'i shijosh – tek atëherë do të mund t'i hapësh dritaret e tua. Përndryshe e tëra do të mbetet vetëm në fjalë. Mund ta lexosh Tilopën, por derisa nuk e gjenë asgjë nuk do të ndodhë. Mendja jote do të vazhdojë të flasë: “Ndoshta ai është i çmendur, halucinon, ëndërron, ndoshta është filozof i cili veç mendon, apo është poet?” Por si mund të të ngjajë kjo? Si është e mundur që ti të bëhesh i lumturuar? Ti e njeh vetëm njerimin dhe

vuajtjen, e njeh vetëm helmin. Nuk beson në ilaq. Nuk e din se ilaqi ekziston, atëherë si mund të besosh në të?

Mjeshtri nuk është asgjë tjetër përveç se personifikim i fenomenit të lumturisë absolute. Ajo në të vibron. Nëse i beson, ato vibrime do të prekin edhe ty. Mjeshtri nuk është mësues, ai nuk të mëson. Mjeshtrit nuk i interesojnë mësimet apo ligjet – Mjeshtri është prezencë. Nëse i beson ai bëhet i afrueshëm. Mjeshtri është vetë afrimi. Përmes tij do ta fitosh shndëritjen e parë të Hyjnisë. Dhe mandej mund ta vazhdosh rrugën tënde.

*Në luftë për çlirim
duhet mbështetur në Gurun.
Kur mendja jote e pranon bekimin e tij,
çlirimin e ke në duar.*

Mjeshtri nuk mund të ta jap çlirimin, por mund të të çojë deri tek dera i çlirimit. Mjeshtri nuk mund të ta jap çlirimin, këtë duhet ta arrish vet, sepse ajo e cila ipet nga dikush, mund të të merret nga dikush tjetër. Vetëm ajo që është e jotja, është e jotja. Mjeshtri këtë nuk mund të ta jap. Ai mund të ta jap vetëm bekimin – por bekimi i tij është fenomen esencial. Përmes tij ti mund ta shohësh të ardhmen personale. Përmes tij mund ta zbulosh fatin tënd. Përmes tij edhe maja më e largët bëhet e afërt. Përmes tij fillon të ngjitesh, sikur hija e cila përpiqet të ngritet në qiell. Bekimi i tij mund të ta ujit farën tënde.

Në Lindje bekimi i Mjeshtrit është shumë, shumë simbolik. Perëndimi ka mbet plotësisht i painformuar mbi këtë fenomen. Perëndimi di për mësues, por jo edhe për Mjeshtrë. Mësues janë ata të cilët të mësojnë për të vërtetën. Mjeshtrit janë ata të cilët ta japin shijen e të vërtetës. Mësues mund të jetë edhe dikush që nuk ka përvojë personale, edhe atë e kanë mësuar mësuesit tjerë. Kërko Mjeshtrë – mësues ka mjaft, Mjeshtrit janë të rrallë.

E tash, si të gjendet Mjeshtri? Vetëm nisu. Sa herë që dëgjon se dikush është ndritur, shko dhe bëhu pranues. Mos u bën mendimtar, më tepër bëhu dashnor – sepse Mjeshtrin do ta gjesh me emocion. Mësuesin do ta gjesh përmes mendimit: e dëgjon mësuesin, aty është shpjegimi logjik i tij, aty janë dëshmitë e tij. Haje Mjeshtrin, pije Mjeshtrin. Dëgjimi nuk do të ndihmojë sepse ku është fenomen i gjallë; energjia është aty. Vetëm nëse e han dhe e pin do të bëhesh i vetëdijshëm dallimit të kualitetit të qenies.

Nevoitet pranimi gjigant, pranimi femror për t'u gjetur Mjeshtri. Nëse je i pranueshëm para Mjeshtrit të gjallë përnjëherë diçka do të kyçet. Mos bën asgjë vet – thjesht qëndro prezent. Ky është fenomen aq i rëndësishëm energjetik sa që papritmas diçka do të kyçet, dhe ti do të kapesh. Ky është

fenomen erotik. Askush nuk mund ta thotë: “E kam gjetur Mjeshterin.” Për këtë nuk ka dëshmi. As mos provo, sepse çdokush mund ta dëshmojë të kundërtën. E ke gjetë, dhe ti këtë e di: e ke shijuar, dhe ti këtë e di. Kjo njohuri buron nga zemra, nga ndenjat.

Tilopa thotë:

*Në luftë për çlirim
duhet mbështetur në Gurun.
Kur mendja jote e pranon bekimin e tij,
çlirimin e ke në duar.*

Vetë fjala “Guru” është shumë më domethënëse. Fjala “mësues” nuk e ka këtë kuptim. Mësues është dikush i cili ka zotëruar diçka, që ka kaluar trajnim të gjatë, i cili është disiplinuar, i cili është përgatitur për Mësues. Guru është diçka krejtësisht tjetër.

Me emrin “guru” emërtohet dikush që është shumë, shumë i rënd si reja e cila pret etjen tënde për t’u zbrazur; si lule e peshuar nga aroma, e cila pret hundën tënde që në të të depërtojë. Fjala “guru” do të thotë i rënd, shumë i rënd, i rënduar nga pesha e energjisë dhe të Panjohurës, i rënduar nga Hyjnorja, i rënd si gruaja me barrë.

Guru është i mbarsur me Zot. Për këtë arsye ne në Lindje themi se Guru është Zot. Kjo në Perëndim vështirë mund të kuptohet sepse në Perëndim fjala Zot ka kuptimin e krijuesit. Ne ne Lindje nuk bezdisemi shumë për krijuesin. Ne Gurun e quajm Zot. Përse? Sepse është i mbarsur nga Hyjnia. Sepse është i rënduar nga Hyjnia – është i gatshëm për t’u zbrazur. Nevoitet vetëm etja jote, toka e etur.

Në të vërtetë, ai me asgjë nuk ka zotëruar, nuk ka kaluar kurrfarë trajnimi, nuk është disiplinuar; nuk ka kurrfarë arti me të cilën ai është bërë Mjeshtër – jo. Ai e jeton jetën në tërsi, jo me ndihmën e disiplinës, veç çlirë dhe natyrshëm. Ai veten nuk e detyron. Ai lëvizë me erën, ai e lejon natyrën ta udhëheqë në drejtimin e saj. Përmes miliona përvojave të vuajtjes dhe dhimbjes, lumturisë dhe gëzimit, ai është pjekur, është bërë i pjekur.

Guru është frutë i rënd, i pjekur, i cili pret vetëm të bie.

Nëse je i gatshëm për ta pranuar, ai do të bie në ty.

Guru është plotësisht fenomen i Lindjes. Perëndim ende nuk është i vetdijshëm për të. Në Perëndim kjo është vështirë të ndihet: “Përse t’i përkulem Gurus? Përse ta vëm kokën në këmbët e tij? Kjo duket poshtuese.” Por, nëse dëshiron ta pranosh, duhet të përkulesh. Ai është i rënd, ai mund të zbrazetë, por duhet të përkulesh, se ndryshe nuk mund ta pranosh.

Kur nxënësi ne besim të plotë përkulet para këmbëve të Mjeshtrit, ngjanë diçka të cilën sytë nuk mund ta shohin. Energjia zbret nga Mjeshtri tek nxënësi. Nëse bëhesh i vetëdijshëm mund ta shohësh aurën e Mjeshtrit, ylberin e tij, se si ajo vetë hynë në nxënësin, me të vërtetë do të shohësh se çfarë po ngjanë.

Mjeshtri është mbarsur me energji Hyjnore. Energjia e tij është e pafundme, kështu që pafundësisht mund të zbrazet në nxënë. Ai mund të punojë me miliona nxënës. Kurrë nuk harxhohet sepse është në lidhshmëri me Tërësinë, e ka gjetë burimin e tërësisë. Për të tij mund të hedhesh në greminë. Për t'iu dorëzuar Zotit është paksa më e komplikuar sepse nuk e di se ku është Ai. Ai kurrë askujtë nuk i ka dhënë adresë. Por Gurun mund ta gjesh. Nëse më pyet se çka është Guru, do të them se Guru është adresa e Zotit.

*Kur mendja jote e pranon bekimin e tij,
çlirimin e ke në duar.*

Atëherë mund ta kesh të qartë se je i pranuar. Kur e ndien se bekimi i Mjeshtrit është lëshuar në ty, se po të ujit me bekim si lule, mund të jesh i sigurtë se çlirimin e ke në duar.

Ka ndodhë: nxënësi i Budës, Sariputa, një ditë ishte përkulur para këmbëve të Budës. Përnjëherë e ka ndie se si energjia po lëshohet në të. E ka ndie transformimin e papritur, ndryshimin e mendjes së tërësishme, sikur të kishte qenë i shkatërruar, dhe mandej përsëri i krijuar. Ka filluar të qajë; “Jo, prit edhe pak.” I gjithë grumbulli i nxënësve të Budas nuk ka kuptuar se çfarë po ngjanë. Ka thënë: “Prit pak -jo aq shpejtë.”

Buda e pyet “Po përse?”

Ai përgjigjet: “Atëherë këto këmbë për mua do të humben përgjithmonë. Prit pak. Çlirimin e kam në duar, por unë dua që edhe pak të jem me ty. Mos më dëbo nga vetja aq shpejt.” – Sepse kur njëherë Mjeshtri të bekon, dhe kur çlirimin e ke në duar, kjo është e fundit. Mjeshtrit mund t'i thuash vetëm lamtumirë. Sariputa ka thënë: “Prit edhe pak”.

Sariputa më vonë është ndritur. Buda i ka thënë: “Tash shko, kam prit mjaftë. Tash shko dhe përcjelle krejt çka të kam dhënë, shko dhe ndaje këtë me të tjerët.”

Sariputa është larguar duke vajtuar e duke qarë. Dikush e kishte pyetur: “Je ndritur, e ti po qanë e po vajton?”

Ishte përgjigjur: “Po, jam ndritur – por e kisha hedhur lumturinë, ndritjen po të më kishte lënë Buda të jetoj pranë këmbëve të tij.”

Falenderim aq i thellë – dhe Sariputa kishte vazhduar: për çdo ditë ishte lutur në atë drejtim nga ka shkuar Buda. E njerëzit gjithmonë e kanë

pyetur: “Përse po e bënë këtë? Kujt po i përkulesh?” Ai përgjigjej: Buda po shkon kah jugu.”

Kur i kanë ardhur ditë e fundit të jetës, kishte pyetur: “Ku është tash Buda? Dua të vdes duke u përkulur në atë drejtim. “ Dhe ka vdekur duke u përkulur në drejtim në të cilin ka qenë Buda.

Kur energjia pranohet, kur vjen bekimi i fundit i Mjeshtrit, çlirimi është në duar, dhe duhet thënë lamtumirë.

Në *zen*, në Japoni, kur nxënësi vjen tek Mjeshtri, ai e bjen qilimin e tij. E shtron para Mjeshtrit, ulet dhe e dëgjon; çdo ditë vjen dhe e dëgjon se çka po flet – qëndrojnë aty me vite bashk. Mandej, kur e pranon bekimin e fundit, ai i përkulet Mjeshtrit, e mbështjellë qilimin, dhe e braktisë atë. Qilimi është simbolik. Çdoherë kur nxënësi e mbështjell qilimin, nxënësit tjerë e dinë se e ka pranuar bekimin. Tash ajo është përshëndetja e fundit.

Mjerisht, të gjitha gjërat në këtë botë janë të parëndësishme.

ato janë vetëm farë pikëllimi.

Mësimet e vogëla çojnë në vepra – duhet mbështetur vetëm në të mëdhat.

Tantra është Mësim i Madh. Mësimet e vogëla të tregojnë çfarë të bësh, e çfarë jo. T’i japin “Dhjetë urdhërat”. “Bëne këtë, e mos e bën atë.” – këto janë mësimet të vogëla. Mësimi i Madh nuk të jep kurrfarë urdhëri. Ai nuk brengoset për atë se çfarë ti bën. Ai është i fokusuar në atë se çfarë je ti – është i fokusuar në qenien tënde, në qendrën tënde, në vetëdijën tënde, vetëm kjo është me rëndësi.

Tilopa thotë:

Mjerisht, të gjitha gjërat në këtë botë janë të parëndësishme.

ato janë vetëm farë pikëllimi.

Mësimet e vogëla çojnë në vepra – duhet mbështetur vetëm në të mëdhat.

Në këtë botë gjithçka është farë e pikëllimit. Por gjithmonë kur dikush ndritet, rrezja e dritës lëshohet në tokë. Në këtë botë krejt është farë pikëllimi, por rrezja e dritës lëshohet nga qielli çdoherë kur dikush ndritet. Nëse e përcjellë atë rreze drite, mund të shkosh deri tek vetë burrimi i asaj driteje, tek dielli.

Dhe, mos e harro, Tilopa thotë: “Mos u bën viktimë e mësimëve të vogëla.” Shumë janë bërë. Njerëzit vijnë dhe më thonë: “Ne jemi vegjetarian. A do të na çojë kjo në ndritje?” Mësim shumë i vogël. Apo thonë: “Ne besojmë në celibat.” Mësim shumë të vogël. Ata bëjnë shumë gjëra, vetëm një kurrë nuk e prekin – e ajo është qenia e tyre. Ata e

menagjojnë karakterin e vet, përpiqen të bëhen sa më të urtë, por e tëra mbetet vetëm dekorim.

Disciplina e jashtme është dekorim. Ajo duhet të vijë nga brenda, ajo duhet të shtrihet prej qendrës kah periferia. Ajo nuk duhet të shtyhet prej periferisë kah qendra. Mësimi i Madh thotë: Ti veç je ai që duhet me qenë, realizoje këtë. Ti veç je caku, bëhu i vetëdijshëm kësaj. Në këtë moment fati yt mund të realizohet. Çka po pret? Mos beso në hapa gradual – kërce, bëhu trim.

Vetëm trimat mund ta përcjellin Mësimin e Madh të Tantrës. Të brengosurit, frikacakët; ata të cilët i frikësohen vdekjes, ata të cilët i frikësohen humbjes së vetes së tyre, të cilët frikësohen para dorëzimit, do të bëhen viktimat të mësimëve të vogëla. Për shkak se mësimet e vogëla mund t'i kontrollosh: mos ha këtë, mos bën atë; me këtë mund të menagjosh, krejt është nën mbikëqyrjen tënde.

Mësimi i Madh është dorëzim, dorëzimi i mbikëqyrjes personale dhe lejimi që Tërsësi të të merrë kur të dëshirojë ajo. Mos noto kundrullë rrymës. Dorëzoju lumit, bëhu lum – sepe lumi rrjedh kah deti. Ky është Mësimi i Madh.

VII RRUGA PA RRUGË

Kënga vazhdon:

*Kapërcimi i dualizmit është këndvështrim mbretëror.
Mposhtja e mendjes së shqetësuar është praktikë mbretërore.
Rruga e jo-praktikës është rruga e të gjithë Budave.
Ai i cili i shkon kësaj rruge e arrinë Budarinë.*

*Kalimtare është kjo botë, si fantazmë dhe ëndërr, substancë nuk ka.
Braktise dhe heq dorë nga familja jote,
prej litarin e epsheve dhe urrejtjes,
dhe shko në male për të meditar.*

*Nëse pa përpjekje je i relaksuar në gjendjen e natyrshme personale,
Së shpejti Mahamudra do të ngadhënjë dhe do ta arrish Jo-arritjen.*

Janë dy rrugë. Rrugë e parë është rruga e luftëtarit, ushtarit. Rrugë e dytë është ajo e zemrës. Rrugë Mbretërore. Rrugë e parë është joga, rruga e dytë është tantra. Por së pari duhet ta kuptoni rrugën e luftëtarit, ushtarit, sepse vetëm atëherë do ta kuptoni se çfarë ka nënkuptuar Tilopa me Rrugën Mbretërore.

Luftëtari lufton centimetër për centimetër, luftëtari duhet të jetë agresiv, të jetë i dhunshëm, ai duhet ta shkatërroj apo ta mposhtë armikun e tij.

Joga përpiket që brenda teje të krijojë konflikt. Ajo krijon dallim të qartë midis asaj që është e drejtë dhe e gabueshme; në mes të mirës dhe të keqes, të asaj që i përket Zotit dhe asaj që i përket djallit. E gati të gjitha religjionet, përveç tantrës, e përcjellin rrugën e jogës. Ato e ndajnë realitetin dhe krijojnë konflikt të brendshëm. Përmes konfliktit, ato zhvillohen.

Për shembull: ti në vete ke urrejtje; rruga e luftëtarit është që këtë urrejtje ta shkatërrojë. E ndien zemërimin, lakminë dhe seksin, edhe miliona gjëra tjera – rruga e luftëtarit është t'i shkatërrojë krejt çka janë të gabuara, negative, dhe t'i zhvillojë vetëm ato që janë të mira dhe pozitive. Urrëjtja duhet të shkatërrohet, e të zhvillohet dashuria. Zemërimi plotësisht duhet të shkatërrohet, dhe të krijohet dhembshuria. Seksi duhet plotësisht të humbet dhe t'ia lëshojë vendin *brahmachary*, celibatit të pastër. Joga përnjëherë si me sopatë të copton në dy pjesë: e drejtë dhe e gabuar; e drejta duhet ta mposhtë të gabuarën.

Çfarë do të bësh? Zemërimi është prezent – çfarë joga sugjeron? Ajo sugjeron të krijosh shprehinë e dhembshurisë, ta krijosh të kundërtën; krijo nga kjo shprehje, dhe do të fillosh të funksionosh si robot – për këtë arsye e kanë quajtur rruga e ushtarit. Në gjithë botën, nëpër krejt historinë, ushtari ka qenë i trajnuar të jetojë si robot; ai ka krijuar shprehje.

Shprehjet punojnë pa vetëdije, shprehjet vetëdija nuk i duhet, ata mund të lëvizin edhe pa ty. Nëse ke shprehje – e gjithësesi se ke, mund t'i vështrosh. Shikoj njerëzit kur i nxerrin cigaret prej xhepi – ai fare nuk është i vetëdijshëm veprimit që bën. Ai sikurse robot e gjen xhepin. Posa të shfaqet tensionimi i tij i brendshëm, dora e tij futet në xhep. I merr cigaret dhe fillon të tymojë. Do ta hedhë filterin dhe do ta përsëritë veprimin, dhe fare të mos jetë i vetëdijshëm asaj që bën.

Ne i mësojmë ushtarët të jetojnë si robotë. Ushtari duhet të punojë dhe të përcjellë, ai fare nuk guxon të jetë i vetëdijshëm. Kur i komandohet të kthehet në të djathtë, ai kthehet në të djathtë; ai nuk duhet të mendojë a të kthehet apo mos të kthehet – sepse nëse fillon të mendojë, atëherë krejt bëhet e pamundur, atëherë në botë s'do të kishte me pasë më luftëra. Nuk nevojitet persiatja, e as vetëdija nuk nevojitet. Ai duhet të jetë aq i vetëdijshëm sa për ta

kuptuar urdhërin, dhe kjo është e tëra. Minimumi i vetëdijës: posa të ipet udhëri, aty, përnjëherë, si makinë, ai fillon ta zbatojë. Nuk është ai kur i komandohet të kthehet në të majt e ai kthehet në të majtë – ai dëgjon këtë, dhe rrotullohet. Nuk është kthyer AI, ai ka krijuar shprehi. Kjo është sikur kur e ndezë dhe e fikë dritën: drita nuk mendon a është e ndezur apo e fikur – ti e shtyp butonin dhe drita ndizet.

William James ka shkruar se njëherë duke ndenjur në kafene, derisa ushtari i penzionuar, i penzionuar më tepër se njëzet vjet, kishte kaluar duke e bartur shportën me vezë. Paritmas William James kishte bërë shaka. Zëshëm kishte bërtit: “Gaditu!” dhe i gjori plakë në këtë ishte ndalur. I kishte lëshuar vezet nga dora dhe ato ishin thyer. Së tepërmi ishte zemëruar; fluturimthi e kishte pyetur: “Çfarë shakaje është kjo?”

E William James iu ishte përgjigjur: “S’ke pas nevojë të më dëgjosh. Çdokush mund të thotë “Gaditu!” Kush të ka thënë të dëgjosh? Ke mundur ta vazhdosh rrugën tënde”.

Burri kishte thënë: “Kjo është e pamundur – kjo ka ngjarë automatikisht. Kanë kaluar njëzet vjet prej kur nuk jam në ushtri më, por shprehia ka mbetur thellë e rrënjosur.” Shumë vite ushtrimesh – dhe refleksi i kushtëzuar krijohet.

Nocioni “refleks i kushtëzuar” është i mirë. E ka krijuar psikologu rus Pavlov. Ti vetëm reagon; nëse diçka futet në syrin tënd – ti nuk mendon se a duhet mbyllur syrin apo jo, syri thjesht do të mbyllet. Miza fluturon, dhe ti i mbyllë sytë; nuk ke nevojë të mendosh, kjo nuk është e nevojshme, ky është refleks i kushtëzuar – ajo ngjanë vetvetiu. Kjo është shprehi e trupit tënd, kjo është në gjakun tënd, në eshtrat e tua. Kjo thjesht ndodh! Aty asgjë nuk duhet bërë.

Ushtari është i trajnuar të jetoj si robot. Ai duhet të funksionojë me ndihmën e reflekseve të kushtëzuara. Kjo është e huazuar nga joga. Je i zemëruar – joga thotë: Mos u zemëro, më mirë krjo dhembshuri.” Ngadal energjia jote do të fillojë të shkojë kah shprehia e dhembshurisë. Nëse në këtë veprim ia del një kohë më të gjatë, zemërimi plotësisht do të zhduket dhe do të bëhesh plotësisht i dhembshur. Por do të jesh i vdekur, e jo i gjallë. Do të bëhesh robot, e jo qenie njerëzore. Do të jesh i dhembshur, por jo për shkak se me të vërtetë je i dhembshur, por për shkak se ke krijuar shprehi.

Ti mund të krijosh shprehi të këqija, ti mund të krijosh shprehi të mira. Dikush krijon shprehi për të pirë cigare, dikush krijon shprehi për të mos pi cigare; dikush do të krijonë shprehinë e të ushqyerit vegjetarian, dikush do të krijojë shprehinë e të ushqyerit jovegjetarian – por te dyjat janë të krijuara, e në fund të fundit janë të njëjta, sepse te dyjat ekzistojnë përmes shprehisë.

Koj është e rëndësisë esenciale për ta studiuar sa ma thellë, sepse shumë lehtë është të krijosh shprehi të mira – e shumë vështirë është me u bë i mirë. E me ndryshuar diçka me shprehi të mira nuk është e shtrenjët, kjo mund të bëhet shumë lehtë.

Tash, posaçërisht në Rusi, e kanë zhvilluar terapinë: terapinë me refleks të kushtëzuar. Ata thonë se njerëzit nuk mund t'ia dalin me shprehinë e tyre. Dikush ka pi cigare njëzet vjet – si mund të presësh që ai ta ndërprej këtë? Mund të përpiqesh t'i shpjegosh se kjo është shprehi e keqe, mjeku mund t'i tregoj se kjo është e rrezikshme, dhe se mund ta fitojë kancerin, por shprehia njëzet vjet e gjatë – tash është e papërmirsuar, tash është zhytë në shtresat më të thella të trupit të tij, tash ajo është në metabolizmin e tij. Madje edhe nëse dëshiron, madje edhe nëse sinqerisht e dëshiron këtë – sepse kjo nuk është pyetje dëshirës së sinqertë: njëzet vjet të praktikimit të pandërprerë – kjo thjesht është e pamundur. Atëherë, çfarë të bëhet?

Në Rusi thonë se s'ke nevojë asgjë të bësh, dhe s'ka nevojë asgjë t'i shpjegohet. Ata e kanë zbuluar terapinë: njeriu filon të pi cigare, e ata i japin elektroshok. Shokimi, dhimbja dhe pirja bashkohen në mes vete, bëhen bashkëpunëtor. Njeriu qëndron në spital shtatë ditë, dhe sa herë që ndez cigare, përnjëherë, automatikisht, fiton elektroshok. Pas shtatë ditësh shprehia është thyer. Madje edhe po ta kishit bindur të pi cigare, ai do të kishte filluar të dridhet. Në momentin kur e merr cigaren në dorë, i gjithë trupi fillon t'i dridhet për shkak të kujtesës në shok.

Ata pohojnë se njeriu kurrë më nuk do të pi cigare; ia kanë thyer shprehinë me elektroshok terapi shumë të mprehtë. Por ai s'do të bëhet sikurse Buda vetëm pse ia kanë thyer shprehinë e vjetër me shok terapi. Të gjitha shprehinë mund të ndryshohen përmes shok terapisë. A do të bëhet ai Buda? I ndritur? Për shkak se nuk ka shprehi të këqija? Jo. Tash ai nuk do të jetë më as qiene njerëzore – do të bëhet mekanizëm. Do të fillojë t'i frikësohet çdo gjëje, asgjë më nuk do të mund të bëj sepse në të është mbjellë shprehia e RE e frikës.

Ky është ferr në plotë kuptimin e fjalës: të gjitha religjionet e përdorin këtë shok terapi. Askund nuk ka parajsë dhe ferr. Te dyjat janë truk, koncept i vjetër psikoterapeutik. Ferrin e kanë përshkruar aq tmerrshëm sa që fëmija nga vegjëlja i frikësohet. Vetëm cekja atë emër, e ai do të fillojë të dridhet nga frika. Ky është vetëm truk me të cilin parandalohen shprehinë e këqija. Edhe parajsa gjithashtu është truk për t'u kultivuar shprehinë e mira; kështu, nëse i pason vetëm shprehinë e mira, në parajsë të premtohen shumë kënaqësi, fat, bukuri dhe jetë e përtëjme. Në këtë mënyrë shoqëria të tregon se çka është mirë të pasosh. Parajsa të ndihmonë të shkosh kah pozitivja, e ferri të mbronë të mos shkosh në drejtim negativ.

Tantra është i vetmi religjion e cila nuk përdor refleksin e kushtëzuar – sepse tantra të thotë se ti duhet të lulëzosh në qenie përkryeshëm të zgjuar, e jo në mekanizëm ngjajshëm me robotin. Kështu, nëse e kupton tantrën, ajo që është e keqe është SHPREHI; nuk ka shprehi të këqija, nuk ka shprehi të mira – SHPREHITË janë të këqija. Kur bëhesh i zgjuar, s’do të ketë më shprehi. Thjesht jeto prej çastit në çast me vetëdije të plotë, e jo përmes shprehive. Nëse mund të jetosh pa shprehi, atëherë kjo është Rrugë Mbretërore.

Përse mbretërore? Sepse ushtari duhet ta ndjekë rrugën, ndërsa Mbreti jo. Mbreti është sipër, ai jep urdhëra, ai nga askush nuk merr urdhëra. Mbreti kurrë nuk shkon në luftë, vetëm ushtarët shkojnë. Mbreti nuk është luftëtar. Mbreti prej të gjithë njerëzve bën jetë më të relaksuar. Kjo është vetëm metaforë. Ushtari duhet të pasojë, e mbreti thjesht jeton çlirshëm dhe natyrshëm; askush nuk është mbi të. Tantra thotë se *askush* nuk është mbi ty. Kë do ta pasosh, kë do ta kesh në jetë shembull, imitator i kujt do të bëhesh? – askush nuk është. Jeto i çlirë dhe i natyrshëm dhe duke lulëzuar në jetë – dhe vetëm një mos e harro: të jesh i vetëdijshëm.

Përmes luftës do të krijosh shprehi të mira, por ato do të jenë vetëm shprehi, asgjë e natyrshme. Njerëzit thonë se shprehite janë natyra e dytë; ndoshta – por mos e harro fjalën “e dytë”. Kjo nuk është e natyrshme; kjo vetëm duket e natyrshme, por nuk është.

Çfarë do të jetë dallimi në mes dhembshurisë së vërtetë, dhe dhembshurisë së kultivuar? dhembshuria e vërtetë është përgjigje – përgjigje në situatën e dhënë. Dhembshuria instiktive gjithmonë është e freskët; diçka ka ndodhë, dhe zemra jote nxiton kah ajo. Fëmija është rrëzuar, e ti ke vrapuar për t’i ndihmuar për t’u ngritur, por kjo është përgjigje. Dhembshuri e rreme, dhembshuria e kultivuar është reagim.

Këto dy fjalë janë kuptimplotë: “përgjegjësi” dhe “reagim”. Përgjegjësia është përgjigje në thirrje; reagimi është vetëm shprehi e rrënjësor – sepse në të shkuarën ke qenë i trajnuar për t’i ndihmuar njerëzve në vështërsira, ti thjesht shkon dhe i ndihmonë, por aty nuk ka zemër. Dikush fundoset në lum, ti vrapon për t’i ndihmuar për shkak se ashtu je mësuar të veprosh. Ke krijuar shprehi për t’i ndihmuar të tjerët, por ti nuk je i involvuar në këtë. Ti mbetesh jashtë kësaj, zemra jote nuk është aty – ti nuk je përgjigjur. Ti nuk i je përgjigjuar *atij* njeriu, *atij* njeriu i cili po mbytet në lum. Ti nuk iu ke përgjigjur *këtij* çasti, ti e pason ideologjinë.

Me përcjellë ideologjinë është mirë: ndihmoj të gjithë, bëhu rob i të gjithëve, bëhu i dhembshur! Ke ideologji dhe përmes saj ti reagon. Ajo nga e cila vjen aksioni është e shkuar, është gjë e vdekur. Kur *situata* krijon aksion

e ti përgjigjesh me vetëdije të plotë, vetëm atëherë brenda teje ngjanë diçka e mrekullueshme.

Nëse reagon shkaku i ideologjisë, shprehive komode të vjetra, asgjë nuk do të arrish nga kjo. Më së shumti çfarë mund të arrish është ego i vogël, që nuk është edhe ndonjë fitim. Mund të fillosh të lavdrohesh me faktin se si e ke shpëtuar të fundosurin. Mund të shkosh tek sheshi dhe zëshëm të bërtasësh: “Dëgjoni, e kam shpëtuar një jetë njeriu!” Ndoshta ego do të bëhet pak më i madh, ke bërë diçka të mirë, por ky nuk është ndonjë fitim. Ke humbur gjasë të mirë për t’u bërë spontan, që spontanisht të bëhesh i dhembshur.

Po të ishe përgjigjur, atëherë diçka do të kishte kulmuar brenda teje, diçka do të kishte lulëzuar; atëherë do ta kishe ndier qetësinë qendrore, heshtjen, bekimin. Gjithmonë kur përgjigjesh, në vete ndien lulëzim. Gjithmonë kur reagon, mbetesh i vdekur; sillesh si kufomë, reagon si robot. Reagimi është i shëmtuar, përgjigjja është e mrekullueshme. Reagimi gjithmonë është pjesë. Reagimi kurrë nuk rrjedhë nga tërësia. Përgjigjja gjithmonë rrjedhë nga tërësia, totaliteti yt hedhet në lum. Ti për këtë nuk mendon, kjo thjesht ndodh.

Nëse jeta jote bëhet përgjigje dhe spontanitet, një ditë do të bëhesh Buda. Nëse jeta jote bëhet jetë reagimesh, shprehish të vdekura, ndoshta do të dukesh si Buda, por Buda nuk do të bëhesh. Do të jesh fotografi e Budës, por përbrenda do të jesh vetëm trup. Shprehitë e vrasin jetën. Shprehitë janë kundër jetës.

Ke krijuar shprehi që çdo mëngjes të zgjohesh heret, në ora pesë. Në Indi kam parë shumë njerëz që bëjnë kështu, me shekuj, sepse është e mësuar se **Brahmamuhurt**, koha para lindjes së diellit, është momenti më i volitshëm, më i shenjëti. Edhe është – por nga kjo nuk mund të krijosh shprehi, sepe e shenjëta ekziston vetëm në përgjigjen e gjallë. Ata zgjohen në ora pesë, por në fytyrat e tyre kurrë nuk do të shohësh shkëlqimin i cili krijohet nëse zgjohesh me përgjigje.

Rreth e rrotull teje zgjohet jeta; e gjithë planeta e pret diellin, yjet janë zhdukur. Gjithçka bëhet më e qartë! Planeta ka fjetë, drunjët kanë fjetë, zogjët janë të gatshëm të fluturojnë. Gjithçka është e gatshme. Nisë dita e re, shkëlqimi i ri.

Nëse përgjigjesh, ti atëherë fluturon si zog – duke cicruar dhe duke kënduar; do ta vallëzosh vallëzimin tënd. Kjo nuk është shprehi, këtë nuk e bën për shkak se DUHET të zgjohesh, këtë nuk e bën për shkak se ashtu është e shkruar në libra të shenjëta, e ti je hindus i devotshëm dhe duhet të zgjohesh në mëngjesin e hershëm. Nëse nga kjo krijon shprehi nuk do t’i

ndish zogjët; ti nuk do ta shohësh lindjen e diellit, sepse nuk është qëllimi aty – ti i ndjekë rregullat e vdekura.

Ndoshta do të jesh i zemëruar; ndoshta nuk do të dëshirosh të zgjohesh se vonë ke ra me fjetë dhe nuk ndihesh mirë. Ndoshta kishte me qenë ma mirë të flesh edhe pak. Ti ende nuk je i gatshëm, ende je shumë i lodhur. Ndoshta nata e kaluar ka qenë e keqe, dhe ti ke fjetë shumë pak dhe ndihesh i plogësht. Por jo – shkrimet janë kundër kësaj e ty të kanë mësuar nga fëmijëria...

Kur kam qenë fëmijë, gjyshi im shumë ka insistuar në zgjim të hershëm. Më zgjonte në ora tre të mëngjesit nga gjumi – e unë atëherë thjesht nuk isha i gatshëm për zgjim. Më tundte e unë në vete e shaja, por asgjë nuk mund të bëja dhe ai më merrte në shetitje – ashtu i përgjumur ecja bashkë me të. Ai e ka shkatërruar krejt bukurinë.

Gjithmonë më vonë kur shkoja në shetitjen mëngjesore, këtë nuk mund t'ia falja. Gjithmonë më kujtohej me këtë veprim. Me atë që me vite më ka tundur të përgjumur, e ka shkatërruar të tërën – ka bërë gjën e mirë – dhe ka menduar të më ndihmoj për ta krijuar shprehinë jetësore. Por kjo nuk ka qenë metodë. Më tundte të përgjumur; e shtegu ishte i mrekullueshëm edhe mëngjesi ishte i mrekullueshëm, por ai e ka shkatërruar gjithë bukurinë, nga e tëra më ka përjashtuar. Tek pas shumë vitesh kam mundur të shetisë në mëngjes e duke mos m'u kujtuar ai; përndryshe kujtimi në të gjithmonë ka qenë me mua. Madje edhe pas vdekjes në mëngjes më përcjellte si hije.

Nëse krijon shprehi, nëse nga kjo krijon detyrim, atëherë mëngjest do të bëhen të shëmtuara. Atëherë është më mirë të vazhdosh të flesh. Por bëhu spontan! Nganjëherë nuk do të jesh në gjenjde të ngritësh – s'ka në këtë asgjë të keqe, ti nuk ke bërë mëkat. Nëse je i përgjumur, gjumi është i mrekullueshëm – i mrekullueshëm si mëngjesi i mrekullueshëm si lindja e diellit, sepse gjumi i përketë Zotit aq sa i përketë edhe dielli. Nëse e ndien se duhesh të pushosh gjithë ditën, kjo është mirë!

Kjo është ajo që tantra thotë: Rrugë Mbretërore – sillu si mbret. Jo si ushtar; askush nuk është atje lartë të të shtyë dhe të urdhërojë; kjo me të vërtetë nuk do të duhej të ishte mënyra jote e të jetuarit. Kjo është Rrugë Mbretërore. Duhet të jetosh prej çastit në çast, të gëzohesh prej çastit në çast – spontaniteti duhet të bëhet rrugë. Dhe përse të brengosesh për të nesërmen? – ky çast mjafton. Jetoje! Jetoje plotësisht. Përgjigju, por mos reago. Formula duhet të jetë: “Pa shprehi”.

Unë nuk po them se duhet të jetosh në kaos, por mos jeto përmes shprehive. Nëse jeton spontanisht, ndoshta rruga jetësore do të shkojë rreth teje – por kjo nuk do të jetë e detyrueshme. Nëse çdo ditë i gëzohesh mëngjesit, dhe me gëzim zgjohesh çdo mëngjes, e jo nga shprehia, atëherë

do të zgjohesh heret çdo ditë dhe do të mund të zgjohesh gjithë jetën, por kjo nuk do të jetë shprehi. Ti nuk e detyron veten të zgjohesh heret – kjo ndodh. Kjo është mrekulli, ti kësaj i gëzohesh, ti këtë e do.

Nëse kjo ngjanë nga dashuria atëherë më nuk është stil, nuk është shprehi, nuk është e kushtëzuar, nuk është e kultivuar gjë e vdekur. Me pak shprehi – do të jesh më i gjallë. Pa shprehi – do të jesh përkryeshëm i gjallë. Shprehite rreth teje do të bëhen maska të vdekura, do të jesh i mbyllur në të, do të jesh si në kapsulë. Si fara në hojz do të jesh mbështjellur, do të jesh i ndrydhur. Bëhu fleksibil.

Joga të mëson ta kultivosh të kundërtën e të keqës. Lufton kundër djallit dhe i kthehesh Zotit. Në të ekziston dhuna – mbyte dhunën në vete, dhe do të bëhesh i padhunshëm, kultivoje jodhunën. Bëne të kundërtën dhe përpiqu që e kundërta të bëhet model i yti. Kjo është rruga e ushtarit – mësim i vogël.

Tantra është Mësim i Madh – Suprem. Çfarë tantra thotë? Tantra thotë: mos krijo konflikt brenda vetes. Pranoj të gjitha, dhe përmes pranimi të gjithçkahi ndodh transcedenca, jo fitorja, por transcedenca. Në joga ka fitimtar, në tantra...thjesht transcedenton. Nuk është jo që ti me dhunë të bëhesh i padhunshëm, ti thjesht shkon prapa te dyjave, ti thjesht bëhesh fenomeni i TRETË – dëshmitar.

Isha i ulur njëherë në shitoren e kasapit. Ai ka qenë njeri shumë i mirë dhe unë shpesh e vizitoja. Ishte mbrëmje dhe ai bëhej gati ta mbyllte shitoren kur hyri një njeri dhe kërkoi proshutë. E dija se mishshitësi atë ditë i kishte shitur të gjitha – i kishte mbetur vetëm një. Kështu që ishte shumë i lumtur; hyri brenda e mori një proshutë dhe e mati. “kjo kushton pesë rupi”.

Burri i tha: “Mirë, veç unë po përgatiti gosti për shumë miqë e po më duket se kjo është e vogël. E dua një më të madhe.”

E dija se më nuk kishte, se i kishte mbetur vetëm kjo. Mishshitësi pak u mendua, shkoi me porshutë në dhomën tjetër, kaloi posht e lartë, dhe prapë u kthi, e vuri porshutën në peshore – atë të njëjtën – dhe i tha: kjo do të kushtojë shtatë rupi.”

Burri i tha: “A di çka, do t’i marr te dyjat.”

Mishshitësi me të vërtetë ishte në gjendje të vështirë.

Edhe tantra e çon në vështërsi Tersinë, vet Ekzistencën. Tantra thotë: “do t’i marr te dyjat.

Nuk ekzistojnë dy. Urrejtja nuk është asgjë tjetër përpos aspekt tjetër i dashurisë. Edhe zemërimi nuk është asgjë tjetër përpos aspekt tjetër i dhembshurisë. Tantra thotë: “A di çka, do t’i marr te dyjat. I pranoj te dyjat.” Dhe papritmas, përmes këtij pranimi, prezente është transcedenca, sepse nuk

ekzistojnë dy. Dhuna dhe jo-dhuna nuk janë dy. Zemërimi dhe dhimbshuria nuk janë dy. Dashuria dhe urrejtja nuk janë dy.

Pasi që këtë ti e di, edhe e vërenë por je aq shumë i pavetëdijshëm sa që nuk i vërenë faktet. Dashuria jote për një sekond shndërrohet në urrejtje. Atëherë si është e mundur që atje të jenë dy? Madje as një sekond nuk nevojitet: në këtë moment dashuron dhe menjëherë të njëjtin person e urren. Personin e njëjtë paradite e dashuron, pasdite e urren, dhe të nesërmen prapë e dashuron. Kjo lojë e dashurisë dhe urrejtjes vazhdon. Në të vërtetë, dashuria dhe urrejtja nuk janë fjalë të qëlluara: dashuria-urrejtja, zemërimi-shembshuria janë një fenomen, e jo dy. Në këtë mënyrë dashuria mund të bëhet urrejtje, urrejtja mund të bëhet dashuri, zemërimi mund të bëhet dhembshuri, dhembshuria mund të bëhet zemërim.

Tantra thotë se këtë ndarsi e ka krijuar mendja jote, dhe se atëherë ke filluar të luftosh. Së pari ke krijuar ndarsi; e ke gjykuar një aspekt e tijetrit i ke dhënë përparsi. Ti së pari krijon ndarsi, mandej krijon konflikt, e tash ke probleme. Dhe do të KESH probleme. Jogi pandërprerë është në probleme, se çfarëdo që të bëjë, fitorja nuk mund të jetë përfundimtare, më së shumti çka mund të arrijë është që ajo të jetë e përkohshme.

Ti mund ta shtypësh zemërimin dhe ta aktrosh dhembshurinë, por ti shumë mirë e di se e ke shtyer në nënvetëdije, se ajo është atje – në çdo kohë; dhe vetëm pak jovigjilencë, dhe ajo do të vlojë e të delë në sipërfaqe. Përkëtë arsye ti pandërprerë e shypë teposhtë. Është fenomen i pakëndshëm kur gjithmonë duhet ndrydhur gjërat negative – atëherë krejt jeta është e shkatërruar. Kur do të kënaqesh me hyjninë? Për ty më s'do të ketë hapësirë dhe kohë. Lufton kundër zemërimit, lakmisë, seksit, xhelozisë dhe qindra gjërave tjera – e atje ka me qindra e qindar armiqë, gjithmonë duhet të jesh i zgjuar, kurrë nuk mund të relaksohesh. Si mund të jesh i çlirë dhe i natyrshëm? Gjithmonë do të jesh i tensionuar, i ngërçitur, gjithmonë i gatshëm për luftë, gjithmonë në frikë.

Jogi madje frikësohet edhe të fle, sepse ai në gjumë nuk mund të jetë në mbikëqyrje. Në gjumë krejt çka është e ndrydhur del në sipërfaqe. Ndoshta e ka mbërri celibatin derisa ka qenë i zgjuar, por kjo në gjumë bëhet e pamundur - femrat e bukura dalin në sipërfaqe nga brendia, dhe jogi këtu s'mund të bëjë asgjë. Ato femra nuk vinë nga parajsa siç i përshkruajnë hindu tregimet, kinse Zoti i dërgon. Përse Zoti do të ishte interesuar për të? I gjori jogi, nuk bën kurrfarë mëkati, vetëm rrinë në Himalaje me sy të mbyllur, lufton me problemet e veta – përse Zoti të interesohej për të? Dhe përse Zoti duhet t'i dërgoj APSARAS, femrat e bukura, për ta larguar nga rruga e tij? Përse? Atje nuk është kurrëkush. Nuk ka nevojë askush ta dërgojë askend. Jogi ia krijon vetvetes të gjitha ëndrrat e veta.

Krejt çka ndrydhë del në sipërfaqe. Ato ëndrra janë pjesë të asaj që e ka mohuar jogi. Orët të cilat i kalon i zgjuar janë **po aq** tuat sa janë edhe orët në të cilat ëndërron. Se a çon dashuri me gruan i zgjuar apo në ëndërr, në këtë nuk ka kurrfarë dallimi – edhe nuk mund të ketë, se pyetja nuk është a ekziston gruaja apo jo, por ti je në pyetje. Se a e dashuron imazhin, imazhin nga ëndrrat, apo e dashuron femrën reale, në këtë nuk ka dallime esenciale – edhe nuk mund të ketë, sepse femra reale është gjithashtu imazh i brendshëm. Ti kurrë nuk e njeh femrën reale, ti e sheh vetëm imazhin.

Unë jam këtu. Prej nga e di se me të vërtetë jam këtu? Ndoshta kjo është vetëm ëndërr, dhe ti ëndërron se jam këtu. Ku qëndron dallimi nëse ti ëndërron se jam këtu, apo me të vërtetë më sheh këtu? – dhe si do ta vërtetosh këtë? Çfarë kriteriumi ekziston për ta përcaktuar këtë? Se a jam unë këtu apo nuk jam nuk krijon kurrfarë dallimi – ti më sheh përbrenda mendjes tënde. Në të dy rastet – ëndërr apo zhgjëndërr – sytë e tu e shohin reflektimin e dritës, e mendja jote e përkthen se dikush është prezent. Ti kurrë s'ke parë asnjë person real, dhe nuk mund ta shohësh.

Për këtë arsye indusët thonë se kjo është **maya**, se kjo botë është iluzore. Tilopa thotë: “*Kalimtare është kjo botë, si fantazmë dhe ëndërr, substancë nuk ka.*” Përse? Sepse në mes ëndrrës dhe zgjëndrrës nuk ka dallim. Në të dy rastet ti je i mbyllur brenda mendjes tënde. Ti i sheh vetëm imazhet, ti kurrë nuk e sheh realitetin – nuk mundesh për shkak se reliteti mund të shihet vetëm atëherë kur **ti** bëhesh real. Ti je fenomen ngjajshëm me fantazmën, hije, - si mund ta shohësh realitetin? Hija mund t'i shoh vetëm hijet. Realitetin mund ta shohësh vetëm kur mendja bjen. Përmes mendjes gjithçka bëhet joreale. Mendja projekton, krijon, ngjyrosë, interpreton – krejt bëhet e rreme. Për këtë arsye po e theksoj, pandërprerë po e potencoj se si të bëheni jo-mendje.

Tantra thotë: Mos lufto. Nëse lufton, luftën tënde do ta çosh nëpër shumë jetra dhe asgjë s'do të ndodhë, për shkak se veç në fillim ke gabuar – aty ku i ke shikuar dy, ka qenë vetëm një. E nëse hapi i parë është i gabuar, nuk mund ta arrish cakun. I gjithë udhëtimi yt do të jetë gabim i pandërprerë. Hapi i parë duhet të jetë përkryeshëm i drejtë, se përndryshe kurrë s'do ta arrish cakun.

E çka është absolutisht reale? Tantra thotë se ajo është kur në dy e sheh një, kur një e sheh në shumësi. Kur në dyshe mund të shohësh një, në të njëjtin çast fillon transcendenca. Kjo është Rrugë Mbretërore.

Tash mund të përpiqemi ta kuptojmë **sutra**.

Kapërcimi i dualizmit është këndvështrim mbretëror.

Kapërcim, jo fitim - por kapërcim. Kjo fjalë është shumë e bukur. Çfarë do të thotë të kapërcesh?

Kjo është sikur kur fëmija luan me lodrat e tija. Ti i thua largoj, e ai zemërohet. Gjithmonë kur shkon me fjetë ai i merr lodrat me vete në shtrat, e nëna duhet t'i largojë kur e zë gjumi. E para që ai mendon kur zgjohet është se ku i ka lodrat dhe kush i ka larguar. Madje edhe në gjum i ëndrron lodrat. Por, një ditë, papritmas do t'i harrojë. Disa ditë do të qëndrojnë në këndin e dhomës së tij, mandej do të jenë të larguara ja të hedhura; kurrë më s'ka me qenë me to. Çfarë ka ndodhur? Fëmija i ka kapërcyer, është pjekur. Kjo nuk është luftë, e as fitore; ai nuk ka luftuar kundër dëshirës për të pasur lodra. Jo, befas, një ditë, e ka kuptuar se ajo është fëmijëri, dhe se më nuk është fëmijë; befas një ditë e ka kuptuar se lodrat janë lodra, se loja nuk është jetë reale, dhe se ai është i gatshëm për jetë reale. Ia ka kthyer shpinën lodrave. E kur e sheh se si ndonjë fëmijë luan me lodra, ai qeshet; qeshet me qeshje njohëse, me qeshje urtake. Do të thotë: "Ky është fëmijë, ende është fëmijëror, po luan me lodra." Ai ka transcenduar.

Transcendenca është fenomen shumë spontan. Kjo nuk është e kultivuar. Ti thjesht piqesh. Ti thjesht e sheh absurditetin e sigurtë të gjërave... dhe i transcendon.

Njëherë një djal i ri kishte ardhur tek unë, dhe kishte qenë shumë i brengosur. Ai e kishte pasur një grua shumë të bukur, por hunda e saj kishte qenë paksa më e madhe. Kështë që ai kishte qenë i brengosur dhe më pyeti: "Çfarë të bëj?" Madje as operacioni plastik nuk kish ndihmuar – hunda ishte bërë edhe më e shëmtuar; kur t'i mundohesh të rregullosh diçka të cilës asgjë nuk i mungon, ajo bëhet edhe më e shëmtuar, krijohet kaos edhe më i madh. Tash edhe më tepër është shqetësuar, dhe më pyeti se çfarë të bën.

I tregova për lodrat dhe i thash: "Një ditë edhe këtë do ta kapërcesh. Pikërisht kjo është fëmijërore – për çfarë je aq i preokupuar me hundën? Hunda është vetëm një pjesë e vogël, e gruaja jote është aq e bukur, person i mrekullueshëm – përse atëherë je aq i pikëlluar për shkak të hundës? Sepse gruaja ishte bërë shumë e prekshme shkaku i hundës. Dhe hunda, ashtu siç është, është bërë problemi më i madh në jetë. Dhe të të gjitha problemet janë si ky! Mos mendo se problemet e tua janë diç më të mëdha – të gjitha problemet janë janë të ngjajshme. Të gjitha problemet janë krijuar nga fëmijërorja, rinorja, ato kanë lindë nga papjekuria.

Aq shumë ka qenë i preokupuar me hundën sa që më nuk ka mundur ta shikojë fytyrën e gruas, sepse sa herë që e shikonte hundën ndihej keq – por ti nuk mundesh aq lehtë të ikësh nga problemi. Nëse ti **nuk** e shikon fytyrën shkaku i hundës, ende mbetesh tek hunda. Gjithmonë kur përpiqesh

t'i shmangesh problemit, problemi mbetet aty. Ti je i preokupuar. Kështu që i kam propozuar të meditojë në hundën e gruas.

Ai tha: “Çka? Po unë nuk mund as ta shikoj.”

Iu jam përgjigjur: “Kjo do të ndihmojë – ti vetëm medito në hundë. Në të shkuarën njerëzit kanë medituar në majën e hundës së tyre, e çka nuk është në rregull që ti të meditosh në majën e hundës së gruas sate? Kjo është shumë bukur! Provo.”

Ai tha: “E çfarë do të ndodhë?”

“Ti vetëm provo”, iu përgjigja, “e pas disa muajëve do të më tregosh se çfarë ka ndodhë. Ajo le të rri ulur për çdo ditë para teje, e ti medito në hundën e saj.”

Një ditë me vrap erdhi dhe tha: “Çfarë marrëzire kam bërë! Papritmas këtë e kam kapërcyer. Krejt ajo marrëzi më është bërë e qartë – tash më kjo nuk paraqet problem.”

Ai nuk është bërë fitimtar, sepse në të vërtetë armik as që ka pasur, në ty nuk ka armik – kjo është ajo të cilën e thotë tantra. E gjithë jeta është në dashuri të thellë me ty. Nuk është askush të cilin duhet shkatërruar, nuk është askush të cilin duhet pushtuar, askush që e ke armik, kundërshtar. E gjithë jeta të do. Nga çdo vend buron dashuria.

Poashtu as brenda teje nuk ka armiqë – këta armiqë i kanë krijuar priftrinjtë. Ata kanë formuar fushë betejë, ata e kanë krijuar fushë betejën tënde. Ata thonë: “Luftoje këtë – kjo është e keqe! Luftoje atë – ajo është e keqe!” Ata kanë krijuar disa armiqë sa që je rrethuar nga ata, prej teje kanë bërë fushë betejë, dhe e ke humbur kontaktin me bukurisë e jetës sate.

Unë po të them: zemërimi nuk është armiku yt, lakmia nuk është armiku yt; e as dhembshuria nuk është armiku yt, madje as jodhuna nuk është armiku yt – sepse qoftë mik apo armik ti mbetesh në dualizëm.

Vetëm shiko në tërë qenien tënde, dhe do ta gjesh se ajo është një. Kur armiqtë bëhen miqë, e miqtë armiqë, i gjithë dualizmi zhduket. Papritmas transcendenton, papritmas zgjohesh. E unë të them, ajo ngjanë përnjëherë, sepse kur lufton, ti lufton pak nga pak. Kjo nuk është fare luftë. Kjo është rrugë e mbretërve – Rrugë Mbretërore.

Tilopa thotë: *Kapërcimi i dualizmit është këndvështrim mbretëror.*

Kapërceje dualizmin!

Vetëm vështro, dhe do ta shohësh se dualizëm nuk ka.

Bodidarma, diamanti më i rrallë ndonjëherë i lindur, ka shkuar në Kinë. Mbereti kishte ardhur për ta vizituar, dhe i kishte thënë: “Nganjëherë jam shumë i shqetësuar. Nganjëherë në mua ka shumë tensionim dhe vuajtje.”

Bodidarma e ka shikuar dhe i ka thënë: “Eja nesër heret në mëngjes, në ora katër, dhe merri me vete krejt pikëllimin, frikat dhe tensionimet e tua. Mos harro, mos eja vetë – krejt merri me vete!”

Mbreti e ka shikuar Bodidarmën – ai ka qenë njeri me shikim mjaft të çuditshëm; ai me shikim e ka frikësuar vdekshëm çdokend – dhe mbreti i thotë: “Çfarë the? Çka po mendon?”

Bodidarma i përgjigjet: “Nëse nuk i bjen, atëherë si mund t’i rregulloj? Vetëm merri me vete, dhe unë do t’i vendos të gjitha në vendet e tyre.”

Mbreti kishte menduar: “Më mirë të mos shkoj, në ora katër ende është terr, e ky po duket paksa i çmendur. Dhe me atë shkop në dorë, ai mund të më godet. Dhe çka ka menduar me atë, të gjitha do t’i vë në vendin e vet.”

Bodidarma e kishte shqetësuar dhe gjithë natën nuk kishte mundur të fle. Në mëngjes iu ka dukur se ndoshta është më mirë të shkojë “se nuk i dihet? – ndoshta diçka mund të bëj.”

Ishte nisur përkundër vullnetit të tij, i pa vendosur, por prapë kishte shkuar. Dhe pyetja e parë të cilën Bodidarma ia kishte shtruar kishte qenë – derisa kishte qëndruar para tempullit të tij me shkop në dorë, në errësir me shikim edhe më të trishtuar – ka qenë: “Domethënë erdhe! Ku janë të tjerët për të cilët më ke folur?”

Mbreti tha: “Po flet çuditshëm, ato nuk janë gjëra që mund t’i barrtë pas vetes, ato janë brenda meje.”

Bodidarma i përgjigjet: “S’ka lidhje, jashtë apo brenda, gjërat janë gjëra. Ulu dhe mbylli sytë, përpiku t’i gjesh brenda. Kape ndonjërin prej tyre dhe menjëherë më trego dhe shiko në shkopin tim. E unë do t’i vë në vend të caktuar!”

Mbreti kishte mbyllur sytë, s’ka pasur tjetër çfarë të bëjë – i kishte mbyllur sytë paksa i frikësuar, ka shikuar brenda andej këndeje, ka vështruar, dhe përnjëherë është bërë i vetëdijshtë se sa më tepër që vrojton, aq më tepër e vërenë se atje nuk ka asgjë – as frika, as vuajtje e as shqetësim. Ka hyrë në me meditim të thellë. Orët kanë kaluar, dielli ka filluar të lindë, e në fytyrën e tij ka reflektuar qetësia e thellë.

Atëherë Bodidarma i ka thënë: “Tash çeli sytë, çka është shumë, shumë është! Ku janë personat tjerë? A mund t’i zësh?”

Mbreti ka buzëqesh, është përkulur dhe ka prekë me ballë këmbët e Bodidarmës dhe i ka thënë: “Me të vërtetë i ke vendos në vendin e tyre – pasi që nuk kam mundur t’i gjej – dhe tash e di se ku qëndron problemi. E para, ata nuk janë aty. Kanë qenë aty pasi që kurrës s’kam hyrë në vete për t’i parë. Kanë qenë aty pasi që unë nuk kam qenë prezent. Tash e di – ke bërë mrekulli.”

Dhe kështu ka ngjarë. Ky është transcendentim: jo të zgjidhet problemi, por së pari të shikohet se a ekziston problemi fare. Ti në fillim krijon problem, e mandej kërkon mënyrë për ta zgjidhur. Së pari zbuloni pyetje, e mandej bredhni rreth botës duke kërkuar përgjigje. Edhe përvoja ime është e tillë nëse e vështron pyetjen, pyetja zhduket; nuk ka nevojë për kurrfarë përgjigje. Nëse e shikon pyetjen, pyetja zhduket – e ky është transcendentim. Kjo nuk është zgjidhje, sepe nuk ekziston dyshimi të cili duhet zgjidhur. Ti nuk je i sëmur, atëherë qfarë duhet të zgjidhet?

Secili është i atillë çfarë duhet të jetë. Çdokush është i lindur si mbret. Asgjë nuk të mungon, nuk ka nevojë të përsosesh. E njerëzit të cilët dëshirojnë të të përsosin, ata të shkatërrojnë, ata janë dëmtues të vërtetë. Ka shumë të atillë që ju shikojnë si macja miun, dhe posa iu ofroresh, ata kërcejnë në ty dhe nisin të të përsosin. Ka shumë të përkryer – për këtë arsye bota është në këtë gjendje – sepse ka shumë njerëz të cilët dëshirojnë të të përsosin. Mos i lejo askujtë të të përsosë. Ti je fjala e parë dhe e fundit. Ti nuk je vetëm alfa, por je edhe omega. Ti je komplet, perfekt.

Dhe nëse e ndien jopërsosurinë, tantra thotë se jopërsosuria është përsosuri. Për këtë nuk duhet të brengosesh. Duket e çuditshme kur thuhet se jopërsosja jote është përsosuri, se asgjë nuk i mungon. Në të vërtetë, ti dukesh i papërsosur jo pse je i papërsosur, por për shkak se je përsosje në zhvillim. Kjo duket absurde, e palogjikshme, për arsye se mendojmë se përsosuria nuk mund të zhvillohet, se ajo është shkalla e fundit e zhvillimit tonë – por atëherë përsosuria vdes. Nëse përsosuria nuk mund të zhvillohet, ajo vdes.

Zoti vazhdon të përsoset. Zoti nuk është i përsosur në kuptimin se më nuk vazhdon të zhvillohet. Ai është i përsosur sepse asgjë nuk i mungon, por ai shkon prej një përsoseje tek tjetra, ai pandërprerë zhvillohet – Zoti është evolucion; jo prej jopërsosurisë kah përsosuria, por prej përsosurisë kah më e përsosura.

Kur përsosuria është pa kurrfarë ardhmërie, ajo është e vdekur. Kur përsosuria ka ardhmëri, derisa ende është e hapur, ende duke u zhvilluar, në lëvizje të pandalshme, atëherë duket si jopërsosuri. Dhe dua të të them: bëhu i papërsosur dhe rritu, se kjo është jeta. Dhe mos u mendo të bëhesh i përsosur, sepse atëherë do ta ndërprehesh rritjen. Atëherë do të bëhesh si statuja e Budës, prej guri, por i vdekur.

Për shkak të këtij fenomeni – që përsosuria të zhvillohet – ti ndien se ajo është e papërsosur. Lere të tillë çfarë është. Lejo të jetë pikërisht i tillë çfarë është. Kjo është Rugë Mbretërore.

*Kapërcimi i dualizmit është këndvështrim mbretëror.
Mposhtja e mendjes së shqetësuar është praktikë mbretërore.*

Je i hutuar, dhe përsëri e përsëri po e humb vetëdijën. Mediton, qëndron në meditim, e mendimi vjen – dhe përnjëherë e harron veten; e përcjell mendimin, hyn në të. Tantra thotë se vetëm një gjë duhet mposhtur, e ajo është hutia.

Çfarë do të bësh? Vetëm një: kur vjen mendimi, bëhu dëshmitar. Shikoje, vështroje, lejoj të kalojë nëpër qenein tënde, por në asnjë mënyrë mos u ngjitet për të, mos u bën as për as kundër. Ai mund të jetë mendim i keq, mendim për vrasje – mos e shty, mos thuaj: “Ky është mendim i keq.” Në çastin kur diçka thua për mendimin, ti je ngjitur, je hutuar. Mandej mendimi të çon tek gjërat tjera, tek mendimet tjara. Vjen mendimi i mirë, mendimi mbi dhembshurinë, por mos thuaj: “Ah, mrekulli! Unë jam shenjtor i madh. Më ka ardhë mendim aq i mrekullueshëm, sa që kam dashtë gjithë botës t’i ofroj shpëtim. Dëshiroj ta shpëtoj çdo njeri.” Mos thauj kështu. Mendimi i mirë apo i keq, ti vetëm bëhu dëshmitar.

Por, në fillim shumë çka to ta kthej vëmendjen. Atëherë çfarë të bëhet? Nëse je i hutuar, rri i hutuar. Mos u brengosë për këtë, përndryshe ajo brengë do të bëhet obsesioni yt. Bëhu i hutuar, disa minuta do të jesh i hutuar, dhe përnjëherë do të bie në mend: “Unë jam i hutuar”, kjo është në rregull, kthehu. Mos u deprim. Mos thuaj: “Ka qenë keq, më ka lëshuar koncentrimi”, se në këtë mënyrë prapë do të krijosh dualizëm: keq dhe mirë. Je i hutuar – në rregull, pranoje këtë, kthehu. Madje as për huti mos krijo **konflikt**.

Për këtë ka folur Krishnamurti. Ai e ka shfrytëzuar konceptin shumë paradoksal. Ka thënë nëse je i pakujdesshëm, bëhu kujdesshëm i pakujdesshëm. Kjo është në rregull! Përnjëherë do ta vëresh se je i pakujdesshëm, kthe vëmendjen kah kjo dhe kthehu në shtëpi. Krishnamurtin nuk e kanë kuptuar sepse e ka ndjekur Rrugën Mbretërore. Po të kishte qenë jogi, shumë lehtë do ta kishin kuptuar. Për këtë arsye ka thënë se nuk ekziston metoda – në Rrugë Mbretërore nuk ka metoda. Ka thënë se nuk ka leksione – në Rrugën Mbretërore nuk ka. Ka thënë se nuk ka shkrime të cilat do të ndihmojnë – për Rrugën Mbretërore nuk ka libra.

Je i hutuar? – mbaje në mend momentin, momentin kur je bërë i vetëdijshëm se je i hutuar, dhe kthehu! Kjo është e tëra! Mos krijo kurrëfarë konflikti. Mos thuaj, kjo është keq, mos u deprim, mos frustru për shkak se përsëri e ke humbë koncentrimin. Asgjë s’ka në keqe në huti – kënaqu në të.

Nëse do të kënaqesh në huti, ajo do të ngjajë rrallë e më rrallë. Dhe do të vij dita kur hutija më s’do të jetë, por kjo nuk është fitore. Ti nuk e ke

shtypur thellë në nënvetëdije animin e mendjes tënde kah hutia. Jo. Ti këtë e ke lejuar. Dhe kjo është mirë.

Ky është mendim tantrist, se krejt është e mirë dhe e shenjtë. Madje edhe kur je i pakujdesshëm, për diçka ajo është e nevojshme. Nëse mund të ndihesh mirë pavarësisht se çfarë ndodh. Nëse lufton për *çfarëdo qoftë*, ke rënë nga Rruga Mbretërore dhe je bërë ushtar i thjeshtë, luftëtar.

*Kapërcimi i dualizmit është këndvështrim mbretëror.
Mposhtja e mendjes së shqetësuar është praktikë mbretërore.
Rruga e jo-praktikës është rruga e të gjithë Budave.*

Asgjë s'ka nevojë të praktikohet, sepse praktikimi krijon shprehi. Duhet të bëhesh më i vetdijshtë, e jo më i stërvitur. Bukuria ngjanë përmes spontanitetit e jo përmes stërvitjes. Mund ta praktikosh dashurinë, mund ta kalosh stërvitjen. Në Amerikë po planifikohet të krijohet kursi i dashurisë se njerëzit kanë harruar si me dashtë. Kjo me të vërtetë është e çuditshme! Zogjët, shtazët, drunjët nuk e pyesin askend, nuk shkojnë në kurrfarë kolegji – e ata dashurojnë. Dhe shumë njerëz vijnë tek unë...

Pikërisht para ca ditësh mora një letër nga një djal. Ai pyet: “Unë kuptoj – por si të dashuroj? Si të sillem? Si t'i afrohem femrës?”

Duket qesharake, por e kemi humbur të natyrshëm, çlirësinë. Madje as dashuria nuk është e mundur pa stërvitje. Nëse stërvitesh, do të bëhesh plotësisht i shëmtuar, sepse krejt çka bënë do të jetë pjesë e stërvitjes. Kjo nuk do të jetë reale, do të jetë aktrim. Ajo nuk do të jetë jetë reale, do të jetë aktrim.

Aktorët krijojnë dashuri, ata e aktrojnë dashurinë, por, a e keni vërejtur se aktorët përjetojnë më së shpeshti disfatë në dashuri? Jeta e tyre martesore gati gjithmonë është e pasuksesshme. Kjo nuk do të duhej të ishte ashtu. Sepse ata ushtrojnë njëzet e katër orë në ditë; me aq shumë femra, në po aq shumë tregime, dhe në shumë mënyra stërviten për dashuri; ata janë dashnor profesionist, ishte duhur të jenë të përsosur kur dashurohen – por ata kur dashurohen përjetojnë vetëm disfatë.

Jeta martesore e aktorëve gjithmonë është e pasuksesshme. Ku është problemi? Praktika është problem, ata së tepërmi shumë kanë stërvitur – tash më zemra nuk mund të funksionojë. Ata bëjnë veprime mekanike: puthen, por kjo nuk është puthje, vetëm buzët takohen. Kur buzët vetëm preken, energjia nuk përcjellet; buzët e tyre janë të mbyllura, të ftohta. Kur buzët janë të mbyllura, të ftohta, energjia nuk lëvizë nëpër to, puthja bëhet e shëmtuar, johigjienike. Ajo bëhet vetëm bartje e miliona bakterive dhe sëmundjeve – kjo është e tëra.

Nëse nuk ka energji, puthja është e shëmtuar. Mund ta përqafosh gruan apo burrin – por vetëm eshtrat do të takohen, ndeshje trupash, në këtë nuk ka kërcim të brendshëm të energjisë. Në këtë nuk ka energji. Ti bën vetëm lëvizje të pamundura. Mund të çosh madje edhe dashuri; mund të bësh lëvizje dashurie; por kjo më shumë do t'i ngjajë gjimnastikës, e më pak dashurisë.

Mos e harro: stërvitja e vret jetën. Jetë është më e gjallë kur nuk është e stërvitur. Kur rrjedhë në të gjitha drejtimet pa kurrfarë shabloni, pa kurrfarë discipline të imponuar, tek atëherë e merrë disiplinën dhe drejtimin e vet.

*Rruga e jo-praktikës është rruga e të gjithë Budave.
Ai i cili i shkon kësaj rruge e arrinë Budarinë.*

Çfarë të bëhet? Nëse jo-praktika është rrugë, çfarë të bëhet? Atëherë jeto vetëm spontanisht. Për çka frika? Pse frikësohesh të jetosh spontanisht? Natyrisht, atëherë është rrezik – por kjo është mirë! Jeta nuk është si hekurudhë treni, mbi të cilën trenat qarkullojnë përsëri e përsëri. Jata është si lumi: lumi vetë e krijon shtratin e tij; ai nuk është kanal. Kanali nuk është i mirë – kanali nënkupton të jetosh sipas shprehive. Ekziston rreziku, por jeta është rrezik. Vetëm njeriu i vdekur është jashtë rrezikut. Në këtë mënyrë njerëzit bëhen të vdekur.

Shtëpitë e juaja më tepër i ngjajnë varreve. Së tepërmi brengoseni për siguri. E brengosja e tepërt për siguri vret, për arsye se jeta është e pasigurtë. Kjo është ashtu! Kundër kësaj nuk mund të bëhet asgjë, askush nuk mund ta bëjë të sigurtë. Çdo siguri është e rreme, çdo siguri është veç e imagjinuar. Gruaja sot të do, nesër – kush e di? Kush mund të jetë i sigurtë për nesër. Mund të shkosh në gjyq apo tek ofiqari ta legalizosh robnin, kështu që ajo edhe nesër të jetë aty. Ajo ***mund të*** mbetet gruaja jote se është me ligj e lidhur, por dashuria do të zhduket.

Dashuria nuk njeh ligje. E kur dashuria zhduket, dhe kur burri mbetet burrë, e gruaja grua, atëherë mes tyre është vdekja.

Martësat lidhen për shkak të sigurisë. Shoqëria krijohet për shkak të sigurisë. Shkak i sigurisë krejt ecën shtigjeve të projektuara.

Jeta është e egër. Dashuria është e egër. Edhe Zoti është absolutisht i egër. Ai kurrë nuk do të vijë në oborrin e juaj, këto janë aq johumane. Ai nuk do të hyjë në shtëpitë e juaja, ato janë aq të vogëla. Atë kurrë nuk do ta takoni në shtigjet e juaja të kanalizuar. Ai është egërsi.

Mos harro, tantra thotë se jeta është egërsi. Duhet jetuar nëpër rreziqe – e kjo është mrekulli sepe atëherë është avanturë. Mos u mundo të krijosh

model të fortë nga jeta jote. Lejoj le të rrjedhë rrjedhës së vet vetjake. Pranoj të gjitha; transcendoje dualizmin përmes pranimit dhe lejo që jeta të shkojë rrugës së vet vetjake – dhe do ta arrish, me siguri do ta arrish. Po them: “me siguri” këtë nuk po e them për të të siguruar – ky është fakt, dhe për këtë arsye po e potencoj. Kjo nuk është dëshmia e sigurisë tënde. Të egërit gjithmonë e arrijnë.

*Kalimtare është kjo botë, si fantazmë dhe ëndërr, substancë nuk ka.
Braktise dhe heq dorë nga familja jote,
preje litarin e epsheve dhe urrejtjes,
dhe shko në male për të meditar.*

*Nëse pa përpjekje je i relaksuar në gjendjen e natyrshme personale,
Së shpejti Mahamudra do të ngadhnjej dhe do ta arrish Jo-arritjen.*

Këtë sutra duhet kuptuar shumë, shumë thellë sepse mund të ketë keqkuptime. Ka pasur shumë keqkuptime **rreth** kësaj sutre të Tilopës. Të gjithë ata që e kanë komentuar para se ta bëj unë e kanë gabuar esencën. Ja edhe arsya për këtë. Kjo sutra thotë: **Kalimtare është kjo botë** – kjo botë është e përbërë nga e njëjta materie siç janë edhe ëndrrat. Në mes ëndrrave dhe kësaj bote nuk ka dallim. I zgjuar apo i përgjumur, ti jeton në botën tënde të ëndrrave. Mbaje mend, këtu nuk ekziston vetëm një botë – ka aq bota sa ka edhe njerëzë; secili jeton në botën e vet personale. Nganjëherë botat e juaja takohen dhe ndeshen, nganjëherë shkrihen, por ju ende mbeteni të mbyllur në botën e juaj personale.

Kalimtare është kjo botë, e krijuar nga mendja. si fantazmë dhe ëndërr, substancë nuk ka.

Pikërisht këtë e pohojnë edhe fizikantët: nuk ekziston substanca. Për vetëm tridhjet apo dyzet vjet nga fjalori i fizikantëve plotësisht është zhdukur fjala materie. Para shtatëdhjetë, shtatëdhjetë e pesë vjetëve Niçe ka thënë: “Zoti është i vdekur”. Ai këtë e ka thënë vetëm për të deklaruar se vetëm materia ekziston – e shekulli ende nuk kishte perfunduar.

Vetëm njëzet e pesë vjet pas vdekjes së Niçes – Niçe ka vdekur me 1900. – e veç me 1925. fizikantët kanë kuptuar se ne asgjë nuk dimë për Zotin, por një gjë është bërë e sigurtë: materia është e vdekur. S’ka asgjë materiale rreth teje, krejt është vetëm vibrim; kryqëzimi i vibrimeve krijon iluzionin e materies.

Të njëjtën e sheh edhe ne film: në ekran nuk ka asgjë – vetëm kryqëzim të dritës elektrike, e kjo e krijon krejt iluzionin. Tash ka edhe filma tredimensional. E gjithë bota është plotësisht e njëjtë sikurse filmat në ekran, pasi që ajo është vetëm fenomen elektrik – ***vetëm ti je real***, vetëm dëshmitari është konkret, e krejt tjerat janë ëndërr. Ndërsa gjendja Buda do të thotë se i ke transcenduar të gjitha ato ëndrra dhe nuk mbetet asgjë që ja vlen për t’u shikuar – vetëm vështruesi rrinë në qetësi; s’ka asgjë, nuk ka objekt vështrimi, vetëm vështruesi ka mbetur – atëherë e ke arritur budarinë, realitetin.

*Kalimtare është kjo botë, si fantazmë dhe ëndërr, substancë nuk ka.
Braktise dhe heq dorë nga familja jote,*

Këto fjalë: “***Braktise dhe heq dorë nga familja jote***”, gabueshëm janë kuptuar. Për këtë ka edhe arsye, të gjithë kanë heq dorë dhe kanë menduar se Tilopa ua ka vërtetuar atë për të cilën ata kanë besuar. Tilopa këtë nuk ka mundur ta thotë, sepse atëherë do të kishte qenë në kundërshtim të plotë me drejtimin e Tilopës. Nëse bota është sikurse ëndrra, atëherë ku është kuptimi i mohimit? Mund ta mohosh realitetin, por ëndrrat nuk mund t’i mohosh – kjo do të ishte marrëzi absolute. Mund ta mohosh botën materiale, por fantazmave nuk mundesh. Mundesh në mëngjes të ngjitesh në kulm të shtëpisë dhe t’i ftosh fqinjët dhe të deklarojsh: “Kam heq dorë nga ëndrrat! Mbrëm ka pasur shumë ëndrra dhe unë tash po heq dorë nga to!” Të gjithë do të qeshen me ty, do të mendojnë se je çmendur – askush nuk heq dorë nga ëndrrat. Ekziston vetëm zgjimi; askush nuk heq dorë nga ëndrrat.

Një mëngjes zen Mjeshtri kur është zgjuar e ka pyetur nxënësin e tij: “Mbrëm kam ëndrruar. A mund të pa interpretosh kuptimin e saj?”

Nxënësi i thotë: “Prit! Më lejo të ta sjellë një filxhan ma çaj.”

Mjeshtri kishte marrë filxhanin me çaj dhe prapë e kishte pyetur: “Çfarë u bë me ëndrrën?”

Nxënësi i përgjigjet: “harroje, se ëndrra është ëndërr dhe nuk i nevojitet kurrfarë interpretimi. Filxhani me çaj është interpretim i mjaftueshëm – zgjohu!”

Meshtri i përgjigjet: “Me të drejtë, plotësisht ke të drejtë! Po të ma kishe interpretuar ëndrrën do të kisha përjashtuar nga manastiri, sepse vetëm budallenjtë i interpretojnë ëndrrat. Drejt ke vepruar, sepse në të kundërtën do të kisha përjashtuar dhe kurrë më nuk do të kisha shikuar në fytyrën tënde.”

Kur ekzistojnë ëndrrat, duhet edhe një filxhan me çaj, dhe përfundoje më to. Frojd, Jung dhe Adler do të ishin brengosur po ta kishin dëgjuar këtë tregim, sepse e kanë shpenzuar jetën e tyre duke i interpretuar ëndrrat e të

tjerëve. Ëndrrat duhet të tejkalohen. Me njohje të thjeshtë se ato janë ëndrra ti i transcendenton – **ky** është mohim.

Tilopën gabimisht e kanë interpretuar sepse shumë njerëz në botë kanë heq dorë. Ata kanë menduar se ai po iu thotë se duhet ta braktisin botën. Ai këtë nuk e ka thënë. Ka thënë: “Heq dorë”, që do të thotë, bëhu i vetëdijshëm se ajo është ëndërr.

“Braktise dhe heq dorë nga familja jote” – ata e kanë kuptuar se po thotë: “Braktise familjen tënd, marrëdhëniet e tua, nënën tënde, baban tënd, fëmijët e tu.” Jo, këtë nuk e ka thënë; ai këtë nuk ka mundur ta thotë, është e pamundur që Tilopa të deklarojë kështu diçka. Ka thënë të heqësh dorë nga marrëdhëniet e brendshme njerëzore. Nuk duhet të mendosh se dikush është gruaja jote; ajo “e imja” është fantazmë, ajo është ëndërr. Nuk duhet thënë: “ai fëmij është i imi”; ajo “i imi” është ëndërr. Askush nuk është i yti, askush nuk mund të jetë i yti. Braktise qëndrimin se dikush të përket – burri, gruaja, miku, armiku, qëndrimeve të tilla shmangju. Mos i lidhë “e imja”, “e jotja” – hedhi këto fjalë.

Nëse heq dorë nga këto shprehje, përnjëherë ke heq dorë nga familja jote – askush nuk është i yti. Kjo s’do të thotë se ti ke ikë, kë ikë nga gruaja jote; sepse ikja atëherë do të kishte shpreh mendimin tëndë se ajo është reale. Ikja tregon se ti ende mendon se ajo është e jotja, se përse tjetër do të kishe ikë?

Ka ndodhë: një **sannyasin** indian, Swami Ramateerth, ishte kthyer nga Amerika. Ai kishte qenë në Himalaje, kur kishte shkuar gruaja e tij për ta vizituar – dhe nga pak ishte shqetësuar. Nxënësi i tij, një djal shumë mendjempreht, Sardar Poorn Singh kishte qëndruar pranë tij. E kishte shikuar dhe e kishte vërejtur se mësuesi ishte shqetësuar. Kur ishte afruar gruaja, Ramateerth përnjëherë kishte hequr robat e portokalltë. Poorn Singh e kishte pyetur: “Ku qëndron problemi? Të shikova dhe pash se diçka u shqetësove. E ndieva se nuk ishte ti.”

Ishte përgjigjur: “Për këtë arsye i zdesha robat. Kam takuar aq shumë femra dhe kurrë nuk jam shqetësuar. As në këtë grua nuk ka diçka të veçant – përpos asaj që është gruaja ime. Ajo “e imja” ende është prezente. Nuk jam i denjë këtyre robave. Ende nuk kam heq dorë nga “e imja”, kam heq dorë vetën nga gruaja. Gruaja nuk është problem, **asnjë** grua tjetër nuk më ka shqetësuar. E kam kalur krejt botën, por po vjen gruaja ime – e cila është e rëndomët si të gjitha të tjerat – dhe papritmas, unë jam i shqetësuar. Ura është ende këtu.” Kishte vdekur në roba të zakonshme, kurrë më nuk i kishte veshur robat e portokallta. Ka thënë: “Nuk jam i denjë.”

Tilopa nuk mund të thotë të heqësh dorë nga gruaja, fëmijët dhe familja. Jo. Ai ka thënë të heqësh dorë nga urat, hedhi – këtë duhet ta bësh;

kjo s'ka të bëj me gruan tënde. Nëse ajo vazhdon të mendojë për ty si për burrë të vetin, ajo është problem i saj, e jo i yti. Nëse djali edhe më tutje mendon për ty si për baban e vet, ky është problem i ti; ai duhet të piqet.

Unë po ju them: Tilopa ka menduar për braktisjen e ëndrrave dhe urave të brendshme, nga bota e brendshme.

... dhe shko në male për të medituar.

Me këtë nuk ka thënë të ikësh në male apo pyje. Kështu e kanë interpretuar, dhe shumë kanë ikur në male nga gratë dhe fëmijët e tyre – kjo është plotësisht gabim. Atë që e ka thënë Tilopa është shumë më e thellë; nuk është aq sipërfaqësore, sepe ti mund të ikësh në male, e të mbetesh në treg. Ka të bëj me mendjen tënde. Ti mund të qëndrosh në Himalaje dhe të mendosh për tregun, për gruan dhe fëmijët e t'u, dhe mbi atë se çfarë ka ndodhë me ta.

Ka ndodhë: Një njeri kishte braktisur gruan dhe fëmijët e vet, dhe kishte shkuar tek Tilopa për ta ndritur. Tilopa kishte banuar në manastirin jasht qytetit. Burri kishte mbërri. Kishte hyrë vet, edhe Tilopa kishte qenë vet. Tilopa kishte shikuar rreth tij dhe i kishte thënë: “Ke ardhur, kjo është mirë, por pse me gjithë këta njerëz?” Burri ishte kthyer për të shikuar, por askush nuk kishte qenë. Tilopa i thotë: “Mos shiko mbrapa! Shiko brenda – njerëzit janë aty.” Burri kishte mbyll sytë dhe e kishte parë tollovinë e vërtetë: gruaja kishte qarë, fëmijët kishin rënkuar dhe kishin qenë të pikëlluar; kishin qëndruar atje, e kishin përcjellë deri në dalje të qytetit – miqët, familja të gjithë kishin qenë atje. Dhe Tilopa i kishte thënë: “Kthehu, leje turmën. Unë e ndriti individin e jo masën.

Jo, Tilopa nuk ka menduar ta braktisë botën dhe të shkosh në manastir. Ai nuk ka qenë i marrë. Ai nuk ka mundur në këtë mënyrë të mendojë. Ai ka qenë i zgjuar. Atë që e ka menduar ka qenë kështu: nëse i braktisë ëndrrat, urat, lidhjet – jo marrëdhëniet – nëse e braktisë mendjen tënde përnjëherë do të gjendesh në pyje dhe male. Mund të jesh në treg – tregu do të zhduket. Mund të jesh në shtëpi – shtëpia do të zhduket. Papritmas do të gjendesh në pyje dhe male. Përnjëherë je vetë. Vetëm ti je prezent, askush tjetër.

Mund të gjendesh në masë por i vetëm, mund të jesh i vetëm në masë. Mund të jesh në botë, por jo me botën. Mund të jesh në botë, e me i përkite pyjeve dhe maleve.

Ky është fenomen i brendshëm. Këto janë pyje dhe male të brendshme, e Tilopa s'ka thënë asgjë për pyjet dhe malet e jashtme, sepse edhe ato janë ëndrra gjithashtu. Himalajet janë ëndrra më të mëdha se

ëndrrat e tregut në Puna, për shkak se edhe Himalajet janë fenomen i jashtëm njëjtë siç është edhe tregu. Edhe pyjet janë ëndërr. Ti duhet të arrish deri tek e brendshmja – realiteti është aty. Duhet të fundosesh thellë e më thellë kah qendra e qenies sate, atëherë do të mbërrish në Himalajet e vërteta, atëherë do të arrish deri tek malet e vërteta të qenies sate, në maje dhe rrafshe të qenies sate, deri tek lartësitë dhe thellësitë e qenies sate. Tilopa për këtë ka menduar.

Nëse pa përpjekje je i çlirë në gjendjen e natyrshme personale,

E ai kështu ka menduar për shkak se çlirësia është gjendje e natyrshme. Nuk është e natyrshme me ikë nga gruaja dhe fëmijët, kjo fare nuk është çlirësi. Njeriu i cili e braktisë gruan, fëmijët dhe miqët do të tensionohet, nuk mund të jetë i çlirë. Përpjekja e fortë për të heq dorë krijon tensionim.

Të jesh i natyrshëm – do të thotë të mbetesh aty ku je. Të jesh i natyrshëm do të thotë: ku do që të gjendesh, qëndro aty. Nëse je bashkëshort, në rregull; nëse je bashkëshorte, mrekulli; nëse je nënë, mirë është – kjo duhet të jetë ashtu. Pranoje pavarësisht se ku gjendesh çfarëdo që të jesh dhe krejt çfarë të ngjanë, vetëm atëherë mund të jesh i çlirë dhe i natyrshëm. Të ashtuquajturit murgjit e juaj, **sadhui**, njerëz që kanë ikur nga bota, në të vërtetë me masën ata rrinë nëpër manastire, ata **nuk mund të** jenë të çlirë dhe të natyrshëm – ata duhet të jenë të tensionuar sepse kanë bërë diçka të panatyrshme, ata shkojnë kundër rrjedhës së natyrshme.

Po, për një pakicë kjo mund të jetë e natyrshme. Për këtë arsye unë po ju them se nuk duhet detyruar veten për të qëndruar në treg, sepse atëherë do të shkosh në ekstremin tjetër, dhe përsëri të bësh marrëzira të njëjta. Atë të cilën nuk duhet ta harrosh si kriter. Për një pakicë mund të jetë e natyrshme të qëndrojnë në manastir; atëherë ata duhet të jenë në manastir. Atë që duhet ta mbash në mend është të mbetesh i çlirë dhe i natyrshëm. Nëse në treg je i çlirë, atëherë është mrekulli – edhe tregu është Hyjnor. Nëse je i çlirë e i natyrshëm në Himalaje, mrekulli – s'ka asgjë të keqe në këtë. Mbaje mend vetëm një: Të jesh i çlirë dhe i natyrshëm. Mos u tendos! – dhe mos u mundo të krijosh tensionim përbrenda qenies sate. Rri çlirë.

... Së shpejti Mahamudra do të ngadhnjej...

Rri çlirshëm dhe natyrshëm, së shpejti do ta arrish orgazmën supreme me Ekzistencën.

... dhe do ta arrish Jo-arritjen.

Dhe do ta arrish atë që nuk mund të arrihet. Përse? Përse thuhet se nuk mund të arrihet? Për shkak se ajo nuk mund të jetë cak. Kjo nuk mund të arrihet me mendje të orienutar në cak. Kjo nuk mund të arrihet me mendje të drejtuar në sukses.

Shumë njerëz këtu kanë vetëm një qëllim për të arritur diçka. Ata janë të tensionuar sepse kanë bërë cak prej diçkahi që nuk mund të jetë cak. Kjo po ndodhë! – ti këtë nuk mund ta arrish. Ti nuk mund ta zgjasësh dorën pas saj për ta kërkuar – ajo vjen tek ti. Ti mund të jesh vetëm pasiv, i relaksuar dhe i natyrshëm, dhe e pret kohën e duhur, sepse gjithçka e ka kohën e vet. Ajo do të ngjajë në kohën e vet. Përse nxitim? Nëse je në nxitim do të tensionohesh, tëherë do të jesh në pritje të pandërprerë.

Kjo është ajo që Tilopa e thotë: "...dhe do ta arrish Jo-arritjen". Ky nuk është cak. Nuk mund t'i vësh vetes detyrë që atë ta arrish, nuk mund të fluturosh si shigjetë drejt saj, jo. Mendja e cila është e orientuar në cak është mendje e tensionuar.

Ajo vjen papritmas, kur je i gatshëm – As hapat nuk ndihen. Ajo vjen përnjëherë. Madje nuk do të jesh i vetëdijshëm as ardhjes. Ka lulëzuar. Papritmas e ke parë lulëzimin – Ti je i mbushur me aromë të këndshme.

VIII PREJE RRËNJËN

Kënga vazhdon:

*Preja drurit rrënjën dhe gjethet do të veniten;
preja rrënjën mendjes sate dhe samsara do të bie.
Drita e cilësdo llambë menjëherë do ta shkatërroj
errësirën e kalpave* të gjata;
vetëm shkëlqimi i dritës verbuse të mendjes,
do ta djegë vellon e mosdijes.*

*Kushdo që i ngjitet mendjes
nuk e sheh të vërtetën që është përtej mendjes.
Kushdo që e praktikon Dharma
nuk e gjen të vërtetën që është përtej praktikës.*

*Për ta mësuar se çka ka përtej mendjes dhe praktikës,
duhet vendosmërisht dhe plotësisht të prehet rrënja e mendjes
dhe të shikohet e lakuriqosur.
Në këtë mënyrë duhet thyer të gjitha dallimet
dhe të qendrohet në qetësi.*

(Fjala KALPA, në mitologjin induse është një eon i Brahmës që zgjatë 4,320,000,000. vjet. Në mbarim të çdo KALPE bota shkatërrohet. shpjegim i përkthysit)

18, shkurt 1975.

Zgjedhja është robri, moszgjedhja është liri. Në momentin kur zgjedhë diçka, bjen në kurthin e botës. Nëse i kundërshton joshjës së zgjedhjes, nëse mund të mbetesh vetëdijshëm i pazgjedhshëm, kurthi vetvetiu do të zhduket, sepse kur nuk zgjedh nuk i ndihmon kurthit me qenë aty – kurthi gjithashtu është krijuar me zgjidhjen tënde.

Fjalën “zgjedhje” duhet kuptuar shumë thellë, sepse vetëm me anë të kuptueshmërisë së tillë moszgjedhja mund të kalojë nëpër ty.

Përse nuk mund të mos zgjedhësh? Çfarë ngjajnë në momentin kur e sheh ndonjë njeri apo send? Vala subtile e zgjedhjes hyn në ty, madje edhe kur nuk je i vetëdijshëm se po zgjedh. Femra kalon dhe ti thua qenka e bukur. Asgjë s’ke thënë për zgjedhjen tënde, sepe të thuhet se ndonjë femër është e bukur: kisha dashtë ta zgjedhë. Në të vërtetë, thellë në vete ti veç e ke zgjedhë; ti veç je në kurth. Fara ka ra në tokë; së shpejti aty do të mbinë fryti, do të del filizi e mandej trangu.

Në çastin kur pohon se automobili është i bukur, është shfaqur zgjedhja. Ti ndoshta nuk je i vetëdijshëm zgjedhjes, se dëshiron ta kesh atë automobil, por në mendje ka hyrë fanazia, është shfaqur dëshira. Kur thua se diçka është e bukur, kjo do të thotë se dëshiron ta posedosh. Kur thua se diçka është e keqe, do të thotë se nuk dëshiron ta kesh.

Zgjedhja është subtile dhe duhet të jesh gjithmonë i vetëdijshëm kësaj. Kur thua diçka, mos e harro këtë: deklarata nuk është vetëm deklarat, nuk është pohim i thjeshtë – diçka në nënvetëdije ngjanë. Mos bën dallime: kjo është e bukur e ajo e shëmtuar, kjo është e mirë e ajo e keqe. Mos bën dallime. Qëndro indiferent! Gjërat nuk janë të mira e të këqija. Kvalitetin e të mirës dhe të keqes ti e ke instaluar. Gjërat nuk janë as të bukura e as të shëmtuara; ato janë thjesht ashtu siç janë – kualitetin e të bukurës dhe të shëmtuarës ti e ke krijuar, ajo është interpretim i yt.

Çfarë nënkupton me atë kur pohon se diçka është e bukur? A ekziston ndonjë kriter i të bukurës? A mund ta dëshmosh se diçka është e bukur?

Dikush pranë teje mund të thotë për të njëjtën gjë: “Kjo është e shëmtuar!” – kështu që kjo nuk është objektive; askush nuk mund ta dëshmojë se diçka është e bukur. Estetët kanë shkruar me qindra e qindra libra, dhe ky ka qenë udhëtim i gjatë e i mundimshëm për intelektualët, mendimtarët dhe filozofët të cilët kanë dashtë ta definojnë bukurinë – dhe ende nuk janë në gjendje ta bëjnë një gjë të tillë. Ata kanë shkruar libra të rëndësishme, diskutime të mëdha, i kanë ra rreth e rrotull, por kurrë askush nuk ka qenë në gjendje ta thotë se çka është esenca e bukurisë. Jo, kjo nuk është e mundur, krejt kjo është interpretimi yt.

Ti së pari i bën gjërat të bukura. Për këtë kam thënë se ti së pari krijon kurth, e mandej bjen në të. Së pari mendon se kjo fytyrë është e bukur – ky është kreacioni *yt*, ajo është vetëm imagjinata jote, ajo është vetëm interpretim i mendjes sate; ajo nuk është reale, ajo është vetëm psikologjike – dhe mandej vetëm bjen në kurth. Ti e gropon gropën dhe vetë bjen në të, mandej kërkon ndihmë, dhe çirresh para njerëzve për të ndihmuar.

S’ka nevojë për asgjë, thotë tantra. Vetëm vëreje trukun – krejt është kreacion i yt vetjak.

Çfarë nënkupton me atë se diçka është e shëmtuar? Po mos të kishte pasur njerëz në këtë botë, a do të kishte ekzistuar e bukura dhe e shëmtuara? Do të kishte pasur drunjë, natyrisht, dhe ato do të kishin lulëzuar; do të kishte ra shi, e vera dhe stinët e vitit do të ishin ndërruar – por s’do të kishte pasur asgjë të bukur dhe të shëmtuar, krejt kjo do të ishte zhdukur së bashku me njeriun dhe mendjen e tij. Dielli do të kishte lindur dhe qielli në mbrëmje do të ishte mbushur me yje – por asgjë s’do të kishte qenë e bukur, dhe asgjë e shëmtuar. Vetëm njeriu këtë e ka shpallë. E tash më ai nuk është, dhe interpretimi është zhdukë; çka mund të jetë mirë dhe çka mund të jetë keq?

Në natyrë asgjë nuk është e mirë dhe asgjë nuk është e keqe. Dhe, mos harro, tantra është rrugë e natyrshme dhe relaksuese. Ajo synon të të çojë deri tek fenomeni më i thellë i natyrshëm i jetës. Ajo dëshiron të të ndihmojë ta hedhësh mendjen – se mendja formon dallime, dhe mendja thotë: “këtë do ta zgjedhi dhe këtë do ta hedhi. Për këtë kapeshe, e nga ajo ikë dhe kështu i shmangesh. Shikoje krejt fenomenin. Nevoitet vetëm vështrimi, asgjë tjetër; nuk nevoitet praktika – vetëm vështroje krejt situatën.

Hëna është e mrekullueshme; përse? Për shkak se me shekuj të kanë bindë se hëna është e mrekullueshme; me shekuj poetët i kanë kushtuar poezi hënës, me shekuj njerëzit i kanë besuar kësaj – e tash kjo është rrënjësuar. Natyrisht, ekziston diçka që ndodhë në dritën e hënës: kjo është plotësisht e vërtetë, ndienë qetësi, e drita e hënës krijon atmosferë misterioze në natyrë; ajo në njëfarë mënyre hipnotizon, ngapak ndien përgjumje e ende je i zgjuar, dhe krejt duket ma bukur; ajo i jep botës kualitet ëndërrimtar – për

këtë arsye të çmendurit i quajm lunatik. Fjala “lunatik” rrjedh prej fjalës “luna” që to të thotë hënë. Ata janë çmendur. Janë bërë të marrë.

Hëna krijon një lloj çmendurie, një lloj marrëzie, neurozë. Kjo ndoshta ka lidhje me ujin në trupin tënd, sikur që ndikon në det dhe vjen batica. Trupi yt 90% përbëhet prej ujit. Nëse i pyet fiziologët, ata do të thonë se për shkak të ndikimit të hënës në trupin tonë diçka duhet të ngjajë, sepse trupi ka mbetur pjesë e detit. Njeriu nga deti ka mbërri në tokë; jeta është krijuar në det. Nëse hëna ndikon në të gjitha detnat, natyrisht se do të ndikojë edhe në të gjitha shtazët e ujit, ato janë pjesë e detit, edhe njeriu gjithashtu ka ardhë nga deti. Shumë, shumë gjatë ka udhëtuar, por kjo nuk ndryshon asgjë, trupi i tij reagon në mënyrë të njëjtë; e 90% e trupit tënd është ujë, dhe atë jo vetëm ujë, por ujë deti, me përmbajtje të njëjtë kimike, njelmtësi të njëjtë.

Nëntë muaj foshnja noton në mitër, pluskon në ujin e detit; mitra e nënës është e mbushur me ujë deti. Për këtë arsye shtatzënat konsumojnë më tepër kripë. Mitrave të tyre iu nevojitet më tepër kripë për ta balansuar njelmtësinë. E foshnja i kalon të gjitha fazat të cilat i ka kaluar njerëzimi. Në fillim ajo është njëjtë si peshku, lëvizë nëpër detin e mitrës së nënës, pluskon. Dalëngadalë, gjatë nëntëmuajëve ai i kalon njëmilion vjet. Fiziologët kanë konkluduar se ai për nëntë muaj i kalon të gjitha fazat e jetës.

Ndoshta shkaku i kësaj hëna ndikon në ty, por aty s’ka kurrëfarë bukurie – ky është fenomen kimik.

Sytë e dikujt të duken shumë të bukur. Çfarë ngjanë? Ata sy në vete duhet të kenë kualitet, kualitet kimik, ndonjë kualitet elektrik, duhet të jetë se lirojnë ndonjë energji – ata fillojnë të ndikojnë në ty. Thuhet se sytë e dikut hipnotizojnë, si sytë e Adolf Hitlerit. Vetën për një çast të shikon dhe në ty fillon të ndodhë diçka, ti thua se ata sy janë shumë të bukur. Çka nënkupton me bukuri? Ti me diçka je i prekur.

Në të vërtetë, kur thua se diçka është e bukur, ti nuk ke thënë se diçka është e bukur, ti ke thënë se ajo të ka prekë në mënyrë të mirë, kjo është e tëra. Kur thua se diçka është e shëmtuar, ti thua se diçka të ka prekë në anën e kundërt. Ti je i refuzuar, apo je i joshur. Kur diçka të joshë, kjo është e bukur, kur të refuzon, kjo është e shëmtuar. **Por fjala është për ty**, e jo për sendet, sepse sendi i njëjtë mund ta joshë edhe dikë tjetër.

Kjo ndodhë për çdo ditë: njerëzit gjithmonë habiten. Ata thonë: “Ai djali është dashuruar në atë vajzën!” Askush nuk mund të besojë në atë që ka ndodhë, sepse vajza është e shëmtuar. Por për atë djalin ajo është shembull i bukurisë. Çfarë të bëhet? Nuk ka kriter objektiv, e as nuk ekziston. Tantra thotë të mos e harrosh se gjithmonë kur zgjedhë, gjithmonë kur vendosë për

apo kundër diçkahi, mendja jote e luan lojën. Mos thuaj se diçka është e bukur! Vetëm thuaj: “Unë jam i prekur në mënyrë të këndshme”, kështu që në bazë mbetet “Uni”. Nëse njëherë krejt fenomenin e barhtë në objekt, asgjë nuk do të zgjidhë, sepse nëse e ke gabuar hapin e parë, do ta gabosh vet rrënjën. Rrënja je ti, kështu që kur gjendesh nën ndikimin e ndonjë mbrese, kjo do të thotë se në mendjen tënde diçka vepron. E kur ajo mbresë, ajo lidhshmëri krijon kurth, edhe ti fillon të ecë nëpër të.

Së pari e krijon mashkullin e bukur, e mandej nisesh në gjah, vrapon pas tij. E pas disa ditëve të kaluara me mashkullin e bukur apo femrën, e gjithë fantazia shkatërrohet. Përnjëherë bëhesh i vetëdijshëm se je mashtruar dhe se ajo femër duket e rëndomët. E ke menduar se ajo është Leila apo Xhuljeta, apo ke menduar se ai është Romeo, dhe papritmas, pas disa ditësh, ëndrra ka avulluar dhe femra është bërë e zakonshme, apo edhe mashkulli është bërë i zakonshëm; mandej ndaj tyre ndien neveritje, thuajse ata të kanë mashtruar.

Askush nuk të ka mashtruar dhe asgjë nga ai mashkul apo femër nuk është zhdukur, vetëm fantazitë e tua personale janë zhdukur – sepse fantazia nuk mund të mbijetojë. Ti për diçka mund të ëndrrosh, por kjo nuk mund të zgjas gjatë. Fantazia është fantazi! Nëse me të vërtetë dëshiron ta ruash fantazinë tënde, porsa e sheh femrën e bukur largohu sa ma larg prej saj. Atëherë do të mund të të kujtohet gjithmonë si femër më e bukur. Në këtë mënyrë fantazia kurrë nuk do të takohet me realitetin. Atëherë asgjë nuk do të mund ta shkatërrojë. Me atë bukuroshe mund të frymosh, këndosh, vajtosh dhe qash – por kurrë mos iu afro afër!

Sa më shumë që i afrohesh, ma shumë realitetet, ma shumë realitet objektiv në të do të zbulosh. E kur vjen deri tek ndeshja e realitetit objektiv dhe fantazisë tënde, natyrisht se e di se humbëse do të jetë - fantazia jote. Realiteti objektiv nuk mund të jetë humbës.

Kështu gjërat qëndrojnë. E tantra thotë të bëhesh i vetëdijshëm: askush nuk të mashtron përveç ti veten tënde. Femra nuk përpiqet të bëhet shumë e bukur, ajo rreth vetes nuk krijon fantazi, **ti** e krijon rreth saj; ti në këtë beson e tash je i humbur dhe nuk din se çfarë të bësh, sepse fantazia nuk mund të ekzistoj përballë realitetit. Ëndrra duhet të ndërprehet – dhe ky kriter. Në Lindje indusët kanë krijuar kriter për të vërtetën: e vërtetë është ajo që zgjatë përgjithmonë, përgjithmonë, përgjithmonë; a e pavërtetë është ajo që zgjatë vetëm një çast. Në këtë **nuk ekziston** dallim tjetër. Kalimtare është e pavërteta, e përhershme është e vërteta. E jeta është e përhershme; ekzistenca është e përhershme. Mendja është kalimtare – kështu që krejt çka mendja i jep jetës është kalimtare, ajo është ngjyra me të cilën mendja e ngjyrosë jetën, ajo është interpretim. Me kohë interpretimi bëhet i tërsishëm,

e mendja ka ndryshuar. Ti nuk mund ta ruash interpretimin sepes mendja nuk mund t'i ruaj dy momente të njëpasnjëshme të situatës së njëjtë, të gjendjes së njëjtë. Mendja vazhdon të ndryshojë, mendja është rrjedhë. Ajo veç ka ndryshuar – në një moment e vëren se ndonjë njeri është i bukur, e në tjetrin veç ka ndryshuar. Tash do të dashurohesh në diçka që më nuk ekziston, madje as në mendjen tënde.

Tantra thotë: kuptoje mekanizmin e mendjes dhe preje rrënjën. Mos zgjedh, sepse kur zgjedh, sepse kur zgjedh ti identifikohesh. Çfarëdo që zgjedh, pashmangshëm bëhesh një me të.

Nëse të pëlqen automobili, pashmangshëm bëhesh një me të. I afrohesh gjithnjë e më afër; nëse ta vjedhin, diçka nga qenia jote është e vjedhur. Nëse diçka me automobilin nuk është në rregull, nuk do të jetë as me ty. Nëse dashurohesh në shtëpi ti do të bëhesh një me shtëpinë. Dashurie nënkupton identifikim; i afrohesh gjithnjë e ma shumë, sikur ku i afron afër njëri tjetrit dy qinrinjë, i afron edhe ma shumë, kur i afron sa s'ka më - e fiton një qiri. Ky është identifikim. Kur dy flaka afrohen shumë afër, bëhen një.

E kur me diçka identifikohesh, ti e humb shpirtin tënd. Kjo në botë kuptohet si humbje e shpirtit: identifikohesh me miliona gjëra, dhe me çdo identifikim pjesa e caktuar e jote bëhen send. Zgjedhja krijon identifikim. Identifikimi krijon gjendjen hipnotike të ëndrrës.

Gurdxhief nxënsit e vet i ka mësuar vetëm me një disiplin e ajo ka qenë të mos identifikohen. E gjithë shkolla e tij, teknikat, metodat, situatat bazohen në një themel, e themeli i tij është mos identifikimi.

Ti qanë; kur qanë, bëhesh një me qarjen; askush nuk është për të vështuar, askush nuk të shikon, bëhu i kujdesshëm dhe i vëmendshëm me këtë; ti je i humbur në qarje. Je shndërruar në lot dhe sy të skuqura e të enjtura, e zemra jote është në krizë. Kur mësuesit si Gurdxhief të thonë të mos identifikohesh, këshillojnë: “Qajë, nuk ka asgjë të keqe në këtë, por qëndro anash dhe vështro këtë – mos u identifikoj.” E përvojë e mrekullueshme është po që se mund të qëndrosh anash. Qajë, lere trupin le të qanë, leri që lotët të rrjedhin, mos i ndalo se ndalimi askend, por rri anaash dhe vështro.

Kjo mund të bëhet – sepse qenia jote e brendshme është dëshmitar, ajo kurrë nuk është veprimtare. Sa herë që mendos se është veprimtare, ti je identifikuar. Ajo kurrë nuk është ajo që vepron. Mund ta kalosh në këmbë gjithë botën – qenia jote e brendshme s'e bën asnjë hap. Ti mund t'i ëndrrosh me miliona ëndrra, qenia jote e brendshme s'e ëndrron asnjë ëndërr. Të gjitha lëvizjet janë në sipërfaqe. Në qendrën më të thellë të qenies sate nuk ka lëvizje. Të gjitha lëvizjet janë në periferi, sikurse rrota e cila

rrotullohet e qendra mbetet e palëvizshme. Në qendër mbetet gjithçka ashtu siç është, por rreth qendrës rrotullohet rrota.

Mos e harro qendra! Vështroje sjelljen tënde, akcionet e tua, identifikimet e tua, dhe distanca është krijuar; me kohë distanca do të hy në ekzistencë – vështroesi dhe veprimtari do të bëhen një. Do të mund ta shohësh veten se si qesh, do të mund ta shohësh veten se si qan, do ta mund ta shohësh veten se si ecë, han, çon dashuri; mund të bësh shumë çka, krejt çka ka ndodhë ka ndodhë jasht – e ti mbetesh vështroesi. Nuk do të kërcesh dhe të bëhesh një me të gjitha ati që i sheh.

Ky është problem. Çfarëdo që të ndodhë ti fillon të flasësh; je i uritur dhe thua: “Unë jam i uritur – ti je identifikuar me urinë. Por shiko vetëm brenda; a je ti i uritur, apo uria ndodh në ty? A je i uritur, apo je vetëm i vetëdijshëm se uria po ndodh në trup? Ti nuk mund të jesh i uritur, se ku mbetesh ti kur uria shkon? Nëse je i uritur. Ku do të jesh kur ngopesh kur stomaku mbushet dhe kur nuk je më i uritur? A ke avulluar? Jo, atëherë përnjëherë bëhesh ngopje. Para se uria të zhduket, është krijuar identifikimi i ri, ti bëhesh ngopje.

Ke qenë fëmijë dhe ti ke menduar se je fëmijë; ku je tash ti, pasi që më nuk je fëmijë? Ke qenë i ri, apo je plakur – kush je tash ti? Përsëri je identifikuar me rinin apo pleqërinë.

Qenia më e thellë është si pasqyrë. Krejt çka gjendet para saj ajo e pasqyron, ajo thjesht bëhet dëshmitar. Vjen sëmundja apo shëndeti, uria apo ngopja, vera apo dimri, fëmijëria apo pleqëria, lindja apo vdekja – krjet çka ndodh ndodh para pasqyrës, ajo kur nuk i ndodh *pasqyrës*.

Ky është jo-identifikim, kjo është prerje e rrënjëve, rrënjës së vërtetë – bëhu pasqyrë. E për mua kjo është sannyas: me u bë si pasqyrë. Mos u bën si foto pllakëz sensitive - ky është identifikim. Çfarëdo që është para syrit të kameres, foto pllaka e pranon dhe bëhet një me të. Bëhu si pasqyrë. Gjërat vijnë e shkojnë, e pasqyra mbetet e lirë, e zbrazët, bosh.

Ky është jo-uni i Tilopës. Pasqyra nuk ka uni me të cilin ajo do të ishte identifikuar. Ajo vetëm reflekton. Ajo nuk reagon, thjesht përgjigjet. Ajo nuk thotë: “Kjo është e bukur, kjo është e shëmtuar.” Kur femra e shëmtuar shikohet në pasqyrë, pasqyra është e lumtur njëjtë sikur kur shikohet në të femra e bukur. Ajo nuk bën dallime. Krejt çka është para saj ajo e reflekton, por nuk e interpreton. Nuk thotë: “Shko se shumë po më shqetëson”, apo “Afrohu se qenke shumë e bukur.” Pasqyra asgjë nuk thotë. Pasqyra vetëm shikon jasht duke mos bërë kurrëfarë diferencimi ndërmjet miqëve dhe armiqëve. Pasqyra nuk e posedon vetinë e diferencimit.

Po qe se dikush kalon pranë pasqyrës, ajo nuk i ngjitët atij. Ajo nuk posedon histori. Kjo nuk është sikur ti dëshiron të kalosh, e pasqyra dëshiron

të merrë pak nga fantazma jote. Kjo nuk është diçka si pasqyra dëshiron që nga hija jote të ruaj për më vonë. Kjo nuk është sikur pasqyra po dëshiron ta mbaj reflektimin e asaj që në të ndodhë. Jo. Ti ke kaluar, reflektimi është zhdukur; as për një sekond nuk do ta ruan. Kjo është mendja e Budës. Ndalesh para ti, dhe ai është i plotësuar me ty; shkon, dhe asgjë s'mbetet nga ti. Madje as shndërritje e kujtimit. Pasqyra nuk ka të kaluar, as Buda nuk ka. Pasqyra nuk pret duke e pyetur veten: "Athua kush tash do të qëndroj para meje; kë tash do ta pasqyroj? Dua që ai njeri të vijë, e jo ky." Pasqyra nuk zgjedh, ajo mbetet jo e zgjedhshme.

Përpiqu ta kuptosh këtë metaforë për pasqyrën sepse kjo është situatë reale e vetëdijës së brendshme. Mos u identifikoj me atë që ndodhë rreth teje. Qëndro i përqendruar dhe i rrënjësuar në qenien tënde. Gjërat ndodhin dhe do të vazhdojnë të ndodhin, por nëse **ti** mundesh të mbetesh i përqendruar në vetëdijen tënde ngajashëm me pasqyrën, asgjë më nuk do të jetë e njëjtë – gjithçka do të ndryshojë. Do të mbetesh virgjërisht i pastër. Asgjë s'do të mund të të ndotë, absolutisht asgjë, sepse asgjë nuk do të mbahetë. Ti relekton, për një çast dikush është aty, e mandej krejt zhduket. Zbrazëtia jote mbetet e paprekur. Madje edhe derisa pasqyra dikë e pasqyron, asaj asgjë nuk i ndodhë. Pasqyra nuk ndryshon në asnjë mënyrë; pasqyra mbetet e njëjtë. Kjo është prerja e vetë rrënjës.

Ekzistojnë dy lloj njerëzish. Disa të cilët gjithmonë luftojnë kundër simptomeve, të cilët gjithmonë luftojnë jo kundër rrënjës së shkakut, por vetëm kundër simptomeve të sëmundjes. Për shembull, ke ethe, temperatur prej dyzet gradëve. Mund ta bësh një gjë: mund të futesh nën dush të ftohtë; kjo do të freskon trupin, do ta ulë temperaturën – por ti po lufton kundër simptomeve se temperatura nuk është sëmundje. Temperatura është vetëm indikacion se diçka me trupin nuk është në rregull. Trupi është i shqetësuar, për këtë arsye temperatura rritet; trupi është në krizë, në brendi të trupit ngjanë diçka ngajashëm me luftën, disa mikroba luftojnë kundër të tjerave dhe për këtë arsye temperatura rritet. Ti e ndien nxehtësinë – ajo nuk është problem, ajo është vetëm simptom. Kjo nxehtësi është shumë, shumë miqësisht e kthyer kah ti, ajo dëshiron të të tregojë s ti duhet bërë diçka, brenda është kriza – nese merresh me simptome do ta mbytësh pacientin. Vurja e akullit në kokë nuk do të ndihmojë. Dushi i ftohtë nuk do të ndihmojë. Kjo është e dëmshme, sepse në sipërfaqe krijon ftohje të rreme. E ti, me të vërtetë po mendon se me dush të ftohtë do ta ndalësh shqetësimin e brendshëm dhe luftën e mikrobave? Ajo do të vazhdojë dhe do të vras.

Budallenjët gjithmonë merren me simptome. Njeriu i mençur mundohet ta gjej shkaktarin, rrënjën e vërtetë. Ai nuk mundohet ta ftojë trupin, ai përpiqet ta gjej rrënjën-shkaktarin e temperaturës së trupit. E kur

kjo rrënjë ndryshon, kur ky shkaktar ndryshon, kur sherohet shkaktari, temperatura vetvetiu ulet. Nuk është problem temperatura. Por në botë ka ma shumë budallenjë sesa njerëz të mençur. Në medicin jemi bërë më të mençur, por jo edhe në jetë.

Në jetë vazhdojmë të bëjmë marrëzira. Nëse je i zemëruar, fillon të luftosh kundër zemërimit. Zemërimi është sikurse temperatura; më sakt, ai është temperatur, ethe. Nëse je me të vërtetë i zemëruar trupi yt bëhet i nxehtë, por kjo vetëm tregon se në venat e tua kanë filluar të çlirohen disa substanca kimike. Por edhe kjo nuk është rrënja. Substancat çlirohen për arsye të caktuar – sepse e ke krijuar situatën në të cilën është e domosdoshme ja ikja ja lufta.

Shtaza kur është në situatë të rrezikshme ka dy zgjedhje: njëra është të luftojë, tjetra të ikën. Për të dyja zgjedhjet nevojitet sasia e caktuar e helmit në gjak, sepse për luftë të nevojitet energji më e madhe se zakonisht. Kur lufton nevojitet qarkullim më i madh i gjakut, sepse të nevojitet energji më e madhe se zakonisht. Kur lufton të nevojitet burim më i fortë i energjisë për punë, për të funksionuar – trupit i duhet energjia. Ajo në gjëndra tubon helme, hormone dhe shumë çka tjetër, dhe kur vjen koha dhe kur nevojitet, ato zbrazen në vena.

Për këtë arsye, ti kur je i zemëruar tre herë je më i fuqishëm se zakonisht. Po qe se ishte bërë zemërimi yt kreativ, do të kishe bërë shumë gjëra të cilat rëndom nuk je në gjendje t'i bësh: do të kishe mundur ta hedhësh gurin e madh – të cilin zakonisht nuk mund as ta lëvizësh. Në luftë kjo nevojitet – këtë e siguron natyra. Apo, nëse duhet të ikësh dhe vrapon të nevojitet energjia sepse armiku të ndjekë, përcjellë.

Gjithçka ka ndryshuar, njeriu ka krijuar civilizimin, shoqërinë, kulturën, ku situatat animale më nuk ekzistojnë – por thellë brenda mekanizmi ka mbetur. Gjithmonë kur e ndien se dikush po përgatitet që ndaj teje të jetë agresiv, se dikush dëshiron të të sulmojë, lendojë, përnjëherë në trup ndryshon situata: në gjak lirohen helmet, temperatura rritet, sytë skuqen, në fytyrë të vlon gjaku – ti je i gatshëm ja për luftë ja për ikje.

Krejt kjo nuk është shumë e thellë, kjo është vetëm ndihmes trupit. Zemërimi në fytyrë, në trup, nuk është reale; ai e përcjellë mendjen tënde, e përcjellë interpretimin tënd. Mund të ndodhë që atje mos të ketë asgjë. Kalon rrugës së vetmuar në natë të errët, e sheh shtyllën e dritës së rrugës, dhe mendon se është fantazëm – në të njëjtin moment trupi liron në vena shumë gjëra, dhe është i gatshëm të luftojë me fantazmën ja të ikë. Mendja jote e interpreton se shtylla e dritës së rrugës është fantazmë – e trupi këtë përnjëherë e pason. Mendon se dikush është mik i yti, dhe trupi e pason. Mendon se dikush është armiku yt, dhe trupi e pason.

Kështu që rrënja-shkaktari është në mendje - ajo është në interpretimin tënd. Buda thotë: “Mendo se gjithë botën e ke mik.” Përse? Jezusi thotë: “faljau madje edhe armiqëve tu”; e jo vetëm kjo “Duaj armiqët e tu.” Përse? Buda dhe Jezusi mundohen me ndryshue interpretimin tënd. Por Tilopa shkon edhe më larg. Ai thotë madje edhe kur mendon se të gjithë janë miqët e tu, ti vazhdon të mendosh për termet miku dhe armiku. Madje edhe nëse e do armikun, ti mendon se ai është armik. E don sepse ashtu ka thënë Jezusi. Natyrisht, do të jesh në situatë më të volitshme se sa njeriu i thjeshtë i cili e urren armikun, pak më pak zemërim do të ndihmojë. Por Tilopa thotë se ***mendimi*** se dikush është armik, mendimi se dikush është mik është veç ndarje – veç ke ra në kurth. Askush nuk është mik askush nuk është armik. Ky është mësimi më i lartë.

Nganjëherë Tilopa e ka tejkaluar edhe Budën edhe Jezusin. Me siguri arsya qendron në faktin se Buda i ka folur masave, e Tilopa i ka folur Naropës. Kur i flet nxënësit shumë të avansuar mund ta lëshosh majen. Kur i flet masave bën kompromise. Unë i kam folur masave pesëmbëdhjetë vjet pandërprerë, dhe me kohë këtë e kam ndie dhe e kam braktisë. I kam folur mijëra njerëzve. Por kur flet para njëzetmijë njerëzve ti duhet të bësh kompromise, duhet të lëshohesh, se përndryshe nuk do të kuptojnë. Kur e kam kuptuar këtë, i kam qarë duart nga kjo. Tash dëshirojë t’i flas vetëm Naropave. Ti ndoshta kësaj nuk je i vetëdijshëm, por vetëm kur një person i ri vjen këtu, e madje edhe unë nuk e di se ai person ka ardhë, ai e ndryshon krejt atmosferën. Ai ju lëshon dhe unë e ndiej se duhet bërë kompromis.

Sa ma tepër që ngritësh, sa ma shumë që ngritet energjia jote, aq ma shumë mësim mund të të përcjellën. Në çastin kur Naropa është bërë i përkryer – Tilopa ka heshtur. Atëherë më nuk ka nevojë të thuhet asgjë sepse çdo bisedë është kompromis. Atëherë heshtja mjafton; atëherë mjafton të uleni bashk. Atëherë Mjeshtri ulet pranë nxënësit, ata s’bëjnë asgjë, vetëm rrinë bashk – dhe vetëm atëherë ngjanë shndërritja më e fortë.

Kështu që kjo varet prej nxënësit. Prej teje varet se sa afër do të më lejosh të të afrohem. Nuk bëhet fjalë vetëm për kuptueshmërinë personale, natyrisht, ajo është prezente, por nga ti varet sesa mundet t’i kontribuoj botës, sepse kjo fillon të mbërri përmes teje.

Në këtë kuptim Jezusi ka nxënë shumë të rëndomët, shumë të zakonshëm, për këtë arsye ai fillon diçka dhe bën kompromis – me gjëra të marra. Jezusi ka qenë i arrestuar po atë natë kur nxënësit e kanë pyetur: “Mësues, na trego: natyrisht, ti do të shkosh në Mbretërin Hyjnore dhe do të ulesh në anën e djathtë të Zotit, në anën e djathtë të fronit – por me ne, me dymbëdhjetshën tonë, çfarë do të bëhet, çfarë do të bëhet me situatën hierarkike? Ne ku do të ulemi? Kush do të ulet pranë teje? E kush pas

tjetrit?” Jezusi është bërë gati të vdes, e këta nxënësit budallenjë pyesin diçka aq të marrë. Ata janë brengosur për hierarkinë në Mbretërinë Hyjnore, kush do të ulet pranë Jezusit. Natyrisht, Jezusi do të ulet pranë Zotit, aq kanë mundur ta kuptojnë, por kush do të ulet pranë Jezusit?

Egoizëm i marrë. E Jezusi me njerëz të tillë ka bërë kompromisë. Për këtë arsye mesimet e Jezusit nuk çojnë shumë larg, derisa mësimet e Budës mund ta bëjnë këtë shumë lehtë sepse ai nuk ka folur me nejrëz të marrë, gjatë gjithë jetës së tij kurrë kurrëkush nuk ia ka parshtruar një pyetje të këtillë të marrë. Por – asgjë nuk mund të krahasohet me Tilop-ën.

Tilopa kurrë nuk iu ka drejtuar masave. Ai iu ka drejtuar vetëm një njeriu, të vetmit shpirt përparimtar, Naropës, dhe i ka thënë: “Ty, Naropa, do të tregojë gjërat për të cilat nuk mund të flitet; për shkak teje dhe besimit tënd unë mund ta bëj këtë.” Për këtë arsye mësimi ka qenë i mundur, për këtë arsye ai ka fluturuar në lartësitë më të largëta qiellore.

Tash përpikuni ta kuptoni *sutra*.

*Preja drurit rrënjën dhe gjethet do të veniten;
preja rrënjën mendjes sate dhe samsara do të bie.
Drita e cilësdo llambë menjëherë do ta shkatërroj
errësirën e kalpave* të gjata;
vetëm shkëlqimi i dritës verbuse të mendjes,
do ta djegë vellon e mosdijes.*

“Preja drurit rrënjëndhe gjethet do të veniten”. Por njerëzit zakonisht përpiqen ta prejnë gjethin. Kjo nuk është metodë; në këtë mënyrë rrënja nuk do të venitet. Përkundrazi, nëse e pren gjethin, edhe ma shumë do të dalin nga dega; nëse e pren një gjethe dalin tri, sepse duke i prerë gjethet, rrënja bëhet edhe më aktive për ta ruajtur trungun. Çdo kopshtar e di se si të fitojë pemë me kurorë të ngjeshur – vetëm fillo ta krasitësh. Ajo do të bëhet e dendur e më e dendur, se në këtë mënyrë drurit i krijon shtytje: e pren një gjethe, e druri do t’i dërgojë tri për ta mbrojtur trungun, për shkak se gjethi është sipërfaqja e drurit.

Gjethi nuk ekziston vetëm për arsye të kënaqësisë sate, për ta shikuar dhe për të ndenjur ti nën hijen e tij; jo, gjethi është sipërfaqja e drurit. Përmes gjetheve druri i absorbon rrezet e diellit, përmes gjetheve druri e çliron lagështinë, përmes gjetheve druri është në kontakt me kozmosin. Gjethi është lëkurë e durit. Nëse e pren një gjethe duri provokohet: në vend tij do t’i dërgojë tre; ai bëhet më i vëmendshëm, ai nuk mund të ri i përgjumur. Dikush mundohet ta shkatërrojë drurin e ai mbrohet – e njëjtë ngjanë edhe në jetë, sepse jeta gjithashtu është dru.

Aty janë edhe rrënjët edhe gjethet. Nëse e pren zemërimin, do të shfaqen tri gjethe në vend të tij, do të jesh tre herë më shumë i zemëruar. Nëse e pren seksin, do të bëhesh jashtëzakonisht i xhindosur me seksin. Prej çfarëdo qoftë dhe vështro, dhe do ta shohësh se tre herë më tepër nga ajo do të ndodhë. E mandej mendja të thotë: “Prej sa ma shumë, ende nuk mjafton.” Në këtë mënyrë shumë gjethe do të rriten. Mund ta presësh tërë degën, por kjo asgjë nuk do të ndryshon sepse druri ekziston fal rrënjëve, e jo gjetheve.

Tantra thotë të mos mundohesh duke i krasitë gjethet – zemërimi, lakmia, seksi, mos u brengos për to; kjo thjesht është marrëzi. Shumë thjesht, gjeje rrënjën dhe preje, dhe me këtë druri vetvetiu do të venitet. Gjethet do të zhduken, degët gjithashtu – ti vetëm preje rrënjën.

Identifikimi është rrënjë, e krejt tjerat s’janë asgjë tjetër përveç se gjethe. Me qenë i identifikuar me lakminë, me seksin, është rrënjë. Dhe, mos harro, njëjtë është se a identifikohesh me lakminë, seksin apo madje edhe me meditimin. Dashuria, **moksha**(reinkernimi), Zoti njëjtë, edhe ky është identifikim. Me qenë i identifikuar është rrënja, e krejt tjerat janë si gjethet. Mos e prej gjethin, lere, në gjeth s’ka asgjë të keqe.

Për këtë arsye tantra nuk beson në përsosjen e karakterit. Kjo mund të të jep formë të bukur – nese i krasitë gjethet mund ti japësh cilin do formë drurit – por druri mbetet ai i njëjti. Karakteri është vetëm formë e jashtme – por ti mbetesh i njëjtë, kurrfarë transformimi nuk ka ndodhë. Tantra shkon më thellë dhe thotë: “preje rrënjën!” Për këtë arsye tantrën e kanë kuptuar aq gabimisht – sepse tantra thotë: “Nëse je lakmitar, bëhu lakmitar; mos u mërzit për lakminë. Nëse je seksual, bëhu seksual mos u brengos fare për këtë.” Shoqëria nuk mund të tolerojë mësimin e këtillë: “Çka flasin këta njerëz? Këta donë të krijojnë kaos. Dëshirojnë të shkatërrojnë çdo rregull.” Por ata nuk e kanë kuptuar se vetëm tantra mund ta ndryshojë shoqërinë, njeriun, mendjen, kurrkush tjetër; dhe vetëm tantra instalon rregull të vërtetë, rregull të natyrshëm, lulëzim të natyrshëm të disiplinës së brendshme, kurrkush tjetër. Por ky është proces shumë i thellë – duhet ta presh rrënjën.

Vështroje lakminë, vështroje seksin, posesionin, xhelozinë. Mbaje në mend vetëm një gjë: mos ia nisë të identifikohesh, vetëm vështro; vetëm shiko, bëhu shikues. Dal nga dal, kualiteti i dëshmitarit do të forcohet; do të fillosh ta vëresh gjithë pakuptimësinë e lakmisë. Kjo është shumë subtile. Të të aftësohesh ta shohësh se si në mënyrë subtile funksionon ego, se si rrugët e tij janë subtile. Kjo nuk është gjë e madhe; kjo është shumë subtile dhe delikate, dhe e fshehur thellë.

Sa ma shumë që shikon, sytë e tu bëhen më të aftë për të parë, bëhesh më perceptiv, më shumë sheh dhe më thellë mund të depërtosh, dhe krijohet distancë më e madhe në mes asaj që bën dhe teje. Distanca ndihmon se pa të

s'mund të ketë vrojtim. Si mund t'i shohësh gjërat që janë shumë afër? Nëse qëndron shumë afër pasqyrës nuk mund ta shohësh fytyrën tënde. Si mund të shohësh nëse sytë e tu prekin pasqyrën? Nevoitet distanca. E asgjë nuk mund të të ofrojë distancë përveç dëshmisë. Provo dhe bindu.

Eksploro nëpër seks, asgjë të keqe nuk ka në të, vetëm vështro. Shikoj lëvizjet e trupit; shiko se si energjia vjen e shkon, shiko se si energjia bjen; shikoje orgazmën, se çfarë ngjanë – se si dy trupa lëvizin në ritëm; vështroj rrahjet e zemrës – se si bëhen të shpejta e më të shpejta. Dhe vejn çasti kur plotësisht çmenden. Vështroje nxehtësinë e trupit, qarkullimin e shpejtuar të gjakut. Vështroje frymëmarrjen, ajo bëhet kaotike dhe e çmendur. Shikoje çastin kur mbikëqyrja jote e arrinë kulminacionin dhe krejt bëhet e pakontrolluar. Vështroje çastin pas tij më nuk mund të kthehesh, më nuk ka kthim. Trupi bëhet aq automatik sa që çdo mbikëqyrje zhduket. Vetëm një çast para ejakulimit e ke humbur çdo kontrollë, trupi plotësisht e ka marrë.

Vështroj këto: proceset në të cilat vullnetarisht merr pjesë, dhe ato të pavullnetshme. Çastin mbi të cilin ke pas kontrollë ke mundur të kthehesh, derisa ka qenë kthimi i mundur, dhe çasti kur më nuk mund të kthehesh. Kur kthimi bëhet i pamundur – kur trupi të gjitha i merr, kur më nuk ke mbikëqyrje. Shikoj të gjitha, miliona gjëra janë atje. E tëra është aq komplekse, dhe asgjë nuk është më komplekse se seksi, sepse i gjithë trupi dhe mendja janë të inkuadruar në të – vetëm dëshmitari nuk është i inkuadruar, vetëm një gjë mbetet jashtë.

Dëshmitari mbetet jashtë. Sipas natyrës së tij dëshmitari kurrë nuk mund të bëhet i brendshëm. Gjeje këtë dëshmitar dhe do të rrish në maje të kodrës, dhe krejt do të ndodhë në luginë dhe ty asgjë s'do të interesoj. Ti vetëm shiko, në çka ti merr pjesë? Kjo është sikur i ndodhë dikujt tjetër. Njëjtë është edhe me lakminë, njëjtë është me zemërimin; krejt është shumë e ndërlikuar. E ti do të kënaqesh po qe se mund t'i vështrosh – të gjitha emocionet, pozitive dhe negative. Mbaje mend vetëm një gjë: kur je vështroes, identifikimi është thyer, atëherë rrënja është prerë. E kur rrënja njëherë prehet, kur njëherë mendon se nuk je veprimtar. Përnjëherë gjithçka do të ndryshojë. E ndryshimi është i befasishtëm, në të nuk ka shkallëzim.

*Preja drurit rrënjën dhe gjethet do të veniten;
preja rrënjën mendjes sate dhe samsara do të bie.*

Në momentin kur e pren rrënjën e mendjes, edhe identifikimin së bashku me të, **samsara** bjen, e gjithë bota rrëzohet si shtëpia prej kartave. Vetëm një puhizë e vetëdijës, dhe e gjithë shtëpia shembet. Përnjëherë je aty, por jo më në botë – ke transcendentuar. Mund të jetosh në mënyrën e vjetër,

të bësh gjëra të njëjta – por asgjë nuk është e vjetër, për shkak se ti më nuk je ai i vjetri. Ti je përsosmërisht qenie e re – kjo është rilindje. Indusët këtë e quajnë **DWIJ**, dy herë i lindur. Njeriu i cili këtë e arrinë është dy herë i lindur, kjo është lindja e dytë – e kjo është lindja e shpirtit. Krishti në këtë ka menduar kur ka folur për ringjalljen. Ringjallja nuk është lindje e re e trupit; kjo është lindja e re e vetëdijës.

*preja rrënjën mendjes sate dhe samsara do të bie.
Drita e cilësdo llambë menjëherë do ta shkatërroj
errësirën e kalpave* të gjata;*

Por mos u brengos për atë se në çmënyrë drita e papritur do të mund ta shpërndaj errësirën e shumë, shumë miliona jetrave. Do ta shkatërojë se errësira nuk ka dendësi, në vete nuk ka substancë. A është i vjetër vetëm një çast apo me mija vjet, kjo është e njëjtë. Mungesa nuk mund të shtohet apo pakësohet; drita është substanciale, ajo është diçka – errësira është vetëm mungesë. Drita është prezente, dhe errësira më nuk është prezente.

Kjo s'do të thotë se errësira me të vërtetë do të shpërndahet, sepse atje s'ka asgjë për t'u shpërndarë. Kjo s'do të thotë se ti kur e kyç llampën elektrike errësira zhduket – aty s'ka asgjë që do të mund të zhduket. Në të vërtetë, aty s'ka asgjë, vetëm mungesë drite. Drita vjen, dhe errësirë më s'ka.

*vetëm shkëlqimi i dritës verbuse të mendjes,
do ta djegë vellon e mosdijes.*

Budistët fjalëm “mendje” e përdorin në dy mënyra: mendje me “m” të vogël, dhe mendje me “M” të madhe. Kur e përdorin fjalën me “M” mendojnë për dëshmitarin, vetëdijën. Kur e përdorin fjalën me “m” të vogël mendojnë për dëshminë. E te dyjat flasin për mendjen – në këtë mënyrë ata të njëjtën fjalë e përdorin për të dy rastet – me një dallim shumë të vogël. Me “M” të madhe ti je dëshmitar, e me “m” të vogël je i tillë si dëshmija – mendimet, emocionet, zemërimi, lakmia, të gjitha.

Përse e përdorin të njëjtën fjalë? Përse krijojnë konfuzion? Ekziston arsya për këtë – sepse kur paraqitet mendja me “M” të madhe, mendja me “m” të vogël thjesht është e absorbuar në të. Sikur që lumi derdhet në det, miliona mendje të vogëla derdhen në Mendje e madhe, energjia përsëri është e absorbuar.

Energjia e lakmisë, zemërimit, xhelozisë lëvizë jashtë, në mënyrë centrifugale. Papritmas, kur mendja me M të madhe mbërrinë, dëshmitari qëndron atje duke vështuar në qetësi, dhe të gjithë lumenjtë ndryshojnë

rrjedhën e tyre. Ata kanë lëvizur në mënyrë centrifugale, kah periferia; papritmas, ata kthehen, bëhen centripetal; fillojnë të derdhen në Mendjen e madhe – krejt është e absorbuar. Për këtë arsye përdoret e njëjta fjalë.

*vetëm shkëlqimi i dritës verbuse të mendjes,
do ta djegë vellon e mosdijes.*

Vetëm për një sekond e gjithë mosdija është djegur – kjo është ndritje momentale.

*Kushdo që i ngjitet mendjes
nuk e sheh të vërtetën që është përtej mendjes.*

Nëse i ngjitesh mendjes, lakmisë, emocionit, nuk do të jesh në gjendje ta shohësh atë që është përtej mendjes – Mendjes së madhe – sepse nëse i ngjitesh, si do të mund ta shohësh? Nëse i ngjitesh sytë e tu do ta mbyllin ngjitjen. E nëse i ngjitesh objektit, si do të mund ta shohësh subjektin? Kjo “ngjitje” duhet të jetë e hedhur.

*Kushdo që i ngjitet mendjes identifikohet
nuk e sheh të vërtetën që është përtej mendjes.
Kushdo që e praktikon Dharma
nuk e gjen të vërtetën që është përtej praktikës.*

Të gjitha praktikat janë në mendje. Krejt çka bën është përtej mendjes. Vetëm dëshmitari nuk është në mendje, mos e harro këtë.

Kështu, madje edhe kur mediton qëndro dëshmitar, pandërprerë shiko se çfarë po ngjanë. Rrotullohesh në meditimin dervishian? – rrotullohu, rrotullohu sa ma shumë që mundesh, por qëndro dëshmitar i brendshëm dhe shiko se si trupi rrotullohet. Trupi vazhdon të rrotullohet shpejt e ma shpejtë, dhe sa ma shpejtë që trupi rrotullohet, ma thellë e ndienë se qendra jote nuk lëvizë. Ti qëndron i qetë, trupi rrotullohet si rrotë, ti qëndron pikërisht në qendër. Sa ma shpejtë që rrotullohet trupi, më thellë e përjeton faktin se ti nuk po lëvizë, dhe krijohet distanca.

Çfarëdo që të bësh, madje edhe kur mediton, unë nuk përjashtoj asgjë, mos u ngjitë as për meditim, sepse do të vije dita kur edhe ajo ngjitje do të jetë e hedhur. Meditimi bëhet i përkryer kur edhe vet bjen. Kur meditimi është i përsosur, nuk ke nevojë më të meditosh.

Për këtë arsye gjithmonë bëhu i vetëdijshëm se meditimi është vetëm urë, ajo duhet të kapërcehet. Ura nuk është vend në të cilën ndërrtohet

shtëpia. Duhet ta kalosh dhe të shkosh tutje. Meditimi është urë, edhe me të duhet të jesh i kujdesshëm, përndryshe mund ta ndërpresësh të identifikohesh me zemërimin, lakminë, e të identifikohesh me meditimin, mëshirën. Atëherë prapë je në të njëjtën kurth; në shtëpinë e njëjtë ke hyrë përmes derës tjetër.

I ka ndodhë njëherë Mulla Nasradinit kur ka shkuar në kafenen e qytetit e veç kishte qenë i dehur, kështu që kamarieri i kishte thënë: “Shko! Veç je i dehur dhe më nuk mund të të jap. Vetëm shko në shtëpi.” Por ai kishte insistuar, kështu që kamarierit iu ishte duhur ta qes jashtë me forcë.

Gjatë kishte ecur duke kërkuar kafene tjetër. Mandej kishte hy në kafenen e njëjtë por nga dera tjetër. Kishte hyrë, e kishte parë të njëjtin kamarier dhe paksa ishte habitur sepse iu kishte dukur i njohur, përsëri e kishte pyetur për pije, e ai prapë i kishte thënë: “Të thash njëherë se sonte nuk do të jap asgjë. Ikë nga këtu!” Prapë ka insistuar dhe prapë ka qenë i përzënë.

Gjatë ka shetitur duke kërkuar ndonjë kafene tjetër, por në qytet kishte qenë vetëm një. Kishte hyrë përmes derës së tretë, kishte shikuar kamarierin, dhe iu kishte dukur i njohur, dhe më në fund i kishte thënë: “A të gjitha kafenet në këtë qytet janë tua?”

Kjo ngjanë. Je i qitur nga njëra derë; e hyn në tjetrën. Ke qenë i identifikuar me zemërimin tënd, me epshet e tua; tash je bërë i identifikuar me meditimin tënd. Ke qenë i identifikuar me kënaqësinë seksuale; tash je i identifikuar me ekstazën të cilën ta ofron meditimi. Kurrë nuk është ndryshe – qyteti e ka vetëm një kafene. Mos u mendo të hysh në të njëjtën kafene përsëri e përsëri. Dhe nga ***cilado anë*** të hysh, do ta gjesh vetëm një pronar – dëshmitarin. Bën kujdes me këtë, se përndryshe shumë energji e panevojshme do të jetë e shpenzuar. Po udhëton gjatë që përsëri të hysh në të njëjtën gjë.

*Kushdo që i ngjitet mendjes
nuk e sheh të vërtetën që është përtej mendjes.*

Kush gjendet përtej mendjes? Ti. Çka ka përtej mendjes? Vetëdije. Çka ka përtej mendjes? ***Sat-chit-anada***, e vërteta, vetëdija, hyjnia.

*Kushdo që e praktikon Dharma
nuk e gjen të vërtetën që është përtej praktikës.*

Dhe çfarëdo që praktikon, mbaje mend, praktika nuk do të çoj deri tek e natyrshmja, deri tek e çlirtja dhe e natyrshmja, për shkak se praktikë do të thotë diçka të praktikosh që nuk ekziston. Të praktikosh do të thotë të

praktikosh diçka artificiale. Natyra nuk duhet të praktikohet; kjo nuk ka nevojë, ajo veç është aty. Si mund të mësosh diçka që veç është aty? Si mund ta mësosh natyrën, Tao? Ajo veç është aty! Je i lindur me të. S'ke nevojë të kërlesh mësues për të mësuar – edhe në këtë është dallimi në mes mësuesit dhe Mjeshtrit.

Mësues është dikushi i cili të mëson për diçka; Mjeshtër është dikush i cili të ndihmonë t'i çmësosh të gjitha që i ke mësuar. Mjeshtri të çmëson. Mjeshtri të ofron shijen e jo-praktikës. Ajo veç është aty, por ti duke mësuar e ke humbë. Përmes çmësimit përsëri atë do ta kthesh.

E vërteta nuk është zbulim, ajo është rizbulim. Ajo është aty që nga fillimi. Kur vjen në këtë botë ajo është me ty. Kur lind në këtë botë ajo është me ty, për shkak se **ti je ajo**.

Kjo nuk mund të jetë ndryshe. Ajo nuk është diçka nga jashtë, ajo është brenda në ty, ajo është qenie jote e vërtetë. Për këtë arsye, nëse e praktikon, thotë Tilopa, nuk do ta zbulosh se çka ka prapa praktikës.

Le të kujtohet përsëri e përsëri, çfarëdo që praktikon, ajo do të jetë pjesë e mendjes sate, mendjes së vogël, periferike, e ti duhet të shkosh prapa tyre. Në ç'mënyrë të shkohet prapa? Ushtro , asgjë të keqe nuk ka në këtë, por bën kujdes; medito por bëhu i vëmendshëm – sepse kuptimi final i termit meditimi, **është** dëshmimi.

Të gjitha teknikat mund të ndihmojnë, por ato në të vërtetë nuk janë meditime, ato janë vetëm prekje në errësirë. Befas një ditë, do të bësh diçka, do të bëhesh dëshmitar. Duke medituar siç është ai dinamik, apo **kundalini** apo rrotullues, papritmas një ditë meditimi do të zhduket, por ti nuk do të jesh i identifikuar me të. Ti do të qëndrosh anash në qetësi, do ta vështrosh – atë ditë do të ndodhë meditimi; prej asaj dite teknikat më nuk do të jenë pengesë, më nuk do të jenë ndihmesë. Nëse të pëlqejnë, mund të kënaqesh në to, por ato më nuk janë të domosdoshme – tash është krijuar meditimi i vërtetë.

Meditimi është dëshmim. Të meditosh do të thotë të bëhesh dëshmitar. Meditimi fare nuk është teknikë! Kjo për ty do të jetë mjaft habitëse, sepse unë po vazhdoj të të jap teknika. Në kuptimin final, meditimi nuk është teknikë; meditimi është kuptueshmëri, vetëdije. Por ty të duhen teknikat sepse kuptueshmëria supreme ende është shumë, shumë largë prej teje; është e fshehur thellë në ty, por ende është larg prej teje. Pikërisht në këtë çast mund ta realizosh, por nuk do ta realizosh se çasti yt po ikën, mendja jote po lëvizë. Pikërisht **në këtë çast** ajo është e mundur, por prapë e pamundur. Teknikat e bashkojnë ndarjen, ato veç e ngjeshin çarjen.

Për këtë arsye në fillim të meditimit janë teknikat; në fund do të qeshesh, teknikat nuk janë meditimi. Meditimi është kualitet i ndryshëm i

qenies, ai s'ka lidhje me asgjë. Por kjo do të ndodhë vetëm në fund, mos mendo se do të ndodhë në fillim, përndryshe gremina nuk do të jetë e kapërcyer.

Ky problem është edhe me Krishnamurtin edhe me Maharishi Mahesh Jogi – këta dy janë dy pole të kundërta. Mahesh Jogi mendon se teknikat janë meditim, kështu që vetëm nëse i adaptohesh teknikës – asaj transcendentale apo ndonjë meditimi tjetër – ndodh meditimi. Kjo është edhe e drejt, edhe e gabuar. E drejt se në fillim fillestari duhet t'i adaptohet ndonjë teknike, sepse kuptueshmëria nuk është pjekur ende mjaft për ta kuptuar Supremën. Kështu që, në njëfarë mënyre, teknika bëhet meditim.

Kjo është sikur kur fëmija mëson alfabetin – e ne i tregojmë se shkronja “m” është njëjtë sikur kur e përdorë fjalëm “majmun”; majmuni i paraqet shkronjën “m”. Përmes “m” majmuni është aty, dhe fëmija fillon të mësojë. Nuk ekziston marrëdhënia midis majmunit dhe shkronjës “m”. “M” mund të paraqes miliona gjëra, dhe gjithmonë është e ndryshme në gjithsecilën gjë. Por fëmijës kjo duhet disi t'i paraqitet, e majmunin e ka të afërt, ai mund ta kuptojë se çka është majmuni, por jo edhe çka është “m”. përmes majmunit ai do të jetë në gjendje ta kuptojë se çka është “m” – por ky është vetëm fillimi, por jo edhe fundi.

Mahesh Jogi është i mirë për fillim, mund të të qet në rrugë, por nëse ngjitesh për të je i humbur. Ai duhet të të braktisë, ai është shkollë fillore; i mirë derisa përfundon. Por nuk duhet gjithmonë të mbeten në shkollë fillore. Shkolla fillore nuk është universitet; duhet ta përfundosh atë. Kuptimi fillestar i meditimit është se ajo është teknikë.

Mandej aty është Krishnamurti si pol i kundërt. Ai thotë se nuk ka teknika, s'ka meditim; mos humbë kohë me teknika, meditimi është vetëm vetëdije, vetëdije e pazgjedhur. Përsosmëirsht e sakt! – por ai përpiket të të ndihmojë të mbërrish në universitet e ti akoma nuk e ke përfunduar shkollën fillore. Ai mund të bëhet i rrezikshëm se flet për Supremën-finalën. Ti këtë nuk mund ta kuptosh, në këtë moment kuptueshmëria jote është e paaftë, do të çmendesh. Kur e dëgjon Krishnamurtin ti je i humbur, sepse në mënyrë intelektuale do ta kuptosh se ai ka të drejtë, por do të jesh i vetëdijshëm se në qenien tënde asgjë s'ka ndryshuar.

Shumë ithtarë të Krishnamurtit kanë ardhur tek unë. Ata thonë se e kuptojnë intelektualisht: “Kuptohet se ai ka të drejtë, nuk ka teknika, meditimi është vetëdije – e çfarë të bëjmë?” E unë iu them me vet pyetjen se çfarë të bëjnë, do të thotë se iu duhet teknika. “Çfarë të bëjmë?” Ti po pyet *se si* ta arrish këtë, ti po pyet për teknikat. Krishnamurti nuk mund të të ndihmojë. Më mirë shko tek Maharishi Mahesh Jogi, kjo do të jetë më mirë.

Por njerëzit janë ngjitë për Krishnamurtin, por ka edhe njerëz që janë ngjitë për Maharishi Mahesh Jogi.

Por unë nuk jam asnjëri prej atyre – apo jam te dy; dhe për këtë arsye shkaktoj huti. Te dytë janë të qartë, këndvështrimi i tyre është i thjeshtë, për ta kuptuar Mahesh Jugin dhe Krishnamurtin është lehtë. Nëse e njeh gjuhën mund t'i kuptosh, aty s'ka problem. Problemi krijohet me mua, sepse unë gjithmonë do të flas për fillimet dhe kurrë nuk do të lejoj ta harrosh mbarimin. Gjithmonë do të flas për përfundimin, dhe gjithmonë do të ndihmojë të nisesësh nga fillimi. Do të hutohesh sepse do të më thuash: “Si po mendon ashtu? Nëse meditimi është vetëm vetëdije, përse atëherë të kalohet napër gjithë ato ushtrime?”

Duhet të kalosh napër to; vetëm atëherë do të të ngjajë meditimi; meditimi, është, kuptueshmëria e thjeshtë.

Apo ke me thën: “Nëse teknikat janë krejt, përse vazhdon të thuash përsëri e përsëri se duhet teknikat të leren, të hedhen?” Për shkak se ndien: “Përse diçka që kam studiuar aq thellë, me aq mund dhe punë të madhe, duhet tash ta braktisë?” Ti do të kishe dashur të ngjitesh për fillimin. E unë këtë nuk do ta lejoj. Njëherë kur të hysh në shteg unë do të shty deri në fund.

Ky është problem; me mua me këtë problem do të ballafaqohesh, do të ndeshesh dhe do ta kuptosh. Unë do të dukem kontradiktor. Edhe jam; unë jam paradoksal – sepse përpiqem të ta ofroj edhe fillimin edhe fundin, hapin e parë dhe të fundit.

Tilopa flet për Supremën. Ai thot:

Kushdo që e praktikon Dharma

nuk e gjen të vërtetën që është përtej praktikës.

Për ta mësuar se çka ka përtej mendjes dhe praktikës, vetëm mos u ngjitë

duhet vendosmërisht dhe plotësisht të prehet rrënja e mendjes

dhe të shikohet e lakuriqosur.

Kjo është ajo që unë e quaj dëshmim: shikim i lakuriqosur. Vetëm shikimi i lakuriqosur do të mjaftojë, rrënja është e prerë. Ai vështrim i lakuriqosur, është si thikë e mprehtë.

Në këtë mënyrë duhet thyer të gjitha dallimet

dhe të qendrohet në qetësi.

I çlirt, i natyrshëm, duke shikuar me lakuriqësi në vete – kjo është fjala e fundit.

Por, fillo ngadal, sepse mendja është mekanizëm shumë subtil. Nëse nxiton shumë dhe e merr dozën e tepruar Tilopa, ndoshta nuk do të jesh në gjendje këtë ta kapërdish dhe ta tretësh. Ecë ngadal; merr veç aq sa mundesh me kapërdi dhe me tretë.

Unë jam këtu; do t'ju them shumë gjëra se edhe ju jeni shumë, dhe do t'i përfshi shumë dimensione. Por kapërdije vetëm atë që për ty është e ushqyeshme, dhe trete atë.

Pikërisht para disa ditëve tek unë erdh një *sannyasin*, gjurmues i vërtetë, por i hutuar, se unë kam folur për jogën dhe tantrën, dhe kam thënë se tantra është mësim më i lartë e joga më e ulët, e ai ushtron që dy vjet hatha jogën dhe ndihet mirë. Është habitur duke mos ditur se më çfarë është duke bërë. Mos u habit aq lehtë. Nëse ndihesh mirë me jogën, përcjelli animet e tua të brendshme. Mos lejo që unë të të habitë. Unë për ty mund të jem konfuz, por ti përcjelli vetëm prirjet e natyrshme – çlirë, natyrshëm. Nëse je mirë, ajo është mirë për ty. Përse po brengosesh për atë se çka është më e lartë e çka më e ulët? Le të jetë më e ulët. Shfaqet ego, ego thotë: “Nëse ky mësim është më i ulët, përse po e ndjekë?” Kjo nuk do të ndihmojë. Ndjeke; ajo për ty është e përkryer. Madje edhe nëse është më e ulët, çka ka të keqe në këtë? Do të vijë momenti kur përmes më të ultës do ta arrish më të lartën.

Shkallët i kanë dy anë, në njërin anë është ajo më e ulëta, në anën tjetër është ajo më e larta. Kështu që tantra dhe joga nuk janë opozitare, ato janë komplementare. Joga është primare, bazë nga e cila duhet të nisesh. Por atëherë nuk duhet të ngjitesh. Do të vijë koha kur jogën duhet ta transcendesh dhe të lëvizësh kah tantra; në fund plotësisht duhet lerë shkallët – edhe jogën edhe tantrën. Në vetë vetën tënde, në qetësi të thellë, duke i harruar të gjitha.

Më shih mua: unë nuk jam as jogist as tantrist. Unë nuk bëj asgjë – nuk praktikoj, e as nuk jo-praktikoj. Unë nuk ngjitem as për metoda, e as për jo-metoda. Unë këtu jam thjesht i heshtur, nuk bëj asgjë. Shkallët për mua më s'e ekzistojnë, rruga është zhdukur. Kur mbërrin në shtëpi më s'ke çfarë të bësh; thjesht i harron të gjitha dhe rrin në qetësi. Zoti është qetësi.

Mos e harro këtë sepse nganjëherë unë do të flas për tantrën për t'i ndihmuar disave të kalojnë përmes saj; nganjëherë do të flas për jogën, se do t'i ndihmoj të tjerëve. Ti vetëm mendo për prirjet e tua personale, ndjeke ndjenjën tënde vetjake. Unë jam këtu për të ndihmuar të bëhesh ai që je, e jo për të të habitur. E mua më duhet të flas shumë për shkak se më duhet t'i ndihmoj shumë njerëzve. E, çfarë të bësh? Vetëm vazhdo të më dëgjosh. Çfarëdo që gjenë që është e ushqyeshme, trete atë; përtype mirë, trete; le të

bëhet ajo gjaku dhe eshtrat tua, vet palca e eshtrave tua – por pasoj prirjet e tua personale.

E unë aq shumë jam i absorbuar në tantrën kur flas për të për shkak se jam i tillë; unë nuk mund të jem i pjesërishëm, çfarëdo që bëj unë jam i tërsishëm. Nëse flas për tantrën, unë jam plotësisht në të, atëherë asgjë nuk është me rëndësi, vetëm tantra është e rëndësishme; kjo ndoshta të lerë përshtypje të rreme. Unë nuk krahasoj kur flas, për mua nuk është diçka më e rëndësishme se tjetra. Tantra është lulëzim më i lartë, suprem. Kjo është ashtu sepse nëse shikoj në diçka me totalitet, kjo është e tillë. Nëse flas për jogën, përsëri do të jetë njëjtë, sepse jam i tërsishëm. Kjo s'ka asgjë as me tantrën as me jogën – ky është totaliteti im të cilin e përcjelli në të gjithë. Kur flas për jogën dhe Patanxhalin, përsëri do të them se ajo është e fundit.

Për këtë arsye, mos u habit; gjithmonë le të bie në mend se ajo është totaliteti dhe kualiteti *im* të cilin e inkadroj në të. Nëse këtë mund ta mbash në mend, kjo do të ndihmojë shumë; madje as qenia ime paradoksale nuk do të të hutojë.

IX PËRTEJ E PËRTEJ

Kënga vazhdon:

*Nuk duhet dhënë e as marrë,
veç qëndo natyrshëm – se Mahamudra
është përtej të gjitha pranimeve dhe refuzimeve.
Mbase alaya nuk është lindur,
askush nuk mund ta pengojë apo ta njollosë;
duke banuar në mbretërin e jolindjes,
të gjitha shfaqjet do të shkrihen në Dharmata,
e këmbëngulja dhe krenaria do të zhduken në hiçgjë.*

19 shkurt 1975.

Mendja mediokër dëshiron të merrë shumë e ma shumë nga bota; gjithandej, nga të gjitha drejtimet dhe gjitha dimensioneve. Mendja mediokër është tubuese e madhe, ajo është lypsare, e lypja është e tillë sa që kurrë nuk mund të kënaqet – kjo është infinit. Sa ma shumë që fiton, shfaqet lakmia më e madhe; sa ma shumë që posedon, më shumë dëshiron. Kjo bëhet uri opsesive. Në qenien tënde nuk ekziston nevoja për këtë, por ti je i

xhindosur dhe bëhesh gjithnjë e më i mjerë sepse asgjë nuk mund të të kënaqë. Asgjë nuk mund ta kënaqë mendjnen e cila gjithmonë kërkon ma shumë. “Ma shumë” është ethe, ky nuk është shëndet, dhe kjo nuk ka fund.

Në kuptimin metaforik, mendja mediokër vazhdon të hajë jo vetëm gjëra, por edhe njerëz. Burri as thellë dhe totalisht dëshiron ta posedojë gruan sa që kjo bëhet një lloj ngrënje; ai dëshiron ta ha atë dhe ta bluaj në atë mënyrë që ajo të bëhet pjesë e tij. Mendja mediokër është kanibale. Gruaja e dëshiron të njëjtën: në atë mënyrë ta gëlltitë që prej tij të mos mbet asgjë. Ata ndërmjet vete vriten. Miqët e bëjnë të njëjtën; prindërit njëjtë ua bëjnë fëmijëve, fëmijët prindërve; në të gjitha raportet mendjet mediokër tërsisht e gëlltisnin njëri tjetrin. Kjo është lloj ngrënjeje.

Por ekziston edhe mendja superiore, pikërisht e kundërta e mendjes mediokër. Dhe pikërisht shkak i mendjes mediokër është paraqitur mendja superiore. Për këtë flasin religjionet. Ato thonë: “Jep, ndaj, dhuro!” Të gjitha mësimet religjioze nisen nga ajo se nuk duhet marrë por, përkundrazi, duhet me dhënë. Predikojnë bamirësinë. Ky predikim krijon mendje superiore-jashtëzakonshme.

Mendja medikore-thjeshtë gjithmonë do të mbetet e mjerë, sepse lakmia për “ma shumë” kurrë nuk do të jetë e përmbushur; gjithmonë do ta shohësh se është depressive, e pikëlluar. Mendja superiore religjioze është e kultivuar, gjithmonë do ta gjesh të lumtur, posedon një lloj kënaqësie sepse nuk kërkon asgjë; përkundrazi, ajo jep – por thellë poshtë ajo ende është mendje mediokër.

Gëzimi nuk vjen nga thellësia e qenies, ajo është vetëm në sipërfaqe. Mendja superiore është e kthyer plotësisht mbrapsht dhe është bërë vetëm e kundërta e mendjes mediokër. Ajo qëndron në kokë, ajo është *shirhasan*, por ka mbetur e njëjtë. Tash është shfaqur dëshira e re, për të dhuruar më shumë e më shumë; edhe kjo prapë s’ka fund. Ajo do të jetë e lumtur, por thellë nën këtë gëzim do të mund ta gjesh kualitetin e caktuar të pikëllimit.

Gjithmonë tek njerëzit religjioz do ta gjesh atë kualitet të pikëllimit. Edhe gëzim, natyrisht, sepse ata dhurojnë, por edhe pikëllimin se nuk mund të japin më shumë; gëzim sepse ndajnë, por edhe pikëllim se kjo nuk iu mjafton. Asgjë s’do të jetë e bollshme.

Për këtë arsye ekzistojnë dy lloj mjerimi: mjerimi i zakonit; mjerana të thjeshtë mund të gjesh gjithkrah rreth vetes, në çdo vend, i gjithë globi është i stërmbrambur me të atillë që gjithmonë kërkojnë më shumë, e kjo nuk mund të përmbushet. Por këtu është edhe mjerimi tjetër që e ka fytyrën e gëzuar; do ta gjesh tek klerikët, murgjit në manastire, në *ashrame*, njerëz të cilët gjithmonë duken si të buzëqeshur, por prapa buzëqeshjes së tyre fshihet një

pikëllim. Nëse më thellë vështron, do ta shohësh se edhe ata janë të mjerë – nuk mund pafundësisht të japësh, sepse nuk ke aq shumë!

Këtë lloj njerëzish lehtë do ta gjesh. Njeriun religjioz e kultivojnë krishtrimi, judaizmi, islami, hinduaizmi. Ky lloj është më i mirë sesa ai mediokër, por nuk mund të jetë fjala e fundit e vetëdijës. Mirë është me qenë i mjerë në mënyrë religjioze, më mirë është me qenë i mjerë si mbret sesa si lypsar.

Një burrë shumë i pasur para se të vdes më ftoi që në momentet e fundit të jem pranë tij, kështu që kam qenë prezent. Në çastin e fundit i ka çel sytë dhe i ka thënë djalit të tij – sepse atë gjithmonë e ka pas në mendje, shumë herë më ka folur për të: ka qenë i brengosur për djalin sepse ai ka shpenzuar shumë dhe i ka dashtë gjërat materiale, e ky plaku ka qenë njeri religjioz. Fjalët e fundit të cilat ia ka thënë djalit kanë qenë: “Dëgjo, paraja nuk është krejt, dhe ti nuk mund t’i blesh të gjitha. Ekzistojnë edhe gjërat tjera pos parasë, e paraja vetvetiu askend nuk mund ta lumturojë.”

Djali iu ka përgjigjur: “Ndoshta ke të drejtë, por njeriu me para mund të zgjedh pikëllimin sipas dëshirës së vet – ndoshta nuk mund ta blejë lumturinë, por mund ta zgjedh pikëllimin e vet, mund të jetë i mjerë në mënyrën e vet personale.”

Njeriu i varfër është i mjerë pa vetëdashje; njeriu i pasur është i mjerë me vetëdashje personale - në këtë qëndron dallimi. Ai e zgjedh mjerimin e tij, e kjo është një lloj lirie. Njeriut të varfër mjerimi thjesht i ngjanë si kob, si fat; ai nuk ka zgjedhje. Njeriu religjioz e zgjedh mjerimin e tij, për këtë asye ai nga pak është i lumtur; njeriu joreligjioz vuan shkaku i mjerimit të tij se s’ka tjetër zgjedhje. Te dytë jetojnë në botën “ma shumë”, por njeriu religjioz jeton sikurse perandor, duke dhuruar, duke ofruar, duke falur.

Budizmi, gjinizmi, taoizmi, kanë krijuar llojin e tretë të mendjes i cili më nuk është as mediokër as superior; në të vërtetë, ajo nuk është mendje. Më së miri kishte me qenë me quajt “jo-mendje”. Përpiqu ta kualifikosh kuptimin. Mendja mediokër, mendja superiore – janë e këndërta e kësaj, por prapë në rrafshin e njëjtë “ma shumë” – me “jo-mendjen” të cilin e kanë krijuar budizmi, gjinizmi, taoizmi. Çka është jo-mendja? Qasja e tretë e realitetit.

Budizmi dhe gjainizmi nuk predikojnë bamirësi, ato predikojnë indiferencë. Ato thonë: “Jep!” sepse dhënja është pjesë e marrjes, kjo është fushë e njëjtë. Në pranim ti nga dikush pranon, në dhurim ty dikush të dhuron, por fusha mbetet e njëjtë. Dimensionin nuk ndryshon, ndryshon vetëm drejtimi. Budizmi predikon indiferencë, mosposedim. Theksi është në mosposedim, jo në dhurim. Nuk duhet të posedosh, kjo është e tëra. Nuk duhet të anosh të posedosh gjëra apo njerëz; ti thjesht i mohon të gjitha

posedimet. Nuk është çështja tek dhënja apo marrja, sepe te dyjat i përkasin botës së posedimit. Mund ta dhurosh vetëm atë që posedon; si mund ta japësh atë që nuk ke? Mund ta dhurosh vetëm atë që e ke fituar më heret; mund ta japësh vetëm atë që të është dhënë më heret – përndryshe si do ta mund ta dhurosh? Në botë ke ardhur pa asgjë, pa pasuri; dhe do ta lesh këtë botë pa kurrëfarë pasurie.

Ti në botë mund të jesh në dy anë: në anën e atyre të cilët gjurmojnë për më shumë e më shumë, të cilët marrin shumë e ma shumë, dhe gëlltisnin shumë e më shumë, dhe vazhdojnë të trashen; në anën tjetër janë ata të cilët japin shumë e ma shumë, dhe bëhen gjithnjë të dobët e më të dobët. Buda thotë se nuk duhesh të posedosh; nuk duhet ta zgjedhësh asnjërën anë. Vetëm qëndro në gjendjen e jo-posedimit.

Ky njeri, ky lloj njeriu të tretë, të cilin e quaj jo-mendje, nuk do të jetë aq i lumtur, i gëzuar, si njeriu superior. Ai më përpara do të jetë i heshtur, i qetë, i përmbajtur; ai do të jetë në kënaqësi të thellë – por jo i lumtur. Në fytyrën e tij nuk do të gjesh buzëqeshje; s'do ta gjesh asnjë statuj të Budës së buzëqeshur apo Mahavira të buzëqeshur, jo. Këta njerëz nuk janë të gëzuar, të lumtur. Ata nuk janë të mjerë, natyrisht, por nuk janë as të lumtur – ata janë larguar nga bota e mjerimit dhe gëzimit. Ata thjesht janë të çlirë, dhe indiferent ndaj gjërave dhe botës materiale; janë të ndarë, të veçuar. Kjo është anashakti, veçanti, indiferencë. Këta njerëz rreth vetes rrezatojnë kualitet të caktuar qetësie, mund ta ndijesh atë qetësi.

Por Tilopa shkon përtej këtyre tre llojeve; Tilopa shkon përtej të tre llojeve **së bashku**, dhe tash bëhet vështirë të klasifikohet. Mendja mediokër kërkon ma shumë; mendja superiore përpiqet të jep sa ma shumë; jo mendja, indiferente, as nuk jep e as nuk merrë – atëherë si të quhet mendja e Tilopës? Tilopa është lloji i katërt, e i katërti është i fundit dhe më i larti, më nuk ekziston përtej. Kjo madje nuk është as jo-mendje, ajo nuk është mendje si e tillë – sepse edhe në jo-mendje akoma është prezente negativiteti i mendjes. Potencimi është në indiferencën ndaj gjërave dhe botës materiale, por fokusimi yt akoma është i përqendruar në to: qëndro indiferent, i panjollësor! Ti nuk i posedon gjërat, por brengosesh se si mos me i posedue; qëndron i veçuar, por duhet ta përkrahësh veten të bën kujdes që mos posedosh asgjë. Thelbin e kësaj duhet ta kesh të qartë: theksi ende bie mbi gjëra – bëhu indiferent ndaj botës!

Tilopa thotë se theksi duhet të bie edhe mbi veten tënde, e jo vetëm mbi gjëra. Çlodhu në veten tënde; madje as ndaj botës mos u bën indiferent, sepse madje edhe ajo indiferencë është akoma gjë, urë shumë subtile që të lidhë me botën. Nuk duhet të fokusohesh në të tjerët. Ktheje jetën tënde plotësisht brenda. Mos u brengos për botën, gjërat, madje as indiferent mos u

bën ndaj tyre. Mos kërko ma shumë, mos u përpjek të japësh ma shumë. Kjo është thjesht sikur e gjithë bota është zhdukur. Ti je i përqendruar në vete, i ulur në brendin e vetes sate, duke mos bërë asgjë. I gjithë fokusi yt ka ndryshuar, plotësisht është rrotulluar; në të s'ka asgjë që mund të dhurohet, asgjë për t'u marrë, asgjë ndaj të cilës mund të jesh indiferent. Vetëm ti je. Jeton në vetëdijën tënde dhe kjo është e gjithë bota jote. Asgjë më s'ekziston.

Kjo është gjendje përtej mendjes dhe jo-mendjes. Kjo është supreme. Niveli më i lartë i kuptueshmërisë. Asgjë s'ka përtej kësaj. Dhe dëshiroj t'ju them: derisa nuk e arrinë këtë kurrë mos u kënaqëni me arritje. Përse? Për arsye se njeriu mediokër është i mjerë. Ai kërkon gjithmonë shumë e ma shumë e kjo nuk mundet të përmbushet kurrë, kështu që mjerimi mbetet prezent, mjerimi vazhdon, duke u rritur shumë e ma shumë.

Njeriu me mendje superiore, për të cilin flasin religjionet, është i lumtur, por thellë në brendi i pikëlluar. Madje edhe gëzimi i tij buron nga pikëllimi. Kjo do të thotë se nëse ai dëshiron të qesh, qeshja nuk i vjen; do të thotë se ai pozon, sikur aty është fotografi e ai bën gjest të caktuar i cili gjest në të vërtetë as nuk ekziston. Atëherë është më mirë me qenë ai i vërteti, të paktën mundesh me qesh; qeshja nuk është kushedi sesa e thellë, por të paktën pjesërisht është prezent. Por jo shumë gjatë. Krejt çka mund të dhurosh, së shpejti do të shpehzohet, e atëherë, buzëqeshja e lumtur do të zhduket. Do të dëshirosh të japësh sa ma shumë, dhe se shpejti do të gjendesh në situatë të njëjtë, si njeriu mediokër.

Ndoshta llojit tjetër të njeriut do t'i duhet më shumë kohë për ta kuptuar dhe për ta dalluar mjerimin, por mjerimi do të vije. Lumturinë të cilën e praktikon në xhami, manastire, katedrale nuk mund të jetë shumë e thellë dhe nuk mund të bëhet gjendje e vërtetë e gjërave. Ajo nuk mund të zgjasë përjetësisht. Ti do ta humbësh. Natyra e saj e vërtetë është e tillë ajo mund të jetë vetëm momentale. Përse ajo është momentale? Për shkak se vjen momenti, sepse do të mbërrish deri tek kufiri ku më nuk do të mund të japësh se më s'do të kesh. Për këtë arsye ky lloji tjetër i mendjes bën kompromise. Mendja superiore dhe mediokër kanë kualitet të njëjtë: ata lidhin kompromise. E kompromise do të gjesh çdokund.

Njeriu së pari fillon të tubojë gjëra, e mandej i dhuron. Apo do t'i fitojë një qind rupi e mandej dhjetë do t'i dhurojë, sepse kjo është e vetmja mënyrë. Nëse ti përnjëherë i dhuron një qind rupi më s'do të kesh se çfarë të dhurosh. Vazhdon të tubosh gjëra e mandej i shpërndanë. Myslimanët thonë se duhet dhuruar të pestën e fitimit tënd; bëhu bamirës vetëm me të pestën e fitimit tënd. Përse? Sepse kjo është kompromis; se përndryshe më s'do të kishe pasur se çka të dhurosh. Kështu, së pari tubon, mandej dhuron. Tubo

për të pasur mundësi të dhurosh, pasurohu për t'u bërë bamirës, eksplato për të qenë në gjendje të ndihmosh. Kjo është absurde! Por kjo është e vetmja mënyrë: ura në mes mediokrës dhe superiorës.

Madje edhe njeriu me mendje mediokër mendon dhe beson se do të kishte dhuruar, do t'i kishte ndihmuar njerëzit sikur të kishte mjaft. Dhe, natyrisht, kur ka mjaft, i dhuron spitaleve, qendrave për luft kundër kancerit, i jep bibliotekave apo shkollave. Së pari eksplaton mandej dhuron; së pari të vjedhë e mandej të ndihmon. Në mes bamirësit dhe vjedhsit nuk ekziston dallimi; në të vërtetë, ata janë i njëjti person: dora e djathtë vjedhë, e majta ndihmon; ata i përkasin të njëjtit dimension të gjërave.

Njeriu i tretë, njeriu i jo-mendjes, është në pozitë më të mirë se dy të parët. Qetësia e tij mund të zgjasë më gjatë por ai nuk është i bekuar. Ai nuk e ndien bekimin – ai nuk është i dëshpëruar, nuk është i mjerë, por gjendja e tij është e natyrës negative. Ai është sikur njeriu i cili nuk është i sëmurë sepse mjekët nuk mund t'i gjejnë kurrëfarë sëmundje, por nuk është edhe i shëndosh se nuk ndihet mirë. ai nuk është i sëmurë, por nuk është as i shëndosh – ai gjendet mu në mes. Nuk është i mjerë, nuk është i lumtur – ai thjesht është indiferent. E indiferenca mund të të ofrojë qetësinë, por vetëm qetësia nuk mjafton. Kjo është e mirë, kjo është e mrekullueshme, por me këtë nuk mund të jesh i kënaqur; heret a vonë do të kaplojë monotonia.

Kjo ndodhë nëse shkon në male. Pasi që të është mërzhitur jeta në qytet – Bombaj, Londër, Nju Jork – të është bërë monoton zhurma, trafiku, dhe krejt ajo rrëmujë e cila s'ndalet kurrë, ti ikë në Himalaje. Por pas disa ditësh, tre, katër, pesë, më së shumti shtatë – fillon të mërzhitesh në qetësi. Malet janë të heshtura, drunjët janë të heshtur, liginat janë të qeta. Fillon të mallëngjehesh për jetën në qytet: klube, kiname, miqë.

Qetësia nuk mjafton, sepse qetësia e ka natyrën e vdekjes, e jo natyrën e jetës. Ajo është e mirë në pushim, në piknik, e mirë është që për disa ditë të largohesh nga brengat e përditshmërisë dhe disa çaste të jesh i qetë; do të kënaqesh, por nuk mund të kënaqesh përgjithmonë. Shumë shpejt do të ngopesh; shumë shpejt do ta ndjesh se ajo nuk mjafton. Ajo nuk është **ushqyese**. Qetësia do të mbrojë nga mjerimi dhe gëzimi, nga shqetësimi, por ajo vetvetiu nuk është ushqyese. Ajo është gjendje negative.

Gjendja e katërt, për të cilën flet Tilopa – ajo e cila nuk mund të shprehet dhe të cilën është munduar t'ia thotë Naropës dhe besimit të tij, dashurisë së tij dhe bindjes së tij – është gjendje e bekimit, qetësisë dhe besimit, në këtë ekziston pozitiviteti. Kjo nuk është qetësi e rëndomtë. Tek kjo nuk arrihet me indiferencë ndaj jetës, por përmes asaj të kundërtës, deri tek kjo arrihet përmes përvojës më të thellë të ekzistencës tënde. Këtë nuk mund ta inicosh me refuzim; ajo do të lulëzojë përmes relaksimit dhe të

natyrshmës. Ndryshimi është subtil. Por nëse përpiqesh ta kuptosh dhe të meditosh për këtë dallim, e gjithë rruga jote jetësore do të bëhet e qartë, dhe atëherë do të mund të udhëtosh shumë lehtë.

Kurrë mos u kënaqë para gjendjes së katërt, sepse edhe nëse mbetesh i kënaqur, heret a vonë do të shfaqet pakënaqësia. Krejt derisa nuk e arrinë **SAT-CHIT- ANAND** – të vërtetën absolute, vetëdijën absolute, lumturinë absolute – shtëpia ende nuk është gjetur, ende udhëton. Në rregull, nganjëherë pushon pranë rrugës, por mos krijo nga kjo shtëpi. Udhëtimi vazhdon; duhet të ngritesh dhe ta vazhdosh rrugën.

Nga gjendja e parë e mendjes kalo në të dytën, siç janë nëntëdhjetë e nëntë përqind e njerëzve, atëherë je në mënyrën çifute e të menduarit, do të ndihmoj islami, krishterimi. Këto do të nxjerrin nga kurthi i mjerimit të zakonshëm – mirë, por ti ende je në rrugë mos e mashtro veten se ke mbërri. Tash duhet të shkosh përtej kësaj, përtej gëzimit i cili në vete ka pikëllim, përtej dhënjës dhe marrjes, përtej bamirësisë. Kush je ti të dhurosh? Çfarë posedon që të dhurosh? Kush je ti që të ndihmosh? Ti nuk mund t'i ndihmosh as vetvetes; si mund t'i ndihmosh të tjerët? Drita e jote personale nuk është e ndezur e ti mundohesh ta ndezësh në të tjerët? Mund ta fikësh – qenia jote e brendshme është e errët. Ti nuk mund të ndihmosh, ti nuk mund të dhurosh, ti nuk ke se çfarë të japësh.

Budizmi, gajinizmi, taoizmi, Lao Tzu(Lao Ce), Mahavira dhe Siddhartha Gautam(Sidarta Gatama). Mund të të ndihmojnë që nga kjo të dalësh, por Tilopa thotë se nuk duhet të kënaqesh madje as me indiferencën, qetësinë, ndarjen, veçantinë, sepse kjo ende nuk ka ngjar, ende je në lidhshmëri me botën. Tilopa mund të të ndihmojë të shkosh përtej kësaj. Ai mund të të çojë deri tek qendra më e thellë e qenies sa. Ai mund t'i ndihmojë qendrës sate, të rrënjosur në vet ty, të painteresuar për botën – e cila nuk është në lidhshmëri me botën.

Gjithçka është shkri; vetëm ti ke mbetur në pastërtin tënde kristalore, vetëm ti ke mbetur në çiltërsin tënde absolute – sikur bota të mos kish qenë e krijuar, edhe kurrë nuk ka ekzistuar.

Do të mbërrish deri tek gjendja e katërt e menjdes, deri tek pika ku nuk ke lindur, deri tek burimi absolut i qenies sate; ku asnjë hap nuk është bërë kah bota, apo, do të vish deri tek i fundit, ke bërë hapin e fundit.

Kjo është ajo të cilën njerëzit e Zenit e quajn fytyra burimore. Zen Mjeshtrit iu thonë nxënësve: “Shko gjeje fytyrën tënde të cilën e ke pasur para se të lindësh;” apo “shko gjeje fytyrën të cilën do ta kesh kur do të jesh i vdekur” – te dyja kur botë më nuk ka, apo kur bota do të zhduket – ti do ta prekësh pastërtin tënde burimore. Kjo është natyra.

Tash përpiku ta kuptosh Tilopën:

*Nuk duhet dhënë e as marrë,
Veç të qëndrohet natyrshëm – se Mahamudra
është përtej të gjitha pranimeve dhe refuzimeve.*

“Nuk duhet dhënë e as marrë”, sepse kur jep, ti lëvizë nga vetja, kur merr ti lëvizë nga vetja. Te dyja gjendjet të habisin, te dyja të çojnë kah të tjerët; do të bëhesh konfuz, energjia jote derdhet në të gjitha anët. S’është me rëndësi a jep apo merr – të tjerët hynë në ekzistencën tënde, sytë e tu janë të drejtuar kah të tjerët, e kur sytë e tu janë të drejtuar kah të tjerët, ti e harron veten. Kjo ju ndodhë të gjithë juve. Ti nuk e mban mend veten tënde sepse sytë e tu janë të fokusuar, të tjerët i paralizojnë. Çfarëdo që të bësh, bën për të tjerët; çfarëdo që ke, ke për të tjerët.

Madje edhe nëse ikë nga bota mendja jote vazhdon: “Çfarë do të thonë njerëzit për mua?” Madje edhe nëse shkon në Himalaje do të rrish atje dhe do të mendosh: “Tash njerëzit do të mendojnë se jam bërë urtar i madh i cili ka heq dorë nga bota; në gazeta me siguri do të shkruajnë për mua.” Dhe do të presësh që ndonjë udhëtar i vetmuar bredhacak të të rrëfejë se çfarë në botë flitet **për ty**.

Ti nuk ke fytyrë personale, ti posedon vetëm mendimet e të tjerëve për veten tënde. Dikush të thotë se je i bukur, dhe ti fillon të mendosh se je i bukur. Dikush të thotë se je i shëmtuar, ti lëndohesh dhe e bartë peshën e fjalës së dikujt se je i “shëmtuar” – dhe ti bëhesh i shëmtuar. Ti vetëm ke mbledhur opinionet e të tjerëve, ti nuk di se kush je. Ti e di vetëm atë çfarë të tjerët mendojnë se je ti. E kjo është e çuditshme, sepse këta që mendojnë se je ti nuk e njohin veten – ata e njohin veten përmes teje. Kjo është lojë e mrekullueshme: unë e di veten përmes teje, ti e di veten përmes meje, e askush prej neve nuk e di se kush është ai vet.

Të tjerët bëhen së tepërmi të rëndësishëm, dhe e gjithë energjia jote bëhet e preokupuar me të tjerët. Pandërprerë mendon për të tjerët, pandërprerë u jep të tjerëve diçka apo pranon nga të tjerët.

Tilopa thotë se nuk duhet dhënë e as marrë. Çfarë thotë ai? A thotë ai se nuk duhet ndarë? Jo. Nëse e pranon në këtë mënyrë gabim do ta kuptosh. Ai thotë se nuk duhet të brengosësh për dhënje dhe marrje; nëse mund të japësh natyrshëm, mrekulli, se atëherë nuk ke asgjë në mendje, në të nuk ka ngelur mendimi se ke dhënë diçka. Në këtë qëndron dallimi midis dhënjës dhe ndarjes.

Ai i cili jep e di se ka dhënë dhe shpreson që ti këtë ta vësh dhe ta vërtetosh, duke i thënë: “Po, ti më ke dhënë.” Ti duhet t’i falenderosh, ti duhet të ndihesh shumë falenderues për atë që të ka dhënë. Kjo nuk është

dhurat. Kjo prapë është pazarllëk. Ai, në të vërtetë, dëshiron të fitojë diçka si kundërshpërblim. Madje çoftë edhe vetëm falenderimi yt, kjo është në rregull, por ai diçka kërkon; kjo veç është pazarllëk, ai jep për të marrë. Tilopa nuk ka thënë të mos dhurosh. Ai thotë të mos brengosesh për dhënje dhe marrje. Nëse ke dhe natyrshën ndodh që të ndiesh kënaqësi kur jep, atëherë jep. Por ajo duhet të jetë ndarje, dhuratë.

Dhurata nuk është pazarllëk; asgjë nuk shpresohet, absolutisht asgjë; madje as tutndje koke në shenjë falenderimi – jo, asgjë nuk shpresohet. Nëse ti nuk e përmend, nuk do të mbetet vragë tek personi i cili të ka dhuruar diçka. Në të vërtetë, nëse ti e përmend, pak do të ndihet keq sepse ai këtë nuk e ka pritë. Përkundrazi, ai ndaj teje ndien falenderim që e ke pranuar dhuratën e tij.

Ke mundur ta refuzosh; ka ekzistuar një mundësi e tillë. Ke mundur të thuash jo, por sa mirë është nga ana jote që nuk ke thënë jo. E ka pranuar – kjo mjafton. Ai të është falenderues. Njeriu i cili të ka dhuruar diçka ndien falenderim për atë që e ke pranuar. Ke mundur ta refuzosh. Kjo është e mjaftueshme.

Tilopa nuk thotë të mos japësh, dhe nuk thotë të mos marrësh. Sepse jeta nuk mund të ekzistojë pa dhënje dhe marrje. Tilopa duhet të merr frymë, madje edhe Tilopa duhet të lus për ushqim, madje edhe Tilopa duhet të shkoj tek lumi për të pirë ujë. Tilopa është i etur, i duhet uji; Tilopa është i uritur, i duhet ushqimi; Tilopa e ndien se në dhomë ka zagushi, ai del jasht dhe merr frymë thellë. Ai në çdo çast e merr jetën – ti nuk mund të ekzistosh pa marrje. Njerëzit kanë provuar, por ata nuk janë të natyrshëm, ata janë egoistat më të mëdhenjë të mundshëm.

Egoistat gjithmonë mundohen të bëhen sa më të pavarur. Egoistat gjithmonë sjellën sikur asgjë nga askush nuk iu nevojitet. Kjo është marrëzi, absurd! Tilopa nuk mund të bëjë gjëra të tilla. Ai është njeri shumë, shumë i natyrshëm, ti nuk mund të gjesh njeri më të natyrshëm se Tilopën. E nëse e kupton natyrën do të çuditesh kur ta gjesh, kur ta zbulosh faktin shumë të thellë bazik, e ai fakt është ky: askush nuk është i varur, askush nuk është i pavarur – të gjithë janë të ndërvuarur. Askush nuk mund ta dëshmojë: “Unë jam i pavarur.” Kjo është marrëzi! Ti as një të vetmin çast nuk mund të rrosh në pavarësinë tënde. Dhe askush nuk është plotësisht i varur.

Këto dy polaritete nuk ekzistojnë. Ai i cili duket i varur njëkohësisht është edhe i pavarur. Jeta është e ndërvuarur, ajo është ndarje e ndërsjellë. Madje edhe perandori varet nga robërit e tij; madje as robërit nuk janë të varur nga perandori i tyre – në fund të fundit, ata mund të bëjnë vatëvrasje, aq pavarësi kanë.

Këtu nuk ka absolute. Jeta ekziston në relativitet. Natyrisht, Tilopa këtë e di. Ai e përshkruan jetën natyrale – si mund të mos e di këtë? Ai e di se jeta është dhënje dhe marrje. Jep, por mos bën kurrëfarë marrëdhënie më këtë, nuk ke nevojë për këtë të mendosh – duhet lejuar që kjo të ndodhë. Ti lejosh që kjo të ndodhë është krejtësisht ndryshe, atëherë nuk do të kërkosht më shumë por vetëm atë që mund të fitosh, nuk do të kërkosht më shumë se që mund të japësh; thjesht do të japësh aq sa natyrshëm mund të japësh, dhe do të marrësh veq as natyrshëm mund të marrësh. Ti nuk ndien obligim ndaj askujtë, e as nuk vepron që dikush të ndiejë obligim ndaj teje. Ti thjesht e din se jeta është e ndërruar. Ne ekzistojmë reciprokisht, ne jemi pjesë të njëri tjetrit. Vetëdija është oqean i madh dhe askush nuk është ishull. Ne takohemi dhe shkrihemi njëri në tjetrin. Aty nuk ekzistojnë kufijtë. Të gjitha kufijtë janë të rreme.

Tilopa këtë e di – përse atëherë thotë?

Nuk duhet dhënë e as marrë, vetëm të qëndrohet natyrshëm...

Në çastin kur mendon që merr, ti bëhesh i panatyrshëm. Marrja është në rregull, por me mendimin se ke marrë diçka bëhesh i panatyrshëm. Dhënja është e mrekullueshme, por në momentin kur mendon se ke dhënë ajo bëhet e shëmtuar, ti bëhesh i panatyrshëm. Ti thjesht jep se ndryshe nuk mund të jetë; ti je pjesë e Tërësisë. Por ego i panatyrshëm është krijuar përmes dhënjes dha marrjes – kjo është esenca të cilën duhet kuptuar. Ti as nuk tubon, e as nuk refuzon – ti thjesht mbetesh i natyrshëm.

Nëse gjërat shkojnë rrjedhës së vet, ti iu gëzohesh. Nëse ke tepër, e teprica gjithmonë bëhet barrë, ti e shpërndan. Kjo është vetëm baraspeshë. Nuk i mban e as nuk i refuzon; nuk je posesiv, nuk je joposesiv. Shikoj shtaztë apo zogjtë: nuk marrin, nuk japin. Nga Tërësia të gjithë kënaqen, nga Tërsia të gjithë ndajnë, në Tërsi të gjithë japin. Zogjtë, drunjtë dhe shtaztë janë të natyrshëm. Njeriu është e vetmja shtazë e panatyrshme – për këtë arsye i nevojitet religjioni.

Shtazëve nuk iu nevojitet kurrëfarë religjioni, zogjëve nuk iu nevojitet religjioni – për shkak se ato janë të natyrshme. Vetëm njeriut i duhet religjioni. Dhe sa ma shumë njeriu bëhet i panatyrshëm, aq ma shumë i nevojitet religjioni. Për këtë arsye mbane mend këtë: gjithmonë kur shoqëria bëhet shumë e ma shumë e panatyrshme, teknologjike – religjioni kërkohet më shumë.

Njerëzit vijn dhe më pyesin përse në Amerikë ka aq shumë gjurmues të religjionit, aq shumë shqetësim, kërkime. Për shkak se Amerika sot është vendi më i panatyrshëm, me më së shumti teknologji, teknikë. Teknokratia ka hyrë në ekzistencë dhe të tërën e ka bërë të panatyrshme. Qenia jote e

brendshme lakon për çlirim nga teknologjia, e gjithë shoqëria jote bëhet e panatyrshme; ma shumë kulturë, ma shumë civilizim – më shumë jo-natyrale. Kur shoqëria bëhet shumë e kulturuar, atëherë religjioni vjen për ta balancuar. Ky është balas subtil. Shoqërisë së natyrshme kjo nuk i duhet.

Lao Ce thotë: “Kam dëgjuar nga urtarët e vjetër se ka ekzistuar koha kur njerëzit kanë qenë të natyrshëm, dhe se atëherë nuk ka pas religjion. Kur njerëzit kanë qenë të natyrshëm kurrë s’kanë menduar për ferrin dhe parajsën. Kur njerëzit kanë qenë të natyrshëm njerëzit nuk kanë menduar për rregullat e moralit. Kur njerëzit kanë qenë të natyrshëm s’ka pas kode, ligje.” Lao Ce këtë e ka thënë se ligji njerëzit i bën kriminel, e shkaku i moralit njerëzit bëhen të pamoralshëm, dhe shkaku i kulturës së tepërt... e asnjë shtet nuk njeh kulturë më të madhe se sa Kina.

Konfucie ka ndërtuar disiplinën absolute për ta kultivuar njeriun – tremijë e treqind rregulla disiplinore. Papritmas në ekzistencë është paraqitur Lao Ce për ta balancuar, se përnfryshe ky Konfucie do ta kishte vra gjithë shoqërinë – tremijë e treqind rregulla? - kjo është tepër. Aq shumë do ta kultivosh njeriun sa që ai do të zhduket, ai më fare nuk do të jetë njeri! Lao Ce të gjitha këto i ka thyer dhe të gjitha rregullat i ka hedh në hi, dhe ka thënë se e vetmja rregull, rregulla e artë, është që rregulla të mos ketë. Kjo është baraspeshë. Lao Ce është religjion, Konfucie është kulturë.

Religjioni është i nevojshëm si medicina, ajo është ilaç. Nëse je i sëmurë, të nevojitet ilaçi; më shumë sëmundje, natyrisht, edhe ma shumë medicinë. Shoqëria sëmuret kur natyra humbet. Njeriu sëmuret kur e harron natyrën. E Tilopa plotësisht është për të natyrshmën dhe të çlirtën.

Dhe, mbaje mend, gjithmonë e çlirëta shkon ME të natyrshmën – sepe mundesh aq pamëshirshëm të përpiqesh të bëhesh i natyrshëm sa që vetë përpjekja bëhet e panatyrshme. Kështu janë krijuar trillet. Kam takuar shumë njerëz tekanoz të cilët nga mësimet e natyrshme kanë krijuar diçka krejtësisht të panatyrshme. Për shembull, mirë është të konsumohet ushqimi organik, asgjë të gabuar nuk ka në të, por nëse së tepërmi brengosesh, nëse pandërprerë mendon për ushqimin organik dhe asgjë joorganike nuk i lejon trupit, atëherë e ke tepruar.

Njoh njerëz të cilët besojnë në terapin natyrale, natyroterapi, dhe ata janë bërë aq të panatyrshëm sa që nuk mund të besosh se si kjo ka ndodhë. Ka ndodhë. Nëse është krijuar deformimi i mendjes, atëherë ajo është bërë e panatyrshme. Fjala “çlirë” duhet pandërprerë të mbahet në mend, përndryshe do të bëhesh tekanoz, mund të bëhesh maniak; dhe atëherë do ta marrësh vetën një pjesë të asaj dhe po aq do të deformohesh sa që të natyrshmën do ta shndërrosh në të panatyrshme.

Çlirësi dhe natyrale është Tilopa dhe ky është i gjithë mësimi. Ai nuk mund të thotë të mos marrësh dhe japësh, por ai këtë e ka thënë, kështu që me siguri ka menduar në diçka tjetër.

Nuk duhet dhënë e as marrë, vetëm të qëndrohet natyrshëm...

Në këtë fshihet kuptimi: të qëndrohet natyrshëm...Nëse ngjanë, që duke qenë i natyrshëm, jep – mrekulli! Nëse ngjanë, që duke qenë i natyrshëm, dikush të jep diçka dhe ti e pranon, kjo është e natyrshme. Por mos krijo nga kjo profesion. Mos u shqetëso për këtë.

*...se Mahamudra
është përtej të gjitha pranimeve dhe refuzimeve.*

Lao Ce predikon pranimin. e Tilopa predikon diçka që është përtej pranimin dhe refuzimit. Me të vërtetë Tilopa është njëri ndër Mjeshtrit më të mëdhenjë.

Ti refuzon diçka dhe bëhesh i panatyrshëm – në këtë mënyrë ne mund ta kuptojmë. Ti përbrenda je i tërbuar dhe ti këtë e refuzon sepse predikimi moral këtë ta thotë, dhe për shkak të mundësisë që tërbimi të të çojë në konflikt, dhunë. Dh nuk është e lehtë të jetohet me tërbimin, sepse nëse duhet të jetosh me tërbimin, s’do të mund të jetosh me askënd tjetër më. Kjo krijon vështërsi, dhe atëherë mësuesit e moralit janë aty, gjithmonë të gatshëm të të ndihmojnë, dhe thonë: “Mposhte atë, hedhe, mos u zemëro, refuzoje.

Në momentin kur e refuzon ti fillon të bëhesh i panatyrshëm, sepse çfarëdo që të kesh natyra ta ka dhënë – kush je ti që këtë ta hedhësh? Një pjesë e mendjes po e luan me pjesën tjetër lojëne e perandorit? – e te dyjat janë pjesë e të njëjtës. Kjo nuk është e mundur. Ti vazhdon ta luajsh lojën. E pjesa e mendjes e cila është e tërbuar nuk shqetësohet për pjesën e mendjes e cila mundohet ta fsheh këtë, sepse kur vjen çasti, ai vlon. Kështu që nuk ekziston problemi me pjesën që është e tërbuar, me pjesën ku gjendet seksi, me pjesën ku gjendet lakmia. Ti vazhdon të luftosh, të shpenzohesh, e shtynë veten në miliona mënyra dhe gjithmonë mbetesh i ndarë, në konflikt, fragmentar.

Njëherë kur e refuzon, bëhesh i panatyrshëm. Mos refuzo. Natyrisht, pranimi vjen përnjëherë: nëse nuk refuzon, atëherë e pranon. Kjo është subtile, delikate. Tilopa thotë se madje edhe kur e pranon, në këtë ka refuzim, se kur thua: “Po, unë e pranoj”, por thellë brenda ti veç e ke refuzuar. Përndryshe përse do të kishe thënë: “e pranoj”? Prej nga nevoja për

të thënë se e pranon? Pranimi ka kuptim vetëm nëse është prezent refuzimi, përndryshe është e parëndësishme.

Njerëzit vijnë dhe më thonë: “Po, ne të pranojmë”. Unë i shoh në fytyrat e tyre, atë që e thonë; duke mos ditur se çfarë janë duke bërë, ata veç më kanë refuzuar. Ata e detyrojnë mendjen e tyre të më pranon, e një pjesë e menjdes më refuzon. Madje edhe kur thonë ‘po’ aty është ‘jo’; vetë kjo “po” në veten përmban “jo”. “Po” është petk sipërfaqësor, dekorim. Përbrenda mund ta shoh se si “jo” nën trysni përpëlitet, dhe ata thonë: “Ne e pranojmë” – ata veç e kanë refuzuar.

Nëse nuk ka refuzim, si do të mund ta pranosh? Si mund të thuash “e pranoj”? Nëse nuk ka luftë si mund të thuash “Dorëzohem”? Nëse mund ta vëresh këtë esencë, ngjanë pranimi i cili është përtej te dyjave, refuzimit dhe pranimit, atëherë ngjanë pranimi i cili është përtej luftimit dhe dorëzimit – atëherë është totale...*se Mahamudra është përtej të gjitha pranimeve dhe refuzimeve.*

Dhe kur mbetesh thjesht i natyrshëm, kur as nuk refuzon dhe as nuk pranon, as nuk lufton e as nuk dorëzohesh, kur nuk thua as jo e as po, por i lejon gjërave të ngjajnë ashtu siç ngjajnë, ti nuk ke zgjedhje personale. Çfarëdo që të ndodhë, ti vetëm e vërenë se ka ndodhë, nuk përpriqesh të ndryshosh diçka, nuk përpriqesh t’i japësh formë. Nuk je i ineteresuar të përsosesh, ti thjesht mbetesh i tillë çfarëdo që të jesh. Shumë, shumë e papërshtatshme për mendjen, sepse mendja është përsosmëri e madhe.

Mendja gjithmonë thotë: “Mund të arrish më shumë. Mund të bëhesh i madh. Mund të lyhesh këtu dhe atje dhe të bëhesh ar i vërtetë. Përmirësoje, transformoje, shndërroje, ndryshoje veten tënde!” Mendja vazhdon të flasë përsëri e përsëri e përsëri: “Ka mundësi edhe ma shumë, gjithmonë ka mundësi edhe ma shumë, bëne këtë!” Mandej vjen refuzimi. E kur e hedhë pjesën e vetes sate atëherë je në telashe të mëdha. Për shkak se ajo pjesë është organikisht e jotja, nuk mund ta hedhësh. Ti mund ta presësh trupin, por nuk mund ta presësh qenien, sepse qenia mbete tërësi. Si mund ta presësh qenien. Nuk ka shpatë me të cilën mund ta presësh qenien.

Nëse sytë e tu qohen kundër teje mund t’i nxjerrësh; nëse dora jote bën krim mund ta presësh; nëse këmbët e tua të çojnë në mëkat mund t’i presësh – sepse trup nuk je ti, ti je veç i ndar, mund t’i presësh – por si do ta presësh vetëdijën tënde? Si do ta presësh qenien tënde të brendshme? Ajo nuk është substanciale, ti nuk mund ta presësh. Ajo është sikurse zbrazësia – si mund ta presësh zbrazësinë? Shpata jote do të kalojë nëpër të, ajo do të mbetet e pandar; ti nuk mund ta presësh. Qenia e jote e brendshme e ka natyrën e zbrazësisë. Ajo është jo-vetja, ajo është jo-substanciale. Ajo është,

por nuk është materiale. Ti nuk mund ta presësh, një mundësi e tillë nuk ekziston.

Mos e hedh – por mendja menjëherë do të thotë: “Atëherë në rregull, ne e pranojmë.” Mendja kurrë nuk të le vetëm. Mendja të përcjellë si hije; ngado që të shkosh mendja thotë: “Në rregull, unë jam me ty vetëm për të të ndihmuar, vetëm si ndihmëse. Sa herë që të nevojitet ndihma unë do ta ofroj. Mos refuzo – natyrisht, kjo është e drejtë! Tilopa ka të drejtë: pranoje!” dhe nëse e dëgjon këtë mendje, përsëri do të gjendesh në kurth të njëjtë. Pranimi dhe refuzimi janë dy aspekte të ndryshme të së njëjtës medalë.

Tilopa thotë:

...se Mahamudra është përtej të gjitha pranimeve dhe refuzimeve.

Mos prano, mos refuzo. Në të vërtetë s’ka çfarë të bëhet. Ty nuk të pyesin se çfarë duht të bësh ti. Ti je i lutur vetëm të jesh i çlirtë dhe i natyrshëm; bëhu i tillë çfarë je dhe leri gjërat le të ndodhin. E gjithë bota vazhdon të rrotullohet edhe pa ty: lumi rrjedh kah deti, yjet lëvizin. Dielli në mëngjes lind, stinët e vitit ndërrohen, druri rritet lulëzon dhe venitet, dhe Tërësia lëvizë pa ty – a mund t’i lejojsh vetets çlirësi dhe natyrshmëri dhe lëvizë me Tërësinë? Kjo për mua është **sannyas**.

Njerëzit vijnë dhe më thonë: “Na jep disiplinë të qartë. Ti po na jep vetëm sannyas e kurrë nuk po flet për disciplinë. Çfarë pret të bëjmë?” Unë nuk pres asjë. Unë kërkoj nga ju të jeni të çlirë dhe të natyrshëm. Ti vetëm bëhu bëhu ai që je dhe leri gjërat le të ngjajnë – çfarëdo që të ndodhë, pa kushte **çfarëdo**: mirë apo keq, pikëllim apo gëzim, jetë apo vdekje – çfarëdo që të ndodhë lere le të ndodhë. Vetëm mos ia ndal rrugën. Çlirohu. E gjithë ekzistenca lëvizë dhe lëvizë përkryeshëm mirë, përse brengosesh për vete? Nuk ka nevojë për perfeksionim. Nuk ka nevojë për ndryshim. Ti vetëm rri i çlirët dhe i natyrshëm dhe përparimi do të ndodhë vetvetiu, dhe ndryshimet do të rrjedhin, dhe ti do të jesh plotësisht i transformuar – por ti këtë nuk do ta bësh.

Nëse përpiqesh, e bënë të njëjtën gjë sikur dikush i cili dëshiron të ngritet në këmbë me ndihmen e lidhësave të tija. Marrëzi! Mos e bën këtë. Kjo është sikur kur qeni e ndjek bishtin e vet. Në mëngjeset dimërore kur lind dielli mund të shohësh shumë qenë se si e bëjnë këtë. Ata rrinë qetë dhe kënaqen, dhe mandej përnjëherë anash e vërejnë bishtin e tyre – iu duket ngacmues. Por si mund ta dinë këtë, qentë e gJORë, se bishti i përketë atyre? Edhe ti je në vështërsi të njëjta, edhe ti lundron me barkë të njëjtë: sprovua bëhet e madhe e bishti duket i shishëm, mund të hahet! Edhe qeni përpiqet, në fillim shumë ngadal dhe qetë, për mos ta shqetësuar, dhe çfarëdo që të

bënë, bishti gjithnjë e ma shumë largohet. Atëherë fillon aksioni i mundimshëm, qeni bëhet i vëmendshëm: “Çfarë do të mendojë ky bisht për mua?” Kjo bëhet ngacmim. Tash ai kërcen, por sa ma shumë që ai kërcen, bishti kërcen edhe ma shumë. Qeni mund të çmendet.

Të gjitha këto gjurmuesit spiritual ia bëjnë vetvetes. E gjuajnë bishtin e vet në mëngjeset e bukura dimërore, panevojshëm të shqetësuar me bishtat personal. Lere të qetë! Bëhu i çlirë dhe i natyrshëm – kush mund ta kap bishtin e vet? Ti kërcen; bishti kërcen së bashku me ty dhe atëherë ndihesh i frustruar. Dhe mandej vjen tek unë dhe më thua: “**Kundalini** nuk po ngritet”. Çfarë unë mund të bëj? Ti e gjuan bishtin tënd e në ndërkohë e lenë mëngjesin e mrekullueshëm. Ke mundur me bishtin tënd të relaksohesh në qetësi; shumë miza fluturojnë dhe kishin mundur të jenë mëngjes i mirë – por duke e gjuajtur bishtin ti i frikëson mizat, dhe rastin për mëngjes të mirë...vetëm prit! – vetëm dije se gjërat nuk mund të ndryshohen, ato veç tash janë më të mirat që mund të jenë. Ti duhet vetëm të kënaqesh. Të gjitha janë të gatshme për festim, asgjë nuk mungon.

Mos lejo të jesh i zënë në aktivitete absurde – e përparimi spiritual është njëra prej aktiviteteve më absurde.

*...veç qëndo natyrshëm – se Mahamudra
është përtej të gjitha pranimeve dhe refuzimeve.
Mbase alaya nuk është lindur,*

Alaya është shprehje budiste, ajo do të thotë shtëpi-vendbanim, shtëpi e brendshme, zbrazësi e brendshme, qiell i brendshëm.

*Mbase alaya nuk është lindur,
askush nuk mund ta pengojë apo ta njollosë;*

Mos u brengos! Pasi që qenia jote e brendshme kurrë s’është e lindur, ajo nuk mund të vdes; mbase ajo kurrë s’është e lindur, askush nuk mund ta pengojë apo ta njollosë. Ajo është e pavdekshme! Dhe pasi që Tërësia ta ka dhuruar jetën, pasi që jeta vjen nga Tërësia, në ç’mënyrë e pjesërishmja mund ta përmirësojë? Nga burimi vijnë të gjitha, lere që burimi ta ujitë – e burimi është i përjetshëm. Pa nevojë nisësh në rrugë dhe fillon ta shtysh lumin i cili veç rrjedh kah deti...askush nuk mund ta pengojë apo ta njollosë. Pastërtia jote e brendshme është absolute! Ti nuk mund ta njëllosësh. Kjo është esenca e tantrës.

Të gjitha religjionet thonë se ti duhesh këtë ta realizosh – tantra thotë se veç e ke realizuar.

Të gjitha religjionet thonë se për këtë duhet të punosh me mund – tantra thotë se me përpjekejen tënde të mundimshme mund ta gabosh.

Të lutem, çlirohu pak; vetëm me relaksim mund ta realizosh atë që është e Pa-realizueshme.

...askush nuk mund ta pengojë apo ta njollosë.

Mund të bësh miliona gjëra – mos u brengos për shkak të **karmës**, sepse asnjë vepër e jotja nuk mund ta pengojë e as ta njollosë qenein tënde të brendshme.

Kjo është themeli i lindjes së virgjër të Jezusit. Kjo s’do të thotë se nëna e Jezusit ka qenë e virgjër; ky është qëndrim tantrist. Në udhëtimin e tij nëpër Indi jezusi ka vizituar shumë tantrist – dhe ai e ka kuptuar faktin se “virgjëria” nuk mund të shkatërrohet, dhe se çdo fëmijë është i lindur nga virgjëria. Teologët krishter kanë qenë shumë të brengosur për këtë se si ta dëshmojnë se Jezusi ka qenë i lindur nga e virgjëresha. Kjo nuk ka nevojë! - çdo fëmijë gjithmonë e lind virgjëresha, për shkak se virgjëria s’mund të jetë e njollosur.

Si mund ta njollosesh virgjërinë? Vetëm dy qenie, mashkulli dhe femra, apo dy dashnor, lëvizin kah orgazma e thellë seksuale – me këtë si mund ta njollosësh virgjërinë? Qenia e brendshme mbetet dëshmitar, ajo nuk është pjesë e saj. Trupat takohen, energjitë takohen, mendjet takohen dhe përmes kësaj krijohet çasti i bekuar; por qenia e brendshme mbetet dëshmitar – jasht kësaj. Virgjëria nuk mund të njolloset. Dhe kështu ata në Perëndimi janë të brengosur se si ta dëshmojnë se Jezusin e ka lindur e virgjëra.

E unë ju them se asnjë fëmijë nuk është i lindur nga nëna jo e virgjër. Të gjithë fëmijët janë të lindur nga virgjëria.

Në çdo çast, çfarëdo që të bësh, **ti** qëndro jasht saj. Asnjë aksion nuk mund të të lëndojë; e pamundur. E njëherë kur të çlirohesh dhe ta shohësh këtë, më nuk do të brengosesh se çfarë do të bësh e çfarë jo. Atëherë lejo që gjërat të shkojnë rrjedhës së vet. Atëherë vetëm plusko si reja e bardhë, mos shko askund, vetëm gëzoju lëvizjes. Bredhja vetvetiu është e mrekullueshme.

*askush nuk mund ta pengojë apo ta njollosë;
duke banuar në mbretërin e jolindjes,
të gjitha shfaqjet do të shkrihen në Dharmata,*

Dharmata do të thotë se gjithçka e ka elementin e tij natyror. Nëse qëndron në shtëpinë tënde të brendshme me kalimin e kohës gjithçka do të shkrihet në elementin e tij natyror. Ti je distributer. Nëse qëndron përbrenda qenies sate, në **alayi**, në qiellin e brendshëm, në atë pastërti absolute, atëherë, sikur në qiell, retë do të vijnë dhe do të shkojnë, duke mos lënë gjurmë. Aksionet do të vijnë dhe so të shkojnë, mendimet do të vijnë dhe do të shkojnë. Shumë çka do të ndodhë, por brenda, thellë poshtë, asgjë nuk ndodhë. Atje ti vetë JE. Atje vetëm ekzistimi është. Jasht rrezës së veprimit të aksionit, jasht rrezës së veprimit të mendimeve.

Nëse qëndron i natyrshëm dhe i çlirët në atë shtëpi të brendshme, pak nga pak do ta shohësh se të gjitha elementet lëvizin kah natyra e tyre vetjake. Trupi është i ndërtuar prej pesë elementeve. Toka, dalëngadalë, lëvizë kah toka; ajri kah ajri; zjarri kah zjarri. Kjo ndodhë kur vdes: çdo element lëvizë kah përjetësimi i vet – **Dharmata** do të thotë esenca natyrore e gjithçkahi – gjithçka lëvizë drejt shtëpisë së vet; atje më nuk ka shqetësime.

Ekzistojnë dy mënyra për të jetuar, dhe dy mënyra për të vdekur. Mënyra e parë është të jetohej siç jetojnë të gjithë: të përzihesh me të gjithë, plotësisht ta harrosh qiellin e brendshëm. Aty është mënyra tjetër e të jetuarit: të pushosh në të dhe t'i lejosh forcave elementare ta kenë rrjedhën e tyre vetjake. Kur trupi ndien uri, ai niset dhe kërkon ushqim.

Njeriu i ndritur qëndron brenda shtëpisë së tij të brendshme. Trupi ndien uri, ai vështron. Trupi fillon të kërkojë ushqim, ai vështron. Trupi gjen ushqim, ai vështron. Trupi fillom me ngrën, ai vështron. Trupi absorbon. Trupi absorbon, ndien kënaqësi, ai vështron. Ai vazhdon të vështrojë. Ai më nuk është ai i cili vepron. Ai nuk bënë asgjë; ai nuk është veprues. Trupi ndien etje, ai vështron. Trupi ngritet dhe niset; aty janë forcat elementare të cilat vet udhëheqin, ti pa nevojë thua: “Unë jam i etur” – nuk je! Ti je kurthuruar. **Trupi** është i etur dhe ai do ta gjej drejtimin e vet vetjak. Ai do të shkojë kudo që të jetë uji.

Nëse rrin brenda do ta shohësh se krejt vetvetiu do të ngjajë. Madje edhe druri vet e gjen burimin e ujit, pa ego dhe mendje; rrënjët do të shkojnë në kërkim të ujit., nganjëherë do të udhëtojnë edhe një mijë hapa për ta gjetur burimin e ujit. Dhe kjo për botanikët është një fenomen shumë i çuditshëm, sepse ata nuk mund ta kuptojnë se si kjo ngjanë. Druri është atje, një mijë hapa në drejtim të veriut gjendet burimi i ujit, burim i vogël i fshehur uji. Si e di druri se rrënjët duhen të shtrihen kah veriu, e jo kah jugu? E kjo është në largësi prej një mijë hapash. Është e pamundur edhe të supozohet; e druri nuk ka as mendje e as ego të vet. Por me ndihmën e forcave natyrore druri vetvetiu fillon t'i shtri rrënjët kah veriu, dhe një ditë ai e arrinë burimin e ujit.

Druri shtrihet drejt qiellit...Në xhunglat Afrikane drunjët rritën shumë të gjatë. Ashtu edhe duhet sepse mali është shumë i dendur, po qe se nuk do të ishte rritur aq gjatë, kurrë s'do ta kishte parë diellin, dritën dhe ajrin. Për këtë arsye rritet shumë e ma shumë, ai i gjenë vetes rrugë. Madje edhe druri i gjenë vetes rrugë - përse ti brengosesh?

Për këtë arsye Jezusi ka thënë: “Vështroj, shqyrtoj zambakët në fushë: ata nuk lodhen, ata asgjë nuk bëjnë, e krejt ngjanë.”

Kur qëndron brenda shtëpisë tënde, forcat e tua elementare do të fillojnë të funksionojnë me krejt pastërtinë e tyre të kristalët. Ti mos pengo. Trupi ndien uri, ai vet lëvizë – dhe bukur është me pa se si trupi vetvetiu lëvizë. Me të vërtetë është një përvojë mahnitëse ta shikosh sesi trupi vet lëvizë dhe gjenë burimin e ujit apo ushqimit. Është shfaqur etja për dashuri, dhe trupi vet lëvizë. Vazhdo të qëndrosh përbrenda shtëpisë sate dhe përnjëherë do ta shohësh se aksioni nuk të përket ty: ti nuk je ai i cili vepron, ti je vetëm vështrues.

Nëse e realizon këtë, ke realizuar të Pa-realizuarën.

*duke banuar në mbretërin e jolindjes,
të gjitha shfaqjet do të shkrihen në Dharmata,
e këmbëngulja dhe krenaria do të zhduken në hiçgjë.*

E kur i sheh se gjërat ndodhin vetvetiu, atëherë si mund ta mbledhësh egon dhe të krenohesh me të? Si mund të thuash “Unë”, nëse uria ka rrugën e vet, e plotëson veten, kënaqet; nëse jeta e ka rrugën e vet, e plotëson veten, e mbërrinë vdekjen dhe pushimin? Kush je ti që thua: “Unë jam”? Krenaria, uni, tekat, të gjitha shkatërrohen. Atëherë mos bën asgjë, atëherë mos dëshiro asgjë – vetëm qëndro në qenin e thellë tënde – dhe bari rritet vetvetiu...Krejt ngjanë vetvetiu.

Vështirë e ke këtë ta kuptosh se je i edukuar, i kushtëzuar për atë që duhet bërë, se ti duhesh të jesh ai i cili vepron, ti duhesh me qenë ai i cili punon, gjithmonë i kujdesshëm, në lëvizje dhe në luftë. Je i edukuar në mjedisin ku të mëson se duhet luftuar për mbijetesën tënde, se përndryshe do të jesh i humbur, asgjë s'do të arrishë. Je i edukuar me helmin e ambicieve në vetën tënde. E posaçërisht në Perëndim ekziston një fjalë shumë e pakuptimt “forca e vullnetit”. Kjo thjesht është absurd. Nuk ekziston kurrëfarë force vullneti – kjo është fantazi, ëndërr. Nuk ka nevojë për kurrëfarë vullneti. Gjërat vetvetiu ndodhin, kjo është natyra e tyre.

Ka ngjarë: Mjeshtri Lin Chi kishte qene para vdekjes. Mjeshtri kishte qenë shumë i njohur, por Lin Chi kishte qenë edhe më i njohur sepse

Mjeshtri kishte qenë njeri shumë i qetë, por në të vërtetë përmes Lin Chi ishte bërë edhe më i popullarizuar. Mandej Mjeshtri në buzë të vdekjes – përmes Lin Chi-s ishte ditur se kishte qenë njeri i ndritur – dhe me qindra ishin tubuar për ta nderuar dhe për t'i dhënë lamtumirën e fundit, dhe ata e kishin parë Lin Chi se si qanë dhe vajton, dhe se si lotët i rridhnin si fëmijës së vogël të cilit i ka vdekur nëna. Njerëzit nuk kanë mundur të besojnë se kanë menduar se ai e ka arritur – e ai ka qarë si fëmijë i vogël. Kjo është në rregull kur njeriu nuk është i rëndësishëm, por nëse është i Ndritur, e ai vetë ka predikuar se natyra e brendshme është e pavdekshme, e amshueshme, se kurrë nuk mund të vdes, përse atëheerë?

Disa që kanë qenë shumë të afërt me Lin Chi iu kanë afruar dhe i kanë thënë: “Kjo nuk është mirë, çfarë do të mendojnë njerëzit për ty? – veç po pëshpëritet: njerëzit po mendojnë se kanë gabuar kur kanë thënë se e ke arritë. I gjithë reputacioni yt vëhet në pikëpyetje. Mos qajë më! Njeriu si ti nuk duhet të qajë.”

Lin Chi kishte thënë: “E, çfarë mund të bëj? Lotët vijnë! Ajo është **Dharmata** e tyre. E kush jam unë për t'i ndalur? Unë as nuk i pranojë, e as nuk i refuzojë; unë qëndroj brenda vetes sime. Tash lotët rrjedhin, aty s'ka çfarë të bëhet. Nëse reputacioni është vërë në dyshim, le të jetë ashtu. Nëse njerëzit mendojnë se nuk jam i Ndritur, ai është problem i tyre. Çfarë unë mund të bëj? Unë moti e kam lënë veprimtarin. Moti nuk ka veprimtar. Kjo thjesht ngjanë. Këta sy qajnë dhe vajtojnë vetvetiu sepse nuk do ta shohin më Mjeshttrin – e atë e kanë pasur ushqim, ato me atë ushqim kanë jetuar. Unë mirë e di se shpirti është i amshueshëm, kurrë askush nuk vdes, por si t'i mësoj sytë për këtë? Çfarë t'iu them? Ato nuk dëgjojnë, nuk kanë veshë. Si të mësohen këta sy të mos vajtojnë, të mos qajnë, se jeta është e amshueshme? Kush jam unë? Kjo është çështje e tyre. Nëse kanë nevojë për të qarë, ato qajnë.”

Të rrish i natyrshëm dhe i çlirët do të thotë: gjërat ndodhin. Ti nuk je veprues. As pranimi, as refuzimi, këmbëngulja shkatërrohet. Vet koncepti i forcës së vullnetit bëhet i zbrazët dhe i pafuqishëm, kjo thjesht venitet; e vetëkrenaria tretet në hiçgjë.

Vështirë është të kuptohet njeriu i ndritur. Kurrëfarë koncepti nuk ndihmon. Çfarë ti mendon për Lin Chi? Ai thotë: “Unë e di, por sytë qajnë; le të qajnë, do të çlirohen. E ato më nuk do të mund ta shohin atë njeri; trupi së shpejti do të digjet, e ato me të janë ushqyer, dhe ato nuk kanë njohur tjetër bukuri përpos atij njeriu, dhe nuk kanë njohur tjetër mëshirë. Ato shumë gjatë kanë jetuar duke u ushqyer me formën dhe trupin e tij. Tash, ato, natyrisht ndiejnë se vet toka nën to zhduket – për këtë arsye ato qajnë!”

Njeriu i natyrshëm thjesht qëndron brenda dhe i lejon gjërave të ndodhin.

Ai asgjë nuk “bën”. Dhe Tilopa thotë se vetëm kështu Mahamudra shfaqet, orgazëm, orgazëm më i thellë me Ekzistencën atëherë më nuk je i ndarë. Atëherë qielli yt i brendshëm bëhet identik me qiellin e jashtëm. Atëherë më nuk ka dy qie, vetëm një qiell.

X

KUPTUESHMËRIA SUPREME

Kënga vazhdon:

*Kuptueshmëria supreme transcendenton
të gjitha këto dhe ato.
Aksioni suprem
të kaplon me shkathtësi të madhe
dhe pa dashuri.
Arritj supreme
realizon imanentën pa shpresuar.*

*Në fillim jogi e ndien mendjen e tij
se si derdhet si ujëvarë;
në mes të rrjedhës, si Gangu,
rrjedhë ngadal dhe butësisht,
në fund bëhet oqean gjigant i pafund
ku drita e djalit dhe nënës bashkohen në një.*

20. shkurt 1975.

Çdokush lind në liri, por vdes në robëri. Fillimi i jetës është plotësisht e çlirë dhe e natyrshme, por mandej futet shoqëria, mandej futen mësimet dhe rregullat, morali, disciplina dhe shumë lloj trajnimesh; e çlirësia, natyrshmja dhe spontaniteti fillojnë të humben. Njeriu rreth vetes fillon ta krijoj një lloj mburoje. Fillon gjithnjë e ma shumë të bëhet rigjid. Butësia e brendshme më nuk shfaqet.

Në kufijtë e qenies së vet çdo njeri krjin fenomenin ngjajshëm me kështjellën për ta mbrojtur, të mos lëndohet, të reagojë për shkak të sigurisë, dhe liria e qenies humbet. Njeriu fillon të shikojë në sytë e tjetrit; në miratimin e tyre, refuzimin, gjykimin e tyre, dhe pranimi i tyre bëhet gjithnjë e më i rëndësishëm. Të tjerët bëhen kriter, dhe ai fillon t'i imitoj dhe t'i përcjellë, sepse i duhet me ta të jetojë.

E fëmija është shumë i butë. Ai mund të formëzohet në cilëndo mënyrë; dhe shoqëria fillon ta modelojë – prindërit, mësuesit, shkolla – dhe me kalimin e kohës bëhet karakter, e jo qenie. Ai i mëson të gjitha rregullat. Dikush bëhet konformist, që është poashtu robëri, apo bëhet rebel, që është poashtu tjetër formë e robërisë.

Nëse bëhet konformist, ortodoks, i pajtueshëm, kjo është një lloj robërie; mund të reagojë, mund të bëhet hipik, mund të shkojë në ekstremin tjetër, por edhe kjo gjithashtu është robëri – sepse reagimi varet nga vetë gjëja ndaj të cilës reagohet. Mund të shkosh në fund të botës, por thellë përbrenda mendjes ti proteston kundër të njëjtave rregulla. Të tjerët i pasojnë, ti reagon, por fokusi mbetet në të njëjtat rregulla. ata mund të konfrontohen, shpinë për shpine, por janë në barkë të njëjtë.

Personi religjioz nuk është as reaksionar, e as revolucionar. Personi religjioz thjesht është i çlirët dhe i natyrshëm: as nuk është për diçka, e as kundër diçkahi, ai thjesht është vetja; nuk ka rregulla të cilat i ndjekë, dhe nuk ka rregulla të cilat i mohon, ai thjesht nuk ka rregulla. Personi religjioz është i lirë në qenien e vet, ai nuk ka shabllon shprehish dhe kushtëzimesh. Ai nuk është qenie e kulturuar – por jo në kuptimin se është i pacivilizuar dhe primitiv, ai është model i civilizimit dhe kulturës më të lartë, por nuk është qenie e kultivuar. Ai është pjekur në vetëdijën e tij dhe nuk i nevoiten kurrfarë rregullash, ai rregullat i ka transcenduar. Ai është i vërtetë jo pse e vërteta është rregull; me qenë i çlirët dhe i natyrshëm thjesht do të thotë me qenë i vërtetë, vërtetësia ndodh. Ai është i mëshirshëm, por jo për shkak se i pason rregullat: Bëhu i mëshirshëm! Jo. Duke qenë i çlirë dhe i natyrshëm, ai thjesht ndien se mëshira noton rreth e përqark, nuk ekziston asgjë tjetër në lidhje me këtë të cilën ai duhet ta bëj; kjo është vetëm nënprodukt i

vetëdijimit të tij. Ai nuk është as pro a kontra shoqërisë – ai thjeshtë është përtej saj. Ai përsëri bëhet fëmijë, fëmijë i botës plotësisht të panjohur, fëmijë në dimensionin e ri – ai përsëri është i lindur.

Çdo fëmijë është i lindur i natyrshëm, i çlirët; mandej futet shoqëria, duhet të futet për arsye të caktuar – asgjë të keqe nuk ka në këtë, sepse fëmija kurrë s'do të ishte zhvilluar dhe kurrë s'do të ishte aftësuar për të qenë religjioz nëse ishte lërë stihisë, ai do të kishte mbetur si shtazë. Shoqëria duhet të vijë; shoqëria duhet të kalojë – kjo është e domosdoshme. E vetmja gjë të cilën duhet mbajtur në mend se shoqëria është kalim të cilin duhet kaluar; nuk ka nevojë që aty të ndërtohet shtëpia. Vetëm kjo duhet mbajtur mend: shoqëria duhet përcillet dhe transcendentohet. Rregullat duhen të mësohen e mandej të çmësohen. Rregullat vijnë në jetën tënde sepse këtu ekzistojnë edhe të tjerët, ti nuk je vetëm.

Kur fëmija është në mitrën e nënës ai është plotësisht vetëm, rregullat nuk janë të nevojshme. Rregullat kërkohen vetëm kur të tjerët vijnë tek ti; rregullat vijnë me marrëdhënie – sepse nuk je vetëm duhet të mendosh edhe për të tjerët dhe t'i respektosh. Në mitrën e nënës fëmija është vetëm; nuk ka rregulla, moral, për kurrfarë discipline nuk ka nevojë, kurrfarë rendi; por në momentin kur lind, madje edhe me frymëmarrjen e parë ai socializohet. Nëse fëmija nuk qanë, mjekët përnjëherë do ta detyrojnë, sepse nëse nuk qanë do të vdes për disa sekonda. Ai duhet të qajë se në këtë mënyrë e hapë kalimin nëpër të cilin do të mund të marrë frymë. Ai duhet të detyrohet për të qarë – edhe frymarja e parë është madje sociale; të tjerët të kanë modeluar që nga fillimi.

Në këtë s'ka asgjë të keqe! Kjo duhet të bëhet, por duhet të bëhet në atë mënyrë që fëmija kurrë mos ta humbë vetëdijën e vet, të mos identifikohet me shabllonat e kulturës, duke mbetur thellë në brendi ende i lirë, duke ditur se rregullat duhet ndjekur por jo se ato janë jeta, dhe gjithashtu duke e ditur se ato duhen të mësohen. Dhe kjo është ajo që shoqëria e mirë do ta bëjë, do t'i mësojë: “Këto rregulla janë të mira, por ka edhe tjera, dhe ato nuk janë absolute dhe prej teje nuk pritet që të kufizohesh vetëm në to – një ditë duhet t'i tejkalosh.” Shoqëria-komuniteti është e mirë po që se pjesëtarët e vet i mëson për civilizimin **DHE** transcendencën; atëherë shoqëria bëhet religjioze. Nëse ajo kurrë nuk i mëson se këto transcendentohen, atëherë ajo është sekulare dhe politike, atëherë në atë shoqëri nuk ka religjion.

Duhet dëgjuar të tjerët deri një një distancë të caktuar, e mandej fillon ta dëgjosh veten. Në fund duhet të kthehesh në gjendjen origjinale. Para se të vdes, përsëri duhet të bëhesh fëmijë i pafajshëm – i çlirë, i natyrshëm; se me vdekje ti përsëri hyn në dimensionin ku je vetëm. Pikërisht si në mitrën e

nënës, në vdekje përsëri do të hysh në mbretërinë e vetmisë. Atje kurrfarë shoqërie nuk ekziston. E gjatë jetës duhet t'i gjesh disa vende, disa çaste të cilat janë si oaza në shkretëtirë, ku vetëm i mbyllë sytë dhe kalon përtej shoqërisë. Lëvizë përbrenda vetes, përbrenda mitrës personale – kjo është ajo që do të thotë meditim. Shoqëria është aty; ti vetëm i mbyllë sytë dhe e harron atë dhe qëndron vetëm. Atje nuk ka rregulla, nuk nevojitet karakteri, morali, gjuha, bota. Brenda mund të jesh i çlirët dhe i natyrshëm.

Të rritesh në çlirësinë dhe të natyrshmën tënde. Madje edhe nëse duhet disiplina e jashtme, por përbrenda qëndro i egër. Nëse përbrenda mund të qëndrosh i egër e ende bën gjëra të cilat i nevojiten shoqërisë, së shpejti do të arrish deri tek pika ku thjesht do të transcendesh.

Do t'jua rrëfej një tregim e mandej do të kaloj në *sutra*.

Ky është sufi tregim: një plak dhe një djal i ri kishin udhëtuar. Derisa i afroreshin qytetit; te dytë ecnin pranë gomarit. Fëmijët e shkollës kanë kaluar pranë tyre, dhe me përqeshje kanë thënë: “Shikoni këta budallenjtë, pranë vetes e kanë gomarin e shëndosh, e këta ecin në këmbë. Të paktën plaku kishte mundur të jetë mbi gomarin.”

Duke i dëgjuar fëmijët, plaku dhe i riu janë pyetur: “Çfarë të bëjmë? Njerëzit po tallen me neve e së shpejti do të hymi në qytet, më mirë të dëgjojmë atë që thanë.” Kështu plaku ulet mbi gomarin, e djaloshi e përcjellë.

Kur iu kanë afruar grupës tjetër të njerëzve, këta i kanë shikuar dhe iu kanë thënë: “Shikoni, plaku po rrin ulur mbi gomar e djaloshi i gJORë po i shkon pas. Kjo është poshtërsi! Plaku mund të ecën djaloshit duhet dhënë shansin ta shalojë gomarin.” Kështu këta dy i kanë ndërrue vendet: plaku ka filluar të ecën e djaloshi ta shalojë gomarin.

Kanë hasur edhe në grupën tjetër të njerëzve edhe këta kanë thënë: “Shikoni këta budallenjtë! Duket se ky djali është shumë arogant. Ndoshta plaku është baba apo mësues i tij e po ecë në këmbë, derisa djali po rrin ulur mbi gomarin – kjo është kundër rregullave!” Por çfarë të bëjnë? Vendosen se ekziston edhe një mundësi: do të ulen bashkë në shalë: kështu edhe vepruan.

Përsëri kanë hasur në grupën tjetër të njerëzve të cilët kanë thënë: “Shikoni këta njerëz, sa janë mizorë! Gomari i gJORë sa s'ka ngordhë – dy njerëz mbi një gomar. Kishte qenë më mirë që ata ta bartin gomarin në supet e veta.”

Kështu këta dy përsëri kanë diskutaur, dhe gjatë bisedës kanë mbërri tek lumi dhe ura. Para se të mbërrinë në fund të qytetit ata i thonë njëri tjetrit: “Më mirë të sillemi si na thonë banorët e këtij qyteti, se përndryshe do të na konsiderojnë si të marrë.” Kështu vendosën t'i gjejnë dy shkopinjë

bambusi, ia lidhin gomarit këmbët, dhe nisin ta bartin gomarin në supet e veta. Gomari ka refuzuar sa mundet gomari, gomarët nuk mund shumë lehtë t'i detyrosh për diçka. Është munduar të ikë se ai nuk është ithtar i shoqërisë dhe të asaj çfarë të tjerët thonë. Por dy veta për të kanë qenë shumë, e kanë detyruar, kështu që gomarit iu është duhur të lëshoj pe.

Në gjysmë të urës, grupa e njerëzve iu janë afruar dhe i kanë rrethuar duke thënë: “Shikoni këta budallenjë! Kurrë s’kemi pa idiota si këta dy – gomarin duhet shaluar, e jo për ta bartur në supe. A jeni çmendur?”

Këta dy kanë dëgjuar derisa turma është grumbulluar. Gomari aq fortë është trembur saqë ka kërcyer nga ura në lum dhe ka ngordhur. Te dytë kanë vrapuar te poshtë, por – gomari kishte ngordhur. Ishin ulur pranë tij dhe plaku kishte thënë: “Tash dëgjo...” Ky nuk është rrëfim i zakonshëm – plaku ka qenë sufi Mjeshtër, njeri i ndritur, e djaloshi ka qenë nxënës, dhe Mjeshtri i vjetër është munduar t'i jep leksion, sepse sufistët gjithmonë krijojnë situata; ata thonë se nuk mund të mësosh thellë krejt derisa nuk krijohet situata e njëjtë. Kjo për djaloshin ka qenë situatë e parë, e ka plaku i ka thënë: “Shiko, si ky gomar që është i vdekur, edhe ti do të jesh i vdekur po qe se i dëgjon njerëzit së tepërmi, mos u brengos se çfarë të tjerët thonë sepse ka me miliona njerëz dhe secili e ka mendjen e vet, dhe gjithsecili do të thotë ndryshe; çdokush e ka mendimin e vet, dhe nëse i dëgjon mendimet e të tjerëve, e jotja do të merr fund.”

Askend mos e dëgjo, qëndro vetvetja. Vetëm kalo, bëhu indiferent. Nëse çdokend e dëgjon, çdokush do të shty të shkosh në këtë apo atë rrugë. Kurrë nuk do të jesh në gjendje të arrish deri tek qendra e jote më e thellë.

Gjithsecili njeri duhet të bëhet ekcentrik. Kjo fjalë angleze është e mrekullueshme; kjo do të thotë jasht qendrës, e ne e përdorim si term për të çmendurit. Por të gjithë janë ekcentrik, jasht qendrës, dhe e gjithë bota përpiket të të ndihmojë të bëhesh ekcentrik sepse çdokush në këtë të shtynë. Nëna jote të shtynë kah veriu, babai kah jugu, daja bën diçka tjetër, vëllau diçka tjetër, grua jote, natyrisht, prapë diçka tjetër, dhe të gjithë përpiqen që diku të të shtynë. Me kohë do të vije çasti kur s’do të jesh askund. Do të mbetesh në udhëkryq, duke qenë i shtyer nga veriu në jug, nga jugu në lindje, nga lindja në perëndim, nuk shkon askund. Me kohë ajo do të bëhet situatë e jote e vërtetë – do të bëhesh ekcentrik.

Situata është e tillë. Nëse vazhdon t'i dëgjosh të tjerët e jo qendrën tënde, këto situata do të vazhdojnë. Të gjitha meditimet shërbejnë për t'u bërë i përqendruar, e jo ekscentrik, të arrish deri tek qendra personale. Me kohë do të bëhesh i aftë të qeshesh me mendimet e të tjerëve apo thjesht do të jesh indiferent. E njëherë kur të jesh në qendër, do të bëhesh qenie e fuqishme; atëherë askush nuk do të mund të të predikojë, thjesht do ta kesh

opinionin personal, askush nuk do të mund të shty kah të dojë. Thjesht, askush nuk do të jetë aq i pacipë. Ti je aq i fuqishëm, në qendër të vetes sate, kështu që nëse dikush vjen me opinionin e vet, do të harrojë të të afrohet; kushdo që vjen të të shty diku thjesht do të harrojë se për çfarë ka ardhur. Apo, ma mirë me thënë, posa të afrohet, përnjëherë rreth teje do ta ndien forcën.

Kjo është mënyrë që njeriu të bëhet aq i fuqishëm sa që e gjithë shoqëria, e gjithë historia nuk mund ta lëvizin as për një centimetër. Në këtë mënyrë kanë ekzistuar Buda, Jesusi. Mund ta vrasësh Jezusin, por nuk mund ta lëvizësh. Mund ta shkatërrosh trupin e tij, por për asnjë milimetër nuk mund ta lëvizësh. Jo që ai është jo-tolerant, kokëfortë, jo, ai është vetëm i koncentruar në qendrën e tij personale – dhe ai e di se çka është mirë për të, dhe ai e di se çka është për të e bekuar. Kjo veç ka ndodhë; tash nuk mund ta joshësh me caqe tjera, asnjë tregtar mund mund ta joshë me asnjë synim tjetër. Ai e ka gjetë shtëpinë e vet. Ai mund të të dëgjojë me durim, por nuk mund ta lëvizësh. Ai është i centruar.

Ky centrim do të jetë e para me të cilën do të jesh i çlirët dhe i natyrshëm; përndryshe, nëse je i çlirët dhe i natyrshëm askush nuk mund të të çoj askund. Për këtë arsye fëmijëve nuk iu lejohet të jenë të lirshëm dhe të natyrshëm, ata nuk janë akoma mjaft të pjekur të jenë të tillë. Po që se ata kishin me qenë të çlirët dhe të natyrshëm ata do të kishin bredhur poshtë e lartë, jeta e tyre do të kishte qenë dështim. Për këtë arsye, unë them se shoqëria ka detyrë e cila kërkohet. Ajo i mbronë fëmijët; ata janë shumë të brishtë; çdokush mund t'i shkatërrojë; e shenjta është aty, ajo nuk është në gjendje ta gjej rrugën e vet – asaj i nevojitet mburoja e karakterit.

Por nëse kjo mburojë e karakterit bëhet e gjithë jeta jote, atëherë do të jesh i humbur. Nuk duhet të bëhesh fortifikatë, duhet të bëhesh mjeshtër dhe duhet të bëhesh i shkathët të dalësh nga ajo. Përndryshe ajo nuk do të jetë mburojë; do të bëhet burg. Duhet të bëhesh i aftë të veprosh jasht karakterit tënd. Nevojitet të bëhesh i shkathët që, po që se e kërkon situata, të përgjigjesh në mënyrë plotësisht të re. Nëse kjo shkathtësi është humbur, bëhesh rigjid, atëherë nuk mund të jesh i çlirët. Nëse kjo shkathtësi është humbur, bëhesh jo i natyrshëm, atëherë nuk je fleksibil.

Fleksibiliteti është rini, rigjediteti është pleqëri; ma shumë fleksibilitet, ma shumë rini; ma shumë rigjeditet, ma shumë pleqëri.

Këtë duhet mbajtur mend, e mandej përpikuni ta kuptoni Tilopën. Këto janë fjalët e fundit të tij.

*Kuptueshmëria supreme transcendenton
të gjitha këto dhe ato.*

*Aksioni suprem
të kaplon me shkathtësi të madhe
dhe pa dashuri.
Arritj supreme
realizon immanentën pa shpresuar.*

Fjalë shumë, shumë domethënëse.

*Kuptueshmëria supreme transcendenton
të gjitha këto dhe ato.*

Dijenja gjithmonë është diçka nga kjo apo ajo. Kuptueshmëria është diçka tjetër. Dijenia gjithmonë është dualitet: njeriu është i mirë, ai e di se çka është mirësia; njeriu është i keq, ai e di se çka është ligësia – por te dytë janë të fragmentuar, pjesë të gjysmës. Njeriu i mirë nuk është i plotë se ai e di se çka është e keqja; mirësia e tij është e varfër, atij i mungon qasja të cilën e ofron e keqja. Njeriu i keq gjithashtu është i pjesshëm; ligësia e tij është e varfër, ai nuk është i pasur se nuk e di se çka është mirësia. E jeta është te dyja këto së bashku.

Njeriu i cili me të vërtetë kupton nuk është as i mirë e as i keq, ai e kupton edhe njërin edhe tjetrën. Dhe ai përmes kuptueshmërisë së drejtë i transcendenton te dyjat. Uratari nuk është as njeri i mirë e as i keq. Nuk mund ta përkufizosh me asnjërin kategori, nuk mund ta klasifikosh. Ai është i pakapshëm, nuk mund ta mbash. Urtari mund të ketë shumë ithtar dhe miqë, dhe ata mund të mendojnë se ai është Zot se e shohin vetëm anën e mirë. Por urtari mund të ketë edhe armiqë dhe kundërshtar, e këta mund të mendojnë se ai është inkernim i djallit, se e njohin vetëm anën e ligë. Por nëse e njeh urtarin, ai nuk është asnjëra – apo është te dyjat bashkë; te dyjat kanë të njëjtin kuptim.

Po qe se te dy pjesët janë bashkë, i mirë e i keq, nuk je asnjëra. Se kjo njëra e shkatërron tjetrën, e mohojnë njëra tjetrën, dhe ka ngelur zbrazësia.

Këtë koncept mendja Perëndimore vështirë mund ta kuptojë sepse plotësisht e ka ndar Zotin nga djalli. Krejt çka është e keqe i përket djallit, e çka është e mirë i përket Zotit; teoria e tyre i përkufizon, parajsa dhe ferri qëndrojnë ndaras.

Për këtë arsye të shenjëtrrit krishter duken paksa më të varfër në krahasim me urtarët tantrist, shumë të varfër; vetëm të mirët, modestët; ata nuk e njohin anën tjetër të jetës. Dhe për këtë arsye ata gjithmonë i frikësohen anës tjetër, gjithmonë dridhen nga frika. Të shenjëtrrit krishter gjithmonë iu kanë lutur Zotit për t'i mbrojtur nga e keqja. E liga gjithmonë

është prapa ndonjë këndi; ata i largohen, e kur diçkahi don t'i ikësh, atëherë atë pandërprerë e ke në mendje. Ata frikësohen, dridhen.

Tilopa nuk e njeh dridhjen, as frikën, ai kur nuk e lutë Zotin për ta mbrojtur; ai është i mbrojtur. Çfarë është mbrojtja e *tij*? Ai i ka përjetuar të gjitha. Ai ka shkuar deri tek këndet më të thella të së ligës dhe e ka përjetuar Hyjninë, dhe tash ai i njeh dy aspektet e të njëjtës gjë. Dhe tash, as nuk është i brengosur për të mirën, e as nuk është i brengosur për të keqën; tash jeton i çlirët dhe i natyrshëm, vetëm jeton; ai nuk ka koncepte të fabrikua. Dhe ai është i paparashikueshëm.

Nuk mund ta parashikosh Tilopën; mund ta parashikosh Shën Augustinin, mud t'i parashikosh të shenjtërit e tjerë, por nuk mund t'i parashikosh urtarët tantrist; nuk mundesh – thjesht janë të paparashikueshëm. Sepse ai në çdo moment do të përgjigjet, e askush nuk e di se në ç'mënyrë, askush këtë nuk e di; madje edhe ai vet nuk e di. Në këtë fshihet madhështia, sepse nëse e di të ardhmen tënde nuk je njeri i lirë, atëherë ti lëvizë nëpër rregulla të caktuara, atëherë je karakter i fabrikuar, atëherë disi reagon, por nuk përgjigjet.

Askush nuk mund të thotë se çfarë Tilopa do të bëj në situatën e caktuar; situata e tërsishme do të sjellë përgjigje. E ai nuk simpatizon, por as nuk urren – asnjërin as këtë e as atë. Ai do të veprojë, nuk do të reagojë; ai nuk do të reagojë nga e kaluara e tij, ai nuk do të reagojë në varësi nga planet e tija për të ardhmen, nga idealet personale. Jo. Ai do të veprojë këtu dhe tani, përgjigjja do të jetë totale; askush nuk mund të thotë se çfarë do të ndodhë.

Kuptueshmëria transcendenton dualitetin.

Thuhet se njëherë Tilopa kishte qenë para shpellës dhe kalimtarit, tip i veçant prej gjurmuesi, kishte ardhur për ta vizituar. Urtari kishte filluar të ushqej, e si enë kishte përdorur kafkën e njeiut. Vizitori ishte frikësuar. Kjo ka qenë e çuditshme! – ai kishte ardhur për ta takuar urtarin, e ky njeri duket si nga bota e magjisë së zezë. Hante nga kafka e njeriut dhe kënaqej; qeni qëndronte pranë tij edhe ai hante nga e njëjta enë, e kur udhëtari ka mbërri, Tilopa e ka ftuar që t'i bashkohet. “Eja këtu”, ka thënë “shumë mirë që ke mbërri me kohë se kjo është krejt çka kam. Kur kjo të harxhohet njëzet e katër orë më s'do të kem asgjë. Tek nesër dikush mund të më sjellë diçka. Për këtë arsye eja na shoqëro që këtë ta ndajmë së bashku.”

Burri kishte ndier neveri të konsiderueshme – kafkë njeriu, ushqimi në të, por edhe me qenin e ndanë! Burri i përgjigjet: “Po gërditem.”

Tilopa i thotë: “Atëherë ikë prej këtu sa më parë dhe vrapo sa ma shpejt duke mos kthyer kokën mbrapa, se atëherë Tilopa nuk është për ty. Përse po gërditesh nga kafka e njeriut? Ti shumë gjatë je duke e bartur, dhe

qfarë të keqe ka në këtë qu unë e mbaj ushqimin në të? Kjo është njëra prej gjërave më të pastërta. E nuk gërditesh nga kafka jote përbrenda vetes sate? Mendja jote, mendimet e tua të mrekullueshme morali yt mirësia jote dhe shenjtërimi yt – të gjitha këto janë në kafkën tënde. Unë në të e mbaj vetëm ushqimin tim; e parajsa jote e ferri yt dhe Zotat dhe Brahma yt, të gjithë janë në kafkën tënde. Përse po gërditesh?

Burri kishte filluar të arsyetohej dhe të shpjegonte; kishte thënë: “Jo për shkak të kafkës, po për shkak të qenit.”

E Tilopa kishte qeshur dhe i kishte thënë: “Ti në jetën tënde të shkuar ke qenë qen dhe të gjithë duhet ta kalojnë atë gjendje. Çfarë të keqe ka në atë që të jesh qen? Dhe çfarë dallimi ka mes teje dhe qenit? Lakmia e njëjtë, seksi i njëjtë, tërbimi i njëjtë, dhuna e njëjtë, agresiviteti, frika e njëjtë – përse po shtirresh se je më superior?”

Tilopa vështirë është të kuptohet se për të e shëmtuara dhe e bukura nuk kanë kuptim,; pastërtia dhe ndytësia për të nuk kanë kuptim, e mira dhe e keqja për të nuk kanë kuptim. Ai ka kuptueshmëri totale.

Dijenja është parciale, kuptueshmëria është totale. E kur shikon në totalën, të gjitha dallimet zhduken. Çka është e shëmtuar e çka është e bukur? Çka është e mirë e çka e keqe?

Të gjitha dallimet zhduken nëse e ke shikimin e syrit të zogut i cili sheh totalisht, atëherë dallimet bijnë. Kjo është sikur kur shikon nga aeroplani. Ku është Pakistani, e ku është India? Dhe ku është Anglia e ku Gjermania? Të gjithë kufijët zhduken, e gjithë bota bëhet një.

E nëse me anije kozmike largohesh edhe më shumë dhe shikon nga Hëna, e gjithë Toka do të zvogëlohet – ku është Rusia, ku Amerika? Dhe kush është komunist, e kush kapitalist? Kush është hindus, e kush mysliman? Sa ma larg që shkon, dallimi është më i vogël – e kuptueshmëria është gjëja më e lartë, s’ka mbi të asgjë. Nga ajo maje më e lartë gjithçka bëhet diçka tjetër. Gjërat bashkohen dhe shkrihen njëra në tjetrën, kufijet zhduken...Oqean i pafund pa burim...infinite.

*Kuptueshmëria supreme transcendenton
të gjitha këto dhe ato.
Aksioni suprem
të kaplon me shkathtësi të madhe
dhe pa dashuri.*

Tilopa thotë, bëhu i çlirët dhe i natyrshëm – por ai nuk mendon të bëhesh përtac dhe të flesh. Përkundrazi, kur je i çlirët dhe i natyrshëm, ndodh që bëhesh shumë më i gjinshëm. Bëhesh shumë kreativ. Ky më nuk është

aktivitet – ky është aksion. Xhindosja me veprimtari më nuk mund të ekzistojë, por ti do të bëhesh shumë i gjinshëm, kreativ. Do të bësh me miliona gjëra, por jo për shkak të ndonjë opsioni, veç thjesht se është i mbushur me energji krijuese.

Kreativiteti i vjen lehtë njeriut i cili është i çlirë dhe i natyrshëm. Çfarëdo që bën ai, ajo bëhet fenomen. Çfarëdo që prekë ai, bëhet vepër artistike; çfarëdo që ai thotë bëhet poezi. Çdo lëvizje e tij bëhet estetike. Nëse mund ta shohësh Budën në shetitje, do ta vësh se vet ecja ti është kreative; me vetë ecjen e tij ai krijon ritëm; me vetë ecjen e tij ai krijon atmosferë. Nëse Buda e ngritë dorën, ai e ndryshon klimën përnjëherë gjithandej. Por ai nuk bënë këso gjërash, ato vet ngjajnë. Ai nuk është veprimtar. Gjakftohet, i vendosur në vetë; i qetë, përbrenda unik, ndihet sikur e gjithë energjia e pafundme e përfshinë të tërën, duke u derdhur në të gjitha drejtimet, çdo çast i tij është kreativitet, kreativitet kozmik.

Mbaje mend këtë. Kjo duhet mbajtur mend se shumica mund ta kuptojnë gabimisht. Mund të mendojnë: “S’ka nevojë për kurrfarë aktiviteti”, dhe mendojnë: “S’ka nevojë për kurrfarë aksioni.” Aksioni ka kualitet tjetërfare të të tërës! Aktiviteti është patologjik.

Nëse viziton çmenden, do të shohësh njerëz aktiv, çdo i çmendur diçka bën, se vetëm në këtë mënyrë mund ta harrojnë veten. Mund të hasësh në dikë i cili treqind herë në ditë i lanë duart se mendon se janë të pista. Në të vërtetë, nëse në këtë veprim e ndalon, ai nuk do të jetë në gjendje të qëndrojë me vetveten, kjo do të jetë tepër për të. Kjo është ikje.

Politikanët, njerëzit e pasur, pushtetarët – të gjithë këta janë njerëz të çmendur. Ti nuk mund t’i ndalësh këta, sepse po që se i ndalë ata nuk do të dinë se çfarë të bëjnë; atëherë janë të hedhur vetvetes, e kjo është tepër.

Më ka treguar miku im se njëherë kur kanë qenë të ftuar ai dhe gruaja e tij në një fest; a e kanë pasur një fëmijë të mrekullueshëm, dhe natyrisht, shumë aktiv, siç dinë të jenë vetëm fëmijët. Kështu ata e kanë mbyllur në dhomë dhe i kanë thënë: “Nëse sillesh mirë dhe nuk bën kurrfarë problemi, do të japim krejt çfarë dëshiron, e ne do të kthehemi për një orë.” Fëmija është joshë: krejt çka kërkon, do t’i fitojë. Me të vërtetë mirë është sjellë. Në të vërtetë, asgjë s’ka bërë; ka qëndruar në kënd të dhomës, se: “Çkado që të bëj, ata mund ta ndryshojnë...kurrë nuk i dihet, askush nuk mund t’i di mendjet e të rriturëve – çka është gabim, e çka e drejtë; e madje ata mund ta ndryshojnë mendimin.” Kështu ai ka ndenjur symbyllur, pikërisht si meditator.

Kur janë kthyer prindërit dhe kur e kanë hapur derën, ai ka qenë në kënd, i shtangur. I ka çel sytë dhe i ka shikuar, e ata e kanë pyetur: “A je sjellë mirë?”

Është përgjigjur: “Po, në të vërtetë, jam sjellur aq mirë saqë nuk kam mundur me nder me vetën time.” Kjo ka qenë tepër!

Njerëzit të cilët janë të xhindosur me aktivitete i frikësohen vetvetes. Aktiviteti është lloj ikjeje; ata përmes saj mund të harrojnë për veten e tyre. Kjo është sikur alkooli, kjo është toksike. Aktiviteti duhet të hedhet sepse është patologjik, ti je i sëmurë!

Aksioni nuk duhet të hedhet, aksioni është i mrekullueshëm.

Çka është aksioni? Aksioni është përgjigje: kur nevojitet, ti vepron; kur nuk ka nevojë, ti rrin çlirë. Pikërisht tash ti bën gjëra të panevojshme; pikërisht tash, kur dën të relaksohesh, këtë nuk mund ta bësh. Njeriu i aksionit, aksionit total, vepron; e kur situata kalon, ai relaksohet.

Unë po të flas. Fjalimi mund të jetë edhe aktivitet edhe aksion. Ka njerëz të cilët s’mund të ndalen së foluri; ata vazhdojnë e vazhdojnë tutje. Madje edhe gojën me ua mbyllë, **brenda** nuk do të ketë kurrfarë dallimi; do të vazhdojnë të llojotasin, nuk mund të ndalen. Ky është aktivitet: xhindsje e ethshme. Ju jeni këtu dhe unë po ju flas. Madje as unë vet nuk di se çka dua t’ju them. Krejt derisa fjalija të mos shprehet madje as unë vet nuk jam i vetëdijshëm asaj që do të ndodhë. Nuk dëgjoni vetëm ju, këtu dëgjoj edhe unë. Tek kur them diçka, e di se atë e kam thënë. As ju e as unë vet nuk mundemi të parashikojmë se çfarë do të them; madje as fjalija tjetër nuk është këtu, situata e **juaj** është ajo e cila do ta sjellë fjalinë këtu.

Për këtë arsye, çfarëdo që të them, nuk jam vetëm unë përgjegjës për këtë, mbane mend, ju gjithashtu jeni përgjegjës. Kjo është reciproke(**half-half**): ju krijoni situatën, unë veproj. Për këtë arsye edhe fjalimet e mia ndryshojnë nëse ndryshojnë dëgjuesit e mi. Kjo varet, sepe unë asgjë nuk kam paraformeluar. Unë nuk e di se çfarë do të ndodhë dhe për këtë arsye edhe për mua krejt është e mrekullueshme. Kjo është përgjigje, aksion. Kur ju të shkoni, unë do të ulem përmbrenda shtëpisë sime të brendshme, asnjë e vetme fjalë nuk do të pluskojë nëpër qiellin tim të brendshëm. Kjo je ti.

Kështu ka ngjarë që njerëzit kanë ardhur tek unë dhe më kanë thënë: “Ne do të pyesim diçka konkrete, e ti përgjigju.” Dhe kështu çdo ditë ngjanë. Ndodh që, nëse ke pyetje të caktuar, me atë pyetje krijon rreth vetes atmosferë, ti plotësohesh me atë pyetje. Çfarë atëherë unë bëj? Unë përgjigjem. Pyetja jote krijon situatë e unë vetëm përgjigjem. Në këtë mënyrë shumë pyetje tua zgjidhen. Nëse ndonjë pyetje nuk zgjidhet, arsya duhet të jetë diku në ty; ndoshta e ke harruar.

Ndoshta në mëngjes ka qenë në mendje, por kur ke hyrë në këtë sallë e ke harruar. Apo këtu ka aq shumë pyetje e nuk e din sakt cilën ta parashtosh; ti je konfuz, i paqartë, i mjegulluar. Nëse je **TI** i sigurtë në lidhje me atë pyetje, përgjigja do të jetë aty.

Asgjë nuk vjen nga unë, ajo thjesht ngjanë. Ju i krijoni pyetjet, unë thjesht nëpër të notoj. Mua më duhet ta bëj këtë, sepse përndryshe asgjë nuk iu kisha treguar. Nëse kisha pas diçka t'ju them, ju atëherë bëheni të parëndësishëm; cilëndo pyetje të cilën e parashtroni, njëjtë – unë në vete i kam gjërat e mia të përgatitura dhe ato do t'ju them. Madje edhe nëse ju nuk jeni këtu, kjo nuk do të ketë kurrfarë dallimi.

Të gjitha radio stacioni Indian më ka ftuar të flas, por unë e kam ndier se kjo është shumë vështirë sepse është krejtësisht e papërcaktuar: t'i flasësh askujtë! Vetëm kam thënë: “Kjo nuk është për mua. Kjo është aq e vështirë dhe nuk di se çfarë kisha bërë – atje nuk është askush.” Për këtë arsye ata diçka kanë organizuar. Kanë thënë: “Mund të bëhet kështu: do të vijnë disa njerëz nga personeli ynë dhe do të rrinë atje.” E unë iu kam thënë: “Mirë, vetëm ju mos ua përcaktoni temën, ata njerëz vet do ta caktojnë. Kishte me qenë plotësisht e pahishme – njerëzit të rrinë aty e ju t'ju caktoni temën për çka të bisedojnë, e për këtë askush nuk do të ishte interesuar; ata do të ishin vetëm dëgjues të vdekur.”

Kur jeni prezent, ju krijoni pyetje, krijoni situatë dhe përgjigjja rrjedh kah ju. Ky është fenomen personal. Në atë çast thjesht e kam ndërprerë. Kam thënë: “Kjo nuk është për mua, kjo është e pamundur. Unë nuk mund t'i flas makinave sepse ato nuk krijojnë kurrfarë situatë nëpër të cilën unë kisha me notuar. Unë mund t'i flas vetëm njerëzve.”

Për këtë arsye kurrë s'kam shkruar libër. Nuk mundem! – sepe për kë? Kush do ta lexoj? Derisa nuk e njoh njeriun i cili do ta lexoj, dhe derisa ai nuk e krijon situatën, unë nuk mund të shkruaj – për kë? Unë kam shkruar vetëm letra, se atëherë e di se dikujt i shkruaj. Ai mund të jetë në Amerikë, s'ka rëndësi kjo – në momentin kur i shkruaj ai bëhet fenomen personal: ai është këtu. Ai më ndihmonë derisa i shkruaj. Pa të kjo s'do të kishte qenë e mundur; ky është dialog.

Ky është aksion. Në momentin kur shkoni, të gjitha gjuhët treten nga unë; asnjë fjalë nuk noton, kjo s'ka nevojë. Dhe kjo kështu duhet të jetë! Derisa ecë i përdorë këmbët, e kur ulesh në karrige çfarë është qëllimi nëse i lëvizë këmbët? Kjo është marrëzi! Kur ekziston dialogu, nevoiten fjalët; kur ekziston situata, aksioni është i domosdoshëm – por lejo që Tërësia për këtë të vendosë; ti nuk duhet të jesh faktor i cili vendos, nuk duhet t'i të vendosësh. Atëherë më nuk do të ketë *karma*, atëherë do të lëvizësh prej çastit në çast gjithmonë i freskët. Në çdo çast e shkuara vdes vetvetiu dhe lind e ardhmja, e ti në të hynë i freskët si fëmija.

*Aksioni suprem
të kaplon me shkathtësi të madhe*

dhe pa dashuri.

Aksioni ngjanë por nuk ka kurrfarë dashurie; nuk e keni atë ndjenjë: “Unë e kam bërë këtë.” S’më kujtohet se e kam thënë unë këtë. Unë thjesht kam ndjenjën se ajo është thënë, se kjo ka ngjarë. Tërësia këtë e ka bërë, e as unë, e as ju nuk jemi Tërësi - Tërësi jemi të gjithë, apo nuk është askush; Tërësia qëndron pezull rreth e rrotull, dhe Tërësa vendosë. Ti nuk je veprimtar. Shumë gjëra ndodhin përmes teje, por ti nuk je ai i cili vepron. Shumë gjëra janë krijuar përmes teje, por ti nuk je kreator. Tërësia mbetet kreator, ti për Tërësinë je vetëm mjet, medium. Bambus i zbrazët... dhe Tërësia i vë buzët dhe gishtinjtë mbi të dhe ai bëhet flautë dhe kënga lindë.

Prej nga vjen kënga? Prej bambusit të zbrazët që ti e quanë “flautë”? Jo. Nga buzët e Tërësisë? Jo. Atëherë prej nga vjen? Të gjitha janë të inkuadruara: bambusi i zbrazët është i inkuadruar, buzët e Tërësisë janë të inkuadruara, muzikanti është i inkuadruar, krejt është e inkuadruar. Madje edhe një cikrim mund të krijojë dallime.

Në dhomë letë jetë vetëm një lule trandafili, dhe ajo dhomë më nuk do të jetë e njëjtë sepse trandafili e ka aromën e vet, qenien e vet. Ai do të veprojë: do të ndikojë në kuptueshmërinë tënde, do të ndikojë në krejt çka flas – e totaliteti lëvizë, e jo pjesët. Shumëçka ngjanë, por askush uk është veprimtar.

*të kaplon me shkathtësi të madhe
dhe pa dashuri.*

Nëse nuk jeni veprimtar, si mund të ndodhë dashuria? Bën ndonjë gjë të vogël dhe lidhesh për të. Thua: “Unë e kam bërë këtë”. Dëshiron që krejt ta dinë se ti e ke bërë këtë apo atë. Ai ego është pengesë për ta kuptuar supremen. Mohoje veprimtarin dhe lejoj gjërave të ngjajnë. Kjo është ajo me të cilën Tilopa ka nënkuptuar të jesh i çlirët dhe i natyrshëm.

*Arritj supreme
realizon imanentën pa shpresuar.*

Kjo është shumë e thellë, shumë subtile dhe delikate. Tilopa thotë: “Çka është arritje supreme? Është realizim i imanentës pa shpresuar; ajo brenda, hapësira e brendshme është perfekte, absolute – pa shpresë.” Përse ai këtu e ka shtuar fjalën “shpresë”? Se me shpresë vjen e ardhmja, me shpresë vijnë dëshirat, me shpresë vjen përpjekja për përsosje, me shpresë vjen lakmia, me shpresë vjen pakënaqësia – e mandej, natyrisht, pasojnë frustrimet.

Ai nuk ka thënë të jesh i pashpresë, sepse edhe kjo vjen me shpresën. Ai vetëm ka thënë “pa shpresë”; nuk ka thënë as me shpresën, e as pashpresën – se te dyjat vijnë me shpresën. E kjo për perëndimin bëhet problem shumë i madh sepse Buda e ka thënë të njëjtën, e mendimtarët nga perëndimi kanë menduar se ata janë pesimist. Jo. Ata nuk janë pesimist, nuk janë as optimist. E ky është kuptimi i fjalës “pa shpresë”.

Nëse dikush shpreson, ne e quajmë optimist, themi se ai mund ta shoh qaforen e argjent në qiellin e errët, themi se mund ta shoh mëngjesin në natën më të errët: ai është optimist. Aty është edhe pesimizmi, e kundërta e kësaj. Madhe edhe reja të jetë e mbuluar me roba të argjenta, ai do të shoh gjithmonë vetëm errësirën. Nëse e pyet për mëngjes, ai do t’ju thotë: “Çdo mëngjes përfundon me natë.” Por mbane mend: ata mund të jenë kontradiktor, por nuk janë me të vërtetë të ndarë; këndvështrimi i tyre është i ndryshëm, por mendja e tyre është e njëjtë. Sa herë që e sheh vargun e argjent rreth resë së errët, apo e sheh renë e zezë në fushën së argjent, ti gjithmonë e sheh pjesën; ndarja jote është aty, zgjedhja jote, ti kurrë nuk sheh plotësisht.

Buda, Tilopa, unë, ne nuk jem as optimista e as pesimista – ne thjesht e kemi hedhur shpresën. Me shpresë vijnë te dyjat – edhe optimizmi edhe pesimizmi. Ne thjesht e kemi hedhur monedhën e shpresës – dhe dy aspektet janë zhdukur me të. Ky është një dimension plotësisht i ri, vështirë për t’u kuptuar.

Tilopa i shikon gjërat ashtu siç janë, për të nuk ka zgjedhje. Ai i shikon dyjat njëjtë, mëngjesin dhe mbrëmjen bashkë, ai i sheh dyjat ferrën dhe lulën bashkë, ai i sheh dyjat dhëmbjen dhe kënaqësinë bashkë, ai i sheh dyjat vdekjen dhe lindjen bashkë. Ai nuk e ka zgjedhjen e vet personale. Ai nuk është as pesimist as optimist – ai jeton pa shpresë.

Të jetosh në këtë dimension me të vërtetë është mrekulli: të jetosh pa shpresë. Vetëm përdorimi i nocionit “pa shpresë” në ty zgjon ndjenjën e pesimizmit, por kjo është ashtu shkaku i gjuhës – e atë që e flet Tilopa është përtej gjuhës. Ai thotë: “arritja supreme realizon imanentën pa shpresuar.” Vetëm ti realizoje veten sikur të ishe në tillësinë totale, dhe thjesht edhe je i tillë! Nuk ka nevojë për kurrfarë përsosje, ndryshimi, zhvillimi, rritje, s’ka nevojë.

Në lidhje me këtë asgjë nuk mund të bëhet.

Thjesht, gjendja është e tillë.

Njëherë kur të nisesh më thellë në të, ajo është, thjesht, gjendje e tillë, e papritur, të gjitha lulet dhe të gjitha ferrat zhduken, dita dhe nata zhduken, jeta dhe vdekja zhduken, vera dhe dimri zhduken. Asgjë nuk mbetet – sepse zhduket ngjitësi. E kur i pranon të gjitha, çfarëdo që të jesh, çfarëdo që të

jetë në pyetje, atëherë më nuk ka probleme, atëherë më nuk ka problem, nuk ka pyetje, asgjë për t'u arritur – ti thysht je i tillë. Mandej vjen festa; e ajo fest nuk është për hirë të shpresës, ajo fest është vetëm derdhje energjie. Fillon të lulëzosh, vetëm lulëzon, jo për diçka në të ardhmen, por për shkak se ndryshe nuk mundesh.

Njëherë kur realizohet tillësia e qenies, ndodh lulëzimi; fillon të lulëzosh e të lulëzosh dhe feston për arsye krejtësisht të pacaktuar- të *padukshme*. Përse jam i lumtur? Çka unë kam që ti nuk ke? Përse unë jam i heshtur e i qetë? A kam arritë diçka të cilën ti duhet ta arrish? Jo. Unë jam vetëm i relaksuar në tillësinë e të tillës. Çfarëdo që jam – i mirë, i keq, i moralshëm, i pamoralshëm – çfarëdo që jam, unë jam i çlirët në tillësinë e saj. dhe i kam hedhur të gjitha përpjekjet për përsosje, dhe e kam hedhur në tërsi të ardhmen. E kam hedhur shpresën, dhe duke e hedhur shpresën, gjithçka zhduket. Unë jam vetëm dhe thjesht i lumtur pa kurrëfarë arsye; thjesht i qetë, sepse tash pa shpresë, nuk di se si të krijoj çfarëdo qoftë shqetësimi. Si mund të krijosh, nëse nuk ke shpresë, çfarëdo qotë shqetësimi në qenien tënde?

Mbaje në mend këtë: të gjitha këto përpjekje do të çojnë deri tek pika kur të gjitha përpjekjet do të hedhen dhe të mbetsh i çlirë. Dhe i gjithë hulumtimi do të çojë deri tek pika kur thjesht do të rrudhësh supet dhe do të ulesh pranë drurit dhe të qetësohesh.

Çdo udhtim përfundon në esencën më të thellë të qenies – e atë e ke në çdo çast. Për këtë arsye e vetmja pyetje është se si të bëhesh më i vetëdijshëm. Çka është në ty e gabuar? Kam parë miliona njerëz dhe kurrë s'ka parë asnjë njeri se ka diçka të gabuar në të, por njeriu e krijon atë gabim. Ti je kreator, kreator i madh i iluzioneve, gabimeve, problemeve, dhe mandej i ndjek – në ç'mënyrë ta zgjidhësh këtë? së pari i krijon, e mandej i ndjek. Përse së pari i krijon?

Vetëm hedhe shpresën, dëshirat, dhe thjesht shiko në gjën e cila veç je; vetëm mbylli sytë dhe shiko se kush je ti, dhe përfundoje me këtë! Madje edhe derisa përpëlit sytë kjo është e mundur, për këtë nuk nevojitet koha. Nëse mendon se për këtë duhet koha, rritja graduale, kjo është shkaku i mendjes sate – ty të nevojitet koha, përndryshe ajo nuk është e nevojshme.

Arritje supreme është të realizohet imanentja... krejt çka duhet të arrihet veç është prezente, ky është kuptimi i imanentës. Je i lindur si i përsosur, ndryshe nuk është e mundur se je i krijuar nga e përsosura. Këtë kuptim e kanë fjalët e Jezuit: “Unë dhe Ati im jemi një.” Çfarë ai thotë? Ai thotë se ti nuk mund të jesh asgjë tjetër përpos Tërësi, sepse vjen nga Tërësia!

Merre në dorë ujin e detit, shijoje, ajo në çdo vend është me shije të njëjtë. Në një pikë uji deti mund ta gjesh gjithë përbërjen kimike të detit. Nëse mund ta kuptosh një pikë uji deti, do t'i kuptosh të gjitha detnat, të shkuarën, të tashmen, të ardhmen – sepse pika e vogël është oqean në minjaturë. E ti je Tërësi në minjaturë.

Kur fundosesh më thellë në brendinë tënde dhe e kupton këtë, përnjëherë do të fillosh të qeshesh. Çfarë ke kërkuar? Vetë gjurmuesi është gjurmues; vetë udhëtari është destinacion. Kjo është arritja më e lartë: realizimi i vetvetes, përsosmëria e plotë – pa shpresë. Sepse nëse aty është shpresa, do të ketë përzirje; ajo gjithmonë në ty do të inicojë shqetësimin. Përsëri do të fillosh të mendosh: “Ndoshta ka edhe diçka ma shumë.” Shpresa gjithmonë krijon ëndrra: “Ka mundësi të ketë edhe diçka tjetër. Natyrisht, kjo është e mirë...”

Njerëzit vijnë dhe më thonë: “Meditimi po na shkon mirë; natyrisht, kjo është mirë, por na i trego ndonjë teknikë tjetër, kështu që të mund të përparojmë ma shpejtë”. Nganjëherë madje vijnë dhe më thonë: “Krejt është mrekulli!” E mandej pyesin: “Çka tash?” Krejt është gabim nëse atëherë pyet: “E çka tash?” Tash, kur krejt është mrekulli, pyet: “Çka tash?” Tash lere atë, atë shpresë!

Pikërisht para ca ditësh erdhi njëri dhe më tha: “Tash krejt po shkon shumë mirë, por kush e di se si do të jetë nesër?” Përse po e futë “të nesërmën” në të, nëse gjithçka shkon mirë? A mund të rrih pa probleme? Tash është krejt mirë, por ti brengosesh se nesër a do të jetë mirë, apo s’do të jetë. Nëse sot është mirë, prej nga do të vijë e nesërmja? Ajo do të lind nga e sotmja, përse atëherë brengosesh? Nëse sot është qetë, nesër do të jetë edhe më qetë; ajo do të lind nga e sotmja. Shkaku i kësaj brenge mund të shkatërrosh të sotmen, dhe atëherë e nesërmja do të jetë aty, e ti do të jesh i preokupuar me frustrimin tënd dhe do të thuash: “Kjo është ajo për të cilën jam brengosur dhe kam menduar – kjo edhe do të ndodhë.” ***E kjo ka ndodhë shkaku yt.*** Kjo nuk është duhur të ndodhë! Duhet të mbetesh pa të ardhme, e kjo nuk do të ndodhë.

Kjo është tendencë vetëdestruktive e mendjes, vetëvrasëse; dhe në njëfarë mënyre shumë vetëplotësuese, sepse mendja gjithmonë mund të thotë: “Të kam paralajmëruar. Ta kam tërheq vërejtjen më heret, por nuk më ke dëgjuar.” Tash do të mendosh: “Po, ka të drejtë; mendja më ka paralajmëruar, e unë nuk e kam dëgjuar.” E kjo ka ndodhë vetëm shkaku i paralajmërimit të mendjes.

Shumëçka ngjanë...Nëse shkon tek astrologu, ***jyotishi***, kiromanti, e ai të tregon diçka, se kur diçka të ka ndodhë, e ti do të mendosh se ai ta parasheh të ardhmen. Në të vërtetë është e kundërta: për shkak se e kanë

parashikuar, mendja jote e ka pranuar, dhe ajo edhe ka ndodhë. Nëse dikush të thotë se tjetrin trembëdhjetin mars ke me vdekë, ekziston mundësia për këtë – jo se ai e din të ardhmen tënde, po për shkak se e ka parashikuar. Tash trembëdhjeti mars pandërprerë do të sillet në mendjen tënde, pa të as gjumë nuk do të mund të bësh, pa të nuk mund të dashurosh. Njëzet e katër orë: “Me trembëdhjetë mars do të vdes.” Kjo do të bëhet autohipnozë, çantim.

Njëherë ka ndodhë që një kiromant gjerman e ka parashikuar vdekjen e vet. Ai ka parashikuar vdekjen e shumë njerëzve dhe ajo është treguar si e vërtetë, kështu që ai i ka besuar parashikimeve të tija; se përndryshe si do të kishte mundur të ndodhë kjo? Ai veç ka qenë i vjetër, kështu që disa miq të tij i kanë propozuar: “Përse nuk po e parashikon vdekjen tënde?” kështu që ai ka filluar t’i hulumtojë duart e veta, hartat, të gjitha – të gjitha ato marrëzira – dhe atëherë ka vendosur për vdekjen e vet: se do të ndodhë në ora gjashtë të mëngjezit në datën e caktuar. Dhe ai ka pritë. Ora gjashtë është afruar, në ora pesë ai veç ka qenë i gatshëm. Dhe atëherë ka mbërri çasti i fundit – për një minutë ora do të bëhet gjashtë, e ai ende është gjallë, si është kjo e mundur? Kur sekondat janë afruar, dhe kur ora ka kumbuar gjashtë herë – ai ka kërcyer për dritare. Sepse, si është kjo e mundur?

Natyrisht, ka vdekur sakt sipas profecisë.

Mendja posedon mekanizëm vetëplotësues. Bëhu i kujdesshëm me këtë. I lumtur je, mendja thotë: “Natyrisht, je i lumtur, kjo është në rregull – por, çka tash?” Në këtë mënyrë mendja veç e ka shkatërruar atë çast, ai e ka futë të nesërmen. Tash nga ajo mendje do të burojë e nesërmja, e jo ai çasti i bekuar nga më heret.

Mos mbaj shpresa për këtë apo atë rrugë, mos u bën as pro as kontra, hedhi shpresimet. Qëndro për një çast këtu, në çast, me çastin, për çastin. Nuk ka çast tjerër përveç këtij. E çfarëdo që të ngjajë, do të ngjajë jasht këtij çasti, atëherë përse po brengosesh? Nëse ky çast është i mrekullueshëm, si mund të ndodhë që çasti tjetër të jetë i keq? Prej nga ai do të vije? Ai do të rritet, do të jetë edhe më i mirë – duhet patjetër të jetë. S’ke nevojë të mendosh për këtë.

Njëherë kur ta realizosh këtë, duke qëndruar në përsosurinë e brendshme personale...mbaje mend, mua më duhet të shërbehem me fjalë dhe për këtë është e rrezikshme, sepse mund ta kuptosh gabimisht. Kur them të qëndrosh në përsosurinë tënde të brendshme mund të brengosesh, sepse ngajnëherë mund të ndihesh se nuk je i përsosur – në atë moment qëndro në jo-përsosurinë tënde. Jopërsosuria gjithashtu është përsosuri! Në të s’ka asgjë të keqe, rri me të. Mos e braktis **këtë** çast; e gjithë ekzistenca është këtu dhe tani. Krejt çka duhet të realizohet do të realizohet këtu dhe tani, kështu në të vërtetë, madje edhe nëse ndihesh i papërsosur – mrekulli, bëhu i

papërsosur. I tillë je, e tillë është tillësia jote. E ndien seksualitetin – shkëlqyshëm, ndieje seksualitetin, Zoti të ka krijuar të tillë. I pikëlluar – mrekuili, pikëllou, por mos e braktis çastin.

Rri me çastin dhe, me kohë, do ta ndiesh se jopërsosuria shndërrohet në përsosuri, seksi është shndërruar në ekstazë të brendshme, zemërimi është shndërruar në kuptueshmëri.

Madje edhe në këtë çast nuk do të ketë probleme po qe se mundesh të jesh me qenien tënde totale. Kjo është arritja supreme. Aty nuk ka shpresa, nuk ka nevojë të ketë. Ajo është aq e përsosur sa që nuk ka nevojë fare për shpresa. Të shpresosh nuk është situatë e mirë; nëse shpreson, gjithmonë do të thotë se me ty diçka nuk është në rregull – për këtë arsye shpreson për të kundërtën. Je i pikëlluar dhe shpreson të bëhesh i lumtur, shpresimi yt tregon se je i pikëlluar. Ndiresh se je i shëmtuar dhe shpreson se do të bëhesh person i bukur; shpresa jote të thotë se je i shëmtuar. M'i trego shpresat e tua dhe unë do të tregoj se kush je ti, sepse shpresa jote përnjehere tregon se kush je ti – vetëm e kundërta. Tejkaloje shpresën dhe vetëm qëndro prezent. Nëse e provon këtë, vetëm me qenë, ajo do të ndodhë.

*Në fillim jogi e ndien mendjen e tij
se si derdhet si ujëvarë;
në mes të rrjedhës, si Gangu,
rrjedhë ngadal dhe butësisht,
në fund bëhet oqean gjigant i pafund
ku drita e djalit dhe nënës bashkohen në një.*

Nëse je këtu dhe tani, do të ndodhë **satori** i parë, rrezja e parë e ndritjes. Dhe ajo do të jetë situata e brendshme: ***Në fillim jogi e ndien mendjen e tij se si derdhet si ujëvarë***...sepse mendja jote fillon të shkrihet. Pikërisht tash është si akullnajë e ngrirë. Nëse rrin i çlirët dhe i natyrshëm, sakt në çast, autentik këtu dhe tani, mendja do të fillojë të shkrihet. Në këtë e ke sjellë energjinë diellore. Të qëndrosh në këtë mënyrë të drejtë e konzervon energjinë diellore; jo lëvizje në të ardhmen, jo lëvizje në të shkuarën, ti ke aq energji të madhe në vete, kështu që vetë energjia fillon ta shkri mendjen.

Energjia është zjarr, energjia vjen nga dielli. Nëse nuk lëvizë askund, rrin plotësisht i qetë, këtu dhe tani, i bashkuar me veten tënde, çdo rrjedhë ndalet, sepse përmes dëshirave dhe shpresave rrjedhë. Rrjedhë shkaku i të ardhmes; rrjedhë shkaku i motivimeve: “Bën diçka, bëhu diçka, posedo diçka; përse po humbë kohë duke ndenjur? Nisu! Lëviz! Puno! – e atëherë

rrjedh. Nëse je vetëm këtu, si mund të rrjedhë? Energjia vjen, kthehet në ty, ky bëhet rreth i zjarrët – dhe atëherë akullnaja e mendjes fillon të shkrihet.

*Në fillim jogi e ndien mendjen e tij
se si derdhet si ujëvarë;*

Krejt rrënohet.e gjithë mendja rrënohet, rrënohet, rrënohet – mund të frikësohesh. Kur je afër **satorit**, nevoitet të jetë Mjeshtri afër dhe intim, se kush do të thotë: “Mos u frikëso; kjo është mrekulli – bjer”.

Vetëm fjala “ramje” paraqet frikë, se ramje paraqet ramje në greminë, humbje e dheut, ecje nëpër të panjohurën. Se ramja e bartë kuptimin e vdekjes; shfaqet frika.

Nëse ke qenë ndonjëherë në mal – në maje të malit, dhe nga aty ke shikuar poshtë në greminë, luginë – mundi, dridhja; shfaqet frika sikur gremina është vdekje, e ti mund të bijsh në të. Kur mendja shkrihet, krejt fillon të rrënohet, po them, **krejt**. Dashuria jote, ego yt, lakmitë e tua, zemërimi yt, urrejtja jote – krejt çka ke qenë deri tash përnjëherë dobësohet dhe rrënohet – sikur kur rrënohet shtëpia në një anë, bëhesh vetëm kaos, nuk ka më rregull, e tërë disciplina është rrënuar. Tash, duke qenë i çlirë dhe i natyrshëm, krejt rrënohet. Shumë gjëra që i ke ndrydhë do të gurgullojnë, do të dalin në sipërfaqe. Do të gjesh gjithandej kaos; do të jesh si i çmendur.

Shumë vështirë është ta kalosh hapin e parë, sepse krejt çka shoqëria ka vulosur në ty do të bie, krejt çfarë ke mësuar do të bie, krejt me çka ke qenë i kushtëzuar do të bie. Të gjitha shprehjet e tua, të gjitha drejtimet e tua – të gjitha rrugët e tua thjesht do të zhduken. Identiteti yt do të avullojë; nuk do të jesh më në gjendje të dish se kush je. Deri tash shumë mirë e ke ditë se e din se kush ke qenë: emri yt, familjen tënde, statutin tënd në shoqëri, respektin tënd, reputacionin tënd, e shumë çka tjetër: ke qenë i vetëdijshëm. E tash paprtimash krejt shkrihet, humbet identiteti. Ke ditur shumë gjëra, tash s’do të dish asgjë. Me qenë i urtë në mënyrën botërore; ai do të rrëzohet dhe ti do të ndihesh si injorant total.

Kjo i ka ndodhë Sokratit. **Satori** i vërtetë ka qenë çasti kur ka thënë: “Tash e di vetëm një: se nuk di asgjë. E vetmija dijeni të cilën e kam unë është se jam i paditur.” Ky është **satori** i vërtetë.

Sufistët kanë term specifik për këtë lloj njeriu, lloji i njeriut i cili arrinë deri në këtë gjendje; ata e quajnë **mast**, ata e quajnë i çmendur. Ai të shikon duke mos shikuar në ty. Ai bredhë poshtë e lartë duke mos ditur se kah po shkon. Ai flet pakuptueshëm. Nuk mund të flet lidhshëm – një fjalë, mandej zbrazëti; më pas fjala tjetër, plotësisht e palidhur me fjalën

paraprake; fjalë, mandej fjalë pasuese plotësisht e palidhur; e pakuptimtë – jokoherente. Bëhet kontradiktor, nuk mund të bazohesh në të.

Për shkak të **këtyre** momenteve nevojitet shkolla ku njerëzit mund të kujdesen për ty. Për këtë arsye **Ashram** kanë filluar të ekzistojnë – sepse ky lloj njeriu nuk mund t'i lihet shoqërisë, duke menduar se është i çmendur do ta fusin me zorr në burg apo çmendinë, dhe do të provojnë me tretman psikiatrik. Do të provojnë ta lëshojnë poshtë, mbrapa në gjendjen e tij normale – e ai rritet! Ai i ka këputë krejt zinxhirtë e shoqërisë; ai është bërë kaos.

Për këtë arsye insistoj në meditimet kaotike. Kjo të ndihmonë të arrish deri tek **satori** i parë. Nuk mund të rritesh në qetësi në fillim; do ta mashtrosh veten, por nuk do të rritesh në qetësi, kjo është e pamundur; kjo mund të ndodhë vetëm në **satorin** e dytë. Në **satorin** e parë duhet të jesh kaotik, dinamik; duhet të lejosh që të energjija të qarkullojë lirshëm duke i hequr nga vetja këmbësorët e ngushta dhe zinxhirët t'i këputësh. Për të parën herë bëhesh autsajder, më nuk je pjesë e shoqërisë. Shkolla është e nevojshme që të kujdeset për ty. Nevojitet Mjeshtri i cili të thotë: “Mos u friko,” I cili të thotë: “Bjer lehtë, lejoj që të ngjajë; mos u kap për asgjë, sepse ajo vetëm do ta shty çastin – bjer!” Sa më parë që bjen, më heret do të zhduket çmenduria, nëse përmbahesh çmenduria mund të ngelë kohë të gjatë.

Me miliona njerëz të cilët fare nuk janë të çmendur janë në çmendinë nëpër gjithë botën, të cilëve iu duhet Mjeshtri, të cilëve nuk iu duhet psikoterapia. Ata kanë përjetuar **satorin** e parë dhe të gjitha psikoterapitë e kthejnë mbrapa, të bëhet normal. Ata janë në pozitë ma të mirë se ti; ata kanë filluar të rriten, por rritja nuk është rrënjësore – ajo ashtu duhet të jetë në fillim, ata kalojnë nëpër **satorin** e parë – e ti nga ata krijon fajtor. Ti thua: “Ju jeni të çmendur!” – e ata përpiqen që këtë ta fshehin dhe përpiqen të kapen, e sa më shumë të ngërqitur kapen, aq ma gjatë do të zgjasë çmenduria.

Pikërisht pa ca kohësh, disa psikoanalitik, veçanërisht R.D.Lang dhe disa të tjerë, janë bërë të vetëdijshëm fenomenit se disa të çmendur nuk kanë nën normale, në të vërtetë, ata kanë shkuar përtej normalës. Vetëm disa individ nga Perëndimi, njerëz shumë të zgjuar, janë bërë kësaj të vetëdijshëm – por Lindja kësaj gjithmonë ka qenë e vetëdijshme, e Lindja **kurrë** nuk i ka ndjekur njerëzit e çmendur. Në Lindje së pari njeriu i çmendur dërgohet në shkollë, ku disa njerëz punojnë, , dhe ku është prezent Mjeshtri i gjallë. Ata i ndihmojnë që nga fillimi ta arrijnë **satorin**.

Të çmendurit në Lindje janë shumë të çmuar; në Perëndim ata thjesht janë të gjykuar; të detyruar në elektroshok, insulinë, të detyruar edhe pse ajo ua shkatërron trurin – se tash në Perëndim bëhen edhe intervenimet kirurgjike. Ua operojnë trutë, dhe disa pjesë ua largojnë. Natyrisht, ata bëhen

atëherë normal, por të marrë, idiota, inteligjenca e tyre është e humbur. Ata më nuk janë të çmendur, askend më s'do ta shqetësojnë; ata do të bëhen pjesa e qetë e shoqërisë – por ti i ke vra duke mos ditur se ata e kanë arritë pikë në të cilën njeriu bëhet më tepër se njeri. Por, natyrisht, nëpër kaos duhet të kalohet.

Me Mjeshttrin e dashur dhe grupën e dashur njerëzit nga shkolla, në **ashram**, kjo lehtë tejkalohet, gjithkush lehtë e përballon kur i ndihmohet; lehtë kalohet në nivelin tjetër. Kjo duhet të ndodhë, sepse krejt rregulli që e ke njoftë nuk ka qenë rregull. E gjithë disciplina është futur në ty, kjo nuk është disciplina jote e brendshme. Para se të arrihet e brendshmja, e jashtmjia duhet të hedhet; para se të lind rendi i ri, i vjetri duhet të zhduket – dhe atëherë do të ketë të çara. E çara është çmenduri. Dikush ndihet sikur bjen, bjen në greminë si ujëvarë, dhe i duket se nuk ka fund.

*Në mes të rrjedhës, si Gangu,
rrjedhë ngadal dhe butësisht,*

Në ramje e sipër, ujëvara e zhurmshme është zhdukur, më nuk ka kaos. Ky është **satori** i dytë. Bëhesh sikur Gangu, duke rrjedhur ngadal, butësisht; madje asnjë zë nuk krijohet. Ecë si beqar, qetë, në mënyrë grandioze; një sharm plotësisht i ri i ka ngjarë qenies tënde – mirësia, eleganca. Ky është niveli i dytë, në të cilat të gjithë Budat janë të fiksuar në statuja; sepse i treti nuk mund të kapet, vetëm i dyti apo i pari.

Krejt Budat, TIRTHANKARAT gjainiste, shko i shihi statujat e tye: elegancë, bukuri, rrumbullaksia delikate e trupave të tyre, femërore. Ata nuk duken mashkullor, ata duken femëror; rrumbullaksitë, lakimet e tyre janë femërore. Kjo tregon se qenia e tyre e brendshme është bërë shumë e ngaldshme, shumë e butë; në ta nuk ka kurrfarë agresiviteti.

Zen Mjeshtrit si Bodidarma, Rinzai, Bokuju, kanë qenë të paraqitur në nivelin e parë, për këtë arsye janë aq të egër: ata duken si luanët të cilët ulurojnë, duken sikur duan të të vrasin. Nëse shikon në sytë e tyre, sytë e tyre janë vullkan, zjarri flakëron kah ti; ata janë si goditjet. Për arsye të caktuar ata janë të pikturuar në gjendjen e parë të **satorit**, sepse **zen** njerëzit e dinë se problemi është i pari; e nëse e njofton Bodiramen në këtë gjendje, kur të ngjanë e njëjta do ta kuptosh se s'ka nevojë të brengosesh; madje edhe Bodidarmen...Por nëse gjithmonë e ke shikuar Budën dhe Tirtankaret në qetësinë e tyre dhe në rrjedhën e heshtur të lumit dhe elegancën e tyre femërore, shumë do të frikësoshesh kur të bëhesh i egër, kur bëhesh si lua – sakt: fillon ulurima; ti bëhesh ujëvarë e cila bie.

Për këtë asye në **zen** gjendja e egër shumë shpesh është pikturuar. Natyrisht, edhe atje ka gjendje Buda në vendet e pelegrinazhit, por ajo është gjendja pasuese. Dhe kjo fare nuk është problem; kur bëhesh i qetë, atëherë s'ka problem. Në Indi gjendjes së dytë iu është dhënë rëndësi e madhe dhe kjo është bërë pengesë, sepse çdokush duhet ta di se si rrjedhin gjerat që nga fillimi. Buda veç është qenie e përsosur. Kjo edhe ty mund të ndodhë, por në zbrazëtinë në mes teje dhe Budës do të ndodhë diçka tjetër, e ajo është çemnduri totale.

Çfarë ndodhë kur i pranon të gjitha çmenduritë, i lejon? – atëherë bijnë vetvetiu. Rregulli i vjetër të cilin ta ka imponuar shoqëria bjen, thjesht avullon; dijeni të vjetër më nuk ka; krejt çka ke mësuar prej librave më nuk ekzistojnë. Në një pikturë është pikturuar zen Mjeshtri duke i djegur të gjitha shkrimet – kjo pikturë është më e njohura – ajo vjen nga gjendja e parë. Djegën të gjitha shkrimet, hedhet e gjithë dijenia; krejt çka është dhënë duket si bërlllok, qelbësirë. Tash paraqitet urtia jote personale; s'ke nevojë ta huazosh nga askush. Por për këtë duhet një kohë e caktuar, sikur që i nevojitet farës për të mbirë

Nëse mund të kontrollohesh përmes gjendjes kaotike, hapi i dytë do të jetë shumë, shumë i lehtë, autotatik; është sikur marrëveshje me vetveten. Bëhesh i qetë, gjithçka qetësohet, sikur Gangu kur rrjesh nëpër luginë. Në maje të malit uluron si lua, duke ra nga lartësit e mëdha në thellësira trazohet shumë; dhe mandej arrinë në lufinë, i braktisë malet. Tash terreni ka ndryshuar, tash gjithçka lulëzon qetë. Ti nuk mund të shohësh se a ka lulëzuar çdogjë apo jo; çdogjë lëvizë sikur nuk lëvizë, aq lehtësisht.

Realizim i përsourisë së brendshme të lindur, pa shpresë – pa arritje të cilido cak, jo në nguti, jo në nxitim; vetëm duke i gëzuar...çdo çasti.

Si Gangu rrjedhë lehtësisht dhe butësisht.

Kjo gjendja e dytë ka kualitetin e qetësisë absolute, heshtjes, indiferencës, durimit, përmbajtjes, të qenurit në shtëpi, pushimit, relaksimit.

Dhe atëherë:

*në fund bëhet oqean gjigant i pafund
ku drita e djalit dhe nënës bashkohen në një.*

Atëherë përnjëherë, duke rrjedhur qetë, e arrinë oqeanin dhe bëhet një me të – duke u zgjeruar pafundësisht, pa kufij. Tash më nuk është lum, tash më nuk është element i veçant, tash më nuk ka ego. Indusët për këtë i kanë dy emërtime: njëri është AHAMKAR, ego, atë që e ke ti; tjetrine quajnë

ASMITA, “jo-uni”, jo-ego. Kur don të thuash: “Unë jam”, por nuk thua “unë”, vetëm thua: “jam”, ata këtë e quajnë ASMITA. Ky është ego shumë, shumë i qetë, askush nuk mund ta ndiej, ai është shumë pasiv, joagresiv. Ai askund nuk do të le gjurmë, por ende është prezent. Njeriu e ndjen se është.

Për këtë arsye quhet *satori* i dytë: Gangu rrjedhë qetë, natyrisht, kah shtëpia, kah qetësia, por ai ende është; kjo është ASMITA, kjo është “jo-uni”. “Uni” ka ra dhe çdo çmenduri e atij “uni” është zhdukur; “uni” agresiv dhe të egër më nuk ka, por “jo-uni” qetë rrjedhë, sepse lumi ka brigje, edhe lumi ka kufij. Ai ende është i ndar; e ka individualitetin e vet.

Me ego bjen edhe personaliteti, por mbetet personaliteti. Personaliteti është individualitet i jashtëm. Individualiteti është personalitet i brendshëm. Personaliteti është për të tjerët, ai është hapësirë për shfaqje, ekspozitë. Për këtë arsye bjen; ky është ego. Por kjo ndjenjë e brendshme “unë jam”, apo më sakt “jam” askush nuk do të jetë në gjendja ta shoh. Ai nuk do të përzihet në jetën e askujtë, ai nuk do ta fus hundën në gjërat e huaja. Vetëm lëvizë, por ende është prezent. Sepse Gangu ekziston si individual.

Mandej humbë individualiteti. Këtu është edhe fjala e tretë: ATMA. AHAMKAR është ego “unë jam”; “jam” është vetëm hija e tij. “Uni” është i fokusuar. Mandej gjendja tjetër ASMITA: “unë” ka ra; tash “jo-uni” është bërë i plotë, nuk është hije. E mandej ATMA: tash edhe “jo-uni” ka ra.

Këtë Tilopa e quanë jo-vetja. *Ti je*, por pa kurrfarë personifikimi; ti je, por pa kurrfarë kufish. Lumi është bërë oqean; lumi është oqean, është bërë një me të. Individualitet më nuk ka, nuk ka kufij, por qenia ekziston si jo-qenie. Ajo është bërë. Ajo është bërë sikurse qielli.

Ego ka qenë si retë e zeza të cilat e mbulojnë tërë qiellin. Jo-uni ASMITA ka qenë si retë e bardha në qiell. E *ATMA* është si qielli pa re, vetëm qielli ka mbetur.

*në fund bëhet oqean gjigant i pafund
ku drita e djalit dhe nënës bashkohen në një.*

Ku i kthehesh origjinës burimore, nënës; rrethi është i mbyllur. Je kthyer në shtëpi, je shkri në origjinën burimore. Gangu ka ardhë në Gangotri, lumi ka mbërri prej nga është nisë: rreth i plotë. Tash ti je, por në një gjendje plotësisht tjetër, ma sakt është me thënë se nuk je.

Kjo është gjendja më paradoksale sepse është më së vështiri të shpjegohet me shprehje gjuhësore. Kjo duhet të shijohet. Këtë Tilopa e quanë Mahamudra, orgazma e madhe, orgazma supreme. Je kthyer prej nga je nisur. Udhëtimi ka përfunduar, e jo vetëm se që udhëtimi ka përfunduar,

por edhe udhëtari më nuk është. Jo vetëm se ka përfunduar udhëtimi, si edhe vet udhëtari, por gjithashtu edhe cak më nuk ka.

Tash asgjë nuk ekziston, e gjithçka është.

Mbaje mend këtë dallim. Tavolina ekziston, shtëpia ekziston – por Zoti *është*; sepse tavolina mund të shkojë në jo-ekzistencë, por jo edhe Zoti. Për këtë arsye nuk është e drejtë të thuhet se Zoti ekziston; Zoti thjesht është. Ai nuk mund të kalojë në jo-ekzistencë. Ai është “jam” i pastër. Kjo është Mahamudra.

Trupi do të zhduket, ai ekziston. Mendja do të zhduket, ajo ekziston. Rruga do të zhduket, ajo ekziston. Caku do të zhduket. Krejt çka ekziston do të zhduket – vetëm pastërtia e “vet-është” prezente...pasqyra e zbrazët, qielli i zbrazët, ekzistim i zbrazët.

Këtë Tilopa e quanë Mahamudra. Kjo është supreme, e fundit, s’ka asgjë përtej saj. kjo është vetëm “përtej-është”.

Mbaj mend këtë tre faza; ti do të kalosh nëpër to. Kaosi, gjithçka përmbysset; ti më nuk identifikohesh me asgjë, gjithçka do të humbë dhe do të bie copa-copa – ti je plotësisht i çmendur. Vështro këtë, kalo nëpër të, mos u friko; dhe derisa jam unë këtu ti nuk duhet të frikësohesh. E di se kjo kalon, e di se gjithmonë është kapërcyer, mund të të garantoj. E nëse nuk kapërcehet, bukuria, eleganca, qetësia e Budës nuk do të ndodhë në ty.

Lejoje le të kalojë. Kjo do të jetë e ankthshme, natyrisht, por mos e ndalo. Në atë ankth krejt e shkuara jote do të pastrohet. Ky do të jetë purgator trishtues. Krejt e shkuara jote do të kalojë nëpër zjarr, por ti do të bëhesh ar i pastër.

Mandej vjen gjendja e dytë. Së pari duhet të kalohet se mund të frikësohesh dhe të largohesh prej saj. E dyta gjithashtu bartë llojllj rreziqesh, dhe atë plotësisht të ndryshme njëra prej tjetrës; nuk është krejt rrezik. Së pari duhet të kalohet; duhet të jesh i vetëdijshëm se do të kalojë; do të kalojë, vetëm nevojitet koha dhe besimi. Gjendja e dytë ka tjetër lloj rreziku: do të dëshirosh për të të ngjitesh se është e mrekullueshme; shumica dëshirojnë që në të të mbesin përgjithmonë. Kur lumi i brendshëm rrjedhë qetë dhe heshtur, çdokush dëshiron të kapet për bregu; askund nuk dëshiron më të shkojë, kjo është aq e mrekullueshme. Në njëfarë mënyre ky është rreziku më i madh.

Mjeshtri duhet të të bindë se gjendja e parë do të kalojë, dhe Mjeshtri duhet të të detyroj të mos ngjitesh për të dytën. Sepse nëse ngjitesh, Mahamudra kurrë s’do të të ndodhë. Shumë njerëz janë të kapur për të dytën, janë të kacavirur. Ka shumë njerëz të kapur për gjendjen e dytë sepse shumë janë gjitur për të. Ajo *është* aq e mrekullueshme – automatikisht

mund të dashurohesh në të. I vetëdijshëm, bëhu i vetëdijshëm – se edhe këtë duhet ta kalosh. Shiko të mos kacavirresh.

Nëse mund ta shohësh në gjendjen e parë frikën tënde, e lakminë tënde në të dytën...mbaje mend, frika dhe lakmia janë dy anë të së njëjtës monedhë. Në frikë dëshiron të ikësh nga diçkahi, në lakmi dëshiron të ngjitesh diçkahi, por kjo është e njëjtë. Vështroje frikën, vështroje lakminë, dhe lejo që lëvizja të vazhdojë; mos provo ta ndalësh. Mund të ndalesh, veç Gangu më nuk do të jetë lum që rrjedh - do të bëhet moçal; ndoshta në njëfarë mënyre i bukur, por së shpejti do të jetë i vdekur. Do të ndotet, të thahet dhe së shpejti krejt çka është arritë do të zhduket.

Vazhdo të lëvizësh. Lëvizja duhet të jetë e përherëshme – mos e harro këtë – ky është udhëtim i pafund, gjithmonë ka mundësi ma shumë; lejo që kjo të ndodhë. Mos e lakmo, mos ecë para vetes veç lejo që kjo të ndodhë. Sepse rreziku i tretë vjen kur Gangu derdhet në oqean, dhe kjo është e fundit, sepse do ta humbësh vetveten.

Kjo është vdekja supreme. Kjo shfaqet si vdekje supreme. Madje edhe Gangu ngjethet, dridhet para se të bie; madje edhe Gangu shikon pas vetes. Mendon për ditët dhe kujtimet e shkuara, dhe për kohën e mrekullueshme në luginë, dhe në fenomenin gjigant energjetik në male dhe akullnaja. Në çastin e fundit para derdhjes në oqean, Gangu do të rezistojë sa të ketë fuqi, ai dëshiron të kthehet, të zgjedhë nëpër kujtime, napër përvojat e mrekullueshme. Edhe kjo duhet të vështrohet. Por mos humbë kohë.

Kur shfaqet oqeani, lejo: shkrij, bashkohu, zhduku.

Ekziston prirja e mendjes t'i shmanget raporteve intime me Mjeshttrin; kjo bëhet barierë para marrjes së *sannyasa*. Ti dëshiron të mbetesh pa obligime, dëshiron të mësossh, por dëshiron të mos kesh obligime. Por ti nuk mund të mësossh, kjo nuk është rruga; nuk mund të mësossh nga jasht. Duhet të hysh në tempullin e brendshëm të qenies së Mjeshtrit. Duhet të kesh obligim. Pa këtë nuk mund të rritesh.

Pa këtë do të mund të mësossh pak këtu, pak atje, dhe do të mund të akumulosh njëfarë njohurie – por kjo nuk do të shërbej për asgjë, më përpara do të bëhet barierë. Nevoitet përgjërimi i thellë, në të vërtetë, përgjërimit total, sepse shumë çka do të fillojë të ndodhë. Nëse je vetëm nga jasht, në periferi, do të mësossh vetëm si vizitor i rastësishëm, atëherë shumë çka nuk është e mundur, sepse çfarë do të ndodhë kur të vjen *satori* i parë? Çka do të bëhet me ty kur të çmendesh? E asgjë nuk do të humbë nëse ia jep përgjërimit Mjeshtri, sepse ti nuk posedon asgjë që do të mund ta humbësh. Me përgjërimit ti vetëm fiton, ti nuk ke asgjë që do të mund ta humbësh. Nuk ke asgjë për të mundur t'i frikësohesh humbjes. Por ende, ende dëshiron të

bëhesh shumë i mençur, dhe dëshiron të mësosh pa obligime. Kjo kurrë s'ka ndodhë, për shkak se nuk është e mundur.

Për këtë arsye, nëse je gjurmues autentik, i singertë, atëherë gjeje dikë me të cilin mund të lëvizësh në përgjërime të thellë, me të cilin mund të fundosesh në të Panjohurën. Pa të mund të bredhësh nëpër shumë jeta, dhe do të bredhësh. Pa të plotësimi suprem është i pamundur. Mbledhe forcën dhe kërce.

valdet.f.fetahu@hotmail.com

Të nderuar lexues, po qe se gjatë leximit keni hasur në ndonjë pakuptueshmëri, më shkruani në adresën elektronike, ku do të përpiqem qe edhe një herë t'ju jap shpjegime. Gjithashtu, do të isha mirënjohës nëse marrë mendimet e juaja të drejtëpërdrejta për veprat e Oshos, sepse puna ime varet nga ju, nëse nuk ka lexues të interesuar, siç pohojnë disa shtëpi botuese, ndërsa të kundertën ma thonë administratorët e web faqeve; atëherë edhe mua më duhet sinqerisht të mendohem se a ja vlen ky mund për të përkthyer.